

124 OLDALON, BŐSÉGES NYÁRI KONCERT- ÉS FESZTIVÁLKÍNÁLATTAL

GRAMOFON
GRAMOFON

2008. NYÁR

GRAMOFON

Klasszikus és Jazz

2008. NYÁR

LISZT FERENC KAMARAZENEKAR

NÉGY ÉS FÉL ÉVTIZED TÖRTÉNETEI

FISCHER IVÁN

Rugalmas zenekaré a jövő

ROST ANDREA

Bartók, Kodály és Ligeti az új lemezen

HORVÁTH KORNÉL

Harc a jazz ügyéért

HARMINCON TÚL

A Téka együttes jubileuma

KALEIDOSZKÓP

ZEMPLÉNI
FESZTIVÁL
2008

GRAMOFON
KÖNYVEK
ÚJ SZOROZAT
ZENEBARÁTOKNAK!

XIII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

ISSN 1416-1109

9 771416 110003 08002

Ára:
Ft 950
€ 4,-

Budapest Music Center Records

www.bmcrecords.hu

info@bmcrecords.hu

A BMC Records újdonságai

S Z A B A D O S

Bells / the garden of Boldogasszony

BMCCD130
Szabados

Boldogasszony kertje (Harangok)

LÁSZLÓMELIS

Black & White
Suite for solo piano
Zoltán Lengyel

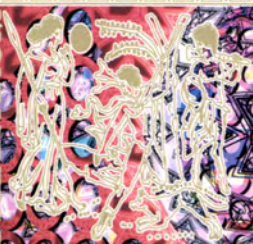

BMCCD135
Melis László

Black & white – zongorasztvit
Lengyel Zoltán

CZÉBER GÁDÓ

BYZANTINUM

BMCCD137
Gadó Gábor

Byzantinum

ZOLTÁNKODÁLY

PIANO WORKS - ADRIENNE KRAUSZ

BMCCD143
Kodály Zoltán

Zongoraművek
Krausz Adrienne

A BMC-lemezek forgalmazóinak aktuális listája megtalálható a www.bmcrecords.hu honlapon, illetve telefonos felvilágosítás kérhető a **(1) 455 8070**-es számon.

Rudolph Tang

GRAMOFON

Mao asszony és a kapitalista zongora

Hogy miként élte túl kínai bemutatkozását a zongora a Kulturális Forradalom idején, ez a történet ma már legenda. Egy hivatalos pártrendezvényen a Vörös Fénysugár című dal szólt, azon kevés zenék egyike, melyek kanonizált státuszt nyertek abban az időszakban. A dalt éneklő szoprán fiatal zongorista, Chengzong Yin kísérte. Mao asszony az előadás után meggyőződéssel nyilatkozta, hogy ez az imperialisztikus hangszer alkalmas lehet arra, hogy a kommunizmus és az osztályharc szolgálatában álljon. Yin úr, az ifjú pianista később egyike lett azon négy muzikusnak, akik az ideologikus időszakot „udvari” zeneszerzőkként szolgálták. A kínai négyek szellemi gyermeke a Sárga-folyó című zongoraverseny, amelyet a Kínában

oly népszerű Sárga-folyó kantáta témájából ültettek át. A mű kiállta az idők próbáját, sőt a „Pillangó” hegedűversennyel együtt nemzetközi szinten is képviseli a kortárs kínai klasszikus repertoárt. Művészileg ugyan vitatható lehet e két mű színvonala, de ha úgy tekintjük őket, mint a legrosszabb politikai időszak legjobb műalkotásait, úgy jelentőségük Sosztakovics alkotásaihoz mérhető.

Amit Mao asszony álmában sem gondolt volna, az nem más, mint hogy a zongora népszerűsége ugyanolyan ütemben növekszik Kínában, mint a népesség a Kulturális Forradalom 1976-os lezárása óta. Különböző források szerint az ország zongoranövendékeinek száma tíz-és harmincmillió között mozog – ez a szám megegyezik Auszália népességével. Herbert von Karajan egyetlen kínai vendégszereplése a Berliini Filharmonikusokkal 1979-ben a klasszikus zene felvirágzását hozta magával. 1980-ban rekordot döntött a koncertlátogatók és lemezvásárlások száma. Ám a gombamód szaporodó zenei folyóiratok, a tömegesen önző importlemez, a zenészek élénkülő forgalma mégsem váltotta valóra a csodás jövő ígérteit: 1989-ben a Tienanmen téri vérontás és a félistenként tisztelt Karajan halála együtt döntötte romba az egészet.

Kína második újkori zenei reneszánszát a század legvégén elindult és azóta hagyományt teremtő zenei fesztiválok hozták meg. A tekintélyes Pekingi Zenei Fesztivált (BMF) 2007-ben rendezték meg tizedik alkalommal. Lang Lang vagy Yundi Li – mindketten huszónhét évesek – fiatal koruk ellenére a világszerte elismert előadóművészek közé tartoznak. A legnagyobb fesztiválok immár hagyományosan a fontosabb nagyvárosokban – Peking, Shanghai, Guangzhou, Shenzhen, Hong Kong, Taipei – leltek otthonra. Mindegyik város saját szimfonikus zenekart tart fenn, és sorra nyílnak a modern igényeket kielégítő koncerttermek. Történelmi pillanat volt 2007 decemberében, amikor a mértékadó Nemzeti Előadóművészeti Központ (NCPA) megtartotta nyitókoncertjét – az Igor herceg kínai premierjét Valery Gergiev és a Mariinszkij Színház társulata hozta el a kínai közönségnek. Az NCPA, amelynek épülete épp a Tiltott Várossal átellenben található, pillanat alatt fogalomvá vált. Az intézmény első két szezonjának valamennyi koncertje és mesterkurzusa (utóbbiból is havi harminc) pótszékes telt házzal zajlott le. És bár vezetői még nem alakították ki az intézmény végleges programmodelljét, annyi már most bizonyos, hogy az NCPA végérvényesen megváltoztatta a kínai előadóművészet sorsát.

Rudolph Tang
a Gramophone China főszerkesztője
www.gramophone.com.cn

GRAMOPHONE
THE CLASSICAL MUSIC MAGAZINE
人民音乐 留声机

DOSSZIÉ

Gramofon Könyvek

Kismonográfia a Bartók Vonósnégyesről és a Liszt Ferenc Kamarazenekarról

KALEIDOSZKÓP

ZEMPLÉNI FESZTIVÁL

Zemplén, a zarándokhely

„Megtaláltuk a helyünket” – Hollerung Gábor

Paternostro és Bourdoncle a nyitókoncerten

Pécs Zemplénben

A reneszánsz reneszánsza

Virágénekek Lovász Irén előadásában

Vörös-torony és Lorántffy-loggia

Tündérek, manók, koboldok

Augusztusi ifjak játsszák a jazzt

KLASSZIKUS

Rugalmas zenekaré a jövő

Beszélgetés Fischer Ivánnal

A TEHETSÉG KÖTELEZ

Flash együttes

Tömösközi László ütőhangszeres művész

ZENEKARI KÖRKÉP

Fagottsból lett sztárkarmester

Budapesten járt Marc Minkowski és zenekara

Orvosok vonóval

25 éves a Semmelweis Vonósnégyes

Elmélet és gyakorlat szimbiózisa

Soproni Régi Zenei Napok

Távol-Kelet – közelről

Bartók Szeminárium és Fesztivál Szombathelyen

Fiatalító kúra – Michel Sogny zeneakadémiája

KRITIKA

ZENÉS SZÍNHÁZ

„Vizuális eszközökkel tovább írni a darabot”

Találkozás Antal Csaba díszlettervezővel

Művészi és szakmai megújulás

Vass Lajos az Operaház következő évadjairól

Sári József operája Regensburgban

Bretz Gábor – basszbariton sztárjelölt

Célegyenesben

Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval

73

ZENEI FESZTIVÁLOK

Mozaikok Aldeburgh-tól a Margitszigetig

74

Donizettitől Bartókig

Színes repertoár Barcelonában

78

„Beleszerettem a dal műfajába”

Rost Andrea új lemezéről és a közeljövő feladatairól

80

KRITIKA

82

JAZZ

Jazzfluxus a Hanza-városból

Brémában összetartottak a muzsikusok

86

Színek zenésze – Találkozás Michel Camilóval

88

Ifjú tehetség – Harcsa Veronika

90

Nyári jazzfesztiválok

92

Harc a jazz ügyéért

Horváth Kornél Kossuth-díjas

94

KRITIKA

95

VILÁGZENE

HARMINCON TÚL

Beszélgetés a Téka együttes alapítóival

108

KRITIKA

110

GRAMOFON-HANG

A sokcsatornás hangtechnika zenei előzményei

Ujházy László tanulmánya

114

A klasszikusok köztünk élnek

Beszélgetés Aczél Péter zenei rendezővel

118

Lánc-Reakció

Vukán György zongoraművész-zeneszerző

120

GRAMOFON KÖNYVEK

(6. oldal)

FISCHER IVÁN

Huszonöt éves a
Budapesti Fesztiválzenekar
(20. oldal)

MUZSIKÁLÓ ORVOSOK

A Semmelweis Vonósnégyes jubileuma (42. oldal)

ROST ANDREA

Bartók, Kodály és Ligeti
dalai az új lemezen
(80. oldal)

HORVÁTH KORNÉL

Kossuth-díj az ütőhangszeres
művésznak (94. oldal)

GRAMOFON

Klasszikus és Jazz

1996-ban alapította:

Iványi Margó, **Bösze Ádám**,
Retkes Attila és **Zipernovszky Kornél**

Főszerkesztő: **Retkes Attila**

Főszerkesztő-helyettes: **Albert Mária**

Főmunkatárs: **Zipernovszky Kornél**

Művészeti vezető: **Práczky István**

A szerkesztőség tagjai:

Albert Mária (zenés színház)

Bércesi Barbara (jazz)

H. Magyar Kornél (világzene)

Ujházy László (Gramofon-Hang)

Várkonyi Tamás (klasszikus)

E számunk szerzői:

Albert Mária, **Aradi Péter**, **Bencsik Gyula**, **Bércesi Barbara**, **Bori Viktor**, **Deseő Csaba**, **Dobrovits Orsolya**, **Fittler Katalin**, **Földy Lilla**, **Friedrich Károly**, **Gilányi Gabriella**, **H. Magyar Kornél**, **Huszár Endre**, **Kardos Dániel**, **Katona Márta**, **Laczkó Krisztián**, **Lindner András**, **Lőrincz Judit**, **Márton Attila**, **Máté J. György**, **Molnár Szabolcs**, **Ókovács Szilveszter**, **Pál Eszter**, **Pallai Péter**, **Párniczky András**, **Gábor**, **Pödör Bálint**, **Réfi Zsuzsanna**, **Retkes Attila**, **Rockenbauer Zoltán**, **Szále László**, **Szigeti Péter**, **Turi Gábor**, **Ujházy László**, **V. Nagy Viktória**, **Várkonyi Tamás**, **Veres Bálint**, **Vörös Eszter**, **Winkler-Nemes Gábor**, **Zay Balázs**, **Zipernovszky Kornél**

Címlapfotó: **Liszt Ferenc Kamarazenekar** archívuma

A szerkesztőség címe:

H-1037 Budapest, Szépvölgyi út 99.

Telefon: (06-1) 430-2870

Fax: (06-1) 436-0101

E-mail: info@gramofon.hu

Honlap: www.gramofon.hu

Kiadja a **Klasszikus és Jazz**

Nonprofit Kft.

H-1037 Budapest, Szépvölgyi út 99.

Ügyvezető igazgató: **Retkes Attila**

Operatív igazgató: **H. Magyar Kornél**

Nyomdai kivitelezés:

Publicitas Art-Media Kft.

H-1021 Budapest, Tárogató út 26.

Honlap: www.publicitas.hu

Megjelenik évszakonként. Előfizethető a kiadó címén, telefonon, faxon, e-mailben. Az éves előfizetés ára: 3200 forint

A Gramofon megjelenését támogatja:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Új sorozat zenebarátoknak

Gramofon Könyvek

Az 1996-ban alapított Gramofon – Klasszikus és Jazz című folyóirat, a 2001-ben indult www.gramofon.hu internetes oldal, valamint a 2006 januárja óta – a HVG Online (www.hvg.hu) oldalain – olvasható koncertkritikai rovat, a Gramofon Zenekritikai Műhely után most újabb „Gramofon-márkát” indítunk újtjára. Megjelent a Gramofon Könyvek sorozat első két darabja: a fél évszázados jubileumát ünneplő Bartók Vonósnégyes, illetve a negyvenötödik születésnapjához érkezett Liszt Ferenc Kamarazenekar történetét mutatjuk be, kismonográfiák formájában.

✦ Ziperovszky Kornél – Retkes Attila

A Bartók Vonósnégyes krónikája

A Komlós Péter, Devich Sándor, Németh Géza és Mező László által, 1957-ben alapított vonósnégyes előbb primáriusa nevét viselte, majd hamar kiérdemelte Bartókét. Az életre szóló indíttatást a Zeneakadémián Weiner Leótól kapták, és nagyhírű zeneakadémiai tanárokként évtizedek óta tovább is örökölték a kamarazene és a kitarító munka éthoszáját. A Bartók Vonósnégyes pályáját az első versenygyőzelemtől a Carnegie és az Izumi Hallon keresztül, a távoli földrészekén tartott mesterkurzusokon át, felejthetetlen hazai bérletes ciklusokig, tévé- és rádiófelvételeken megörökített koncertekig vázolja fel Albert Mária kisonográfiaja. A Gramofon Könyvek sorozatban megjelent kötet gazdag archív képanyaggal, kollégák méltatásainak egész sorával, kritikai szemlével, diszkográfiával és életrajzokkal ábrázolja az együttes pályáját. Ízelítőül a könyv szerkesztője, Zipernovszky Kornél válogatásában közöljük három alapító tag visszaemlékezéseinek és Batta András előszavának néhány részletét.

KOMLÓS PÉTER

„1957-ben alakult meg a Komlós Vonósnégyes, és 1959-ben – Weiner tiltakozása ellenére – elindultunk a Haydn Versenyen. Ő azért tiltakozott, mert a Weiner Kvartett is nevezett, ő pedig nem szerette, ha a növendékei egymás ellen versenyeznek. Minket nem a nyereségűzés vezérelt, egyszerűen csak tapasztalatokat akartunk szerezni. Lazán vettük a dolgot, a döntő anyagával alig foglalkoztunk. Minden szempontból meglepetés volt, hogy a moszkvai Csajkovszkij Konzervatórium csaknem professzionális kvartettje mögött mi a második helyen végeztünk. 1960-ban második díjat kaptunk a berlini Schumann Versenyen is. Weiner 1960-ban halt meg, emlékére 1963-ban alapították a Budapesti Nemzetközi Zenei Versenyek sorában a róla elnevezett vonósnégyes-versenyt. Ezen már Bartók Kvartettként szerepeltünk. A bolgár Dimov Vonósnégyessel megosztva ítélték nekünk a második díjat, az elsőt nem adták ki. 1964-ben elindultunk a liège-i versenyen, amit megnyertünk. A győzelem nagy elégtételt szolgáltatott, és szinte egyik napról a másikra koncertfelkérések százai futottak be. Ez tényleg korán ért bennünket. Versenyzés közben ugyanis az ember a kitérőzt darabokkal készül, azt a néhány művet hozza

olyan színvonalra, hogy technikailag semmiképp se lehessen belekötöni – mert valljuk be, a versenyeredmény erősen függ a zsűri szubjektivitásától. Kész koncertprogramokkal bombázták a kvartettet, nem egyszer eleinte egész áldott nap azt gyakoroltuk, amit este játszotunk. Ám kezdőként képtelenség volt nemet mondani, hiszen mindigárt hívtak volna helyettünk másokat. (...)

Az ötven évet tulajdonképpen ketten csináltuk végig Németh Gézával. Mező László alapító tag

Forrás: A Bartók Vonósnégyes archívuma

volt, csak egy időre kivált. Ekkor jött Botway Károly, majd visszatért Mező. Huszonöt évig muzsikált velünk Devich Sándor, három esztendeig Bánfalvi Béla, majd következett legifjabb tagunk, Hargitai Géza. Mindig azt mondtam a kollégáknak: »Gyerekek, nem elég próbálni, sokat kell egyedül gyakorolni!« Pályámat Weiner egy mondása döntő módon befolyásolta, ma is sokat idézem: »Ha bármilyen baj vagy keserűség ér a pályán, menj haza és gyakorolj két órával többet, mint tervezted, hosszú távon neked lesz igazad!« Fenntartom, hogy néha többet ér egy kétórás egyéni gyakorlás, mint egy kétórás együttes próba. Tengernyi munkával éltük túl a nehéz első periódust.»

DEVICH SÁNDOR

„Fiatalon, 1965-ben kaptunk Liszt-díjat, 1970-ben Kossuth-díjat, amit a feleségek vettek át, mint a kvartett csaknem valamennyi hazai kitüntetését, hiszen rengeteget voltunk úton. 1970 fontos évünk: 178 koncertet adtunk, négy vagy öt hangverseny kivételével mindet külföldön, 243 napot töltöttünk távol, nagyon távol a családuktól. Az Egyesült Államokban már 1967-ben jártunk, de most Kanadába, Új-

A Bartók Vonósnégyes
(balról jobbra):
Hargitai Géza, Németh Géza,
Komlós Péter, Mező László

Forrás: A Bartók Vonósnégyes archívuma

A Bartók Vonósnégyes Otto Klempererrel Londonban, a mester 85. születésnapján

Zélandra és Ausztráliába is szólt a meghívásunk. Január 4-én Bostonban az első koncert után, amikor visszatettük a hangszereket a tokba, azt mondtam: na gyerekek, most már csak 83 koncertünk van hátra a turnéból... Aztán még több lett. Február végétől volt majdnem egy hétnyi pihenőnk, Komlós unokatestvére, egy kaliforniai üzletember meghívására töltöttük azt a pár napot Honoluluban. Innen mentünk tovább Ausztráliába, Új-Zélandra. Lélekben már boldogan készülődöttünk haza, amikor az angol impresszáriónktól érkezett egy távirat, amelyben azt kérte, hogy repülőjegyüket londoni átutazásra cseréljük át. Az impresszárió Medák Sári volt, és egy roppant megtisztelő felkérést közvetített: az Otto Klemperer 85. születésnapjára rendezendő ünnepi koncerten adjuk elő a karmester VII. vonósnégyesét. Ezt az ajánlatot egyszerűen lehetetlen volt visszautasítani. Pedig minden plusz napot keservesnek éreztünk, annyira vágytunk már haza, a családhoz.”

NÉMETH GÉZA

„A nagy áttörés az 1964-es a liège-i versenygyőzelemmel következett be. Ez akkor a talán a legfontosabb verseny volt, éppoly jelentős, mint ma a brüsszeli Erzsébet királyné vagy a moszkvai Csajkouszkij Verseny. Itt már Bartók Vonósnégyes néven mutatkoztunk be. A névfelvétel története részben Lajtha Lászlóhoz fűződik. Miután 1960-ban Weinert eltemettük, a magyar zeneélet másik, itthon méltatlanul félreállított nagysága, Lajtha is foglalkozott velünk. Ő intézte például, hogy Ferencsik János hallgassa meg és véleményezze, miként interpretáljuk Bartók első vonósnégyesét. Neki köszönhetjük, hogy Ferencsik János meghallgatott bennünket. Bartók első vonósnégyesének indítására a következő szavakkal világított rá: Két lélek beszélget.

Mivel már volt állásunk, Komlóst és engem az Operaházba vettek föl, rendszerint ott, valamelyik korrepetitori szobában

próbáltunk. Lajtha gyakran jött be hozzánk, nem egyszer sáros bakancsban, ahogy egy-egy többhetes gyűjtőútról hazaért. Csodálatos ember volt, szigorúnak, mogorvának látszott, de hihetetlen melegség áradt belőle, kivált a tekintetéből. Lajtha tette szóvá, hogy a Komlós Vonósnégyes nem túl jó név, és azt javasolta, legyünk Új Budapest Kvartett – adtunk is egy koncertet ezen a néven a Francia Intézetben. Már csaknem elfogadtuk a javaslatot, amikor Devich édesanyja kimondta (tőle függetlenül édesapám is ezt javasolta): ha már nevet kell változtatnotok, fiam, akkor legyetek Bartók Vonósnégyes! A homlokunkra csaptunk: tényleg! Kértük a család

hozzájárulását és a minisztérium engedélyét.

Megkaptuk, és 1963. szeptember 7. óta játszunk Bartók Kvartettként. A név roppant fontos volt a karrierünkhöz; nagy divat volt nem valamelyik tagról, hanem egy zenei nagyságról elnevezni kvartettet, így lett a Borodin és az Amadeus Quartet is.”

BATTA ANDRÁS, A ZENEAKADÉMIA REKTORA A BARTÓK VONÓSNÉGYESRŐL

Mit jelentett négy magyar fiatalembernek 1957-ben egy új vonósnégyes megalapítása? Rendkívüli kihívást, zenei igényességet, aszkétizmust, munkát, kitartást, alázatot. A legmagasabb rendű zenei műfaj enciklopédiájának birtokba vételét, több évtizedre kijutó terveket, megtanulandó és újraolvasandó partitúrákat, a klasszikusokat, a – lehessen ennyire lokálpatrióta – Beethoven utáni nemzedékek legjelentősebb vonósnégyes-szerzőjének, Bartók Bélának hat remekét, amelynek sora, mint egy hatpillérű hid, egy iv alá foglalja az egész bartóki életművet. Örökölt feladat volt továbbá a magyar kortársak vonósnégyeseinek bemutatása, értékeinek felmutatása, megérettetése és megértetése.

A Bartók Kvartett a nagy koncertterem nyilvánossága előtt fejtette ki művészetét. Még létezett az az értő közönség, amely egy-egy Beethoven-, Brahms-, Mozart-, Bartók-sorozatra megtöltötte a Zeneakadémia nagytermét. Szerze a világon szívesen fogadták a koncertkvartetteket, amelyeknek hangzása, habitusa nem az állólámpás szobabelsőt, a házimuzsikálás hangulatát közvetítette, hanem a nagy terek szólistáit... A magam részéről – bár tudom, hogy a külvilág ez ellen dolgozik – hiszek a vonósnégyes jövőjében. Hiszek abban, hogy nem vész ki a vonósnégyes-élet, a vonósnégyes mint életforma iránti vágy: a nemes párbeszéd, a szépség, a jó ízlés, a finomság, a mesterség tisztelete.

Koncertek a szabadban

Open-air concerts

50 éves a martonvásári Beethoven-estek sorozata

A Nemzeti Filharmonikusok Beethoven-estjei és a zenekar tagjainak ingyenes kamarakoncertjei · *Beethoven evenings and free chamber music concerts with the Hungarian National Philharmonic Orchestra.*

2008. július 12-19-26 July

Karmesterek · Conductors

Ariel Zuckermann, Kocsis Zoltán, Vásáry Tamás

Helyszín: MTA Mezőgazdasági Kutatóintézet Parkja, Martonvásár
Venue: *Park of the Brunswick Castle, Martonvásár*

Kezdési időpont: 17.45 kamarakoncertek, 19.00 Beethoven-estek
Concerts commence: *17.45 chamber music concerts, 19.00 Beethoven evenings*

Információ · Information: 411-6651
Honlap: www.filharmonikusok.hu
Website: www.hunphilharmonic.org.hu

6. szék

**Nemzeti
Filharmonikusok**

Zemplén, a zarándokhely

Zempléni Fesztivál – augusztus 8–17.

Forrás: Antenna Hungária

Az Antenna Hungária immáron tizenhét éve folyamatosan a fesztiválsorozat főtámogatója. A francia TDF tulajdonában lévő Antenna Hungária társadalmi felelősségvállalásának központi eleme, hogy nemzeti jelentőségű, nívós rendezvények, alkotások létrejöttéhez nyújtunk segítséget. Ennek a stratégiának hangsúlyos elemét képezi a

Zempléni Fesztivál támogatása.

Zemplén nyitott a megújulásra, a kulturális kísérletekre, de nem felejthetjük el, hogy a fesztivál helyszíne az ország hagyományainak egyik leghívebb őrzője, a hazai borkultúra világviszonylatban is fontos képviselője, természetes és épített kincsek tárháza. Zemplén igazi zarándokhellyé vált a zenerajongók számára, akik azért érkeznek ide országhatáron innen és túlról, hogy a remek programokat csodálatos, autentikus történelmi és természeti környezetben élvezhessék. Örülünk, hogy mi is részesei lehetünk ennek a sikernek; hogy főtámogatóként aktívan közreműködhetünk a környezet és a kultúra e ritka együttműködésében. A kínálat idén is friss, fiatalos szemléletet tükröz, amely rugalmas, a hely szellemét figyelembe vevő együttműködések révén valósul meg. Szimbolikusnak érzem az idén 45 éves Liszt Ferenc Kamarazenekar jelenlétét a fesztiválon – az ő nevükhöz fűződik a rendezvény létrejötte, és ők teremtették meg azt a színvonalat, amelynek fenntartása a Turjányi Miklós és Hollerung Gábor nevével fémjelzett szervezőcsapat munkájának alapját képezi. A visszajáró vendégek már tudják, hogy Zemplén mindig tartogat meglepetéseket. Az ínyencek idén is keresni fogják a különlegességeket, melyek közül a következő három programot emelem csak ki: a világhírű szoprán, Rost Andrea és a Liszt Ferenc Kamarazenekar koncertjét a fesztivál záróeseményeként, a Georges Momboye Táncszínház Clair de Lune című produkcióját, valamint Orff Carmina Buranáját.

Jean-François Fenech
az Antenna Hungária vezérigazgatója

A Zempléni Fesztivál megújult honlapján június 30-ig tart a jegyelővásárlási akció. www.zemplenifestival.hu

Fotó: Karadi Róbert / Interkultur Kft.

A zempléni régió, élén a sárospataki Rákóczi-várral, a magyarországi reneszánsz egyik kiemelkedő helyszíne, amely különlegességet a Zempléni Fesztivál nem csak az idei Reneszánsz Év apropóján, hanem már eddigi története során is igyekezett kihasználni, megmutatni. Most, Mátyás királlyá koronázásának 550. évfordulóján azonban ki-

emelt módon foglalkozunk a magyarországi humanizmus eme dicsőséges korszakával, a fesztivál stílusának megfelelően több művészeti ágat is bevonva. A szerencsi Reneszánsz nap mellett gyönyörű helyszíneken rendezünk templomi koncerteket korabeli művekből: lesz egyházzenei program; lantdalos hangverseny, amelyen a nyugateurópai reneszánsz gyöngyszemei hangzanak el, és érdekesnek ígérkező esten mutatjuk be a Mátyás-kor több kultúrából táplálkozó magyar istenes és virágénekeit.

Külön vonulatot képeznek a fesztivál műsorában a Shakespeare-adaptációk; elhangzik például Mendelssohn teljes kísérőzenéje a Szentivánéji álmhoz, amelyet csak ritkán színelőadások meg Magyarországon. Emellett reneszánsz mini-filmfesztivál keretében vetítünk le különleges Shakespeare-adaptációkat Orson Welles-től Kurosza-ig, de a reneszánsz témájú filmek közül nem maradhatnak ki Pasolini remekművei sem. A hagyományos zempléni programok között az Európa Kulturális Fővárosa 2010 – Pécs projektet köszöntő sorozatunk folytatásaként lép fel a fesztiválon több pécsi együttes, és a klasszikus zenei produkciók és színházművészeti előadások mellett erőse „sikeredett” a jazz már hagyományosnak mondható jelenléte is.

A fesztivál anyagi helyzete idén sem rózsás, de az állami szerepvállalás minimális csökkenése mellett is örömteli helyzet, hogy a fesztivál szponzorációjában a kezdetektől nagyvonalú főtámogatóként részt vevő Antenna Hungária mellett megjelent az első arany fokozatú támogatónk, a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Vállalat. A fesztivál ideai borszállítója – nomen est omen – a Tokaj Renaissance – Tokaji Nagy Borok Egyesülete lesz.

Tizenhetedik éve, harminc helyszínen, több mint félszáz programmal várjuk azokat, akik szeretnék megismerni a jó zenét, a szép tájakat, a jó borokat. Tartsanak velünk!

Turjányi Miklós
a Zempléni Fesztivál igazgatója

„Megtaláltuk a helyünket”

Zempléni Fesztivál reneszánsz rendezvényekkel, jegyvásárlási akcióval

Az idei Zempléni Fesztivállal évfordulót is ünnepel az Interkultur Hungária Kht., hiszen ez az ötödik, általa rendezett fesztivál. Az eltelt esztendő tanulságairól, valamint a 2008-as fesztivál kiemelkedő programjairól kérdeztük Hollerung Gábort, a fesztivál művészeti vezetőjét.

➔ Réfi Zsuzsanna

„Sok hasznos tapasztalatot szereztünk az előző négy fesztivál során – mondja Hollerung Gábor –, végre úgy érzem, megtaláltuk a helyünket: szervezőgárdánk kivívta az itt élők bizalmát, elfogadtak minket. Az első években arra kerestük a választ, milyen szerepet játszik ez az eseménysorozat, hol vannak a határai. Kísérleteztünk, mindent kipróbáltunk, amivel úgy véltük, továbbfejleszhetjük a fesztivált, és növelni tudjuk a közönség létszámát. Keresztek azokat a programokat, amelyek a helybeliek és a Zemplénbe látogatók számára egyaránt érdekesek. Aztán rájöttünk arra – amit az ember karmesterként is megtanul –, hogy nem mindig kellene extravagáns ötletek. Jól kell muzsikálni, azaz figyelemfelkeltő, nívós előadásokra van szükség, és olyan produkciókra, amelyeket sehol máshol nem láthat-hallhat a publikum. Emellett az eltelt években új helyszínekként is igyekeztünk színesíteni a Zempléni Fesztivál kínálatát. Az egyik legkedveltebb színtér a Disznókő Traktorgarázs lett, ahová minden közeli településről szívesen jönnek. Nagy öröm számunkra az is, hogy most már a sátoraljaújhelyi Latabár Színházban és a tokaji zsinagógában is rendezhetünk előadásokat, sőt To-

kajban készül egy nagy szabadtéri színpad is. Szerencsére arról is beszámolhatok, hogy akadnak települések, ahol átérzik ennek a fesztiválnak a jelentőségét, és lehetőségeikhez képest igyekeznek támogatni. Elértük azt is, hogy tavaly már telt ház előtt került színre számos produkció; volt olyan estünk, amelynek a belépőért közelharc folyt. Sokan vannak, akik még nem is ismerik a programot, de már előre lefoglalják a jegyket” – tudtuk meg a művészeti vezetőtől.

A rendezők idén jegyvásárlási akcióval is kedveskednek a közönségnek: május 1-jétől június 30-ig húsz százalékos kedvezménnyel lehet megvásárolni minden belépőt. Hollerung Gábor úgy véli, a tavalyi, nagy sikerű fesztivál után ebben az évben is előre tudnak lépni, hiszen a programsorozat kínálatában ezúttal is látványos és egyedi produkciók szerepelnek. A Liszt Ferenc Kamarazenekar idén Rost Andreával ad koncertet, a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekart Keller András dirigálja majd. A Budafoki Dohnányi Zenekar több hangversenyen is muzsikál; különösen izgalmas előadásnak ígérkezik az olasz templomi est, amelynek műsorán Pergolesi Stabat Materre és Puccini Messa di Gloriája szerepel.

Az évtizedes hagyományra visszatekintő kirándulókoncertek mellett a néhány esztendeje életre hívott és nagy érdeklődéssel kísért zenés istentiszteleteket is meghallgathatják az érdeklődők. Lesz zenés borvacsora, pálinkás koncert, és az egyre népszerűbb éjszakai jazzestek sem maradnak ki a programból. Újra fellép Zemplénben a Kamikáze Akciócsoport Mandragóra című előadásával, a francia Georges Momboye Táncszínház pedig a Clair de Lune című produkcióját mutatja be. A Reneszánsz Évhez kapcsolódó több, izgalmasnak ígérkező művészeti esemény közé tartozik a Madhouse Theatre Company Shakespeare-programja is. A reneszánsz produkciók mellett különlegesség lesz a Hollerung Gábor vezényletével felcsendülő Carmina Burana, amelyben nem csak a tánckar, hanem a nagy létszámú kórus is koreográfiára mozog majd.

Foto: Péter Zsuzsanna / Művészetek Palotája

Paternostro és Bourdoncle a nyitókoncerten

A XVII. Zempléni Fesztivál 2008. augusztus 8-án Sárospatakon, a Rákóczi-vár udvarán a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar koncertjével veszi kezdetét. Hollerung Gábor, a Zempléni Fesztivál művészeti vezetője mindig törekszik arra, hogy a rendezvény első hivatalos produkciója figyelemre méltó és változatos nyitánya legyen a fesztiválnak. Nyitókoncertet még csak egyszer adott a Dohnányi Zenekar Hollerung Gábor vezényletével, mert erre a feladatra többnyire vendégeket hívnak. Idén a zenekar játszik, de a karmester és a zongorista a rangos vendégművészek sorát gazdagítja.

◆ Dobrovits Orsolya

„A fesztivál nyitókoncertjein hagyományosan törekszünk rá, hogy magyar zenét is megszólaltassunk, hiszen a Rákóczi-vár múltja és atmoszférája erre predestinál minket” – nyilatkozta a Gramofonnak Hollerung Gábor, a fesztivál művészeti vezetője.

Tavaly a Kodály-év alkalmával Kodály Zoltán Székely főnőját adták elő koreográfiával, de a Psalmus Hungaricus és Bartók Hegedűversenye is felcsendült már a korábbi években az első napon. Idén Bartók Táncszvitje és Liszt A-dúr zongoraversenye hangzik el, majd ezt követi Brahms I. szimfóniája. A nyitóhangversenyt vezető, bécsi születésű, de Velencében is sokat tartózkodó dirigens, Roberto Paternostro már ismert a zenekar és a közönség számára. Eddig kétszer vendégeskedett a Dohnányi Zenekarnál: első alkalommal beugrást vállalt, majd a siker nyomán újra meghívták. Paternostro annak idején Hans Swarowskynál tanult Bécsben, később a Dohnányi-unoka Christoph von Dohnányinál fejlesztette karmesteri tudását, majd Berlinben Herbert von Karajan asszisztense lett. 1997-től a kasseli Staatstheater igazgatója, ahol egyebek mellett színpadra állította Wagner teljes tetralógiáját. Hollerung Gábor számára egyértelmű volt, hogy a Zempléni Fesztiválra is meghívja Paternostrot, mivel a zenekar

Roberto Paternostro eddig kétszer vendégeskedett a Dohnányi Zenekarnál

és a karmester között remek szakmai kapcsolat alakult ki az eddigi próbákon és előadásokon. Az olasz dirigens nagy hozzáértéssel vezényli a romantikus repertoárt, de otthonosan mozog a magyar zenében is: a Dohnányi Zenekarral adott egyik korábbi hangversenyen például Kodály-művet vezényelt. A most műsorra tűzött Bartók Táncszvit előadása kifejezetten az ő kérése volt – tudtuk meg Hollerung Gábortól.

A zongoraművész, a marseille-i születésű, negyvennyolc esztendőes Michel Bourdoncle viszont augusztusban játszik először a zenekarral. Ha személyesen még nem is, de művészetét, eddigi pályafutását a fesztivál művészeti vezetője jól ismeri és nagyra tartja. Bourdoncle szabad kezet kapott a magyar versenymű kiválasztásában. Ő Liszt A-dúr zongoraversenye mellett döntött. A zenekar vele nemcsak mint szólista alakított ki kapcsolatot, hanem a távolabbi tervek között szerepel a művész által vezetett franciaországi fesztivállal való együttműködés is.

A nyitókoncerten – az áthelyezése óta jelentősen megnagyobbított pódiumon – jó hatvan fővel lép fel a zenekar, ami a várudvar akusztikai viszonyait figyelembe véve kitűnő hangzást ígér. Az előzetes érdeklődést tekintve idén is telt ház várható az öt-hatszáz főt befogadni képes várudvaron.

Michel Bourdoncle szabad kezet kapott a versenymű kiválasztásában

Pécs Zemplénben

Pince- és kirándulókoncert, templomi hangverseny

Zemplén idén is köszönti az **Európa Kulturális Fővárosa 2010 – Pécs projektet**, így három pécsi együttest: a **Bartók Béla Férfikart**, a **Symphonic Brass** és az **UniCum Laude** énekegyüttest is a fesztivál vendégszereplői között üdvözölhetjük.

➔ Réfi Zsuzsanna

Hercegkúton, a Gombos-hegyi pincesoron, zenés borkóstolón mutatkozik be augusztus 15-én a zempléni közönségnek a Pannon Volán Zrt. Bartók Béla Férfikara, másnap pedig Pusztafalun ad Pálinkás koncertet. Nem véletlen, hogy ilyen estekre hívták meg az együttest, hiszen tizenöt esztendeje vesznek részt nagy sikerű európai bordalfesztiválokon, amelyeken az ismert darabok mellett Mozart, Schubert, Poulenc és Kodály bordalaiból is válogatnak. A Lakner Tamás vezette, nagy létszámú együttes több mint hat évtizedes múltra tekinthet vissza, gazdag repertoárjuk a klasszikus kompozícióktól a modern művekig terjed. A társulat két esztendővel ezelőtt megnyerte a kórusolimpiát, Pécsen roppant népszerű, évről évre sok fiatal jelentkezik az együttesbe. Lakner Tamás, akit idén a Liszt-díjjal is kitüntettek, a Székiáltó együttes tagjaként korábban már megismerhette a Zempléni Fesztivál különleges miliójét, örül, hogy ezt most kórusa is megtapasztalhatja.

A Symphonic Brass öt esztendeje alakult. A szimfonikus zenekar rézfúvós hangszereit felvonultató kamarafarmáció fő célja, hogy hitelesen mutassa be az általa értékesnek és érdekesnek talált zenéket. A Mátyás Tibor, Solymosi Péter, Szilágyi Lajos, Vida Róbert és Vida Lóránd alkotó társulat minden tagja szívesen készíti saját átiratokat. Rendszeresen koncerteznek együtt, de emellett mind-egyikük tanít, és más kamaragyüttesekben is játszanak. A Zempléni Fesztiválon adandó két hangversenyükön számos darabot mutatnak be átírataikból: augusztus 12-én Erdőhorváton, a református templomban lépnek a közönség elé, másnap pedig Tarcalon, az Andrassy kúrián ad-

UNICUM LAUDE

Az énekegyüttes 1994-ben alakult. Többször rögzítette műsorukat a Magyar Rádió, 1998-ban a Magyar Televízió portréműsort készített róluk. 2001-ben jelent meg karácsonyi válogatást tartalmazó lemezük, 2005 őszén pedig a Lamentáció című egyházzenei album. Az együttes már bemutatkozott Ausztria, Lengyelország, Németország, Olaszország és Franciaország közönsége előtt is.

A Symphonic Brass összeállítása eltér egy hagyományos rézfúvós kvintettől

Az UniCum Laude énekegyüttes a zenetörténet ritkaságaira összpontosít

nak kirándulókoncertet. A program Albinonitól kezdve Bach és Händel művein át egészen Farkas Ferenc szerzeményéig terjed.

A tizennégy esztendő múltra visszatekintő UniCum Laude Énekegyüttes a nevével is igyekszik kifejezni, hogy műsorpolitikájával a zenetörténet ritkán hallható, különlegesnek mondható darabjaira összpontosít. Repertoárjukon jazz- és pop-átiratok is szerepelnek. Az együttes által képviselt hangzásvilág szintén unikális. Az együttes alapító tagjai: Csapó József kontratenor, Meláth Árpád tenor, Mits Arnold tenor, Pécsi Csaba bariton, Kutnyánszky Csaba bariton és Dobos László basszus. Néhányan szólísta-ként is vállalnak fellépéseket. Bodrogkeresztúron, augusztus 11-én pincekoncerten énekelnek könnyedebb hangvételű műveket, majd 12-én Sátorhajúhelyen, a piarista templomban egyházzenei programmal lépnek a közönség elé. Ennek a hangversenynek a műsora a kora reneszánsztól a XX. századig terjed. A zempléni fellépés után pedig franciaországi turnéra indulnak, hiszen azon művészeti együttesek közé tartoznak, amelyek az Európa Kulturális Fővárosa 2010 – Pécs program népszerűsítése érdekében több európai nagyvárosban is koncerteznek idén.

A reneszánsz reneszánsza

**Virágénekek
Lovász Irén
előadásában**

Fotó: Jung Zsenni

Magyar reneszánsz virágénekekkel örvendezteti meg hallgatóságát az idei Zempléni Fesztiválon Lovász Irén népdalénekes, akit augusztus 12-én a makkoshotycai református templomban és 13-án, a kirándulókoncertek egyikén, Szegin, a Dusóczy Pincében hallhat az érdeklődő.

◆ Pál Eszter

Lovász Irén titka részben előképzettségében rejlik. Alighanem kevés az olyan művész, aki egyben tudományos kutató is, ráadásul abban a különleges adományban volt része, hogy beleszületett a néphagyományba, így első népdalait az Alföldön, a szüleitől hallotta. Később, gyűjtőútjai során ezt a repertoárt tovább bővítette; miközben néprajzusként akadémiai tudományos fokozatot szerzett, ismert énekesse vált. Előadói pályafutását a táncházmozgalomban kezdte, de énekelt régizenei együttesekkel, kortárs zenészekkel és jazzmuzikusokkal is. Eddig tizenegy önálló albuma jelent meg. A magyar reneszánsz költészet virágénekei, szerelmi költészetének gyöngyszemei, elsősorban természetesen Balassi Bálint énekelt versei, kéziratokban fennmaradt, illetve a szájhagyomány által megőrzött, a korszak lenyomatát magán hordozó magyar népdalok, valamint a Vietorisz- és a Kájoni-kódexből ismert táncdallamok szólnak meg Virágének című új műsorában. Lovász Irént két korhű hangszeres, Győri István lant- és Szabó Zsolt viola da gamba-művész játéka egészíti ki. A művésznő lemezt is tervez a nyári koncertek anyagából, ezen két további muzikus is szerepet kapna: Ágoston Béla és Horyáth Kornél. „Ez tulajdonképpen »crossover« lemez lesz, hiszen a reneszánsz

korban még élénk volt az átjárás a népzene és műzene, falusi és városi, utcai és udvari, »underground« és hivatalos kultúra között. A lemezen a közköltészet, műköltészet és a népi hagyomány, a városi és a vidéki kultúra egymásra hatása, egymásba olvadása jelenik majd meg. A reneszánsz reneszánszát szeretném megmutatni” – mondja Lovász Irén, aki nem titkolja: fiataloknak is szánja új műsorát. „A mai szerelmi költészet sms-tömörségűre degradálódott, és talán nem érdektelen felmutatni, milyen gyönyörű metaforákra épültek ennek a kornak a versei” – fogalmaz.

A Virágének a régizenei népzene autentikus előadásával ötvözi, Lovász Irén ugyanis azt vallja, hogy a reneszánsz korabeli éneklés technikája nagy valószínűséggel ahhoz állhatott a legközelebb, amit a népi hangképzés az évszázadok során megőrzött. Igaz, hogy a Virágének a Reneszánsz Év alkalmából szólal meg idén, de Lovász Irén régóta foglalkozik a korszak művészetével, és ez a műsor is hét-nyolc éve érlelődik benne. József Attila a kedvenc költője, egy napon is született vele. Ezt a vonzalmat már diákkorában is komolyan vette – annyira, hogy azért jelentkezett a szegedi egyetemre, mert az a költő nevét viselte, és „közös” születésnapjukon minden évben virágcsokrot vitt a József Attila-szoborhoz. Legkedvesebb verse A Dunánál, amelynek sorai egészen más szemléletre sarkallják, mint amit a legtöbb előadó manapság képvisel. „Az ősiség, az ősök ereje van bennem – vallja az énekesnő –, és ha ezt én adhatom tovább, akkor olyan, mintha csak csatorna volnék az ő üzenetük továbbításában” – teszi hozzá. Többek között ebben látja a Virágének miatt most egy időre félbehagyott, négyrészesre tervezett, Gyógyító hangok elnevezésű sorozatának erejét, amelynek eddig az első két albuma jelent meg: az Égi hang és a Belső hang, mind a kettő rövid idő alatt aranylemez lett. ■

Vörös-torony és Lorántffy-loggia

Magyarországon a késő reneszánsz építészet egyedülálló lelőhelye Zemplén, ahol XVI–XVII. századi várak, kastélyok, kúriák adnak helyet a Zempléni Fesztiválnak. A táj és a hely több műemléke így szinte kínálja magát, hogy a Reneszánsz Évhez kapcsolódó eseményeket gazdag választékban kínálja.

◆ Földy Lilla

A firenzei reneszánszsal egyidejű és hasonlóan magas színvonalú Mátyás-korból mára sajnos kevés emlékünk maradt, de az igazságos király által felvirágoztatott, toszkán eredetű kora reneszánsz csaknem száz évig, Buda elfoglalásáig páratlan hatást gyakorolt a korabeli magyarországi művészetre.

Az ország három részre szakadását követően a reneszánsz új korszaka kezdődött. A magyarországi késő reneszánsz már nem Firenzéhez, hanem észak-olasz mintákhoz igazodott, képét pedig erőteljesen meghatározta a helyi műhelyek gyakorlata. Virágkorát a XVII. századi erdélyi fejedelmek nagy kastély- és várépítkezéseinek idején érte el.

A Zempléni Fesztivál egyik központi helyszíne, a sárospataki vár késő reneszánsz építészetünk történelm-

könyvekbe kíváncszó szép példája azt is mutatja, mennyire összefügg ez a stílus a kor másik meghatározó szellemi mozgalmával, a reformációval. A Zempléni Fesztivál nyitóhangversenyeinek karakteres keretet adó vár építését a református kollégiumot alapító Perényi Péter kezdte meg 1534-ben. Az építkezést és a palota díszítését örököse, Perényi Gábor folytatta, a kőfaragványok tanúsága szerint 1560 körül. Lorántffy Zsuzsanna és I. Rákóczi György a XVII. században Gyulafehérvárról hozott mesterekkel újjáalakította a pataki vár képét: összekötötték a palotaszárnyat és a Vörös-tornyot a híres, árkádos Lorántffy-loggiával, és emeletet húztak a keleti, nyugati és a déli szárnyra. Ma itt található a reneszánsz konyha, amelynek vendégei ünnepi alkalmakkor az erdélyi fejedelem fűszerezési utasításai szerinti, korabeli receptek alapján készült ételek ízeit élvezhetik.

A Zempléni Fesztivál alatt megrendezendő reneszánsz napnak idén a szerencsi Rákóczi-vár ad otthont. Az itt álló erődtorny 1583-ban Rákóczi Zsigmond szendrői ka-

1480 körül készült firenzei márványkapu a füzérradványi Károlyi-kastélyban

pitányé lett, aki a szerencsi uradalom birtoklásával bekapcsolódott a hegyaljai borkereskedelembe, az ebből származó jövedelmekből új birtokokat szerezve pedig megalapozta a későbbiekben híressé vált Rákóczi-vagyont. A szerencsi várúrr – amellett, hogy kialakította a vár mai formáját – a reformáció lelkes híveként Károli Gáspár bibliafordítását is támogatta: vizsolyi nyomdájában látott először napvilágot magyarul a Biblia.

A XVI–XVII. századi magyar késő reneszánsz építkezésekből hazánk északi régiója kivételesen sokat őriz eredeti formájában. A pácini kastély egyedülálló magyarországi példája a felvidéki Szepes és Sáros megyéhez, illetve Erdélyhez kötődő, úgynevezett pár-

tázatos reneszánsz építészetnek, és a legfrissebb kutatások szerint a monoki Andrassy-kastély is XVI. századi reneszánsz épület.

A XVI. századi eredetű füzérradványi Károlyi-kastélyt azonban Ybl Miklós tervei alapján a XIX. század második felében romantikus–neoreneszánsz stílusban átépítették. Tulajdonosai reneszánsz iránti vonalmát mutatja, hogy 1898-tól neves firenzei régiségkereskedőtől reneszánsz és kora barokk kőfaragványokat, bútorokat és textíliákat vásároltak, és ezeket helyezték el, illetve építették be a kastélyukba. Az évtizedekig elhanyagolt állapotban levő füzérradványi kastély – az akkor még Zempléni Művészeti Napok névre hallgató rendezvénysorozat figyelemfelhívásának is köszönhetően – 1993-ban a Műemlékek Állami Gondnokságához került. Azóta évről évre egyre szebben várja a Zempléni Fesztivál koncertlátogatóit, idén Hegyi Barnabás kontratenor reneszánsz művekből összeállított hangversenyén.

Tündérek, manók, koboldok

Shakespeare-adaptációk

A legtekintélyesebb brit zenei lexikon, a Grove szerint a Shakespeare halála óta eltelt majd' négyszáz évben szinte ugyanennyi opera született a neves angol drámaíró színművei alapján. Ezeknek körülbelül másfél százaléka – hat-hét opera – maradt fent az idő rostáján. A hangversenytermi művek között ez a szám magasabb, de Mendelssohn augusztus 14-én, Zemplénben elhangzó Szentivánéji álom kísérőzenéjével különösen mostohán bánt a sors.

➔ Várkonyi Tamás

Abba a bizonyos másfél százaléka tartozik Benjamin Britten Szentivánéji álom című operája. Ez az egyetlen olyan zenés színpadi mű, amely nem librettista által készített szövegkönyvből, hanem közvetlenül az angol drámaíró soraiból táplálkozik. Purcell Tündérkirálynőjétől az 1990-es évekig összesen harminckilenc olyan opera íródott, amely többé-kevésbé ehhez a történethez kapcsolódik. Ami Shakespeare-dráma alapján, de nem színpadra szánt műveket illeti: ezekből jóval kevesebb született, azok is főleg a XIX. században, Liszt, Berlioz, Csajkovszkij tollából. Ezek egyike Mendelssohn színpompás kísérőzenéje a Szentivánéji álomhoz, amellyel különösen mostohán bánt a sors. Most azonban a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar előadásában és Hollerung Gábor

Mendelssohn gyerekkorától rajongott a Shakespeare-drámákért

Illusztráció: Gramofon-archív

EGY FURCSA PÁR

Augusztus 9-én a szerencsi katolikus templomban különleges összeállítású koncerten vehet részt az érdeklődő. Ekkor egy népszerű és egy hangversenyen kuriózumnak számító kompozíció hangzik el az Angelica Leánykar, a Honvéd Férfikar és a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar közreműködésével, Hollerung Gábor vezényletével. A két műben közös, hogy egyházi kompozíciók, alkotóik olaszul beszéltek, P betűvel kezdődik a nevük, mindketten gyengéd érzelmeket tápláltak az opera műfaj iránt, és huszonévesen komponálták a Zempléni Fesztiválon felcsendülő műveket. (Igaz, egyikük nem élt többet huszonhat év-nél.) Pergolesi Stabat Mater mellett Giacomo Puccini huszonkét éves korában írt miséje hangzik el, amelyet megszületése után hetven évvel, 1951-ben adtak csak ki. Ekkor kapta félrevezető címet is – *Messa di Gloria* –, hiszen nem csupán Kyrie és Gloria tételekből áll, hanem teljes miséről van szó. Az alkotást Puccini diplomamunka gyanánt írta a luccai Istituto Musicale Pacini hallgatójaként, de a Credo tételt két évvel korábban vetette papírra, önálló alkotásnak szánva. Érdekes, hogy a *Messa di Gloria* több szép melódiája is helyet kapott később a zeneszerző operáiban. Puccini a Kyriéből a szintén fiatalkori Edgarba emelt át egy motívumot, az *Agnus Dei* egyik dallama pedig a Manon Lescaut partitúrájában tűnik újra fel.

vezényletével, nagyszerű szólisták, Csereklyei Andrea, illetve Megyesi Schwartz Lúcia közreműködésével elhangzik a Rákóczi-vár udvarán – ekképp követelve helyet a 2007/2008-as koncertévad „nagy dobásai” között.

A dokumentumok szerint a tinédzser Mendelssohn gyerekek – noha nem eredeti nyelven – falták a Shakespeare-drámákat, amelyek éppen abban az időben, 1825-ben jelentek meg Ludwig Tieck és August Wilhelm Schlegel német fordításában. Felix már tizenhét évesen azt írta nővérének, hogy hamarosan „elkezdi megálmodni a Szentivánéji álmot”. Egy hónap múlva készen állt legsziporkázóbb koncertnyitánya, amely az egyik legkorábbi, nem színpadra szánt, de drámai cselekményt lefestő hangversenydarab a zenetörténetben. Sugallatos tündértánca, számárfületek láttató iázása, varázsos hangszerezése, pezsgőbuborékos életvidámsága rendkívül népszerűvé tette a XIX. században. Sőt nemcsak a Mendelssohn-életmű stílusjegyévé vált, hanem más Shakespeare-adaptációk számára is érezhetően etalonként szolgált.

Noha élete során a zeneszerző több Shakespeare-mű operatervével is foglalkozott (*A vihar*, *Hamlet*, *Szentivánéji álom*), a nyitány mellé – mendelssohni léptékkal mérve – „öregkorában”, harmincnégy esztendősen írt kísérőzenét. Nem más, mint Ludwig Tieck kérte fel erre, aki Berlinben színházi előadást rendezett a tündéri darabból. Az utókor sajnálatosan szelektív emlékezete csak néhány tételt őrzött meg a kísérőzenéből, noha a Nászinduló népszerűsége – igaz, nem a koncertprogramoknak köszönhetően – a Für Elise feliratú Beethoven-bagatelléhez mérhető.

Fotó: Kézdős Zoltán

Augusztusi ifjak játsszák a jazzt

A Zempléni Fesztivál fiatalos programkinálatában – a hagyományokhoz híven – külön szint képviselnek a jazzkoncertek. Ezeken főként ifjú, de már bizonyított előadók muzsikálnak; és mint tavaly, a hölgyek is nélkülözhetetlenek lesznek. Zemplénben erre adnak!

➡ Bércesi Barbara

Ha a tenorszaxofon legnagyobb hazai reménységét kellene megnevezni, valószínűleg minden hozzáértő **Bolla Gábor** nevét mondaná, aki már nem csak korosztályával, hanem a jazz nagy öregjeivel, így Szakcsi Lakatos Bélával is rendszeresen fellép. Saját kvartettjével – ahol a legidősebb tag, Szakcsi Lakatos Róbert is épp csak krisztusi korban van – augusztus 8-án, pénteken a sárospataki Patkó Cafében zenél az Éjszakai Jazz sorozat elindítójaként. Az elnevezés a korán fekvőket sem kell, hogy otthon tartsa: az Éjszakai jazzek többsége 21 órakor kezdődnek.

Másnap, szombaton a tengerentúl legnevesebb jazziskoláit kijárt, idén Márciusi Ifjak díjjal kitüntetett **Oláh Tzumo Árpád** zongorista, billentyűs kvintettje viszi tovább a stafétát Sátoraljaújhelyen, s Bolláék bebop muzsikája után egy kicsivel több elektronikát, groove-ot csempésznek majd a Jazzudvarba.

Augusztus 10-én jön az első hölgy, **Fábián Julianna** és tavaly alakult Jazz Riff csapata: saját, a legújabb zenei fuvalatok szellemében és stílusában íródott szerzeményeiket játsszák. Hogy Juli hangjának hallatán valóban olyan asszociációink támadnak-e, mintha méz és chili paprika elegyét ízlelnék (ahogy egy róla szóló jellemzés fogalmazott), azt eldönthetjük a sárospataki Sarokbástyában, 22 órától.

Egy napot ugrunk, és augusztus 12-én, kedden este kilenctől már a tokaji Kossuth téren felállított színpadon élvezhetjük a **Babos Project Special** koncertjét, amely a jazz, a funk és a roma zenei hagyományok akusztikus és elektronikus hangzásokat is bevető elegyét kínálja. A veterán gitáros mellett csupa ifjú muzikus – Szakcsi Lakatos Róbert, Hárs Viktor (a tiszteletbeli tinédzser) és Oláh Gábor – meg persze egy hölgy, Veres Mónika is megmutatja tehetségét. Szerdán **Kaltenecker Zsolt** KLB Organ Triója várja a nagydíjmezt megint csak a sárospataki Patkó Caféba, és megmutatja, hogy virtuozitás és művészi elmélyültség hogyan járhat kéz a kézben. Az új felállású trióban Lukács Peta gitározik és Borlai Gergő dobol. Augusztus 14-e, csütörtök lesz a fesztivál jazz szempontból kiemelt napja, ekkor ugyanis nem kevesebb, mint három koncertet rendeznek. Délután négy órakor kiváló zongoristánk, **Oláh Kálmán** kezd Tolcsván az Oremus Szalonban, 18 órakor a legendás és nagy túlélő **Stúdió 11** a húszas éveiben járó **Bolba Éva** énekesnőt látja vendégül Sátoraljaújhelyen az Európa Házban, hogy swingkoncertjükkel akár még táncolásra is bírják a nagydíjmezt; 21 órától pedig ismét a Kossuth téren a helyünk Tokajban, hogy Oláh Kálmánt sextett felállásban hallgathassuk meg.

E vélhetően kimerítő, de szép zenei élményekben bővelkedő nap után, pénteken **Szakcsi Jr.**, vagyis ifj. Szakcsi Lakatos Béla mutatja be egyebek közt vadonatúj, Psalms című CD-jének anyagát, de a lemezen szereplő trió most kvintetté bővül. A nagyobbik „kis-Szakcsi” a Patkó Cafében játszik. Az Éjszakai jazz sorozatból ekkor már csak egy koncert lesz hátra: **Csepregi Gyula** szaxofonos (képünkön) és Rátonyi Róbert zongorista duója, akik a sárospataki Sarokbástyánál szintén lemezbemutató koncertet adnak. A három nappal korábban még a Stúdió 11-ben hallott művészek augusztus 17-én a túlnyomórészt saját kompozíciókat tartalmazó Private Conversation, azaz Magánbeszélgetés című CD-jük anyagát játsszák. Úgy érzik, ezt igazolja a lemezbemutató is: dallamos, némileg merengő zenéjük egy-két pohár bor és jó barátok társaságában, az este puha takarója alatt adja a legtöbb élvezetet.

Rugalmas zenekaré a jövő

1983. december 26-án új fejezet nyílt a magyar hangversenyéletben: ekkor adta első koncertjét a frissen életre hívott együttes, a Budapesti Fesztiválzenekar. Egyesületként, alkalmi formációként működtek 1992-ig, amikor önálló zenekarrá váltak. 2003-ban kialakult az a hárompólusú finanszírozási struktúra, amely munkájukat garantálja.

→ Albert Mária

Gramofon: Fischer Iván zeneigazgató az elmúlt hetekben több alkalmat is megragadott, hogy a közönség hűségét megköszönje. Önt racionális embernek ismerjük, mégis ilyen fontosnak tartja a publikum ragaszkodását?

Fischer Iván: Hogyne tartanám, a közönség az egyik büszkeségünk. Miközben több európai együttes arról panaszkodik, hogy fogy a hallgatóságuk, és idősödik is, a miénk megnégyszereződött. Egyszerű kiszámítani: az első periódusunkban, a nyolcvanas években rendszerint csak egyszer játszottunk el egy műsort a Zeneakadémia nagytermében, tehát mintegy ezerkétszázán hallottak minket. Néhány évvel később már a Zeneakadémián bevezettük, hogy egy programot kétszer, majd háromszor is előadtunk. Amikor azután megnyílt a Művészetek

Palotájában az 1700 személyes hangversenyterem, ott kétszer, az akadémián pedig még egyszer megszólaltattuk a műsorainkat, így több mint négyezerre nőtt egy adott koncert publikuma. Nemrég, amikor a BKV-sztrájk volt, súlyos közlekedési mizéria bénította meg a várost. Aggódtunk, vajon eljönnek-e az emberek a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterembe? És annyira megható volt, hogy a nehézségek ellenére teljesen megtelt a terem! És még nem is említettem a Selmecei utcai székházunkban rendezett kamarazenei sorozatokat, a Kakaókoncerteket, amelyeken a jövő fiatal publikumát neveljük föl, vagy a Budapesti Búcsút záró hagyományos szabadtéri koncertet a Hősök terén, amelyet nyaranta több tízezeren hallgatnak végig. Azt hiszem, hogy a Fesztiválzenekar közönsége nemcsak magyar, hanem európai viszonylatban is szenzációs. A Csajkovszkij-maratonon is döbbenetes létszámú érdeklődő jelent meg, köztük olyanok is, akik különben nem járnak koncertre.

G.: Talán ezután fognak...

F. I.: Igen, lehetséges, és ha sikerül így új zenerajongókat teremteni, az csodálatos lenne. Én a közönséget nagyon szeretem, és komolyan veszem azt, hogy legfontosabb feladatunk a közönség kulturális igényét szolgálni. Mellesleg a nagy közönség biztonságot is jelenthet. Az elmúlt huszonöt esztendőben néha adódtak nehéz idősza-

kok, amikor a zenekar fenntartása akadályokba ütközött. Én mindig bizakodtam, mert arra gondoltam, hogy egy ilyen hatalmas közönségbázisú együttest nem érdemes veszélybe sodorni. Egyértelmű, tiszta terv volt, hogy mi a Budapesti Fesztiválzenekar létének célja: jöjjön létre egy nagyon jó zenekar, legyen különleges próbamódszer és munkamorál, valamint forró, őszinte kapcsolat a közönséggel. A különböző ütközések inkább abból eredtek, hogy a zenei élet, a szakma és a politika hogyan fogadja be az együttest. A közönség mindig mellettünk állt. Szerencsére lassan kikristályosodott a közvéleményben, hogy a Fesztiválzenekar semmi mást nem akar, mint nagyon jó zenekar lenni.

G.: *Átélték szócsatáktól hangos hónapokat, amikor például a finanszírozásuk ügyében vitáztak; elmentek például a Kulturális Minisztérium elé „utcazenélni”. Maradt önben valamiféle tüske ez időből?*

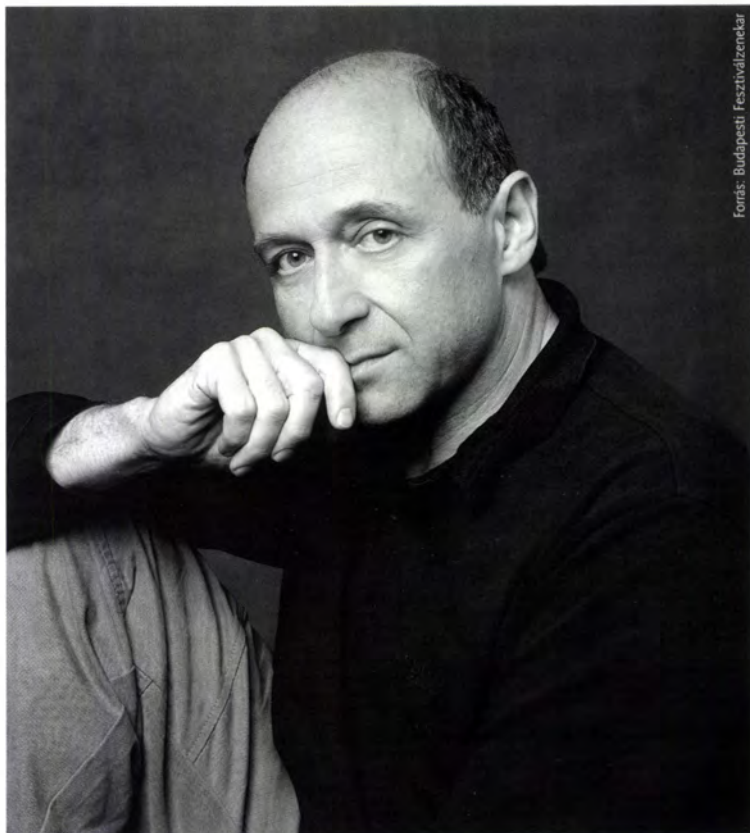
F. I.: Nemcsak hogy nem maradt, sosem volt. Csak azt éreztem, hogy meg kell védeni ezt a különleges értékű zenekart, ha nem értékelték, nem értékelték, veszélybe sodorták.

G.: *Választhatták volna azt a talán könnyebb utat, hogy többet dolgoznak nyitottabb, befogadóbb közegben, tehát nagyobb részt külföldön játszanak.*

F. I.: Ez nem illett volna az eredeti elképzelésbe. Megfigyeltem én is, hogy a kiemelkedően sikeres hazai együttesek, a vonósnégyesektől kezdve a Liszt Ferenc Kamarazenekaron keresztül a Krétakör társulatáig túlnyomórészt külföldön érvényesültek. De azt is láttam, hogy a magyar intézményrendszer nem becsüli meg úgy a hazai közönséget, amennyire meg kellene becsülnie. Az volt a véleményem, hogy a hazai közönség potenciálja sokkal nagyobb. Már a nyolcvanas években arra gondoltam: ha sikerül létrehozni egy jó minőségű zenekart, akkor annak lassan, fokozatosan meg kell teremtenie a hatalmas közönségbázisát, mert hittem, hogy Budapesten megvan erre a tartalék. Az állami intézmények – még mindig a nyolcvanas évekről beszélek – megelégedtek azzal, hogy a Zeneakadémián néha telt ház, néha meg fél ház előtt játszanak műsorokat. Nem láttam olyasfajta kulturális felelősséget, amit a budapestiek megérdemelték volna. A Fesztiválzenekarnál mindig is azt gondoltuk, hogy a hazai bázis nagyon fontos, és emellett persze külföldre kell járni. Sokat tanultam külföldi zenekaroktól, ahol dolgoztam, a Berlini Filharmonikusoktól kezdve a Concertgebouw Orchestrán keresztül New York-iakig – alaptétel, hogy rendben legyen a hazai közönségbázis.

G.: *Művészi értelemben lehet-e ezt a negyedszázadot tagolni?*

F. I.: Két szakaszra bontható a huszonöt év: az elsőben a zenekar nem volt állandó, a második periódus akkor kezdődött, amikor állandó lett. Az első kilenc év 1983-tól 1992-ig igen sikeres és élvezetes korszak volt. Évente három-négy produkcióra készültünk föl, ezt az időt töltöttük együtt, és a koncertek mindig ünnepi eseménynek számítottak. Akkoriban a sokat vitatott kérdés az volt, hogy helyes-e, ha a BFZ muzikusai közül többen különböző zenekarokban dolgoznak, és nálunk játszanak háromszor egy évben? Ez konfliktushoz vezetett több ízben, amit kezelni kellett, de nem volt megoldhatatlan. Remek kilenc év volt, azonban éreztük a probléma jelenlétét: nehéz volt együtt tartani a zenekart. 1992-ben kezdődött a Budapesti Fesztiválzenekar történetének másik nagy fejezete, amikor a zenészek többsége otthagyta az állását, és hozzánk szerződött. Az állandó együttes alakulás komoly fiatalítással is járt, a tagság talán több mint kétharmada kezdőkből állt. Ez a második szakasz is két részre osztható, mert 2000-ben következett még egy jelentős változás. 1992-től 2000-ig a zenekar ugyan kitűnően működött, de gyűltek a fellegek: nagy volt az infláció, a BFZ pénzének értéke folyamatosan csökkent, és veszélybe került a létezésünk. 2000-ben úgy döntöttünk, hogy nem lesznek állandó állások, fizetések, hanem egy újfajta – én úgy hívom, hogy félig állandó, félig freelance rendszerű – zenekart hozunk létre. Egyrészt, mert ekkor ennyit lehetett finanszírozni, másrészt kiderült, hogy ez művészileg is sokkal eredményesebb. Nyitottabb,

Forrás: Budapesti Fesztiválzenekar

rugalmas zenekarrá változtunk 2000 után. A belső kör állandó, a külső egy nagyobb művészcsoport, ebből merítünk a különböző produkciókra. Minden egyes muzikus számára adott a lehetőség, hogy csak itt dolgozzék, vagy máshol is, többet vagy kevesebbet vállaljon. Én ebben a rugalmas szisztémában hiszek, ez vezetett a legnagyobb sikerekhez.

G.: Kezdetben több külföldi muzikus játszott az együttesben. Most, hogy megnyíltak a határok, befolyásolja-e ez a tagságot?

F. I.: Csak kivételes esetben szerződtetünk külföldi zenészeket. Nem minden időben és nem minden hangszerképzése egyformán erős az országban. Mindig voltak hullámvölgy-szerű változások. Bizonyosan nemcsak én

mondjuk a Haydntől Stravinskyig tartó irodalomra. A rendszer megmerevíti a partitúráképeket, hiszen szerződtetnek bizonyos számú hegedűst, bizonyos számú fuvolást, kürtöst egy zenekarhoz, hogy ezt a feladatot ellássák. Mivel ezek állandó állások, kötött a struktúra. Én pedig azt gondolom, hogy egyre kevésbé helyes az, hogy egy szimfonikus zenekar ragaszkodik egy viszonylag rövid zenetörténelmi időszakhoz. Azt is feltételezem, hogy a jövő zenekara olyan – nevezzük így – produkciós intézmény lesz, amelyik ki tud állítani egy Monteverdi-előadást, és képes eljátszani olyan rendkívül modern partitúrát is, amelyben esetleg tizenöt fuvola van és két elektromos orgona. Hangsúlyozom: még nincs baj a szimfonikus zenekari struktúrával, lehet, hogy tíz-húsz évig még zavartalanul fennáll, de engem nagyon érdekel

Forrás: Budapesti Fesztiválzenekar

emlékszem Strém Kálmán Hol vannak a magyar vonósok? című, hetvenes években megjelent tanulmányára. Előfordul, hogy rengeteg, csodálatos fuvolás van, de nincs jó oboás egy bizonyos korszakban. Amikor egy-egy ilyen hullámvölgygel találkozunk, úgy látjuk, hogy nem kötelező betölteni a helyeket az éppen kicsit gyengébb magyar kínálatból, hanem elhívunk egy-egy kiváló külföldit, aki mentalitásában is felfrissíti a magyar zenei életben nevelkedett kollégákat. Ebben is segített a flexibilis zenekari rendszer, amelyről egyébként azt gondolom, hogy ez a jövő. Sokan azért tanulmányozzák a Fesztiválzenekar különleges rendszerét, mert megértették, hogy ez kínálhat reményt a továbbélésre és továbblépésre. A szimfonikus zenekari forma tudniillik specializálódott egyfajta zenére,

a jövő, hogy mi lesz évtizedek múlva. A nemzetközi szakmát is intenzíven foglalkoztatja ez a kérdés.

G.: Újításnak számítottak koncertszerszerű vagy félig szcenírozott operaelőadásaik is, amelyek mára divatosabb és elfogadottá váltak. Az ön számára mely ezek emlékeztetések?

F. I.: Például Bartók szcenírozott színpadi művei, A csodálatos mandarin, A fából faragott királyfi, A kékszakállú herceg vára, mert szerintem megtaláltuk az egyensúlyt, hogy mennyi színpad és mennyi zene kell e darabokhoz. Ha Bartóknál maradunk, nagyon emlékeztetnek tartom a zongoraversenyek sorozatát, az elsőt Kocsis Zoltánnal, a másodikat Schiff Andrásval. Mind a kettő nagyon szép emlék. Kimagaslónak tartom a teljes

Brahms-sorozatot vagy a Mahler Ünnepek által reflektorfénybe került Mahler-szimfóniák vonulatát. Ha még egy kicsit kutatgatok a kedves emlékek között, mintha régi fényképeket nézegetnék, megelevenednek bennem a nyári barokk fesztiválok, amelyeket a kilencvenes években rendeztünk. Gyönyörű, hogy megszólalhattak a francia vagy a cseh barokk alkotások – kár, hogy nem tudtuk folytatni, mert akkoriban takarékoskodni kellett. És maradandó értékűnek tartom a Wagner-operák egy-egy felvonását, kiváló vendégek közreműködésével. Szép képem ebből az „albumból” a Cigányokkal együtt elnevezésű műsorunk és a múlt karácsonyi koncertünk, amelynek egyik felében a Parafónia Zenekarral, Down-kóros és autista gyerekek együttesével játszottunk. És eszembe jut a másfél évtizeddel ezelőtti Beethoven IX. szimfónia, amelynek előadására a környező országokból hívtunk kórusokat, olyan helyekről, ahol háború dúlt.

G.: A második periódusban lemezkiadót is váltottak. Most jelent meg a Channel Classicsnél a hetedik CD-jük. (A lemezről lapunk 55. oldalán olvasható kritika – a szerk.)

F. I.: Azt hiszem, kellő pillanatban hoztuk meg azt a döntést is, hogy a nagy kiadótól átmegyünk egy idealista kis társasághoz. Ma sokan hallgatnak zenét számítógépen, és sajnos sok az illegális másolat, a lemezkiadás már nem biznisz, különösen nem tömegméretekben. A mamutok lassan éhen halnak, de kis teknősöknek még jut falat. A komolyzene igazán igényes ápolását átvették a picí cégek. A delikát dolgok iránt még érdeklődnek az emberek, márpedig a Channel Classics kifejezetten delikát cég, fontos számára a zenei minőség és a jó hangzás. Különösen rokonszenves, hogy mindig meg tudjuk beszélni, mit érdemes most éppen felvenni, semmiféle „műsorpolitikai” nyomás nem nehezedik ránk.

G.: A múlt és a jelen után térjünk át a jövőre!

F. I.: Szeretném tovább fejleszteni a flexibilis rendszert; nagyon jó lenne például a Budapesti Fesztiválzenekaron belül különböző specializált formációkat létrehozni. Már készülődik egy fúvós együttes, van egy kis társaság, amelynek tagjait nagyon érdekli az erdélyi hangszeres népzene, szeretnék alapítani egy régizenei együttest is, amely eredeti hangszereken játszik. Legyen a BFZ egy sokszínű palletta. Válgon olyan művészi közösséggé, amely rendkívül sokféle zenét tesz a közönsége számára elérhetővé. Ismétlem: ez nemcsak a Fesztiválzenekar jövőjének, hanem egyáltalán, a zenekarok jövőjének kulcsa, persze mi szeretnénk abszolút úttörők lenni.

G.: Meddig menne vissza a zenetörténetben?

F. I.: A szimfonikus zenekarok, azóta, hogy feltűntek a korbú hangszereken muzsikáló együttesek, elfordultak a

Haydn előtti zenétől. Ez a zeneirodalomnak egy olyan jelentős része, amit szerintem nem helyes mellőzni. Kétszáz év zenéjéről van szó, ami ugyanolyan gyönyörű, mint a következő századoké. Egy historikus együttes kialakítása többéves, hosszú munka. Ugyanilyen fontos az is, hogy legyen egy új művekre odafigyelő része a zenekarnak, amelyik ugyanolyan gondosan foglalkozik ezzel, mint azt a specializálódott együttesek teszik a London Sinfoniettától az Ensemble Modernig. Miért ne lehetne mindez egy zenekaron belül?

G.: Washingtonban roppant mód fájlalják, hogy nem vállalt az amerikai Nemzeti Szimfonikus Zenekar (NSO) élén nagyobb feladatot.

F. I.: A 2008/2009-es szezonban nyolc hetet töltök az NSO-val, a rá következőben hetet. Már ez is nagyon sok áldozattal jár, mert a BFZ-n kívül kialakult néhány nagyon fontos partneri kapcsolatam más együttesekkel is. Ezeket sem akarom elhanyagolni; sem a Concertgebouw Orchestrát, sem a Felvilágosodás Korának Zenekarát (Orchestra of the Age of Enlightenment), egyébként ez az egyetlen régizenei együttes, amellyel minden évben dolgozom. Em-

líthetem az együttműködést a Cleveland Orchestrával, ami szerintem Amerika legjobb zenekara; ami fölött még mindig Széll György szelleme lebeg.

G.: Bizonyosan sokat beszélünk még a következő, ünnepi évad eseményeiről. Ebből önkényesen a *Così fan tutte félig szcenírozott előadását* emelem ki, mert előzménye, a *Glyndebourne-i Fesztivál előadása hozzáférhető DVD-n*. (A lemezről lapunk 82. oldalán olvasható kritika – a szerk.) És kérem, szóljon néhány szót a 2009-es maratonról!

F. I.: A rendező, Nicholas Hytner régi barátom, sokat dolgoztunk együtt Nagy-Britanniában, méghozzá nagyon jól, mert ő tényleg a darabból indul ki. Fantasztikusan bánik az énekesekkel, igazi karaktereket formál belőlük, így nincs szüksége rá, hogy tolakodóan látványos koncepciókat találjon ki. Ez a fajta, a színészi játékra koncentráló operajátszás engem mindig nagyon érdekelt. Kíváncsi vagyok, hogy a Művészetek Palotájában miként tudjuk színpadra tenni ezt a produkciót. A második maraton főszereplőjéül azért választottam Dvořákot, mert életműve – akárcsak Csajkovszkijé – hatalmas és csodálatos. Számptalan kompozícióját alig játsszák, pedig sok köztük a sláger, amelyeket jó lenne újra és újra hallani. Azokat a zeneszerzőket érdemes a maratonon bemutatni, akiknek a titkos kincsesházájából van mit méríteni. ■

foto: Starlet

A kamarazene megújításáért

**Fiatal, lendületes, friss:
a Flash együttes**

A két éve alakult Flash rugalmas formáció, amely újító szellemű megközelítésével nem kevesebbre vállalkozik, mint a házimuzsikálás szellemének fölélesztésére és újfajta kamarazenei kultúra megteremtésére a XXI. század közönsége számára, XXI. századi környezetben. Az együttes művészeti vezetőjével, Morva Péter zongoraművésszel beszélgettünk.

➡ Winkler-Nemes Gábor

Az együttes „kemény magját” három kiváló muzsikussal, Morva Péter zongoraművész, Déri György gordonkaművész és Szatmári Zsolt klarinétművész alkotja. Valamennyien a Zeneakadémia tanárai, illetve önálló szóló- és zenekari pályán haladó muzsikussal. A Flash 2006-ban alakult meg, de tagjai már azelőtt is rendszeresen együtt játszottak. „Amikor az ötlet kipattant, olyan emberekre volt szükség, akik akkor is hajlandók szerepet vállalni, hogyha az nem feltétlenül anyagi javakért történik. Olyan társaságra, amelynek tagjai képesek rendszeresen dolgozni és repertoárt építeni, hogy egy váratlan felkérés esetén csak a műsort kelljen összeválogatni” – emlékszik vissza Morva Péter. A Flash művészeti koncepciója 2006 után, mintegy másfél éves formálódás és munka után kristályosodott ki annyira, hogy a Fesztetics Palota Tükörtermében megtarthatták bemutatkozó koncertjüket, a Budapesti Tavasz Fesztivál keretében. A Flash trió felfogásához híven, egy ilyen jellegű impozáns környezet képezheti egyik fontos alapját annak a megújuló kamarazenei légkörnek, amelyet meg kívánnak teremteni. Ahogy Bíró Csilla impresszárió, a Starlet Music Management vezetője látja, mivel igen nehéz becsalogatni az embereket a koncerttermekbe, ezt a kiváló kamarazenét kell elvinni más helyszínekre. „Az új közeg

megtalálása annak a közönségnek a megközelítését is jelenti, amelyiknek még nem sikerült közel kerülnie a komolyzenéhez. Ezek lehetnek a társművészetek központjai, nemzetközi fórumok, mint a külföldi magyar intézetek, kulturális központok vagy azok a pompás kastélyok, ahol az elsőrangú kiszolgálás mellé a legmagasabb színvonalú kultúrát – így a kamarazenét – kaphatja a látogató” – fogalmaz Bíró Csilla.

További fontos szempont a megfelelő program kiválasztása, amely Morva Péter feladata, a többiek aktív részvételével. „Az egyik sarokpont a csapat kisugárzása és fiatalos lendülete. A másik a kikezdhethetetlen, magas színvonalú szakmai felkészültség, míg a harmadik egy olyan repertoár kialakítása, amelynek középpontjában szinte teljesen ismeretlen, de minőségi művek állnak” – szögezi le Morva. „Tudom, hogy a Flash trióban olyan muzsikussal dolgozom együtt, akik ugyanúgy játszanak tizenkét ember előtt, mintha a Csajkovszkij Konzervatórium 1700 fős közönsége előtt muzsikálnának. Ez az emberi és művészi attitűd a záloga szerintem minden nagy varázslatnak” – mondja a zongorista.

Figyelemre méltó, ahogyan kritikai észrevételeikkel tanítási gyakorlatukat és tapasztalataikat a kamarazenélésben is egymás korrigálására, segítségére fordítják. A mostanra teljesen összekovácsolódott együttes hosszútávon gondolkodik; komoly mérföldkőként tekint a Starlet Music Management őket bemutató tavaly júniusi sajtótájékoztatójára, amely egyaránt felkeltette a sajtó és a szakma lelkesedését. A művészek hazai koncertjeik mellett a közeljövőben Bécs, a Prágai Fesztivál, valamint a berlini és párizsi magyar intézetek meghívásainak tesznek eleget, de a Távol-Keleten és az Egyesült Államokban is megfordulnak majd. ■

A Starlet Music Management hivatalos honlapja:
www.starlet.hu

Az Amadinda neveltje

Tömösközi László júliusban Pekingben képviseli a Zeneakadémiát

Júliusban rendezik Pekingben a Kulturális Tízpróbát, amelyre a világ tíz legrangosabb zenei intézménye kapott meghívást. Ezek egyike a Zeneakadémia, amelyet az ütőhangszeres tanszék időközben már tanárrá avanszált tehetsége, Tömösközi László képvisel majd két fiatal művészkollégával. Az eseményre elutazik Batta András rektor is.

⇒ Winkler-Nemes Gábor

„Az Amadinda Ütőegyüttestől származik jóformán minden, amit ma tudok” – mondja a huszonöt éves Tömösközi László. „Mivel a tanítványuk is voltam, kapcsolatunk elég régre tekint vissza. Bár hivatalosan nem vagyok az együttes tagja, mostanára valamennyi fontosabb koncertjükön – amennyiben a darab előadói apparátusa megkívánja – velük játszom.” A dobos édesapa és a Köte Zoltán által lefektetett alapokra a világhírű ütőhangszeres együttes, az Amadinda két tagjánál építkezett tovább: a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában Holló Aurél, a Zeneakadémián pedig hat évig Rácz Zoltán osztályába járt.

Bár nem specializálódott egyetlen ütőhangszerre, előadóként jó ideje – 2007 szeptembere óta mint a Zeneakadémia tanára – kiemelt figyelmet szentel a marimbának. Óriási lehetőség volt számára, hogy egykori tanárai segítségével a holland Adams cégtől a birtokába kerülhetett egy öt oktávos hangszer, majd egy vibrafon is. E kiemelt figyelemben nem kis szerepe lehetett egyik példaképének, Gordon Stout marimbásznak, akinél mesterkurzuson is járt, illetve akinek egyik művét együtt adták elő az amerikai művész 2005-ös magyarországi látogatásakor.

„Noha főleg a marimba irodalmával foglalkoztam, és jelenlegi repertoárom nagy részét e darabok teszik ki, töreksem arra, hogy szólóestjeimen más hangszereken, más szerzőktől is játszom vibrafonon, dobokon, például Xenakis műveit” – mondja Tömösközi. Úgy véli, egy koncertműsor differenciáltságát nemcsak a darabok különböző karaktere, hanem a megszólaló hangszerek változatossága is biztosíthatja. „Lehetségesnek tartom, hogy az ütőhangszeres szólóestek visszatérő szereplői legyenek a koncertéletnek, de a közös muzsikálásban legalább annyi fantáziát látok. Nem beszélve a rengeteg hangszert felváltató együttes előadás nyújtotta egyedi vizuális élményről” – fejt ki véleményét a művész. Az Amadinda mellett olyan világhírű muzsikuskok mesterkurzusain vett részt, mint Kocsis Zoltán, Kim Kashkashian vagy Kurtág György, de dolgozott Eötvös Péterrel, Steve Reichel és Michael Jarrell svájci zeneszerzővel is. E névsorból is jól látszik, hogy Tömösközi nem csak az ütős repertoárt érzi a magáénak, de szerteágazó érdeklődési köre a színház és az opera területére is elvezette. Zenészként közreműködött a Nemzeti Színház Oidipusz királyában és a Trafóban be-

Tömösközi László: ütős műsorokat a koncertrepertoárba!

mutatott Kommander Kobayashiban is. Többször játszott a Nemzeti Filharmonikus Zenekarral, legutóbb pedig a Zeneakadémia Szimfonikus Zenekarában timpanizott Richard Strauss Alpeshi szimfóniájában, Kocsis Zoltán pálcája alatt. A fiatal művész az Amadinda és a Hungaroton John Cage összes ütőhangszerre írott művét bemutató sorozatának ötödik korongján – Kocsis Zoltán mellett – közreműködő. (A lemezről lapunk 65. oldalán olvasható kritika – a szerk.) Az együttesel legutóbb Tajvanon egy ütőhangszeres fesztiválon lépett fel, júliusban pedig a pekingi Kulturális Tízpróbán – amelyre a világ tíz legrangosabb zenei intézménye kapott meghívást – három fiatal művészkollégával képviseli majd a Zeneakadémiát. ■

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hivatalos honlapja:
www.lfze.hu

Ötven év Beethoven jegyében

A martonvásári koncertek múltjából

Éppen ötven éve adta a Nemzeti Filharmonikus Zenekar – akkor még Állami Hangversenyzenekar néven – első Beethoven-hangversenyét a martonvásári Brunszvik-kastély parkjában. Több évtizede már, hogy az együttes minden nyáron háromszor lép fel Beethoven-műsorral a zeneszerző emlékműve előtt, festői környezetben.

➤ Várkonyi Tamás

Brunszvik Antal Mária Terézia királynőtől kapta a grófi rangot és a martonvásári birtokot. Fia, Ferenc virágzó gazdaságot teremtett itt, a kastély köré pedig valódi földi paradicsomot varázsolt. A több különböző fajt – mocsári ciprus, páfrányfenyő, juhar, platán – is nevelő park közepét kis tó foglalja el, közepén szigettel: ez a festői környezet már a XIX. század első harmadában megkapó látványt nyújtott. „Körülröptem minden Angliára emlékeztetett, olyanira, hogy szinte Angliába képzeltem magamat” – írta magyarországi úti beszámolójába egy neves orvos-botanikus, bizonyos Richard Bright. Ebben az időben látogatott Beethoven többször is a Brunszvik család birtokára, és ajánlotta több művét is valamely tagjának. (Legismertebb közülük talán az Appassionata-szonáta.) Noha a kastély neogótikus stílusú külseje az 1870-es átépítéskor alakult ki, a hely szelleme és varázsa ma is érezhető, sőt, az egykori Brunszvik-birtok – nem kis részben a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnak köszönhetően – a magyarországi Beethoven-kultusz központja.

A ma Kocsis Zoltán művészeti irányításával működő együttes 1958. június 22-én adta itt első hangversenyét – ekkor leplezték le Pásztor János Beethoven-sobrát is –; Fejér György vezényletével az Egmont-nyitány, a Hegedűverseny és a V. szimfónia csendült fel, a szólista Kovács Dénes volt. A következő évben nem tartottak koncertet, 1960-ban viszont már hármat – a harmadikat szeptember 10-én, Kórodi András vezényletével. Ekkor

részletek hangzottak el a Fidelióból Sándor Judit, Simándy József, Fodor János és Antalffy Albert közreműködésével, majd a II. Leonóra-nyitányt és a VII. szimfóniát játszották. 1961-ben az első koncertet a Bécsi Szimfonikusok akkori zeneigazgatója, Hans Swarowsky vezényelte, a másodikat Lehel György – ekkor Fischer Annie játszotta a G-dúr zongoraversenyt –, a harmadikat pedig Forrai Miklós, ezen a Missa Solemnist adták elő. 1962-ben ismét szüneteltek a martonvásári nyáresti hangversenyek. A következő év június 29-én Ferencsik János az 1958-as koncert első felével azonos műsort dirigált, de a második részben nem a Sors-, hanem az Eroica-szimfóniát vezényelte. 1963. július 27-én Lukács Miklós állt a karmesteri dobozón, a III. Leonóra-nyitányt, a c-moll zongoraversenyt és a IV. szimfóniát dirigálta, a szólista Fischer Annie volt. Az 1963-ban tartott harmadik koncerten (augusztus 31.) elhangzott VII. szimfóniát a televízió is közvetítette, ekkor Lamberto Gardelli dirigált. A hatvanas években tehát már három hangversenyt adott a zenekar

Forrás: Nemzeti Filharmonikus Zenekar archívuma

Martonvásári koncert 1964-ben. Szenkár Jenő vezényletével

Martonvásáron, de – a mai gyakorlattól eltérően – nem három egymást követő hétvégén, hanem havonta egyszer. A közbeeső időben viszont más helyszíneken számos szabadtéri koncerten lépett fel az együttes – elsősorban a Károlyi-kertben (ott akár 20-25 alkalommal is), néhányszor a Városmajorban, valamint egyszer-egyszer Keszthelyen, a Festetics-kastély parkjában.

A Kocsis Zoltán nevéhez fűződő repertoár-bővítés jegyében hangzott fel – valószínűleg több évtized után először – 2004 júliusában az István király teljes kísérezeneje, Márton László arra az alkalomra készült magyar fordításával. Idén Kocsis Zoltán, Vásáry Tamás és Ariel Zuckermann vezényli majd a népszerű Beethoven-művekből összeállított műsorokat, Báll Dávid személyében pedig – a 2006-os sorozathoz hasonlóan – idén egy pályakezdő zongoraművészt is üdvözölhetünk a pódiumon. ■

Művészetek
Palotája
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

Giacomo Puccini: Turandot

Háromfelvonásos opera
Részben szcenírozott előadás
olasz nyelven

Magyar Állami Operaház
Zenekara és Énekkara
Stefan Soltész

2008. szeptember 16., 19.00
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Mozart: Così fan tutte

Vígopera két felvonásban
Részben szcenírozott
előadás olasz nyelven

Budapesti Fesztiválzenekar
Fischer Iván

2008. november 30., 19.00
2008. december 2., 4., 19.00
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Giacomo Puccini: A Nyugat lánya

Háromfelvonásos opera
Koncertszerű előadás olasz
nyelven

Nemzeti Filharmonikusok
Riccardo Frizza

2008. december 15., 19.00
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

STRATÉGIAI PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIAPARTNEREINK

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztárban 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1. (tel.: 555-3300), a Concert & Media jegyirodában (tel.: 455-9000), a Libri könyvesboltjában, valamint az ismert jegypénztárakban. A Múpa szakmai támogatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.
ISO 9001:2000

Művészetek
Palotája
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

Fesztivál Színház
19.30

2008. június 22.

„HAZAFELÉ” MAGYAR NÉPZENEI FESZTIVÁL

Húszéves a Tükrös zenekar

Fesztivál Színház
19.30

2008. június 23.

Etnofon Zenei Társulás

Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem
19.30

2008. június 23.

Muzsikás és vendégei

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. július 3-4.

Philip Glass Ensemble „Book of Longing” Leonard Cohen költeményei és rajzai alapján

STRATÉGIAI PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIAPARTNEREINK

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztárban 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1. (tel.: 555-3300), a Concert & Media jegyirodában (tel.: 455-9000), a Libri könyvesboltjában, valamint az ismert jegypénztárakban. A Múpa szakmai támogatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.
ISO 9001:2000

Bérletek és érdekességek

A Miskolci Szimfonikus Zenekar jövő évadjáról

A Miskolci Szimfonikus Zenekar idén nem kisebb sztárt lát vendégül, mint Piotr Anderszewski zongoraművészt. Az együttes két bérlete színes műsorokat kínál az operától az oratóriumon át a kamarazenéig. Vendégművészeik között Kocsis Zoltán, rangos külföldi karmesterek, valamint több ifjú tehetség, Várdai István, Baráti Kristóf, Banda Ádám és Balog József neve is szerepel.

➔ Várkonyi Tamás

Az együttes a 2008/2009-es évadban is két bérletet hirdet meg: a Mesterbérlet 4+1, a Népszerű Zenei Esték sorozat pedig 5+1 koncertből áll. Ezen kívül a zenekar komoly részt vállal a Filharmónia Kelet-Magyarország által rendezendő Filharmónia–Raiffeisen Szezonbérletben is, amely 7+1 hangversenyt tartalmaz. A „+1” mindig kamarazenei koncertet jelent, amelyen – saját rendezésű koncertjein – a miskolci zenekar tagjai muzsikálnak. A Mesterbérlet estjeit és műsorait vállalkozó szellemben állította össze Kovács László, az együttes művészeti vezetője; a hagyományoknak megfelelően egy zeneszerző életműve vezérmotívumként vonul végig a hangversenyeken. A következő évadban Joseph Haydnra esett a választás, hiszen 2009-ben a zeneszerző halálának 200. évfordulóját ünnepli a világ. A Mesterbérlet monumentális vállalkozása A teremtés című oratórium megszólaltatása lesz jövő márciusban, amelyben a Debreceni Kodály Kórus a közreműködő vokális együttes. A sorozat nyitókoncertjén Kocsis Zoltán vezényel, közreműködőként pedig a tavalyi moszkvai Nemzetközi Csajkovszkij Verseny harmadik helyezettjét, Várdai Istvánt hallhatjuk. A Mesterbérletben lép fel a hazai közönség egyik kedvence, a lengyel Piotr Anderszewski is, aki a tervek szerint január 15-én muzsikál a zenekarral.

A Népszerű Zenei Esték sorozatban – az elnevezésnek megfelelően – könnyebben emészthető alkotások kaptak helyet, de a zenekar minden évben egy operát is megszólaltat, koncertszerűen. Tavaly a Fidelióval tették ezt, a jövő évadban pedig a Tosca csendül fel a Magyar Állami Operaház neves énekeseivel, Sümegei Eszterrel a címszerepben, Marco Balderi vezényletével. Az olasz dirigens a

Fotó: Felipe Da Rocha/EMI

Piotr Anderszewski is a Miskolci Szimfonikus Zenekar sztárvendége lesz

Miskolci Nemzetközi Operafesztiválon vezényelte először a miskolci együttest, amelynek munkáját nagyra tartja. Gary A. Abrahams dél-afrikai születésű karmestert szintén több szál fűzi Kovács László zenekarához: ősszel harmadik alkalommal lép fel velük Svájcban. Ő egészen különleges műsort vezényel majd októberben a miskolci Művészetek Házában. Az első részben – Dvořák IX. szimfóniája előtt – elhangzik Puccini Preludio sinfonico, illetve Crisantemi című szerzeménye, valamint Fauré Dolly szvitje. A másik külföldi dirigens, Mika Eichenholz szintén egy népszerű és egy kuriózum alkotást társított miskolci vendégszereplésére. Jövő áprilisban Sibelius d-moll hegedűversenyének szólistája Baráti Kristóf lesz, míg a második részben Carl Nielsen IV. szimfóniája hangzik el. Szintén a Népszerű Zenei Esték sorozatába illeszkedik a Savaria Szimfonikus Zenekarral indított csereprogram, amelynek keretében a szombathelyi együttes lép fel februárban Mozart–Brahms műsorral, Gál Tamás vezényletével, míg a miskolciak novemberben adnak hangversenyt a nyugati határszélen.

A Filharmónia–Raiffeisen Szezonbérlet hét koncertje közül kiemelkedik az orosz est, amelyen Ljadov és Rimszkij-Korszakov művei hangzanak el; a Nemzeti Énekkar vendégszereplése nagyszabású Brahms–Mendelssohn-műsorban, valamint Szabadi Vilmos és Jandó Jenő fellépése, akik Goldmark Károly, illetve Dohnányi Ernő egy-egy művét szólaltatják meg a Miskolci Szimfonikus Zenekarral, Verdi, Bruckner és Prokofjev alkotásai mellett. ■

A Miskolci Szimfonikus Zenekar hivatalos honlapja:

www.mso.hu

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

NEW ORLEANS

New Orleans Swing a Cadillac-kel

Fesztivál Színház
19.30

2008. augusztus 29.

Hot Jazz Band (Magyarország)

Fesztivál Színház
19.30

2008. augusztus 30.

Leroy Jones New Orleans Quartet (USA-Nagy-Britannia)

Fesztivál Színház
19.30

2008. augusztus 31.

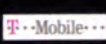
Warren Vaché, Szalóky Béla és barátai (USA, Magyarország)

STRATÉGIAI PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIAPARTNEREINK

Cadillac

Mobile

metre

miv

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztárban 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1. (tel.: 555-3300), a Concert & Media jegyirodában (tel.: 455-9000), a Libri könyvesboltjában, valamint az ismert jegypénztárakban. A Múpa szakmai támogatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.

ISO 9001:2000

**Művészetek
Palotája**
Budapest

Élmény! Minden tekintetben.

www.mupa.hu

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. október 1.

„Szakcsi 65” Szakcsi Lakatos Béla születésnapi koncertje

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. október 21.

The Michael Nyman Band (Nagy-Britannia)

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. november 5.

Omara Portuondo (Kuba) „Gracias”

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. november 7.

Bill Frisell Trio Zene Keaton, Woodring és Morrison filmjeihez

Bartók Béla
Nemzeti Hangversenyterem
19.30

2008. december 14.

Mariza (Portugália)

STRATÉGIAI PARTNEREINK

STRATÉGIAI MÉDIAPARTNEREINK

Cadillac

Mobile

metre

miv

Jegyek kaphatók a Múpa jegypénztárban 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1. (tel.: 555-3300), a Concert & Media jegyirodában (tel.: 455-9000), a Libri könyvesboltjában, valamint az ismert jegypénztárakban. A Múpa szakmai támogatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem.

ISO 9001:2000

Fotós: Gramofon-archív

„Soha ne vétkezz a belső igazságod ellen!”

A Magyar Telekom Szimfonikus Zenekarnál járt Jevgenyij Koroljov

Jevgenyij Koroljovnak nem kenyerre az interjúadás. Láthatóan nem szívesen lép ki abból az elefántesonttoronyból, amelyből a közönségével és tanítványaival kommunikál. A világhírű zongoraművész a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar meghívására, Keller András vezényletével adott nagy sikerű koncertet Budapesten.

➔ Winkler-Nemes Gábor

Koroljov távolságtartása, amelyet a zeneipari dömping csillagporában fürdő koncertpianisták sztárallűrjeivel szemben tanúsít, könnyen megérthető. Előadói praxisa mellett fontos számára a tanítás. Látóköre már fiatalon a legendás Heinrich Neuhaus mellett szélesedett, megalapozandó egy majdan kicsiszolódó művészi és pedagógiai koncepciót (Szvjatoszlav Richter másik legendás mestere, Marija Jugyina is kedvelte őt; nem tanította, de néhányszor foglalkozott vele.) Mint elmondta, a tanítás és saját tanítványai több szempontból is fontosak számára: „Nagyszerű dolog velük dolgozni, részben azért, mert ez további elmélyedésre ad lehetőséget. A Hamburgi Egyetemen vezetett osztályomon kívül diplomás művészeknek tartok mesterkurzusokat. Közülük sokan indultak nemzetközi versenyeken, amelyeken számos díjat nyertek” – mondja a művész, akinek mesterkurzusaira csak szerencsés keveseknek sikerül bejutni. Ahogy a tanításból erőt és további tapasztalatot merít, úgy töltekezik fel Bach zenéjéből, mellyel foglalkozni oly természetes számára, akár a lélegzés: „Bach zenéje egészen fiatal koromtól fontos szerepet kapott az életemben. Ahogy Beethoven mondja, olyan ő, mint egy hatalmas tenger, tehát nem is Bachnak – pataknak –, hanem tengernek kellene nevezni őt. Mi pedig, akik szeretjük és hallgatjuk a zenéjét, kis patakok vagyunk, amelyek ebbe a hatalmas tengerbe folynak” – mondja Koroljov.

A ZENEKAR VENDÉGSZÓLISTÁI A KÖVETKEZŐ ÉVADBAN:

Perényi Miklós (2008. szept. 21.) Várjon Dénes (2009. febr. 26.)
 Fejérvári Zoltán (2008. okt. 2.) Oleg Maisenberg (2009. ápr. 6.)
 Gidon Kremer (2008. dec. 17.) Csalog Gábor (2009. máj. 26.)
 Michel Dalberto (2009. febr. 12.) Fekete Attila (2009. jún. 7.)

Manapság, amikor a régizene szerves részét képezi a zene-életnek, az autentikus Bach-interpretáció kérdése hangsúlyt kap. Bár Koroljov alapvetően pozitívan szemléli az úgynevezett régizenet, bizonyos kérdésekhez már fenntartással közelít: „Nem értek azzal egyet, hogy csak egyféle-képpen lehet játszani valamit. Úgy gondolom, ha a zene szellemisége megszólal, és mindez megfelelő megértéssel, ihletettséggel párosul – ráadásul még az előadás is autentikus –, az dicsérendő. Viszont kevésbé szeretem a zenei historizmust, ami kissé hamisnak tűnik számomra. Úgy érzem, kevesebb benne a fantázia, az eredetiség” – véli a művész, aki szerint a lelkiismeretes előadó lépést tart a zenetudomány fejlődésével, még ha nem követi is betű szerint annak minden eredményét.

Bár modern zongorákon koncertezik, legkedvesebb hangszer a klavikord: „Csodálatos hangszernek tartom a hangok változatos megszólaltatási módjai és gazdag, művészi vibrato-lehetőségei miatt. Lehet, hogy egyszer ezzel a hangszerrel is felveszem A fúga művészetét” – mondja Koroljov. Bach hattúúdala elvont, absztrakt zene, s mint ilyet, gyakran állítják párhuzamba a kortárs zenével. A zongoraművész számára azonban nem ez az elsődleges kapcsolódási pont: „Ligeti számomra A XX. századi komponista” – mondja arról a mesterről, aki – saját bevallása szerint – Koroljov Bach-játékát vitte volna magával egy lakatlan szigetre. Koroljov választása pedig a Hilliard Ensemble Gesualdo-lemezére esne. Mint diszkográfiafiájából kiderül, nem a mennyiségre helyezi a súlyt. A minőségi együtttható figyelembe vétele és az elmélyült alkotói megközelítés integráns része életének. Ez tükröződik ars poeticájában is, amely útravalóul mindenkinek csak gazdagodására válhat: „Soha ne vétkezz a belső igazságod ellen!”

A Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar hivatalos honlapja:
www.telekomzenekar.hu

Jubileumi hárfás év Magyarországon - 10 éves a Gödöllői Nemzetközi Hárfafesztivál

Hangversenyek hárfával

Hangversenybérlet a Zeneakadémia Nagytermében – 2008/2009

Tokody Ilona (ének), **Szabadi Vilmos** (hegedű),
Marielle Nordmann, Isabelle Moretti,
Jana Bousková, Vigh Andrea és a **Budapesti Vonósok**

2008. október 12. (vasárnap), 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem
Hárfafesztivál - Gála Koncert

Marielle Nordmann, Jana Bousková, Isabelle Moretti, Vigh Andrea
és a Budapesti Vonósok

2008. december 20. (szombat), 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem
Karácsonyi Koncert

Szabadi Vilmos (hegedű), Vigh Andrea (hárfa) és a Budapesti Vonósok

2009. február 28. (szombat), 19.30 óra – Zeneakadémia Nagyterem
Tokody Ilona (ének) és Vigh Andrea (hárfa)

Bérletek vásárolhatók a Zeneakadémia jegypénztárában – tel.: 342-0179

A bérletvásárlók 1-1 jegyet kapnak ajándékba a Hárfa sokszínűsége október 12-i délelőtti koncertjére,
vagy a Gödöllői Hárfafesztivál valamelyik választott koncertjére.

A gyerekkoncert jegyeiből 100 db-ot, a fesztivál koncertjeinek jegyeiből 50-50 db-ot ajánlunk fel
a bérletet vásárlók részére vásárlási sorrendben. Így aki előbb vásárol bérletet, több koncertből válogathat.

Bérleten kívüli hangversenyek:

A fesztivál főszponzora

magyarvillamos művek

A hárfa sokszínűsége

2008. október 12. (vasárnap), 11 óra

Zeneakadémia Nagyterem

Hangszerbemutató koncert gyerekek részére

Műsorvezető: Batta András és Vigh Andrea

X. Gödöllői Nemzetközi Hárfafesztivál

Gödöllői Királyi Kastély dísztermében

2008. október 3. 19 óra - **Vigh Andrea** hárfaejtje

2008. október 5. 19 óra - **Varvara Ivanova** hárfaejtje

2008. október 6. 19 óra

Magyar hárfaművészek hangversenye

2008. október 7. 19 óra - **Constance Luzzati** hárfaejtje

2008. október 8. 19 óra - **Jakez Francois** jazz hárfaejtje

(Régi Zeneakadémia, Budapest)

2008. október 9. 19 óra - **Isabelle Moretti** hárfaejtje

2008. október 10. 19 óra - **Marielle Nordmann** hárfaejtje

2008. október 11. 19 óra - **Jana Bousková** hárfaejtje

Támogatók:

NÉPSZABADSÁG
A tájékoztatás magabiztosságáért.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Ezrek szimfóniái

Monstre produkeiók a Dohnányi Zenekarral

A már hagyományos szimfonikus zenekari, családi és budafoki bérletek mellett a Budafoki Dohnányi Zenekar a Magyar Rádió zenei együtteseivel együttműködésben rendhagyó koncertsorozatot kínál a jövő évadban. A Vox Fortissima elnevezésű bérlet keretében négy énekkar fog össze, hogy a zeneirodalom ritkán hallható, nagyszabású oratorikus alkotásait szólaltassa meg a Művészetek Palotájában.

➤ Várkonyi Tamás

A Budafoki Dohnányi Zenekarhoz és a Budapesti Akadémiai Kórustársasághoz az MR Énekkar, Gyermekkar és az MR Szimfonikusok, a Honvéd Férfikar, valamint egy koncert erejéig a Nemzeti Énekkar társul. A bérlet érdekessége, hogy a koncertek első felében egy-egy kórus önállóan szerepel, majd a második részben mind a négy színpadra áll. Boldoghy-Kummert Péter, a Magyar Rádió Zenei Együtteseinek menedzser-igazgatója elmondta: olyan, Magyarországon ritkán felcsendülő, nagyszabású műveket szerkesztettek a programba, amelyeket a résztvevők külön-külön nem tudnának megszólaltatni. Két alkalommal a Dohnányi Zenekar muzsikál, két alkalommal pedig a rádiózenekar; két hangversenyen Hollerung Gábor vezényel, két hangversenyen pedig külföldi dirigens: Stephen D'Agostino és Dian Tchobanov. Drucker Péter, a Honvéd Férfikar művészeti vezetője kiemelte, hogy – a magas szintet képviselő, nem hivatásos Akadémiai Kórustársaságon kívül – profi együttesek szólaltatják meg a monumentális alkotásokat. Külön szólt William Walton a bérlet első hangversenyén megszólaló Belszár lakomája című művéről, amely – talán technikai nehézségei miatt – Magyarországon alig hangzik el, jóllehet rendkívül hatásos kompozíció. „Walton műve a XX. századi angol oratorikus irodalom egyik csúcspontja” – állítja Drucker Péter. A második koncerten Mozart és

Webber Requiemje csendül fel, a harmadik koncerten elhangzó Oedipus Rex a férfikari zeneirodalomnak is egyik kiemelkedő darabja. Stravinsky mellett egy másik orosz zeneszerző, Muszorgszkij főművéből, a Borisz Godunovból szólalnak meg olyan részek – a bolgár Dian Tchobanov vezényletével –, amelyek főszereplője a kórus. A Vox Fortissima bérlet negyedik estje koronázza meg a rendkívüli sorozatot. Ekkor Berlioz Requiemje csendül fel; az MR Szimfonikusokhoz a Dohnányi Zenekar fúvósai csatlakoznak. Az új bérlet „főpróbája” volt Honegger monumentális műve, a Johanna a máglyán előadása (képünkön), amelyben a Dohnányi Zenekarhoz szintén több együttes csatlakozott.

A zenekar jövő évadjának közreműködői között számos rangos szólista szerepel: Elena Bashkirova, Bogányi Gergely, Jandó Jenő, valamint a német–egyiptomi nagybőgős, Nabil Shehata, akit 2003-ban Daniel Barenboim nevezett ki a berlini Staatsoper első szólónagybőgősének, egy évvel később pedig átigazolt a Berlini Filharmonikusokhoz. Ő Nino Rota nagybőgőversenyének szólistájaként lép fel a Budafoki Dohnányi Zenekarral. Szintén neves vendégművészt üdvözölhetünk Uri Segal személyében. Az izraeli dirigens, Leonard Bernstein egykori asszisztense a New York-i Filharmonikusoknál, a Philharmonia Hungarica zenekar volt első karmestere Beethoven–Brahms-estet vezényel a Zeneakadémián. További kiemelkedő eseménynek ígérkezik a zenekar jövő évi programjában Mahler IV. szimfóniája, Bach Máté-passiója, valamint Vajda János Last Minute Tour című kompozíciójának ősbemutatója.

A Zempléni Fesztiválon négy koncerten működik közre Hollerung Gábor együttese, de a programsorozat beharangozó hangversenyén is ők játszanak. Ekkor – június 14-én a Mátyás-templomban – Rossini Stabat Mater hangzik el. ■

A Budafoki Dohnányi Zenekar hivatalos honlapja:
www.bdz.hu

2009. tavasz

Pannon Filharmonikusok
A tavasz megszentelése

2009. január 30. péntek

Hindemith: Szimfonikus
metamorfózisok Weber témáira

Weber: f-moll klarinétverseny, op. 73

Schumann: 1., B-dúr („Tavaszi”) szimfónia, op. 38

Vezényel: **Hamar Zsolt**

Közreműködik: **Sharon Kam** – klarinét

2009. március 13. péntek

G. Fauré: Pelléas et Mélisande – szvit

Ginastera: Hárfaverseny, op. 25

Debussy: Images (Gigues, Ibéria, Rondes de printemps)

Vezényel: **Christian Gansch**

Közreműködik: **Xavier de Maistre** – hárfa

2009. április 9. csütörtök

Wagner: A bolygó hollandi – nyitány

Elgar: e-moll gordonkaverseny, op. 85

Mendelssohn: 4., („Olasz”) szimfónia

Vezényel: **Howard Griffiths**

Közreműködő: **Várdai István** – gordonka

2009. május 16. szombat

Borodin: Polovec táncok

Mozart: B-dúr fagottverseny, K. 191

Stravinsky: Le sacre du printemps

Vezényel: **Hamar Zsolt**

Közreműködik: **Milan Turkovič** – fagott

**A Pannon Filharmonikusok bérletsorozata
a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben 19.30 órakor**

www.pfz.hu

Bérleteseink részére a 2009. évadra idei bérletszelvényük felmutatásával kedvezményes elővásárlási lehetőséget biztosítunk a Corner Rendezvényközpontban (Bp. V. ker. Bajcsy Zs. út 12.) május 19-én, hétfőn 10-15 óráig, május 20-án, kedden 12-17 óráig, május 21-én, szerdán 12-17 óráig.

Bérleteink május 24-től a Concert és Média jegyirodáiban, a Művészetek Palotájában, a Zeneakadémián, a Rózsavölgyi jegyirodában és közönségszervezőinknél megvásárolhatók, vagy megrendelhetők a www.jegyelado.hu, a www.pfz.hu és a koncert@generaciokoncert.hu címeiken.

Szombathely és Pori: finn–magyar kooperáció

Határozott és egyedi irányt jelölt ki magának a Savaria Szimfonikus Zenekar a hazai zenei életben. A kortárs és XX. századi zene előadásában élen járó, új utakat kereső együttes tavasszal Lajtha-bemutatót tartott a Művészetek Palotájában, ősszel pedig folytatja csere-programját egy finn szimfonikus zenekarral.

➤ Dobrovits Orsolya

Lajtha László 1908-ban készítette el Bartók I. szvitjének négykezes zongoraátíratát, de mindeddig fiók rejtette a kottát. A lapok két éve kerültek elő, a zenetörténész szakma igazolta eredetiségét, a szombathelyiek pedig műsorra tűzték a művet. A tavaszi budapesti koncerten Lajtha László Zenekari nyitányát követően a négykezes változatot Jandó Jenő, valamint Jandó egykori tanítványa, Balog József adta elő, majd a koncert második felében a zenekari változat hangzott el Gál Tamás vezényletével. Ez a program a továbbiakban is műsorokon lesz. „A bemutató után a zászlóshajó szerepét kívánjuk betölteni, és az eljövendő időszakban minél többet szeretnénk játszani a kevésbé ismert, de jelentős Lajtha-életműből” – nyilatkozta a zenekarigazgató Bonecz Ervin.

Mivel Szombathelyen a több évtizedes múltra visszatekintő nyári fesztivál jóvoltából is él a Bartók- és kortárs zenei kultusz, a Savaria Szimfonikusok a jövő szezontól még nagyobb súlyt helyeznek arra, hogy bemutassanak kortárs zenei alkotásokat, sőt arra is, hogy fiatal szerzőket kérjenek fel új művek írására. Az együttes kreatív reklámkampányai során újabb, az eddiginél szélesebb körű törzsközönséget tudott szerezni. Ez részben a korábbinál merészebb műsorösszeállításnak is köszönhető. A kezdeményezés őket igazolta: a hallgatóság szívesen fogadja Szkrjabint, Borogyint, Stravinskyt – akkor, ha kap mellé egy-egy tételt Pergolesi, Haydn, Händel tematikusan odaillő műveiből.

Novemberben a zenekar fellép a pozsonyi zenei fesztiválon, ahol Baráti Kristóf lesz a szólistájuk. Az ősszel kezdődő évad különlegessége, hogy folytatják szorosnak ígérkező együttműködésüket a Pori Sinfoniettával. A finnekkel kialakított kapcsolat egyik állomása Jukka Lisakkila karmester április 18-ai, magyarországi vendégszereplése volt, majd ezt követi a szombathelyi művészeti vezető, Alpaslan Ertüngaalp finnországi fellépése. Ami a folytatásban külön érdekesség, hogy egy-egy produkció

Jukka Lisakkila a finn cserekapcsolat keretében dirigálta a szombathelyi együttest

erejéig a két zenekar koncertmestereket és szólamvezetőket is cserél majd. Bonecz Ervin hasznos tapasztalatokat remél a zenekari tagok vendégszereplésétől, hiszen a 73 fős nagyzenekar és a lényegesen kisebb Sinfonietta nyilván más metódus szerint készül egy-egy újabb produkcióra. Ez a lépés is hozzájárulhat ahhoz, hogy a Savaria Szimfonikus Zenekar érdekes és friss, ugyanakkor szakmailag kifogástalan előadásokat nyújtson a közönségnek. Terveikben helyet kap a kortárs zeneszerzők „cseréje” is, ami azt jelenti, hogy finn komponistákat ismertetnek meg velünk itthon, illetve magyarokat a finn közönséggel.

A következő évadban is folytatják azt a gyakorlatot, mely szerint a főpróbák alkalmával az általános iskolás korosztály számára lehetőséget adnak arra, hogy a zenekari élet kulisszái mögé tekintsenek. Egy-egy ilyen alkalommal a kottatár, a próbatermek, az öltözők is megnyílnak a legfiatalabbak számára, mindamelllett, hogy a karmester az ifjúság számára könnyen befogadható, érdekes ismertetőt is tart a felhangzó művekből. Ez a metódus fontos állomása a következő generációk zenekedvelő közönségének megteremtésére. ■

A Savaria Szimfonikus Zenekar hivatalos honlapja:

www.savariaorchestra.hu

BUDAPESTI MAHLER ÜNNEP

Művészeti vezető

FISCHER IVÁN

Rezidens zenekar

**BUDAPESTI
FESZTIVÁLZENEKAR**

Helyszín

MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Fesztivál Színház

Szervezők

Budapesti Fesztiválzenekar
Művészetek Palotája
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Magyar Gustav Mahler Társaság
MR3 Bartók Rádió

szeptember 6-án 19.45 és 7-én 15.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Csemiczy Miklós: Scherzo all'ongarese
Dubrovay László: Magyar rapszódia klarinétra és zenekarra
Mahler: 3. szimfónia
Közreműködik: Birgit Remmert (mezzo),
MR Énekkar, MR Gyerekkórus, Ács Ákos (klarinét)
Vezényel: Fischer Iván

Szeptember 10-én 19.45
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Schönberg: Megdicsőült éj
Mahler: Dal a Földről
Közreműködik: Christianne Stotijn (mezzo),
Robert Dean-Smith (tenor)
Vezényel: Fischer Iván

Szeptember 11-én 19.30
Matthias Goerne dalestje

Műsor: Sostakovics, Beethoven és Mahler dalok
Közreműködik: Alexander Schmalz (zongora)

Szeptember 6–10
Művészetek Palotája

„Mahler és a Mozart operák” – kiállítás a párizsi Gustav Mahler
Archívum gyűjteményéből
Kiállítás a Dal a Földről és a 3. szimfónia lemezfelvételeiből

TÁMOGATÓK:

Budapest Főváros Közgyűlése – Gazdasági Bizottság
Oktatási és Kulturális Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap

KIEMELT EGYÉNI TÁMOGATÓ

Susanne von Liebig

nka

Budapesti Fesztiválzenekar

Új otthon a Kosciuszko utcában

**Másfél évtizede jött létre
az Óbudai Danubia Zenekar**

Fotó: Óbudai Danubia Zenekar

Számos újdonságot tartogatnak a következő hónapok a Héja Domonkos vezette Óbudai Danubia Zenekar számára: az együttes hosszú idő után végre saját próbaterembe költözhet, a következő szezontól a Művészetek Palotájában is bérletsorozattal várja a közönséget, valamint honlapja is megújul. Emellett már készülnek tizenötödik születésnapjuk megünneplésére.

◆ Réfi Zsuzsanna

„Végre sikerült új otthonra lelnünk” – meséli a zenekar és az óbudai önkormányzat által közösen alapított közhasznú társaság ügyvezetője, Póta György, aki korábban maga is az együttes nagybőgőseként muzsikált. „Az I. kerülettel megállapodást kötöttünk, és a Kosciuszko utcai iskola egykori tornatermét, ahol még egy aprócska színpad is akad, próbateremként használhatjuk. Így nyugodtan tudunk dolgozni, nem kell más kötöttségekhez alkalmazkodnunk.”

A zavartalan felkészülés pedig fontos, hiszen jócskán akad feladata a zenekarnak. A jövő szezontól kezdve a Művészetek Palotájában is rendszeresen pódiumra lépnek; három koncertből álló sorozatot indítanak Palota bérlet címmel. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben a Muzsikás együttesel adnak közös estet, fellépnek a Magyar Szimfonikus Körkép sorozatban, Kesselyák Gergely vezényletével pedig operaesttel várják az érdeklődőket. A 2008/2009-es évad érdekességei közé tartoznak a tematikus felépítésű koncertek, amelyeken Héja Domonkos mellett több vendégdirigens is vezényli az együttest. Az Akadémia bérlet sorozatában Kobayashi Ken-Ichirón kívül Marco Comin és Gál Tamás is a karmesteri dobogóra lép. A hűséges hallgatókat most azzal jutalmazták, hogy aki a 2007/2008-as szezonban bérlettulajdonos volt, az a tavalyi bérlet áráért mindkét sorozatra belépőt nyer.

A zenekar törzsközönsége évről évre bővül, hiszen Óbuda lakói is egyre gyakrabban hallgatják meg koncertjeiket. Az együttes fontosnak tartja, hogy a fiatalok számát is növelje hangversenyein, így az Óbudai Társaskörben rendezett Danubia+ sorozatokra a III. kerületi diákoknak ingyenes a belépés, míg szeptembertől óvodai program keretében szeretnék megkedveltetni a komolyzenét és a hangszeres zenélést a legkisebbekkel.

Új lemezfelvételen is dolgoznak. A zenekarnak a Warner Classics & Jazz kiadásában megjelenő harmadik albumán Brahms magyar táncai kapnak majd helyet, amely így világszerte megtalálható lesz a zeneműboltok polcain. A következő szezonban is fellépnek a Művészetek Palotája rendezvényein, közreműködői maradnak Markó-Keveházi Emberi himnuszának. Több nemzetközi fesztiválon, a Budapesti Fesztiválzenekar által rendezendő Dvořák-maratonon, valamint jótékonysági koncerteken is szerepelnek.

Noha a szép és tartalmas program azt tükrözi, hogy a zenekar finansziális támogatottsága összehasonlíthatatlanul jobb a néhány évvel ezelőtti bizonytalan állapotokhoz képest, a tökéletes anyagi biztonságot még nem sikerült megteremteniük. Hatalmas segítséget jelent a Hérosz Zrt. támogatása; a cég az alakulás óta egyre növekvő mértékben szponzorálja az együttest. Az Óbudai Önkormányzat által életre hívott kht.-ért szintén hálás a zenekar, hiszen a kerület idén megduplázta támogatási összegét. A büdzsék azonban még így is szűkös, ezért igyekeznek minden forrást felkutatni. Mindenesetre örömmel és számos meglepetéssel készülnek tizenötödik születésnapjukra. Hiszen az 1993-ban, a Danubia bálon fellépő konzervatóriumi diákok közül sokan ma is az együttes tagjai, és sikerült megőrizniük a zenekarra mindig jellemző fiatalos lendületet, az együttemuzsikálás örömét. ■

Az Óbudai Danubia Zenekar hivatalos honlapja:
www.danubiazenekar.hu

Magyar Telekom
Szimfonikus
Zenekar

Keller András
zeneigazgató

Hangokkal beszélünk.

Bérletnapptár

2008/2009. évad

Romantikus bérlet – Zeneakadémia 19.30 óra

2008. szeptember 21.

Glinka: Ruszlán és Ludmilla nyitány

Dvořák: h-moll csellóverseny op.104

Bartók: Concerto

Közreműködik: **Perényi Miklós** – cselló

Vezényel: **Keller András**

2008. november 2.

Nemzeti Hangversenyterem

Dvořák: Requiem

Közreműködnek: **énekes szólisták**
és az **MR Énekkar**

Vezényel: **Kovács János**

2008. december 17.

Kancheli: Styx

Brahms-Schönberg: g-moll zongoranégyes op.25

Közreműködik: **Gidon Kremer** – hegedű
és az **MR Énekkar**

Vezényel: **Keller András**

2009. február 26.

Debussy: Tavasz

Liszt: A-dúr zongoraverseny

Saint-Saëns: Ill. „Orgona” szimfónia

Közreműködik: **Várjon Dénes** – zongora

Vezényel: **Keller András**

2009. június 7.

Bartók: Táncszvit

Rachmanyinov – Kocsis: Nyolc dal

Dvořák: Szláv táncok op.46

Közreműködik: **Fekete Attila** – ének

Vezényel: **Kocsis Zoltán**

Perényi Miklós

Gidon Kremer

Kocsis Zoltán

Michel Dalberto

Oleg Maisenberg

Ránki Dezső

Fischer Annie bérlet – Zeneakadémia 19.30 óra

2008. október 2.

Haydn: G-dúr notturmo Nr.8 Hob.II.27

Mozart: G-dúr zongoraverseny Nr.4

Mozart: F-dúr zongoraverseny KV.459

Haydn: Esz-dúr szimfónia Nr. 99

Közreműködik: **Fejérvári Zoltán**

Vezényel: **Vashegyi György**

2009. február 12.

Haydn: C-dúr notturmo Nr.5 Hob. II.29

Mozart: B-dúr zongoraverseny Nr.6 KV.238

Mozart: B-dúr zongoraverseny KV.595

Haydn: G-dúr „Katona” szimfónia Nr.100

Közreműködik és vezényel: **Michel Dalberto**

2009. április 6.

Haydn: F-dúr notturmo Nr.7 Hob.II.28

Mozart: C-dúr zongoraverseny KV.246

Mozart: Esz-dúr zongoraverseny KV.482

Haydn: B-dúr szimfónia Nr.98

Közreműködik: **Oleg Maisenberg**

Vezényel: **Keller András**

2009. május 26.

Haydn: C-dúr notturmo Nr.3 Hob.II.32

Mozart: F-dúr zongoraverseny Nr.1

Mozart: B-dúr zongoraverseny KV.456

Haydn: C-dúr szimfónia Nr.97

Közreműködik: **Csalog Gábor**

Vezényel: **Takács-Nagy Gábor**

Hamarosan új bérlettel jelentkezünk!

További információért keresse fel honlapunkat.

2008. október 14. ■ 2008. november 17.

2008. december 4. ■ 2009. január 22.

Budapest Music Center

Bérletek kaphatók a www.telekomzenekar.hu weboldalon,
valamint az ismert jegyirodáknban.

Szólamon belüli harmónia

Szabó János egyike azoknak, akik a legrégebbi tagjai a Debreceni Szimfonikus Zenekarnak. Ő az elsőklarinetos szólamvezető 1974-től, számos díjat kapott, amelyekkel az együttesben végzett magas szakmai színvonalú munkáját ismerték el. Szólamvezetői feladatai mellett a Gramofonnak beszámolt a Debreceni Filharmonikus Zenekar és a helyi egyetem által kötött megállapodásról is.

➔ Dobrovits Orsolya

„A muzsika behálózza mindennapjainkat – mondja Szabó János –: feleségem Puskás Ibolya, a Debreceni Simonffy Emil Zeneiskola rézfúvós tanszakvezetője, kürttanár. Leányom, Orsolya másodéves hallgató a Corvinus Egyetemen, mellette hegedül és zongorázik. A fiam, Krisztián klarinét művésztanár, ő a katasztrófavédelem fúvószenekarának tagja. Én pedig 1974 óta dolgozom a Debreceni Filharmonikus Zenekarban elsőklarinetos szólamvezetőként, és 1986 óta tanítok a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán, jelenleg főiskolai docens rangban” – mutatja be családját a művész.

Szabó János volt már az Évad Zenekari Művésze, kapott Rubányi Vilmos-díjat, és tavaly neki ítelték a kritikusok díját. A zenekar repertoárjából kiemelve legkedvesebb darabjai között említi Verdi A végzet hatalma című operáját, Kodály Galántai táncait, Rahmanyinov második zongoraversenyét, Mozarttól a Titusz kegyelmét, de olyan „zenekart próbáló” műveket is ide sorol, mint Bartók Csodálatos mandarinja és A kékszakállú herceg vára. És főként Mozart, minden mennyiségben. A versenyművek közül természetesen Wolfgang Amadeus A-dúr klarinét-

versenye az elsőszámú kedvence. Ezen felül a zenekari játékok hátországát jelentő kamarazenei irodalomban is ott-honosan mozog; Mozart, Brahms, Weber klarinétötöse, Brahms két klarinét-zongora szonátája, Bruch triója – csak néhány a legszívesebben játszott alkotások közül.

Mint vezető zenekari tag, úgy véli, hogy a szólamon belüli harmónia megteremtése a szólamvezető legfontosabb feladata, valamint – és ezt külön kiemeli – tudni arról, hogy mások sikere nem az ő kudarca. „Volt növendékeim a szólamtársaim. Elsőrangú partnerek, ilyen a zenei hozzáértésük és az emberi alkatuk is” – mondja. Mivel több mint húsz éve tanít a Debreceni Egyetemen, kínálgatik a kérdés, hogy vajon hogyan alakul a cívis városban a fiatal muzsikusközösség sorsa? „Nem szeretnék most, ebben a világban pályakezdő fiatal lenni – vallja meg Szabó János –, a zenész sors egyre nehezebb. A pályakezdők közül – aki teheti – már egyetemi tanulmányai közben megpróbál külföldön érvényesülni. Igyekszem a lehető legtöbbet segíteni tanítványaimnak, de közben saját magamat kell meggyőződnöm arról, hogy ez nem felesleges erőlködés, és a művészet legyőzheti a pénz uralmát. Debrecenben eddig szerencsés a helyzet, leépítésre nem került sor.”

Megtudjuk tőle azt is, hogy egy együttműködési megállapodás aláírásával új fejezet kezdődött az egyetem és a zenekar kapcsolatában. Ennek lényege, hogy egyetemi hangszeres növendékek aktívan részt vehetnek a zenekar munkájában, ezzel kreditpontokat szerezhetnek, vagyis „élesben” köthetnek ismeretséget a zenekari munkával. Ezzel párhuzamosan a zenekar számára is lehetőség nyílik az utánpótlás biztosítására. ■

A Debreceni Filharmonikus Zenekar hivatalos honlapja:
www.dfk.hu

Szabó János, a művészetek frissen avatott doktora. Bal oldalán felesége, jobbán lánya, Orsolya és fia, Krisztián

ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR

Művészeti vezető: Héja Domonkos

Nem a fiatalságunk múlt el, a tudásunk lett több!

Koncertbérletek 2008-2009

A hangversenyek minden alkalommal 19:30-kor kezdődnek.

AKADÉMIA BÉRLET

Liszt Ferenc Zeneakadémia

1. **2008. november 5.**
Rimszkij-Korszakov: Nagy orosz húsvét nyitány
Kodály: Galántai táncok
Dvořák: VIII. szimfónia
Vezényel: **Kobayashi Ken-Ichiro**
2. **2008. december 6.**
A szecesszió zenéje
Schreker: A megbélyegzettek – nyitány
Schönberg: Megdicsőült éj
Mahler: Kései dalok
R. Strauss: Salome – Hétfátyoltánc
Vezényel: **Marco Comin**
3. **2009. március 7.**
Utazás a világ körül
4. **2009. április 25.**
Mozart: A varázsfuvola – nyitány
Rachmaninov: II. zongoraverseny
Közreműködik: **Benabdallah Marouan**
Beethoven: V. szimfónia
Vezényel: **Gál Tamás**
5. **2009. június 6.**
Stravinsky: Tűzijáték
Stravinsky: Menyegző
Prokofjev: V. szimfónia
Vezényel: **Héja Domonkos**

PALOTA BÉRLET

Művészetek Palotája,
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

1. **2008. szeptember 28.**
Mozart és az erdélyi nemesi falvak zenéje
Közreműködik: **Muzsikás Együttes**
Vezényel: **Héja Domonkos**
2. **2009. január 31.**
Magyar Szimfonikus Körkép
Bartók: Magyar képek
Gyöngyösi: Verkündigung
Dohnányi: I. szimfónia
Vezényel: **Héja Domonkos**
3. **2009. május 15.**
Opera est – Zenekari részletek és áriák
Glinka: Ruszlán és Ludmilla
Puccini: Manon Lescaut, Turandot
Mascagni: Parasztecsület
Verdi: Aida
Bizet: Carmen
R. Strauss: Rózsalovag – szvit
Vezényel: **Kesselyák Gergely**

www.odz.hu

Bérletvásárlás:

2008. május 26-tól

ZENEAKADÉMIA JEGYPÉNTÁRA Bp., VI. Liszt Ferenc tér 8. T: 342-01-79

MŰVÉSZETEK PALOTÁJA JEGYPÉNTÁR Bp., IX. Komor Marcell u.1. T: 555-33-01

THÁLIA JEGYIRODA Bp., VI. Nagymező utca 19. T: 302-38-41 ticket@axelero.hu

RÓZSAVÖLGYI JEGYIRODA Bp., V. Szervita tér 5. T: 266-83-37 Bp., V. Váci utca 63. T: 411-17-52

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

Danubia Szabadalmi és Védjegyiroda Kft.

Nemzeti Kulturális Alap

Óbuda-Békásmegyer

Fagottosból lett sztárkarmester

Budapesten járt Marc Minkowski és a Les Musiciens du Louvre

Ami első látásra magára vonja a tekintetet, az talán nem is huncut tekintete, franciás sálja, hanem kezében a karmesteri pálcá. Ezzel a muzeális darabbal vezényli a fagottosból lett Marc Minkowski 1982-ben alapított együttesét, amellyel rendkívül izgalmas repertoárt térképezett fel és vett lemezzre Rameau-tól Offenbachon és Bizet-n keresztül Saint-Saënsig, korhű hangszereken. A Gramofon-nak nemcsak munkájáról, hanem szerteágazó családfájáról is nagy kedvvel nyilatkozott.

◆ Várkonyi Tamás

Minkowski elmondta, hogy ez a „bâton” egy eredeti, a XIX–XX. század fordulójáról származó karmesteri pálcá, amely modellként szolgált azokhoz, amelyeket a karmester-ócsatyák használtak Hector Berlioztól egészen Arthur Nikischig. „Kipróbáltam, és nagyon megtetszett. Ha ők is ilyenekkel dolgoztak, én miért ne?” – mondja. „Szimbólum, de valamennyire a vezénylési módot is meghatározza.

Ami azonban fontosabb: a hangszerek, amelyeken zenészeim játszanak, például legújabb Bizet-lemezünkön is, mind eredeti, XIX. századi francia instrumentumok. Miért éppen a karmesteri pálcá ne lenne korabeli?”

Olyan ez az együttes, mint valami varázszenekar. Mintha egyenesen a XIX. századból, César Franck, Camille Saint-Saëns korából vagy Degas az operaházi zenekart ábrázoló

híres festményéről lépett volna elő. Csodálatosan felhangdús Érard hárfá, Érard zongora, ezüstfuvola 1880-ból, bélhúrok, a maiaknál némileg könnyebb vonók... De nem kockázatos-e ezeken a több mint száz éves, restaurált hangszereken játszani? „Amikor kiváló muzsikussal lehet dolgozni, megéri kockázatot vállalni” – válaszol Minkowski. „Fiatalok kezelik ezeket, akik mind modern hangszeren szereztek diplomájukat, de rajonganak a régi instrumentumokért. És mivel többségük nem csak ennek a zenekarnak a tagja – hanem például az általam a világ egyik legjobbjának tartott Párizsi Opera zenekarának is –, legalább háromféle stílusban és háromféle magasságra hangolva játszanak. Ha az ember a zeneszerző szellemiségét kívánja megközelíteni, a művek helyes dramaturgiáját akarja visszaadni, vagy a hangzás egyensúlyára törekszik, elengedhetetlenek a korhű hangszerek.” Minkowski példának az új lemezt említi, rajta a Carmen-szvitet, amelyet a modern rézfúvós hangszerek többnyire szinte agyonnyomnak, de a Bizet-korabeli hangszerekkel plasztikus a hangzás. (A naïve kiadó gondozásában megjelent lemezről lapunk 60. oldalán olvasható kritika – a szerk.)

A negyvenhat éves dirigens örömmel eszteli arisztokrata családjának részleteit. Apai oldalról lengyel: felmenői közt diplomaták, tisztek, üzletemberek, doktorok vannak. Dédapja jelentős bankár és üzletember volt Varsóban, aki a város központjában is birtokolt egy szép telket, ezen ma a város kultúrpalotája áll. Itt működik a Sinfonia Varsovia is, amelynek idén júniustól Marc Minkowski a zeneigazgatója – a világhírű

Ezzel a varázspálcával vezényli Minkowski varázszenekarát

dédunoka nem kis meghatódottsággal meséli ezt. Pszichiáter nagyapja a XX. század elején emigrált Franciaországba, más családtagok Svájcba mentek, egy másik ág pedig Amerikába települt. Édesapja már Párizsban született, és itt lett az egyik legnagyobb tiszteletnek örvendő neonatológus, azaz újszülöttek gondozásával foglalkozó gyermekgyógyász. Az anyai oldal jóval komplikáltabb: nagymamája amerikai hegedűművész, nagyapja viszont Csehországban született, és Románia, Magyarország és Bécs között ingázott. A magyar kapcsolatot kidomborítandó Minkowski mosolyogva emlékszik egyesült államokbeli tanulmányainak azon pillanataira, amikor a Temesvárott született Pierre Monteux-tanítvány, Charles Bruck magyar szavak kiejtésére ragadtatta magát a karmester-órákon.

Amikor fagottni kezdett, Marc Minkowski nem akart feltétlenül ragyogó karriert befutni, egyszerűen csak örömet akart magának szerezni. A hobbiból hivatás lett, zenekart szervezett, és amikor elkezdtek felvételeket készíteni, letette a fagottot. Szimfonikus zenekarok hívták meg a világ minden tájáról, amihez széles repertoárt kellett elsajátítania. Minkowski azóta kedveli Bruckner és Brahms zenekari műveit, de természetesen igény szerint dirigál Debussyt, Ravelt, Stravinskyt akár a Sinfonia Varsovia, akár a Cleveland Orchestra élén. Saját zeneka-

rát azonban szűkebb repertoárra akarta szorítani: barokk művekkel kezdtek, majd fokozatosan jutottak el a klasszikán át a francia romantikáig, amelynél néhány éve gyökeret vertek, és amelynek ma már első számú újralfelfedezői, előadói.

Minkowski sok régi lemezt hallgat. „Számomra nagyon fontos megismerni, honnan jövünk – éppen most, amikor a zenekarok munkáját a tökéletesség- és a teljesítményközpontúság határozza meg, a zenekari játék standardizálódik, a kifejezés intenzitása háttérbe szorul” – vélekedik. Példaképei között említi Toscaninit, Stokowskit, Fricsayt, Reinert, Scherchent, André Cluytenst, no és persze zenei nagyapáját, Pierre Monteux-t. A maiak közül nagyra tartja, sőt barátjának nevezi Simon Rattle-t. Mint mondja: „Az ő interpretációit stílusosan autentikusnak tartom; olyan sokféle világban mozog otthonosan, legyen szó Rameau-ról, Mozarttól, Szymanowskiról vagy Mahlerről.”

A Les Musiciens du Louvre – Grenoble hivatalos honlapja:
www.mdlg.net

A Sinfonia Varsovia hivatalos honlapja (angol nyelven is):
www.sinfoniavarsovia.org

FILHARMÓNIA BUDAPEST
2008 június 23–30.

24. Régi Zenei Napok

23. hétfő 20.00	Liszt Ferenc Kulturális Központ
Ünnepélyes fesztivál-megnyitó Reneszánsz est Arbeau Historikus Táncgyűttes, Sonatores Pannoniae	
24. kedd 19.00	Liszt Ferenc Kulturális Központ
Collegium Musicum 90 Simon Standage, hegedű • Anneke Boeke, fúvolya Telemann est	
25. szerda 20.00	Liszt Ferenc Kulturális Központ
Authentic Quartet • Szekendy Tamás, csembaló Haydn, Mozart, Zmeskall	
26. csütörtök 20.00	Szent György-templom
René Clemencic, orgona - A. Gabrieli	
27. péntek 20.00	Liszt Ferenc Kulturális Központ
Orfeo Zenekar, Purcell Kórus • Vashegyi György Gluck: Orfeo ed Euridice	
28. szombat 20.00	Bencés templom
Johann Sonnleitner, csembaló - J. S. Bach	
29. vasárnap 20.00	Megyháza
Stradivaria Együttes Marais, Couperin, Montéclair, Francoeur, Rameau	
30. hétfő 19.00	BW Pannónia M. Hotel
Kurzuszáró növendéki koncert Reneszánsz táncház • Táncmester: Széll Rita	

SOPRON

További információ: liskay.maria@hu.inter.net
www.filharmoniaibp.hu

Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál
SZOMBATHELY • 2008. július 7 – 18.
„Távol-Kelet közelről”

7. hétfő 20.00	Bartók Tere	Fesztivál nyitókoncert
Savaria Szimfonikus Zenekar, Kelemen Barnabás (hegedű) Stravinsky: A Tűzmadár - szvit, Alpaslan Erlingalp Bartók: Hegedűverseny, Táncszvit, Csapó Gy: Talea lacta est (ősbemutató)		
8. kedd 20.00	Savaria Egyetemi Központ - Díszterem	Kamaraest
Michael Collins, Klenyán Csaba, Eckhardt Gábor, Bartók, Benjamin, Ireland, Yun, Kitazume,		
9. szerda 20.00	Agora – Savaria Filmszínház	Indonéz gamelán est
Widosari Ensemble Bali és Jáva szigeteinek zenéje		
10. csütörtök 20.00	Képtár	Next Mushroom Promótion Kortárs japán zenei est
11. péntek 20.00	SÁRVÁR – Nádasdy-vár	Kirándulás és koncert
Wu Wei (Sheng szájorgona) - Pascal Contet (akkordeon) Kínai népzene, kortárs zene és jazz		
12. szombat 20.00	Savaria Egyetemi Központ - Díszterem	Kamaraest
Rohmann Imre (zongora), Rohmann Ditta (gordonka) Bartók, Webern, Liszt, Eötvös, Dukay, Kühr		
13. vasárnap 20.00	Székesegyház	Franklon est a francia nemzeti ünnep tiszteletére
Anne-Gaëlle Chanon (orgona) C. Franck, A. P. F. Boély, M. Duruflé, O. Messiaen orgonaművei		
13. vasárnap 21.30	Romkert	Pascal Contet (akkordeon) Francia kortárs jazzest
14. hétfő 20.00	Fő tér	Fujian Opera Kamarazenekara Kínai kortárszenei est
14. hétfő 22.00	Képtár	Fiatal magyar zeneszerzők bemutatkozása
A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem kamaragyűjtése, Horváth Balázs		
15. kedd 20.30	KÖSZEG – Jurisics vár udvara	Kirándulás és koncert
University of the East Chorale • Anna Tabita A. Piquero Kortárs Fülöp-szigeteki művek		
16. szerda 20.00	Bartók Tere	Négykeses és kézzongorás est
Ránki Dezső, Klukon Edit Bartók: A csodálatos mandarin, Messiaen: Visions de l'amen		
17. csütörtök 20.00	Bartók Tere	Fesztivál zárókoncert
Savaria Szimfonikus Zenekar Stravinsky: Tavasi áldozat, Kurtág Gy: Üzenetek		
18. péntek 20.00	Képtár	Szeminárium zárókoncert
Szólisták és a kurzusok hallgatói - Wilhelm Andráš K. Stockhausen, J. Cage, Sárly L.		

További információ: szell.agnes@hu.inter.net
www.bartokfestival.hu - www.filharmoniaibp.hu

Orvosok vonóval

25 éves a Semmelweis Vonósnégyes

1983-ban négy fiatal orvos megalakította a Semmelweis Vonósnégyest, amely azóta is változatlan felállásban működik. Az évforduló alkalmából ünnepi hangversenyt rendeztek az Óbudai Társaskörben, ahol Batta András, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora elsőként a kvartett tagjainak adta át a Zeneakadémia szenátusa által nemrégiben alapított Musica Dilecta díjat, amellyel amatőr együtteseket kívánnak elismerni. A negyedszázados évfordulóra elkészült a vonósnégyes honlapja is. Az együttes második hegedűsével, Székely György belgyógyász, gasztroenterológus főorvossal beszélgettünk.

♣ Aradi Péter

Gramofon: Április 17-én, a születésnap koncerten zsűfölsig megtelt az Óbudai Társaskör nagyterme. Ilyen sok páciensük van?

Székely György: Sok a páciens, de a hallgatóság inkább zeneszerető barátokból, kíváncsi muzikusokból és nem utolsósorban érdeklődő koncertlátogatókból állt. Négy belgyógyászhoz, akik 25 éve adnak koncerteket, az idők során elég sokan csatlakoznak hallgatóként, de biztosan a betegek közül is szép számmal eljöttek a koncertre.

G.: Úgy tudom, kialakult egy törzsközönségük is, amely követi önöket koncertről koncertre. Őket személyesen is ismerik?

Sz. Gy.: Valóban kialakult egy bennünket szerető közönség – ennél nagyobb jutalma egy muzikusnak nem lehet.

G.: Akkor mondhatjuk, hogy viszonylag ritkán bukkannak fel új, ismeretlen arcok a koncertjeiken?

Sz. Gy.: Szerencsére elég nagy publicitást kapunk – eb-

ben sokan segítenek nekünk –, így többen kedvet kaphatnak, hogy meghallgassanak minket. Szerintem a születésnap koncerten a közönségnek legalább az egyharmada kíváncsi koncertlátogató volt.

G.: Évente átlagosan hány koncertet adnak?

Sz. Gy.: Az évek során kialakult, hogy két állandó helyszínen lépünk fel: az Óbudai Társaskörben és a főtéri katolikus templomban. Ezenkívül különböző felkéréseknek teszünk eleget, rendezvényeken játszunk, de csakis koncertszerűen: nem vagyunk hajlandók háttérzenét szolgáltatni.

G.: Milyen jellegű felkéréseket szoktak kapni?

Sz. Gy.: Gyakran hívnak bennünket jótékonyági koncertekre – ezek egy része szakmánkból adódóan egészségügyi vonatkozású – vagy szakmai rendezvényekre, de nem tudunk minden felkérésnek eleget tenni.

G.: Időnként külföldön is koncerteznek. Ezek a lehetőségek honnan adódnak?

Sz. Gy.: Elsősorban külföldön élő orvos–muzikusok hívnak bennünket, akiket gyakran mi is vissza tudunk hívni. Így cserekapcsolatok is kialakulnak. Az osztrák orvosi kamarával van például ilyen jellegű kapcsolatunk. Ennek köszönhetően koncerteztünk már Grazban és a salzburgi Mozarteumban is.

G.: Létezik nemzetközi hálózat a muzikáló orvosok között?

Sz. Gy.: Hogyne, már nagyon régóta működik az Orvos Kamarazenészek Nemzetközi Társasága, sőt évekkal ezelőtt, londoni székhellyel létrejött az Európai Orvosenekar is. Életünk egyik nagy élménye volt, hogy a kvartettből hárman játszhattunk az együttes első magyarországi hangversenyén, 2006 júniusában, a Zeneakadémián.

G.: Hogyan lehetett bekerülni ebbe a zenekarba? Volt válogatás vagy meghallgatás?

Sz. Gy.: Nem volt előzetes válogatás, mindenki jöhetett. A próbán való részvétel során derült ki, ki alkalmas a feladatra. A zenekar magja egyébként britekből áll, akik fantasztikusan jól játszottak, végül a legalkalmasabb magyar partnerek egészítették ki az együttest. A helyzet egészen abszurd volt, mert három nap alatt kellett betanulni egy teljes koncertet, amelynek műsorán Brahms Kettősversenye és I. szimfóniája, valamint egy kortárs mű, Gyöngyösi Levente darabja is szerepelt. Ki kell emelni a karmestert, Vashegyi Györgyöt, aki vállalta ezt a lehetetlennek tetsző feladatot. Első nap azt mondta, rémálmai voltak éjszaka, a második napon elkezdett reménykedni, a harmadikon pedig összehozott egy kon-

Székely György a hegedű mellett gitározni is tanult.

certet. A külföldiek nagyra értékelték a magyar muzikusok produkcióját és a közönséget, mert kint nem mindig sikerül ilyen lelkes és nagyszámú hallgatóságot összehozni. Jó érzés, hogy ebben én is aktív szerepet vállalhattam.

G.: Mi lehet a magyarázata, hogy – akár professzionális, akár amatőr szinten – más szakmák képviselőihez képest több az orvos a muzikusok, illetve a rendszeres koncertlátogatók között?

Sz. Gy.: Egy érdekes történetet mesélt Várjon Dénes zongoraművész barátom. Egy koncerten, ahol nem volt ügyeletes orvos, valaki rosszul lett. Szóltak, hogy kérnek egy orvost, erre felállt kétszáz ember, a jelenlévő ezerből. Mivel hasonló eset nemigen fordulhat elő például tanárokkal, így nem tudhatjuk, milyen arányban képviseltetik magukat a koncerteken. Szerintem a zene az emberek nagy részére hatással van, azokra pedig főképpen, akik emberekkel foglalkoznak, emberek problémáit oldják meg. És itt nemcsak az orvosokra gondolok. Ha felmérést készítenének a tanárok körében, szerintem ugyanennyi

zeneszerető embert találnának közöttük. Csupán arról van szó, hogy az orvosok érdekesebb társadalmi státusa miatt jobban odafigyelnek rájuk.

G.: Leszűkítve a kérdést a kvartett tagjaira vagy akár saját személyes történetére: honnan a zene iránti affinitás? Volt esetleg muzikus a családjukban?

A SEMMELWEIS VONÓSNÉGYES TAGJAI:

Kelemen László – I. hegedű

(belgyógyász, háziorvos)

Székely György – II. hegedű

(belgyógyász, gasztroenterológus)

Ostoros Gyula – brácsa

(tüdőgyógyász, klinikai onkológus)

Asbóth Richard – cselló

(belgyógyász, kardiológus)

A Semmelweis Vonósnégyes (balról jobbra): Ostoros Gyula, Székely György, Kelemen László és Asbót Richard

Sz. Gy.: A legtöbb muzsikusnál természetesen lehet találni valamilyen családi vonatkozást, hiszen mindenfajta alkotó tevékenység kialakulásában számít kisebb-nagyobb mértékben a családi háttér. Ami a kvartett tagjait illeti, egyikünk családjában sem volt hivatásos muzsik, csupán csellistánk, dr. Asbót Richard édesapja, dr. Asbót Tasziló zenélt aktívan élete végéig – maga is orvosként –, többek között Végh Sándorral is. Egyébként egyikünk sem készült muzsikusnak, de mind a négyünknek az volt a célja, hogy megmaradjon a hangszer a kezünkben. Én hatéves koromban azt mondtam, hogy orvos leszek, mint édesapám, és ez így is történt. A hegedűvel párhuzamosan klasszikus gitárt is tanultam, sőt koncerteken is felléptem, még a Zeneakadémia nagytermében is, egy Vivaldi-gítárversenynyel. Asbót Richard is több hangszeren játszik, kórusban énekel; Ostoros Gyula először hegedült, aztán saját elhatározásából váltott a brácsára, hogy kamarazenél-

hessen; elsőhegedűsünk, Kelemen László mintegy negyven éve a Semmelweis Kamarazenekar koncertmestere, igazi reneszánsz ember, aki annyi mindenhez ért, hogy csak csodálni tudjuk, és olyan szinten hegedül, hogy sokszor profikat is megsgéyenít.

„A zene az emberek nagy részére hatással van, azokra pedig főképpen, akik emberekkel foglalkoznak”

G.: *A kvartett a Semmelweis Kamarazenekarból nőtt ki, s mint az imént mondta, primáriusuk ma is az együttes koncertmestere. A másik három tag már nem játszik a zenekarban?*

Sz. Gy.: Asbót Richard még igen, másik kettőnk már nem. Ostoros Gyula a zenekar kar-

nagyának, Tardy Lászlónak a nagyobbik zenekarában játszik, amely a Mátyás-templom zenekara. Tardy László hihetetlen ambiciózus művészként azt a célt tűzte maga elé, hogy amatőr zenészeket is próbáljon folyamatosan összetartani, s ennek jegyében immár negyven éve vezényli az orvosokból álló zenekart, mély hatást gyakorolva ezzel a zenélő orvostársadalomra.

G.: Mennyire vesznek részt a magyar zenélő orvostársadalom szervezeteiben és különböző megmozdulásaiban? Több mint tíz éve alakult a Magyarországi Orvosmuzikusok Egyesülete, rendszeresen megrendezik a Muzsikáló Orvosok Országos Találkozóját, amely idén éppen beszélgetésünk idején zajlik Csongrádon...

Sz. Gy.: Ezeken mi a legnagyobb örömmel szoktunk részt venni. Idén kimaradt, de majd bepótoljuk. A mi muzikus gyakorlatunk is a műkedvelőkre jellemző: semmi nem kötelező; azért és akkor csináljuk, amikor időnk és alkalmunk van rá. Igazi örömmel ez, s ebből nem szeretnénk engedni.

G.: Beszélgetésünk előtt megmutatta a kvartett történetével kapcsolatos képeket, dokumentumokat tartalmazó albumokat. Vezetnek statisztikát arról, hogy eddig hány koncertet adtak?

Sz. Gy.: Nem számoljuk, mert nem rekordokra törekszünk. Sőt két stabil helyszínünkön, az Óbudai Társaskörön és a fői katolikus templomon kívül ma még nem tudom megmondani, hogy akár jövőre pontosan milyen koncerteket adunk majd. Azt azonban biztosan tudom, hogy amíg a hangszert kézbe tudjuk venni, ugyanolyan örömmel fogunk megtanulni új darabokat is, mint a huszonöt év alatt bármikor. Ha már érettnak érezzük a produkciót, szívesen eljátsszuk majd azoknak, akik kíváncsiak ránk.

G.: Milyen célokat tűztek ki a következő évekre?

Sz. Gy.: A tervek mindig a repertoárt érintik. Szeretnénk továbbra is együtt zenélni azokkal a művészbarátainkkal, akikkel eddig is dolgoztunk, és újabb darabokat megtanulni velük. A kvartett megalakulása után néhány évvel hozzánk kapcsolódott Nagy Enikő brácsaművész, aki korábban Végh Sándor salzburgi zenekarában is játszott, és aki nagy lelkesedéssel és szakértelemmel irányít minket. Ő a születésnap koncerten is fellépett velünk, feltétlenül szükségesnek tartjuk ugyanis, hogy professzionális zenész kontrollálja a működésünket. Varga Csilla zongoraművésznővel Schumann- és Dohnányi-zongoraötösöket játszottunk, Molnár Edittel, aki orvosként dolgozik, de korábban Kadosa-tanítvány volt, szintén játszottuk Schumann Esz-dúr zongoraötösét. Devich Sándor hegedűművész, a Bartók Vonósnyégyes egykori tagja is sokat segít nekünk. Sajnos már nem lehet közöttünk Kistétényi Melinda, aki szintén jó néhányszor foglalkozott velünk. A környezetünkben lévő művészek inspirálnak arra, hogy egy-egy művet megtanuljunk. A klasszikus korszaktól, a kvartett születésétől a romantikus korszak végéig terjed nagyjából az az időszak, amelyet nekünk talán még szabad megszólaltatnunk – viszont ez az irodalom végtelen. ■

Az esemény támogatója a Citibank privát banki szolgáltatása, a

Citigold

Borbarát- Citigold 7x7-2008

Könyvpremier és borbemutató
Budapest, Festetics Palota
2008. június 14., 13 órától

Kóstolja meg Magyarország
legkülönlegesebb borait!

A belépő a helyszínen megvásárolva
10 000 Ft, elővételben jelentős
kedvezményel kapható.

Részletek és további információ:
06 30 370 8689, info@borbarat.com,
www.borbarat.com

Elmélet és gyakorlat szimbiózisa

Rejtélyek és nagyságok a 24. soproni Régi Zenei Napokon

Az elmúlt évekhez hasonlóan és a programsorozat rangjához méltón, a Régi Zenei Napok mesterkurzusait és koncertjeit idén is több világnagyság neve fémjelzi. A fesztivál szerkesztőbizottságának tagja, Komlós Katalin fortepiano-művész és az egyik neves vendégművész, Simon Standage nyilatkozott a Gramofonnak.

➤ Várkonyi Tamás

A Régi Zenei Napok történetének utóbbi bő évtizedében alakult ki az a gyakorlat, hogy három nagy muzsikuss – Malcolm Bilson fortepiano-művész, Barthold Kuijken fuvalaművész és Simon Standage – adja egymásnak a stafétát. Idén utóbbi előadó, az English Concert alapító tagja, az Academy of Ancient Music és az Angol Kamarazenekar egykori frontembere Sopron vendége. Mint Komlós Katalin elmondta, a soproni Régi Zenei Napoknak nemcsak külön rangot ad e művészek jelenléte, de szerencse, hogy három különböző hangszer mesterei. Magasrendű előadóművészi teljesítményük mellett nagyszerű tanárok, akik számos – akár modern hangszeren játszó – növendéket vonzanak külföldről is, ráadásul mindhárman zenetörténészek is. „Mivel nincs intézményesült, átfogó régizene-oktatás, a soproni Régi Zenei Napok egyfajta pótlék szerepét is betölti a hazai muzsikusképzésben – véli Komlós Katalin –, éppen ezért igyekszik is sokféle aspektusát megmutatni a fúvós zenétől, a táncon át a kamarazenéig.” Komlós Katalin idén Csembalóvirtuozitás Scarlattitól Clementiig címmel tart előadást, de mellette többek között Standage és egy másik muzikusnagyság, a csembaló-mesterkurzust vezető Johann Sonnleiter is előad. Sőt, van egy harmadik sztárvendége a rendezvénynek: a legendás Clemencic Consort névadója. Különleges eseménynek ígérkezik, hogy a nemrég befejezett, hosszú restaurálást követően René Clemencic a Szent György-templomban, Közép-

Simon Standage idén először zenekarát is hozza

Komlós Katalin fortepiano-művész

Fotós: Filarmónia Budapest Kft.

Európa legrégebbi orgonáján szólaltatja majd meg Andrea Gabrieli műveit. Vashegyi György jóvoltából egy zenetörténeti rejtély is a rendezvény témája: a neves hazai régizenesz olyan Orfeo ed Euridice operát mutat majd be együttesével – és előadásában is –, amelynek Olaszországban őrzött partitúráján Gluck neve áll, a jól ismert Gluck-művel azonos librettóra készült, viszont teljesen más.

Ez lesz a negyedik alkalom, hogy Simon Standage Sopronba látogat, de az első, hogy zenekarát is hozza. Mint elmondta, azért alapította meg a Collegium Musicum 90 nevű formációját, mert azok a zenekarok, amelyekben játszott és amelyekhez évtizedes munkakapcsolat fűzte, későbbi repertoár felé orientálódtak, őt viszont továbbra is a barokk zene vonzza. Továbbá, ebben a stílusban az együttesek többnyire kisebb létszámúak. Vissza akart térni ahhoz a zenélési módhoz, ami az 1970-es évek elején, a korhű hangszeres játék kezdeti periódusának volt sajátja. „A soproni Régi Zenei Napok a magas színvonalú oktatás és koncertsorozat különleges kombinációja, nagyszerű környezetben” – nyilatkozta a hegedűművész. „Itt mindig számos kitűnő magyar hegedűssel találkozom, akik szenvedélyesen érdeklődnek a régizene, valamint minden olyan zenetörténeti tárgyú írás iránt, amely a játszott mű idejében keletkezett. A rendezvény ars poeticájával együtt én is az elmélet és a gyakorlat szimbiózisára törekszem, előadóként és tanárként egyaránt” – vallja Standage.

■

A RÉGI ZENEI NAPOK KONCERTJEIBŐL

Június 23.: Arbeau Historikus Táncegyüttes, Sonatores Pannoniae

Június 24.: Collegium Musicum 90; km.: Simon Standage (hegedű), Anneke Boeke (fúvolya)

Június 25.: Authentic Kvartett; km.: Szekendy Tamás (csembaló)

Június 26.: René Clemencic orgonaestje

Június 27.: Gluck (?): Orfeo ed Euridice – Orfeo Zenekar, Purcell Kórus; vezényel: Vashegyi György

Június 28.: Johann Sonnleiter csembalóestje

Június 29.: Stradivaria Együttes (Franciaország)

Távol-Kelet – közelről

Bartók Szeminárium és Fesztivál – július 6–19.

A második aranykorát élő szombathelyi Bartók Szeminárium és Fesztivál több évtizedes története során eddig legtöbbször Nyugat felé orientálódott. A rendezők most a keleti országok kortárs zenéjét állítják a középpontba – természetesen a névadó zeneszerző életműve mellett, számos neves vendégművész és professzor közreműködésével.

➔ Várkonyi Tamás

A július 6. és 19. közötti időszakban elsősorban azt kívánják több oldalról bemutatni, hogy mit jelent a távol-keleti országokban a mai zene fogalma. A Bartók-életmű mellett több kurzuson is előkerülnek a távol-keleti zenék, de a zenetudományi előadásokon, amelyek idén bőséges programot kínálnak, szintén a keleti kapcsolatok kerülnek terítékre. Olyan neves professzorokat üdvözölhetünk a szeminárium tanári karában, mint Puskás Zoltán (karmester), Johannes Schöllhorn, Csapó Gyula (zeneszerzés), Eckhardt Gábor, Rohmann Imre (zongora), Michael Collins, Klenyán Csaba (klarinét), Pauk György (hegedű) és Csengery Adrienne (ének). A zeneszerzés szeminárium története alatt kialakult egy olyan rendszer, amelyben egyes profeszorok hosszabb időn át évről évre szerepelnek, mások pedig váltják egymást. Mindig szempont, hogy legyen egy magyar zeneszerző a kurzus kínálatában. Tavaly Jenei Zoltán tanított, idén pedig többek javaslatára hívták Csapó Gyulát, a kanadai Saskatchewan Egyetem professzorát.

„A fesztiválnak ma már nagy a híre, kontinensekre terjed iránta az érdeklődés” – nyilatkozta Igric György, az eseményeket már második éve rendező Filharmónia Budapest Kht. igazgatója. Meggyőzőem, hogy a programsorozat a második aranykorát éli. Magas színvonalúak a szemináriumok, a koncertek, gazdag a kínálat, szakmailag rendkívül erős ez a két hét. Ennek egyik záloga a nívós ta-

nári kar. Rohmann Imre, a salzburgi Mozarteum zongora-professzora például évről évre visszatér. Ő azon kevés professzorok egyike, aki a kezdetekkor még növendékként volt jelen a szemináriumon.”

Rohmann Imre először 1972 nyarán jelentkezett az akkor még a budapesti Zeneakadémián tartott Bartók Szemináriumra; Mihály Andrásnál tanult kamarazongorán. Mint mondja, a szeminárium–fesztivál kombináció, amely az 1980-as évek közepén alakult ki, nagyszerű fellendüléshez, nyitáshoz vezetett. „Mérhetetlen szerencsénk, hogy a XX. század egyik legnagyobb zeneszerzője a rendezvény védjegye” – fogalmaz a zongoraművész. „Fő feladatomban tekintem az ő speciálisan magyar jellegű, ugyanakkor univerzális hatású zenéjének jellemző vonásait közvetíteni. Megtiszteltetés, hogy Bartók zenéjével foglalkozhatom, ezért is jövök minden évben szívesen. A rendezvénynek

Bartók zenéjét közvetíteni – ezt tartja fő feladatának Rohmann Imre

ma már nem elhanyagolható a szerepe a magyar, illetve a nemzetközi zenei életben, ami például a Bartók-interpretáció kérdéséről. Az 1980-as években szoros együttműködés alakult ki a Bartók Archívum zenetörténészei és a Szeminárium között, ami kölcsönös pozitív hatásokat mutat, és mind a mai napig működik. Nagyon hiányzik ugyanakkor Kurtág György részvétele, és sajnálom, hogy Rados Ferencet nem sikerült bevonnai a szeminárium munkájába. Viszont öröm, hogy Pauk György újra eljön, bár ő sem vonósnégyesekkel fog foglalkozni, ami fontos pillére lenne a változatos felépítésű programnak.” ■

KELETI ZENÉK SZOMBATHELYEN

Július 9.: Gamelan est – Widosari Ensemble (Indonézia/Hollandia)

Július 10.: Kortárs japán zenei est – Next Mushroom Production

Július 11.: Kínai népzene, kortárs zene és jazz – Wu Wei (Kína/Németország)

Július 14.: Kínai est – Fujian Chamber Orchestra of Opera and Dance Theater

Július 15.: Kortárs Fülöp-szigeteki művek – University of East Chorale vegyeskar (Manila)

A Bartók Szeminárium és Fesztivál hivatalos honlapja:
www.bartokfestival.hu

Fiatalító kúra

Michel Sogny zeneakadémiája

Michel Sogny francia zongoraművész, zeneszerző, filozófus és zongoratanár harmincöt éve fektette le az alapjait annak a zenepedagógiai módszernek, amelynek köszönhetően az élményt adó zenélés bárki számára elérhető. Emellett alapítványt működtet, amellyel tehetséges muzikusjelölteket segít elindulni ezen a korántsem könnyű pályán.

➔ Várkonyi Tamás

Michel Sogny: amatőrök és leendő profik szolgálatában

Michel Sogny az 1970-es években úgy látta, hogy a zenélés elszigetelt tevékenység lett, a professzionális muzikuséletet megcélzó kiváltsága. Akkor fejlesztette ki azt a korszerű, újító pedagógiát, ami mindenki számára megközelíthetővé teszi az élményszerű zenélést kortól, adottságtól függetlenül. Az egykor Cziffra György által is támogatott zongoraművész 1974-ben nyitotta meg iskoláját Párizsban, és az első évek eredményei őt igazolták. Úgy véli, hogy nincs szüksége túl sok elméleti információra annak, aki zongorázni kezd tanulni. A növendék hatórás szolfézstanfolyamon vesz részt, aminek a végére elég jól olvas kottát. Ezután olyan darabokat kap kézhez – a több kötetre rúgó műveket Michel Sogny komponálta –, amelyek lejátszásához minimális technikára van csak szükség, az érzelmi oldal ugyanakkor rendkívül gazdag a hangzás,

dinamika és a kifejezési mód terén. Nincsenek technikai akadályok, így élményt nyújt a zongorázás – még akkor is, ha az illető ujjai nem mozognak nagyon jól. A magyar származású muzikus legidősebb tanítványa kilencvenkét éves korában kezdett zongorázni. Ma kilencvenhét éves, és teljesen megváltozott az élete: naponta három órát zongorázott, minden évben megfiatalodott.

Michel Sogny ugyanakkor professzionális zongoristák nevelését és pályán való elindítását is küldetésének tekinti. „A muzikuspályán a lécc egyre magasabbra kerül. Ma különleges, ha valaki a zenének áldozza az életét, mivel a zenei karrier rendkívül összetett dolog lett” – mondja. A fiatal tehetségek felfedezésére és segítésére hozta létre hét éve az SOS Talents Alapítványt, amelyet Magyarországon a Szentpéteri Gabriella zongoraművész vezette Abisso Nemzetközi Zenei Kft. képvisel. Sogny Oroszországból, Grúziából, Litvániából, Ukrajnából és más, kelet-európai országokból válogatott növendékeket, Magyarországról a tizenkét éves Szokolay Ádám Zsoltot. Művészileg és anyagilag is segíti az összesen mintegy húsz, nyolc és tizennégy év közötti muzikusjelöltet, de pártfogoltja kezét azután sem engedi el, ha annak esetleg sikerült betörnie a piacra: menedzseléssel is foglalkozik. „A végén az élet határoz, de mindent megteszünk azért, hogy növendékeink az élvonalba kerüljenek, és ott is maradjanak” – mondja Sogny. A képzés alatt a kiválasztott növendékek saját országukban járnak tanárukhöz, de kiegészítő foglalkozásokat is biztosítanak számukra, amelyeken az alapítvány által kijelölt helyi professzor tanítja őket. Mesterkurzusra viszik őket rendszeresen Franciaországba vagy Svájcba – itt többek között Michel Sogny is ad nekik órákat –, nemzetközi versenyeken indítják őket. A Svájcban élő francia zenepedagógus úgy véli, hogy Magyarország máig megőrizte elsőségét a zeneoktatásban, és a távol-keleti országok térhódítása ellenére még mindig zenei nagyhatalom. Vigyázni kell azonban, hogy ez a kedvező kép ne halványodjon el. ■

AJÁNLÓ

Az SOS Talents Alapítvány első budapesti hangversenyét **július 19-én** rendezti a Régi Zeneakadémián. Szokolay Ádám Zsolt (balra) és Alexandra Masaleva (jobbra) Beethoven, Schubert, Chopin, Mendelssohn, Prokofjev, Bartók, Farkas és Sogny műveit játssza.

November 30-án vasárnap, Michel Sogny 10-től 18 óráig tartó nyílt nap keretében mutatja be az érdeklődőknek módszertanát és kompozícióit a Régi Zeneakadémián.

Michel Sogny hivatalos magyar honlapja:

www.sogny.hu

GRAMOFON

ZENEKRITIKAI MŰHELY

- mértékadó
- megbízható
- objektív
- klasszikus, jazz és világzene

Kísérje figyelemmel az ország zenei életét a mi szemszögünkből – olvassa a Gramofon szakkritikusainak koncertbeszámolóit rendszeresen az interneten, a hvg.hu kultúra rovatában.

hvg.hu

Kapható a Lira és Lant kiemelt zeneműboltjaiban és a kiadónál.
info@gramofon.hu • www.gramofon.hu

PETROVICS EMIL: ÖNARCKÉP ÁLARC NÉLKÜL II. (1967–2007)

Elektra Kiadóház, 2008; 456 oldal

Kezdetben kifejezett ellenszenvvel olvastam a jeles magyar zeneszerző önéletírását. Nem értettem, hogy kerül egy nagy élet és nagy életmű holdudvarába ennyi kisszerű megjegyzés, sértés, oldalvágás, önkényesnek tetsző minősítés. Aztán viszonyulásom fokozatosan megváltozott: mintha a szerző az orromnál fogva vezetett volna. Vagy inkább az érzelmeimnél fogva, úgy építkezve, mint a zenében, hogy a végére elérje a célját. Elérte. De haladjunk sorjában.

Egy darabig írtam a jelzőket – sznob, szemforgató, álnok, gyáva, meghunyászkodó, tudálékos, maffiózus, tehetségtelen, akarnok, gonosz –, aztán abbahagytam. Petrovics Emil túl bőven önti ránk jelzőit, igaz, nemcsak a rosszakat, a jókat is. Úgy vezeti föl önéletírását, hogy ő bizony a véleményét nem rejti véka alá, de nem itélkezik, csak megállapít. Mintha a véleménymondás nem volna ítélet. Ha valakit név szerint semmirekellőnek, tompaagyúnak vagy ostobának nevez – utóbbi a „kedvenc” jelzője –, az bizony ítélet. Azt ígéri, hogy esze ágában sincs igazságot osztani, elfogultatlanságot mímelni, megértésről tanúskodni, unalomáradatba fúló mérlelegésekkel fecsecelni az olvasó idejét. Van, amit betart, és jó, hogy van, amit nem. Igazságot oszt rendszeren (igazságtalanságot is), elfogultatlansággal sem vádolható – mintha inkább az elfogultságot mímelné, azt gondolván érdekesebbnek, hozzá illőbbnek. Megértésről azonban – noha próbálja titkolni – nem egyszer nagyon is tanúskodik, ami egyáltalán nem unalmas, miként nálam nem tartozik az unalom kategóriájába a mérlelegés sem. Például nagyon is érdekelne, hogy áll össze nála egyetlen személyiséggé tűz és víz, tehetség és jellemtelenség, lustaság és jellem, tehetség és önbizalomhiány. Gyakran alkalmazza emberek jellemzésekor a „kontrapunkt”-ot, ami a zenében bevett eszköz, egy ember jellemzésében azonban nélkülözhetetlen a szintézis, amitől vélhetőleg azért ódzkodik, mert attól tart, hogy a hidegből és melegből langyos lesz. Attól pedig jobban fél, mint ördög a tömjénfűsttől. Pedig az indulatok és szenvedélyek embere is tudhatja, hogy az ember természetes létállapota a „langyos”: 36-37 Celsius-fok. Ennyi volt Wagneré is, Robespierre-é is. Kádár Jánosé is, Simon Alberté is.

Ez a több mint 400 oldalnyi magán-, köz- és művészetlelet kétségkívül nem unalmas olvasmány. Ami unalmas benne, röviden elintézhető: politikai véleménymondása és vissza-visszatérő öngazolási kísérletei. Előbbi nem emelkedik az átlagos publicisztikák szintje fölé, utóbbi pedig – úgy vélem – nagyrészt fölösleges. Bár nyilván erősen foglalkoztatja a szerzőt, hogy kiszolgálta-e az előző rendszert vagy sem, kedvezményezettje volt-e vagy sem, helyes volt-e művészként aktív politikai szerepet vállalni, vagy ez inkább kompromittáló rá nézve. Nem tudom, érték-e ilyesféle vádak, vagy inkább önmagával viaskodik. A képviselői karrierre nyilván nem neki volt szüksége, legfeljebb a hiúságának. Még azt is megjegyzi büszkén, hogy a választáson 99,8 százalékot kapott, míg Major Tamás csak 97, 2-t – mintha a két szám között

volna bármi különbség. Ennél már csak az átlagot mindig megelőző, újabb és újabb autóra büszkébb.

A könyv másik nagyobb vonulata a tárgyalt negyven év zenei életének leírása és szereplőinek jellemzése. Mindenkiről van egy rossz szava. Sokukról jó is – a jó véleménnyel sem fukarkodik. Azok egyébként meggyőzőbbek. Miért? Talán azért, mert a kíméletlenül igényes megmondó emberek csak akkor mondanak jót, ha nagyon muszáj. Többnyire a jót és rosszat egyszerre használja; pl. nagytehetségű semmirekellő, Szeretett mesteréről, Farkas Ferencről is fontosnak véli leírni, hogy a legvacakabb fogadásokra is elment „egy pohár pezsgőért”. Az Új Zenei Stúdióiról pedig csak rossz szava van. A hetvenes-nyolcvanas

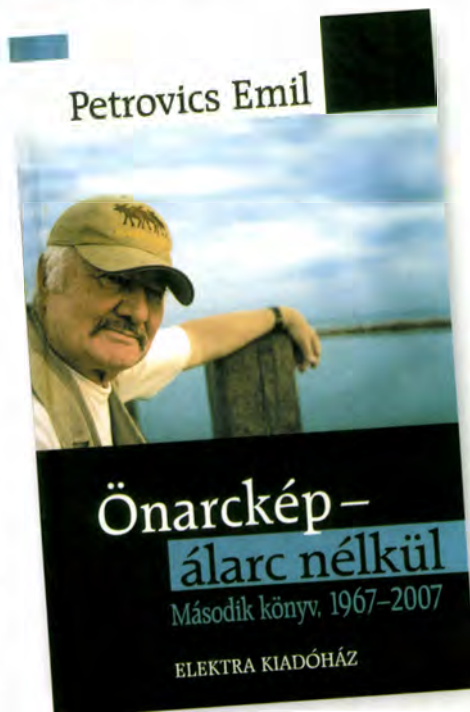
évek – számomra legalábbis – legizgalmasabb zenei műhelye nála nem jelentett mást, csak KISZ támogatta üres ellenzékieskedést, modernista blöfföket, hallgathatatlan darabokat. (Mérlelegés nincs, mert az unalmas. A saját izlésvilágán kívül mintha csak kétféle zene volna: „kísérleti” szamárság és „hagyományörző” ökörség.)

A könyv legjobb részei, amikor a zeneszerzés műhelyitkairól ír, azokról a „boldog küzdelmekről”, amelyeket komponálás közben él át. A laikus számára is megvilágosító erővel tud beszélni dramaturgiáról, az idő szerepéről az operában – például miért lehetséges haldokolni fél órát golyóval a szívbén –, a szöveg- és dallamkezelésről, a zenei formálásról, hangszerelésről. És az operáról – nemcsak a műfajról, hanem a házról is –, a világ legbonyolultabb „üzeméről”, melyben gyönyörűségek és ócskaságok születnek, sikerek és bukások követik egymást, tele árulásokkal és hűségekkel, kis- és nagyszerűségekkel. Túl nagy téma – tegyük úgy, ahogy a szerző is gyakran teszi,

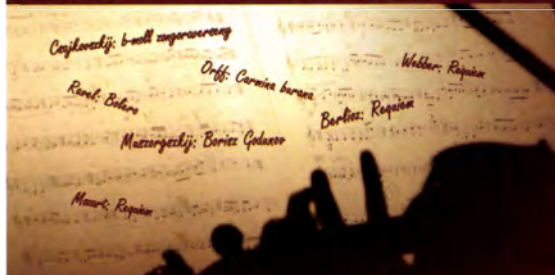
ha valami hosszabb kifejtést igényelne: erről most nem mondom többet. Sokszor persze röviden is tud sokat mondani, megjegyzései régi nagy zeneszerzőkről – különösen a rajongott Wagnerről – kimerült, hiteles, megvilágosító erejű „rövidségek”. A kortársaknál nem érzem ugyanazt, bár ítéletei magabiztosak – a jóban is, a rosszban is –, nem tudom eldönteni, ítéletei mögött az igazság van-e vagy az elfogultság. Sokszor fölületes ironiáját „menti” magát sem kímélő öniróniája, gonoszkodását humora, lesújtó véleményeit fölemelő dicsérletei – ugyanarról a „levágott” zeneszerzőről, énekesről, íróról, ha úgy véli, ezúttal ezt érdemli.

A könyv legszebb, iróilag is legjobban megformált részei a magánéleti örömkö, szenvedések, tragédiák leírásai. Gyönyörű barátságok – megrendítően ír Gergely barátjának elvesztéséről, szemérmes-mély vallomásban –, szerelmek, házasságok, gyötrelmes válások. És a szeretett gyermek – mindenek fölött. A fölületesen ítélkező, olykor gögös, a tehetségtelenséget megvető – bár elismeri, hogy az nem jellemhiba – művészről, tanárról, zenei és politikai konfiteriáról, operaigazgatóról a végére kiderül, mennyi jó érzés, segítőkészség, szeretet lakik benne; hogy hirtelen szókimondásával, sokszor kíméletlen keménységével – olykor (ritkán) megbánja – aligha okozott több bánatot másoknak, mint amennyi szenvedés neki magának osztályrészül jutott. A leltár: sikerekben gazdag, szenvedélyes élet, jó sáfárkodás a – tudott – tehetséggel, és örök elégedetlenség. Egyszermind magabiztos hit az idő ítéletében.

Szále László

BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

A megérthető zene

családi hangversenysorozat karmesteri magyarázattal a Zeneakadémián, vasárnap délelőttöként 11 órakor
Előad és vezényel: Hollerung Gábor

- 2008. október 19. RITMUS Orff: Carmina Burana
- 2008. december 7. DALLAM Mozart: Kis éji zene
- 2009. január 11. FOKOZÁS Ravel: Bolero
- 2009. február 19. SZENVEDÉLY Pergolesi: Stabat Mater
- 2009. március 25. VIRTUOZITÁS Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny

A hangversenyeket és a zenekar tevékenységét támogatják:
Budapest-Tétény Budapest XXII. kerület Önkormányzata, Oktatási és Kulturális Minisztérium,
Nemzeti Kulturális Alap, Médiatámogatók: gramofon, Pester Lloyd, G-mentor Kft

Vox Fortissima 2008-2009

4 hangverseny a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben

Budapesti Akadémiai Kórustársaság, Honvéd Férfitkar,
Magyar Rádió Énekkara és Gyermekkara, Nemzeti Énekkar,
Budafoki Dohnányi Zenekar, Magyar Rádió Szimfonikus
Zenekara

2008. november 9. vasárnap 19:30

Händel: Dixit Dominus • Walton: Belsazar lakomája
Vezényel: Hollerung Gábor

2008. december 13. szombat 19:30

Mozart: Requiem • Webber: Requiem
Vezényel: Stephen D'Agostino

2009. január 18. vasárnap 19:30

Stravinsky: Oedipus Rex
Muszorgszkij: Borisz Godunov – Prolog, IV. felvonás
Vezényel: Dian Tchobanov

2009. április 19. vasárnap 19:30

Berlioz: Requiem
Vezényel: Hollerung Gábor

A Bérletek megvásárolhatók a Zeneakadémián,
valamint az ismert jegyirodáknál!

További információ:
Budafoki Dohnányi Zenekar Művészeti Titkárság
Tel: 322-1488, 413-6365 • E-mail: info@bdz.hu

www.bdz.hu

www.rolandee.hu

Roland

Mindkét modell a Roland legújabb, kiváló 88 hangon mintavett zongora hangszínét tartalmazza, minden egyes billentyű egy koncertzongora hangjának gondosan elkészített reprodukciója + 128 hang polifónia, amely biztosítja, hogy a hangok kitarása, lecsengése teljes és természetes legyen, függetlenül attól, hogy hány hangot játszunk rajta kitarított pedállal + kétféle kalapácsmechanika: valódi (FP-7) és könnyített (FP-4) + kitűnő hangzású beépített hangszórók + Audio Key, USB memória, nagyméretű kijelző (csak FP-7-nél) + Session Partner Pattern-ek nagy választéka (mindegyik két variációban) a teljes zenekari kíséret megszolgáltatására. (A képen látható KSC-44 állvány opcionális.)

FP-4-WH

FP-7-BK

Digital Piano
FP-7
FP-4

Képviselet: Roland East Europe Kft. 2046 Törökbálint, DEPO Pf. 83. | Tel.: 23 338 041
info@rolandee.hu Márkabol: Roland ZeneGALÉRIA 1137 Budapest, Radnóti Miklós u. 9.
Tel.: 1 239 9756 | info@zenegaleria.hu | www.zenegaleria.hu

**HANG-SZÁLAK
NEMZETI FILHARMONIKUS
ZENEKAR 1923–2008**

**(Összeállította: Varga István;
szerkesztette: Aradi Péter és
Mesterházi Gábor)
Magyar Nemzeti Filharmonikus
Zenekar, Énekkar és Kottatár,
2008; 227 oldal**

Az évfordulós kötetek esetében bevett gyakorlatnak mondható, hogy tanulmányok foglalkoznak az együttes életének eseményeivel, részletesen ismertetve a műsorpolitikát, az emlékezetes fellépéseket, a vendégművészek listáját. Ami általában kimarad, az a zenekari játékosokkal foglalkozó fejezet. Ilyen szempontból felbecsülhetetlen ez az összeállítás, amelynek első harmadában Kocsis Zoltán bevezetője és Varga István előszava után Kovács Sándortól olvasható a zenekar története (hozzá személyes hangú kontraszsubjektumként Pándi Marianne, Breuer János, Meixner Mihály és Bálint Marcell egy-egy rövid írása). Majd kezdődik az, ami a példamutató a vállalkozásban: a vezető karmesterek és zeneigazgatók mini-életrajza után a zenekar egykori és jelenlegi tagjai következnek, hangszerenkénti csoportosításban. A készítő szándéka szerint mindenkit feltüntettek, aki közreműködött az eltelt 85 év munkájában. Hogy kiről mekkora terjedelmű életrajz szerepel, s hogy van-e fotó, azt ki-ki maga, illetve élő családtagja döntötte el. Ily módon jelentős aránytölődások van-

nálhatjuk, hogy – nyilván terjedelmi okokból – a nevek mellett kizárólag a fellépések száma olvasható, az évszámok nem.

Megunthatatlan a könyv: mindig találunk új szempontot a nézegetnivalóhoz: felidézve személyes koncertélményeket vagy közvetítés által megismert produkciókat. Miközben lapozgatjuk, hangzó emléképekre emlékezünk vissza. Aki szereti a Nemzeti Filharmonikus Zenekart, e kiadvány által még jobban megismerheti. Aki „csak” egykori vagy mai teljesítményeit kedveli, személyesebb kapcsolatba kerülhet vele. Vélhetően bármiféle reklám illetve ajánló nélkül is elkapkodja a bérletsorozatok és a koncertek törzsközönsége.

Fittler Katalin

**LIGETI GYÖRGY – MARCZI MARIANN
– NÄDLER ISTVÁN:
NÄDLER – LIGETI**

**Jaffa Kiadó, 2008; 107 oldal
(70 színes reprodukcióval)**

A muzsika és a képzőművészet nyelvének szinkronba hozása régóta foglalkoztatja az emberiséget. Elegendő csak Muszorgszkij híres darbjára, az Egy kiállítás képeire vagy az orfisták „zenei hatású” első absztrakt festményeire gondolnunk. A technika fejlődésének következtében a huszadik század folyamán számtalan kísérlet született arra, miként lehetne a hangokat fénymodulokká konvertálni és ilyenformán a hangzó zenét látható alkotássá formálni, illetve fordítva: a tárgyak körvonalait hangokká alakítva, vizuális jelekből muzsikát szerkeszteni. A jelen kötet a zene és festészet kölcsönhatásának hagyományosabb és egyben humánusabb formáját mutatja be. A mostani találkozásban ezúttal inkább a képzőművész a ludas, mintsem a komponista. Nádler István 2003-ban kapott felkérést arra, hogy Ligeti György 80. születésnapja alkalmából képsorozatot készítsen. Az ötlet nem volt légből kapott: Nádler festészetét már közel negyedszázada meghatározta a muzsika. 1980-tól elsősorban Steve Reich és Xenakis, később Bach és Debussy hatására festett képeket. Az ezredforduló idején dolgozta ki azt a módszert, hogy az alkotás folyamatához tibeti szertartászenét és japán

tradicionális dobzenét használ. A Ligeti-sorozat darbjait először Berlinben mutatták be, majd egy év múlva Budapesten is kiállították a Dorottya Galériában. E rendkívüli jelentőségű tárlatról akkor nem készült katalógus, a most megjelent album részben ezt a hiányt is igyekszik pótolni. Nádler zenei tárgyú képei nem illusztrációk. A képeknek nincs közvetlen megfelelésük a zenedarabok struktúrájával, még akkor sem, ha egyikük-másikuk valamely konkrét alkotáshoz – a Zongoraetűdökhöz, a Csellőversenyhez vagy a Continuumhoz – köthető. „A zene vagy bármely más élmény illusztrációszerű megjelenését gondolkodásom és a kép megjelenítésének folyamata eleve kizárja” – mondja Nádler Marczi Mariann zongoraművésznek a kötetben olvasható interjúban.

„Ligeti Györgyöt is foglalkoztatták a matematika új ágában kialakult fraktálgeometria képei, de ebből sem lett illusztráció, hanem valódi zene. Az illusztrációból pont a lényeg marad el.” Nádler tehát nem ábrázolta Ligeti zenedarbjait, hanem azok elmélyült hallgatása ihlette őt alkotásra. Ekként a zene festménnyé lényegülése nem valamely ködszerű, mechanikus úton, hanem lelki folyamat eredményeként történik. Más szóval: autonóm művészi alkotás jön létre, amely kongenialitásában tükrözi vissza az ihlető forrást. A kötetet Ligeti György 1991-ben írt, a zenei kifejezés fejlődéséről és saját útkereséséről szóló esszéje egészíti ki.

Rockenbauer Zoltán

BARTÓK ZONGORÁJÁN – I. RÉSZ

Kocsis Zoltán – zongora
Rendezte: Vásárhelyi Gábor

●●●○○

Ahogy a címe is jelzi, itt sorozatról van szó: a tervek szerint a jogutód, hagyatékgondozó és filmrendező Vásárhelyi Gábor Bartók néhány éve felújított, az emlékházban található munka-zongorájához ültet le néhány arra érdemesnek talált zongoristát. A sok értékes momentummal, archiv fotókkal, szépen kialakított és bevilágított színpadképpel, kiváló hangminőségű koncertfelvétellel és legfőképp Kocsis zseniális zongorázásával bíró DVD nem hibátlan. A – megítélésem szerint – koncepciót nélkülöző rendezői elképzelés következtében a jelenetek – Kautzky Armand narrációja, Kocsis közös gyakorlása fiával, Lendvai Tamás hangszer-restaurátor meginterjúvolása – erőteljesebb, különösen, ha összevetjük a mintegy félórás élő koncertfelvétellel, amely a film második részét képezi, és amelyben nem is annyira a Mikrokozmosz részletei, hanem legfőképp Beethoven op. 14-es E-dúr szonátájának előadása bizonyul emlékeztetőnek.

A szerző eredeti hangszere önmagában persze nem érdektelen történelmi lelet, a historikus kíváncsiság azonban nem azonos az esztétikaival. Rádásul a történelmi érdeklődés egy ponton óhatatlanul át szokott csapni relikviálisba, ami csak azoknak érvényes és demonstratív erejű, akik már maguk is beavatottak. Márpedig a beavatás ezúttal elmaradt.

Veres Bálint

Hungaroton Classic
 HDVD 32565

JELMAGYARÁZAT

★★★★★
 ●●●●●
 ●●●●○
 ●●●○○
 ●●○○○
 ●○○○○

Remekmű
Kiváló
Jó
Átlagos
Elfogadható
Gyenge

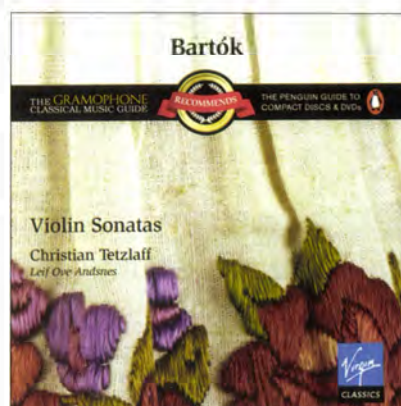
BARTÓK: 44 DUÓ; GYERGYÓBÓL

Kelemen Barnabás, Kokas Katalin – hegedű
Kocsis Zoltán – zongora; Juhász Zoltán – furulya

★★★★★

Tán Somfai László szeretettel dorgáló szavai és az eltelt évek is hozzásegítettek ahhoz, hogy a bartóki pedagógia egyik gyöngyszemét ilyen meghatározó és ösztönös olvasatban rögzítse újra a művészpáros. Bensőséges és kiegyenlített, a vibratókat szinte teljesen kigyomláló hangzásuk természetesen szikár, és olyan üdítő, akár a mezők fölött lebegő csipős, hajnali levegő. A dallamhordozó szólamok igazságos elosztását azok állandó cserélgetésével érik el. Jól áttekinthető, kottahű megfogalmazásukban a jelen bartóki alkotópeniódusra olyannyira jellemző ellenpontozó stílus imitációs játéka és könnyed struktúrái remekül érvényesülnek. A Gyergyóból – később szóló-zongorára átültetett – zongorakiséretes tilinkón (furulán) felhangzó három csikmezei népdala könnyed hajladozású rubatókkal, eredeti hangon szólal meg. A dallamívek és díszítések improvizatív elevevénye autentikus légkörbe burkolják a túlságosan is hamar véget érő darabot. A lemez két zárósorozata, a Gyermeknek gyűjteményből Szigeti József és Országh Tivadar szerzői közreműködéssel készített átiratsokra, melyek a Magyar népdalok címet kapták. Itt a már összeszokottan muzsikáló Kelemen és Kocsis dinamikus, érzélgőségtől mentes játéka illeszti be a sarokkővet a mesteri építménybe. A lemez hallgatása során hamar hozzászokik az ember, hogy nem is hegedűt, zongorát, hanem sípot, furulyát, dudát és idős nótafát hall dalolni, de azért mégis benne reked a szó, amikor Kelemen az utolsó felsőregi furulyás hangján szólva eltűnik a domb végében lelki szemei és fülei előtt. E lemez minden darabja egy falat abból a mély fateknőben meleg asszonykézzel dagasztott kenyérből, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a lelki éhhálát elkerüljük. *Winkler-Nemes Csábor*

Hungaroton Classic
 HSACD 32516

BARTÓK: I. ÉS II. HEGEDŰ-ZONGORA SZONÁTA; SZŐLŐSZONÁTA

Christian Tetzlaff – hegedű
Leif Ove Andsnes – zongora

●●●●○

Alig néhány évvel az első megjelenés után újra a piacon van Christian Tetzlaff és Leif Ove Andsnes Bartók CD-je. Az újracsomagolt felvétel minőségét „mérlegképes” műtípusok által adományozott pecsét szavatolja: recommended. Mit tehetnénk ehhez hozzá? Mi is teljes szívvel ajánljuk. A két előadóművész közül nálunk talán a norvég Andsnes az ismertebb, a német Tetzlaff kevésbé, pedig vele már találkozhattunk koncerten is. Játéktudása, muzikalitása és művészi etikája alapján a még mindig fiatalnak számító hegedűművész az elit tagja; kultuszépítés tekintetében viszont gyengén muzsikál. Ezért is szeretem. Rádásul, kevesen tudják, hogy mindenféle családi kötődés és tanulmányi előélet nélkül a magyar zene elkötelezett híve. Bartók, Ligeti, Kurtág műveit állandóan repertoáron tartja, amikor pedig egyszer Bécsben hallottam játszani, csellista testvérével Kodály Duóját adta rádásnak (!). S bár néhány felvétele hozzáférhető a magyar lemezboltokban, Tetzlaffról alig tudnak valamit zeneszerető honfitársaink. Bartók-felfogása intenzíven megélt élményről árulkodik, miközben letisztult, átszellemült és precíz. Felvételen kevésbé érvényesül a koncertjein tapasztalt felvillanyozó kontraszt, mely személyiségének, muzsikálásának, zárkózott karakterének póztalansága és játékanak belső izzása között feszül. Úgy is fogalmazhatunk, hogy hegedűhangjai alapján nem azt a szemüveges, biztosítási tanácsadót képzeljük el, aki fotóiról ránk mosolyog. Partnerének játékmódja már a felületi jegyek alapján is extrovertáltabb személyiségről árulkodik, aki szívesen lép az előtérbe. Nagyon virtuóz és masszív zongorázását a hangtechnika sem tudta csillapítani.

Molnár Szabolcs

Virgin Classics – EMI
 5 18177 2

KODÁLY ZOLTÁN: ZONGORAMŰVEK

Krausz Adrienne – zongora

A lemez nagyobbik részén egy kismester muzsikáját hallhatjuk, aki a századfordulós francia zenei megújulás (Satie, Debussy, Ravel). tehát az impresszionisztikus harmóniarend, az áttetsző textúra, a fűzészerű formaideál és az egzotikus-népies melodika hatása alatt áll, némi lokális karakterisztikát keverve a tanultakhoz. A megbecsülésnek örvendő kismesterek mindig is a jó ízlés, valamint az a képesség tüntette ki, hogy disztinválnak: pontosan tudják, mi az, ami *à la mode*, de azt is érzik, hol húzódik a határ újdonság és kísérlet között. A lemezen hallható „kismesterművek” történetesen olyan alkotótól származnak, akit – annak aktív közreműködésével – apró kis kelet-európai kultúrnépe afféle titáni nagysággá növesztett, s akivel kapcsolatban a mítoszkritika fázisa még ma is csak gyerekipőben jár. Talán azért, mert a szerző sok tekintetben valódi radikális kísérletező volt, nagy formátumú újító: még ha nem is kompozíciós, inkább pedagógusi-népprofétai vonalon.

Krausz Adrienne lemeze – amely tökéletesen gyűjti egybe a művésznő játékanak született feminin és tanult maskulin jegyeit, valamint nagyszerűen kamatoztatja az egyidejű francia repertoárban való jártasságát – tulajdonképpen felfogható ama „mítoszkritika” hatékony eszközeként is. Még akkor is, ha nyilván a Kodály-év adta elkészítésének apropóját. Mert az itt hallható Kodály-muzsika mentes minden túlvezérelt pátosztól – ehelyett egy poétikus magányból ihletet merítő zenei akvarellista hagyatékaként tűnik elénk. Még a zongoraváltozatában megszólaló Marosszéki táncok is sokkal inkább a privát nosztalgia szűrőjén keresztül szólal meg, semmint valamiféle képzeletbeli néppünnpély evokációjaként.

Veres Bálint

BMC Records
BMC CD 143

BEETHOVEN: VII. SZIMFÓNIA

**Budapesti Fesztiválzenekar
Karmester: Fischer Iván**

A legnagyobb előadók nemcsak lekötni képesek közönségük figyelmét, hanem arra a varázslatra is, hogy a hallgató oly módon feledkezzen bele a muzsikába, mintha közvetlen kapcsolatba kerülne a szerzővel. Elmondható ez a Fesztiválzenekar Beethoven-tolmácsolásáról, de megkockáztatom azt a merész állítást is: az adekvát előadás azon alapult, hogy megfelelő nyersanyagból formázták meg a szimfónia épületét. Hitük szerint a műanyagok korában is nemes anyagból kell mintázni, a méret pedig adott: ennek következménye, hogy a kecses-karcsú sem törekeny, s a dionüszoszi derű megjelenítése is visszafogott. Korántsem a perfekció szempontja módosul, amikor a műsor további részében három Beethoven-kortárs egy-egy művét adják elő. Bizonyos szempontból szebb, dallamosabb-harmonikusabb, de mindenképp más dimenzióba kalauzol Weber zenéje: az f-moll klarinétverseny Adagio tételével, Ács Ákos szolójával. Igazi szimfonikus remekmű – éneklő melódiákkal – Rossini közismert nyitánya. Az olasz nő Algírban: a hangszerelés sokszínűsége, a hangszerhasználat karakterizáló ereje feltűnő. Itt is más a nyersanyag; képlekenyebb, ennek megfelelően más a humor intenzitása is. Fischer Iván igazi finálét tartogatott a végére, a Rondót Johann Wilhelm Wilms IV. (c-moll) szimfóniájából. A vesztfáliai születésű, ám tizenkilenc éves korától a Németalföldön élt szerző zenéje valószínűleg nemcsak a magyar zenebarát számára ritkaság értékű. A monumentális Beethoven-mű után a kiragadott szimfóniatételek korántsem kontraszthatás jelleggel kerültek az összeállításba; érződik az a lényegi különbség, ami még a jelentős kortársak között is megkülönböztetett rangot ad a zseninek.

Fittler Katalin

Channel Classics – Karsay és Társa
CCS SA 25207

SOSZTAKOVICS: I. ÉS VII. SZIMFÓNIA

**Chicagói Szimfonikus Zenekar
Karmester: Leonard Bernstein**

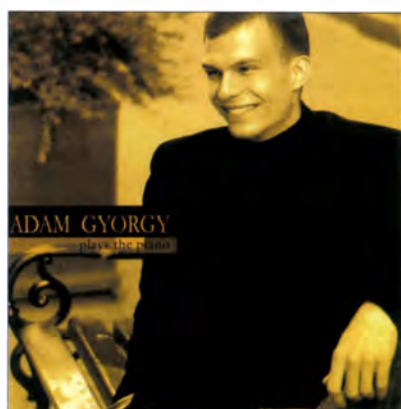
Említésre méltó a sorozat is: a középpáros Grand Prix széria a Deutsche Grammophon legjelentősebb művészeinek mérföldköi jelentőségű felvételeiből válogat. Éppen két évtizede, 1988-ban volt az emlékezetes hangverseny – az 1989-ben megjelent felvétel 1991-ben kapott Grammy-díjat. Méltán. Elég végighallgatnunk a két korongot, és megértjük, miért tart a tengerentúlon immár nyolc évtizede az I. szimfónia sikereszériája, és miért töretlen a Hetediké 1942 óta.

A zenekari hangzás kimeríthetetlenül gazdag, ráadásul sohasem öncélúan, hanem mindig a zeneszerzői szándék megjelenítéséért. Ilyenkor érződik konkrét jelentést hordozónak a Lukács Györgytől származó kifejezés a zene „meghatározatlan tárgyiasságát” illetően; ha a VII. szimfóniának nem lenne alcíme („Leningrád”), többé-kevésbé meghatározott programja, akkor is hasonló érzéseket váltana ki – ezt támasztja alá az, hogy az I. szimfóniát is programzenének kijáró érdeklődéssel követjük. Eközben persze érzékeljük a formát, némely részlet hatásosságának titkát is megfejteni véljük, felfigyelve Sosztakovics sajátos hangszerelési megoldásaira – tehát működik az abszolút zene hallgatási mechanizmusa...

Hogy ez az intellektuális örömet jelentő hallgatói aktivitás megnyilvánulhasson, ahhoz még a remekműnek is értő interpretációra van szüksége. Ráadásul a zseniális dramatikusan érzékű dirigens maga is zeneszerző. Kiváló partnere az együttes abban, hogy az előadás ne pusztán újrajátszás legyen, hanem minden megszólaltatáskor a kottában leírtak ismételt hangzó megfogalmazása. Ez az a többlet, amitől felfénylik a mű, s ami miatt megunhatatlan.

Fittler Katalin

Deutsche Grammophon – Universal
4777587

GYÖRGY ÁDÁM SZÓLÓLEMEZE

●●●●○

Ahogy György Ádám fogalmazott egyik interjújában: célja, hogy a klasszikus zenét népszerűbbé tegye közönsége körében, azt a zenét adva nekik, amelyre szükségük van. Nos, a lemez imponáló programján végigtekintve nem marad adósuk. Míg első lemeze teljes egészében hazai és külföldi előadók slágerdarabjaiból épült fel, ötödik korongjához érkezve egyértelműen a klasszikus zene népszerű vonulatáé lett a főszerep. Ezen a szó legszorosabb értelmében vett sziporkák csillogó és színpompás kavalkádja fogadja a hallgatót – átmenetként ideértve akár a Haydn-mű megközelítését is – két Bach korál-átírat s a 'Searchin' című saját szerzemény pasztellszerűen finom keretébe ágyazva. Úgy is érezhetjük, hogy az Egon Petri- és Myra Hess-féle Bach-átíratok, valamint Haydn könnyed eleganciával felrajzolt, kéttételes G-dúr szonátája mintegy bevezetesként szolgálnak a korong bravura magjához. Moszkowski Étincelles-je vagy a Mendelssohn-nászindulóra írt variációk – amely Liszt és Horowitz mellett immár György Ádám kézjegyet is viseli – billentésmódjában és megközelítésében gyakran idézi a 1989-ben elhunyt orosz zongoragéniust. A lemez egy Horowitz köpönyegéből előbújt ifjú virtuóz erődemonstrációja, melyben a legádázabb technikai feladatokat is játszi könnyedséggel abszolválja. Volodos bemutatkozó lemeze juthat eszünkbe, amelyen egyszerre ismerhettük meg a varázslatos billentyűmágust és a lenyűgöző muzsikust. Úgy tűnik, napjainkban az efféle virtuuslemezek elengedhetetlenek egy jó nemzetközi induláshoz, de valljuk be: szeretjük is őket, mert egy bő óra erejéig a zongorázás aranykorát idézik meg számunkra.

Winkler-Nemes Qábor

Magánkiadás
Katalógusszám nélkül

LISZT: ESZ-DÚR, A-DÚR ZONGORAVERSENY; HALÁLTÁNC

Arnaldo Cohen – zongora; São Pauló-i Szimfonikus Zenekar; Karmester: John Neschling

●●●○●

Mi végre készül egy lemezfelvétel? Ha azzal a céllal, hogy kimagasló hí-fi élményt nyújtson, akkor ez telitalálat. Ugyanakkor gyenge mono hanganyagot is szívesen fogad az ember, mikor jeles interpretációt hall. A Braziliában született, nagy amerikai zenekarokkal koncertező és ma már az Indiana University professzori gárdáját erősítő Arnaldo Cohen jeles zongorista, ráadásul azzal sem vádolható, hogy a darabok pusztá eljátszása kimeritené erejét. Differenciáltan billent, felkészült, győzi a Haláltánc néhol pokoli nehézségű magánszólamát. Olykor költői szakaszokat produkál, például a negyedik variációban. A zongoraversenyekben derekasan helytáll, de minden valódi interpretációs érdekesség híján szólaltatja meg azokat. Az ilyen előadásánál az is több, ami vitatható, de legalább pluszt ad – például Wilhelm Kempff erősen lírai bejátszása a Deutsche Grammophonnál. A Haláltánc más részeiben – így a második variáció második felében, valamint a harmadik variációban – a mármár szuperszonikus effektus, szólóhangszer és zenekar együttes magával ragadó lendülete lep meg. A São Pauló-i Szimfonikus Zenekar és hatvanegy éves dirigense, John Neschling, aki két nagy muzsikusegényiségnek, Arnold Schönbergnek és Arthur Bodanzkynak is másodfokú unokaöccse, kidolgozott hangzással, de szintén különösebb meggyőző erő nélkül vezeti azt az együttest, amelynek 1997 óta új távlatokat adott. Miért ilyen suta az Esz-dúr zongoraverseny eleje? A zenekari rész ritmizálása iskolás, a zongorának nincs íve; amikor pedig enyhén alá kellene süllyednie, teljesen lebukik, a zene menete megáll. Röviden szólva: a CD nem sokat, de szépen mond.

Zay Balázs

BIS – Karsay és Társa
BIS SACD 1530

BEETHOVEN: C-DÚR ZONGORAVERSENY; BAGATELLEK (OP. 126)

Piotr Anderszewski – zongora
Deutsche Kammerphilharmonie Bremen

●●●●○

Anderszewski legújabb lemezével ismét visszatért Beethovenhez, szellemesen kombinálva a zeneszerző zongorairódomnának íntett búcsúdarabjait, az op. 126-os bagatelleket a még erős mozartai hatást mutató fiatalkori mesterművel, a C-dúr zongoraversennyel. A kettő közül egyértelműen előbbiben érezhetők igazán a fiatal zongonstasztr valódi kvalitásai, a kifinomult hangszínbeli árnyalás, a plasztikus, térszerű megszólalásmód, valamint a darabok formáját és dramaturgiáját kifejtő kontrasztálóképesség, amellyel mintegy szerkezeti képet felrajzolva jelöli ki azok helyét a cikluson belül. Eképp sokkal inkább a bagatellek egymáshoz való viszonya válik érdekessé a keze alatt, mintsem azok önálló megszólalása, ahol is játéka nemegyszer hajlik motorikusságra vagy a művekben egyébként benne rejlő, ám itt mégis túlfeszített dinamikai ellentetekre, mint például a negyedik, h-moll darabban. A versenymű kevés meglepetéssel szolgál. Kulturált, kifejező formálás, már-már historizáló lendület a zenekari expozícióban és finoman pergő futamok a saroktételben. Hiányzik azonban a valódi kezdeményezőkétség, de még inkább a fiatalos lendületen átmosolygó humor. Anderszewski tolmácsolása decens és valóban kellemes, mindazonáltal egy kissé talán ötletszegény. Ami a lemez hangzását illeti – amelynek felvétele a Deutsche Kammerphilharmonie koncerttermében készült – kristálytisztá, bár túl visszhangos. Meghallgatás után érdemes a lemezt számítógépbe tenni, ugyanis pár kattintás és rövid regisztráció után számos exkluzív internetes tartalom érhető el a Virgin legfrissebb kiadványairól, benne interjúkkal és promóciós felvételekkel.

Winkler-Nemes Qábor

Virgin Classics – EMI
50999 502111 2 8

klasszikus és jazz újdonságok

Maurice André
Concertos pour trompette
Haendel
Albinoni
Telemann
Hertel
Torelli
Vivaldi

JS BACH
Clavier-Partiten für Anna Bach
Rob van Aspenen, Melaine Assierdams
veritas

DENNIS BRAIN
The Home Pages
Mozart • Strauss
Beethoven • Hindemith
Wagner • Schumann
Haydn • J. S. Bach
4CD

GIL FULLER
THE MONTEREY JAZZ FESTIVAL ORCHESTRA
DIZZY GILLESPIE
& **JAMES MOODY**

BLUE NOTE TRIP
MAESTRO
BIRDS BEATS

AT THE MOVIES
DAVE KOZ

www.emimusic.hu

BACH: C-MOLL, A-MOLL, D-DÜR PARTITA
Murray Perahia – zongora

Ki a zeneszerző? Bach – és Perahia. Bár nem írja át Bachot; tudatosan építi fel, minden hangot jól megfontolva. A kezével sokat betegeskedő művész él a mai zongora hangj lehetőségeivel, ugyanakkor viszonylag kis dinamikai tartományban mozog, ezen belül azonban nagyon sok mindent kifejez. Kis lépéseinek hatása nagyon. A c-moll partita negyedik tétele például nem túl halk vagy sejtelenen éneklő, mégis csendességet és varázslatosságot fejez ki, elmosódottság helyett a hangok konkrétságának megőrzésével. Perahia Bach-játéka úgy csemlalószerű, hogy nem csemlalószerű. Az eredeti hangszerrel való kapcsolatát erősíti meg korunk zongoráján. „Regisztrálásának” tudatosítását tapasztalva azt hiszem – ha ad absurdum szükség lenne rá –, képes lenne ugyanígy elkészíteni ezt a lemezt. ZB

Sony – BMG
8866972269528

HUGO WOLF: WAGNER-PARAFRÁZISOK, ZONGORADARABOK
Virág Emese – zongora

Ha Hugo Wolf valóban úgy zongorázott, ahogy a Feuerreiter lovasa dübörög, az Abschied recenzense bucskázik le a lépcsőn, vagy a Storchenbotschaft ikergolyói hahotázna, akkor szívesen időztünk volna nyarakon át Mayerlingben – ott készítette és adta is elő a példakép Wagner zenedrámájának átíratát. Virág Emese éneklő, ám helyenként kimonodottan férfias játéka révén Wolfot magát is hallhatjuk, amint mives egyveleggé formálja-sűríti a Mesterdalnokok és A walkür fő motívumait. A parafrázisok nem liszti tűzijátékot, de negyvenpernyi elmélyült tünődést jelentenek a Versenydal, az Orgonamonológ, illetve a Tavasz dal és a Tűzvarázs forrásvidékén. Hozzájuk képest főleg az opus 2-es Variáció tűnik fárasztóan túllírt töltelékzsongának.

Ókovaics Szilveszter

Hungaroton Classic
HCD 32466

SCHUBERT: HÁROM KATONAINDULÓ; VARIÁCIÓK; GRAND DUO
Daniel Barenboim, Radu Lupu – zongora

Daniel Barenboim és Radu Lupu igényes felvételt készítettek, melynek egyetlen hibája van csak: hiányzik belőle az a kedélyesség, az a békesség, amit Schubert zenéje kifejez. Legfőbb erénye az, ahogyan kettőjük együttes zongorázása mellett a hangszer szól, kiváltképp az erőteljesebb részeknél. A szimfonikus ihletésű Grand Duo kezdetét Barenboim és Lupu „odacsapásokkal” teszi elevenné, majd szép építkezésnek lehetünk tanúi – a lemez legnagyobb értéke éppen ez, ahogyan a két jeles muzsikusk egymásra figyelve formálja a művet. De hol vagyunk? Steril a hangzás, nincs bensőséges tér – mintha a klaviatúra fölött lennénk. Hozzá a II. tétel pasztorális hangvételét, jó gyorsra veszik a két utolsó tételt, melyek közül a negyedik vidám karaktere emelkedik ki.

ZB

Warner Classics & Jazz
2564-69657-0

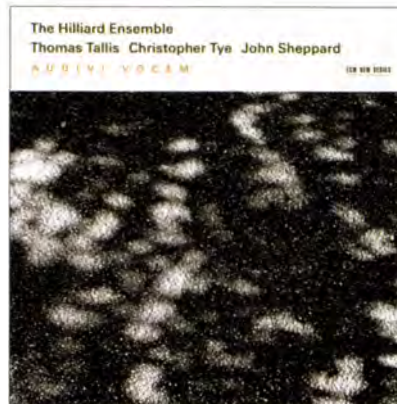

BEATISSIMA BEATRIX
Voces Aequales

A Voces Aequales énekegyüttes a kimagasló Bakfark-lemez után újabb érdekességgel jelentkezett, Beatrix királynéra emlékező albummal halálának 500., valamint Mátyás királyá koronázásának 550. évfordulója tiszteletére. A Reneszánsz Évhez kapcsolódó lemezen a Beatrixet oktató teoretikus, Johannes Tinctoris és Johannes de Stokem művei, végül egy ismeretlen szerző töredéke szerepel, mely a lemez fő művének dallamára íródott. Beatrixnek ajándékol. Ennél az összeállításnál egységesebb az Edward Wickham vezette The Clerks' Group lemeze, amelyen Tinctoris két miséje hallható – a Missa L'homme armé mellett az I. Missa sine nomine is –, ez viszont szélesebb képet tár elénk a Beatrix királynéhoz köthető vokális zenéről; Tinctoris több más darabjával együtt, köztük a szintén nagyobb lélegzetű Jeremiás siralmaival, valamint a Budán szolgált, majd a pápai énekkarhoz került de Stokem néhány művével együtt. A fegyveres férfi miséje nagyon értékes darab, és aligha várhatnánk adekvátabb tolmácsolást. Az együttes hozza a formáját, jó az akusztika is, mindössze egy-egy helyen esne jól valamelyest nyugodtabb hajlítás, ám e csekélység alighanem csak az akusztika és a mikrofonozás kapcsolatára vezethető vissza. Jó ötlet volt a Budapesti Történeti Múzeum gótikus altemplomában – autentikus helyszínen – felvenni a lemezt. A program lehetett volna változatosabb a Bakfark-lemez mintájára, hangszeres darabokkal tagolva, ugyanakkor így kórusművekből kapunk szélesebb körű válogatást. Akit pedig a kor hangszeres muzsikája érdekel, megkeresheti Czidra László és a Camerata Hungarica Mátyás király udvarának zenéjét bemutató albumán. Kevés az ép Mátyás-kori maradvány? A fegyveres férfi miséje *integer et in situ* hangzik fel. Zay Balázs

Hungaroton Classic
HCD 32583

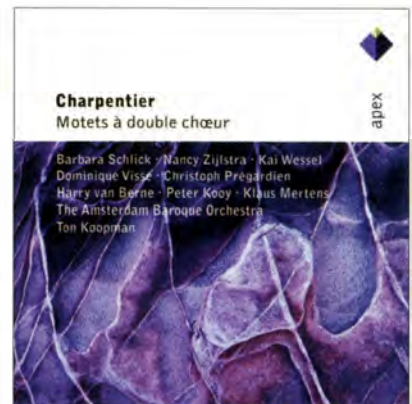

ANGOL EGYHÁZI ZENE
Hilliard Ensemble

Steril és csiramentes, vagy kristálytisza és tökéletesen kontrollált. Ízlés kérdése, melyik jelzőpárt találjuk alkalmasabbnak a Hilliard Együttes legújabb lemezének leírására. Mint ahogy az is, milyen kórushangzást tartunk ideálisnak a reneszánsz polifónia előadásához: azt, ahol az egyes szólamok színükben is elkülönülnek egymástól, vagy inkább azt, amikor egyetlen egységgé formak össze. Mindkét megoldás lehet üdvöztető, s egyikről sem mondhatjuk: ez a korhű. A Hilliard Ensemble, ahogy azt már megszokhattuk, ez utóbbit választotta. Hihetetlen intenzitású egymásra figyelés, mérnöki pontossággal összehangolt gesztusok jellemzik előadásukat; muzikalitásukkal valódi élményt nyújthatnak a polifónia szerelmeseinek. A három, XVI. századi angol komponista, Thomas Tallis, Christopher Tye és John Sheppard latin nyelvű műveit az öt énekes a lehető legpontosabban, s emellett a lehető legtárgyilagosabban szólaltatja meg. Minden tételhez hasonlóan kiegyenlített tempót választottak; olyat, ami méltóságot kölcsönöz a daraboknak, ugyanakkor még lehetővé teszi, hogy a dallamíveket zökkenőmentesen megrajzolhassák. Felvételükön nem koncertdarabok ezek, sokkal inkább az áhítat terepei, s talán éppen ezért kerülik a szélsőséges dinamikai hullámokat. Érzelmeknek nincs helyük, marad a csodálatos hangzás, és meg kell elégednünk a mennyei harmóniákkal, a lélegzetelállító szólamszerkesztéssel. Így is rengeteget megtudhatunk ezekről a művekről, s időnként – mint például Tallis Te lucis ante terminum kezdetű darabjában – magával is ragadhatja a hallgatót a zene sodrása. De azok is elégedettek lehetnek, akik egyszerűen egy profi énekegyüttes briliáns szövegmondására és muzikalitására kíváncsiak. Katona Márta

ECM Records – MusicDome
ECM New Series 1936

CHARPENTIER: KÉTKÓRUSOS MOTETTÁK
Amszterdami Barokk Zenekar

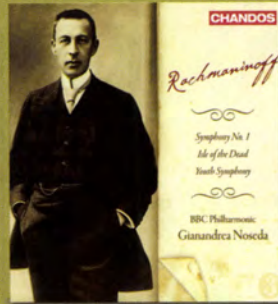
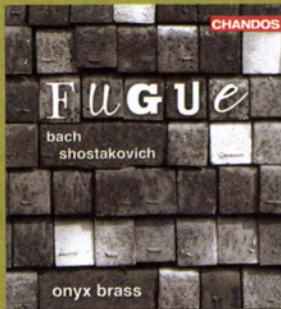

Marc-Antoine Charpentier 1665-ben, vagyis huszonkét éves korában utazott Rómába, hogy ott a bibliai történetek mesteri feldolgozásairól ismert, az egyik legnagyobb élő zeneszerzőként tisztelt Carissimi mellett töltsön el három évet. Ez az élmény meghatározónak bizonyult számára egész életében. A lemez nyitószáma, a Jozsué még zsen-gének tűnik, a Saul és Jonathán halála háborút imitáló nyitányával viszont már jóval több színt, karaktert használ. Ez szintén elmondható a Szent Mihály arkangyal és a sárkány viaskodását megjelenítő motettáról. A monstre, húszperces, időskori zsolnárfeldolgozás – Quam dilecta tabernacula tua – már elvontabb kompozíció, amiben inkább a zeneszerzői fegyvertár mértéktartó alkalmazását csodálhatjuk meg. A zenei interpretáció néha kifejezetten vérszegény, de még éppen hihető, s ahol kell – erre bőven van példa – láttató erejű. A többkórusos tételeket ne éneklő embertömegekkel képzeljük el; a kor gyakorlatának megfelelően négy szólista szólaltatja meg ezeket, ugyanazok, akik az „áriákat” is. Noha Ton Koopman jobbnál jobb művészekkel kooperál, emiatt nem beszélhetünk homogén hangzásról. A Charpentier-reneszánsz jegyében, a kilencvenes évek elején a kiadó több lemezt is megjelentetett az idős korában már hazájában is, XIV. Lajos által is nagyra becsült, de a zenetörténészek számára magáról kevés életjelet hátrahagyó francia zeneszerző életművéből. A nagyheti rezonanziumok már külön kiadványként napvilágot láttak – erre az albumra most csak három részük került újra rá. Nem baj, mert ez a kétlemezes válogatás kiváló eszköz arra, hogy ismeretséget kössünk a felfedeznivalókat valószínűleg még mindig tartogató Charpentier-életmű sajátos világával. Várkonyi Tamás

Warner Classics
2564 61744-2

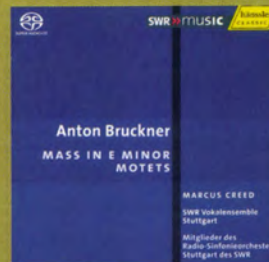
Chandos

Testament

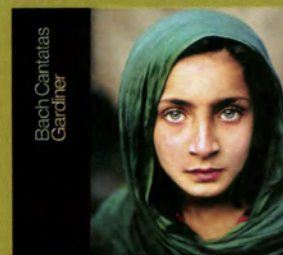
Signum Classics

Hänssler Classic

Arion

Soli Deo Gloria

MAGYARORSZÁGON FORGALMAZZA: KARSAY ÉS TÁRSA KFT.

Tel.: 200-6443 Fax: 200-9650

**BACH: KANTÁTÁK
(BWV 27., 84., 95., 161.)**

**Collegium Vocale Gent
Karmester: Philippe Herreweghe**

A kísérőfüzet szerint a most megjelent CD célja, hogy négy példán keresztül megmutassa Johann Sebastian Bach egyházi kantátáinak zenei fejlődését az 1716 és 1727 közt eltelt időszakban. Merész vállalkozás, s ha egyáltalán meg lehet valósítani, akkor csakis úgy, ahogy ezt Philippe Herreweghe együttese és szólistái – Dorothee Mields, Matthew White, Hans Jörg Mammel, Thomas Bauer – tették.

A lemezen található négy kantáta közül kettő ugyanarra a vasárnapra készült, a Komm, du süße Todesstunde 1716-ban Weimarban, a Christus, der ist mein Leben pedig 1723-ban Lipcsében – így könnyű az összehasonlítás. A Wer weiß, wie nahe mir mein Ende kezdetű 1726-ból való kantáta középpontjában szintén a halálvágy áll, az 1728-ban keletkezett Ich bin vernüht mit meinem Glücke viszont az előzőekkel ellentétben virtuóz szólósopránra írt mű. De vajon tényleg Bach zenéjének „fejlődését” halljuk itt? S ha valóban ez a cél, miért nem keletkezési sorrendjükben szerepelnek a kantáták a lemezen?

Ez a kérdés persze abban a pillanatban lényegtelennek válik, amint megszólalnak maguk a művek. Mert Philippe Herreweghe és a Collegium Vocale Gent erős gesztusok nélkül, mégis lendületesen és ezer árnyalattal színezzé adják elő Bach kantátáit. Viszonylag kis méretű együttesek szerepelnek itt, mégsem hiányzik a korálokból és az 161. kantáta kórusából a sodró erő. A zenekar tagjai is virtuózan bánnak az egyébként gyakran rakoncátlanokdó korhű hangszerekkel, s mindig teljesen egyenjogú társként viselkednek a kitűnő énekes szólistákat kísérve.

Katona Márta

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMC 901969

**BACH: KANTÁTÁK
(BWV 129., 165., 175., 176., 184., 194.)**

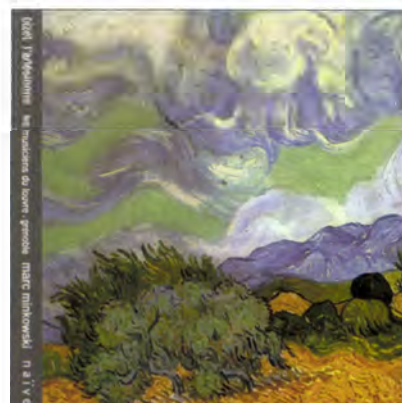
**Monteverdi Choir; English Baroque Soloists
Karmester: John Eliot Gardiner**

1999 karácsonya, Weimar, Herderkirche, Johann Sebastian Bach halálának 250. évfordulója, millennium, Gardiner. Az esemény minden bizonnyal a modern idők egyik leggrandiózusabb és legbátrabb zenei vállalkozásaként írta be magát a zenei előadóművészet történetébe. Nem azért, mert Bach összes kantátáját mindössze egyetlen év leforgása alatt tűzték műsorra. Nem is azért, mert a darabok szigorú sorrendben, az egyházi év megfelelő napján hangzottak el. Az rótt kivételes terhet szervezőre és muzsikusra, hogy e kantáta-korpusz – mintegy kétszáz, többleteles kompozíció – fentiekben szabályozott előadássorozatát egyetlen zenekar és egyetlen karmester neve fémjelzte, akik eközben ráadásul keresztül-kasul utazták Európát, a darabokat más-más helyszíneken szólaltatták meg. Az egyik héten még Brémában, a következőn Santiago de Compostelában, majd a kirkwalli Saint Magnus-katedrálisban tisztelegtek a jubileum előtt. E grandiózus Bach-zarándoklat szerencsére nem csak a kiváltságos koncerthallgatók élmenye maradt. A zenekart az SDG lemezkiadó technikai stábjá is elkísérte a turnéra, és a nagyszerű koncertekből professzionális színvonalú zenei felvételeket készített. 2000 és 2008 között mértéktartó adagolásban tucatnyi keményfedelű, CD-ket rejtő könyvecske jelent meg szuggesztív fotóportrékkal a borítón. Rendkívül igényes a külső is – csakúgy, mint a projekt minden apró részlete. 2008 tavaszára a pünkösdsöt követő kedd és a Szentháromság ünnepére írt kantáta-felvételek utómunkálatai készültek el, amelyek a III. brandenburgi versennyel együtt kerültek föl a kétlemezes albumra.

Gilányi Gabriella

Soli Deo Gloria – Karsay és Társa
SDG 138

**BIZET: CARMEN (ELŐJÁTÉK ÉS KÖZZE-
NÉK); AZ ARLES-I LÁNY- I. ÉS II. SZVIT**

**Les Musiciens du Louvre; Karmester: Marc
Minkowski**

118 oldalból álló, gusztusos könyvecskébe tették Minkowski legújabb CD-jét. A művészi fotókon kívül 23 igen jó minőségű reprodukció, Vincent van Gogh, Paul Gauguin képei, valamint Francis Bacon és Joan Mitchell ezen képekhez fűzött festői kommentárjai díszítik a kiadványt. A fogyasztásra kínált muzsika könnyen emészthető, és széles ízlést elégíti ki, a termék ideális ajándéktárgy. Más kérdés, hogy Minkowski hozzájárulása a Bizet-diskurzushoz talán nem olyan izgalmas, mint Baconé a van Goghéhoz. De azért van miről beszélni. Az már a legutóbbi budapesti koncerten is kiderült, hogy ez a lemez nagyon fontos a karmester számára, igaz, akkor „csak” a ráadásban promotálta. A hangszerfetisizmusban kimerülő historizmus – e homéroszinak nem nevezhető képben fejezhető ki leginkább Minkowski muzsikusi attitűdje – érjen megvétel, de engem sem a koncerten, sem a lemezt hallgatva nem bosszantott. Az én gyermeki lelkeket is malé örömmel tölti el, ha régi hangszerek szólalnak meg, még akkor is, ha az adott hangszer valahol a múzeumi kiállítási tárgy (hozzáérni tilos!) és a mindennapi használatnak kitett instrumentum között helyezhető el. Aki hallotta a zeneakadémiai koncertet, az talán szívesen vette volna a Carmen-zenék ott tapasztalt borzasságát a lemezen is, de hát úgy tűnik, hogy Minkowski a stúdióban komolyabb munkára van kényszerítve. A lemez egyébként sem a Carmen miatt érdekes, hanem Az arles-i lány két szvitje, valamint a teljes kísérőzene felvétele miatt. Érdekesség gyanánt – Mahler-fanok, borzongjatok! – Minkowski a szvit Adagiettójának tempóját egy korabeli forrásra alapozza.

Málnár Szabolcs

naïve – Karsay és Társa
V 5130

MAHLER: IX. SZIMFÓNIA
 Berlini Filharmonikus Zenekar
 Karmester: Simon Rattle

2006-ban Daniel Barenboim, 2007-ben Sir Simon Rattle dirigálta Berlinben Mahler IX. szimfóniáját. Előbbi a Staatskapelle Berlin, utóbbi a Berlini Filharmonikus Zenekar élén. Egy év különbséggel mindkét koncert megjelent CD-n. Ám nem csak ez az egy év a különbség. Rattle a saroktáteleket (átlagolva) lassabban vezényelte, az ő felvételét két CD-re tették, hangtechnikailag pedig messze a Barenboimé előtt jár. S ha az összehasonlítás vonalán haladunk tovább, akkor le kell szögeznünk a tény: Rattle vezénylése valóban értelmezés, pályája mozgása nyomán a mű értelmes egésze alakul. Előadása ugyan nem minden pillanatában felkavaró, de minden ízében megkapó. Az egyik legszebb IX. szimfónia-felvétel.

Rattle különösen jó érzékkel kezd el minden tételt, a tételeken belül pedig egy-egy újabb formaszakaszt. Azonnal érdekessé teszi a felhangzó muzsikát – és saját magát –, más kérdés, hogy nem minden esetben tudja fenntartani az alaposan felcsigázott érdeklődést. Főleg a hangszínekkel bűvöl, a hangszerelésben rejlő újszerű lehetőségekre vadászik. Van is mire lőni. Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a lemez végére gazdag a zsákmány. Rattle korunk egyik legjelentősebb karmesteregyénisége – noha ez leginkább a korról szól –, s hogy marad-e a berlini zenekar élén vagy sem, az bizony a világpolitika vezető hírei közé tartozott. Épp a CD kézhez vételének napján halottam, hogy az előzetes pletykákkal szemben a zenekari testület ragaszkodik vezető karmesterükhöz, s e lemez alapján értem is, hogy miért marasztalják a brit lovagot Berlinben: jó kezekben látják Abbado örökségét. *Molnár Szabolcs*

EMI Classics
 5 01228 2

HAYDN, BEETHOVEN, SCHUMANN ZONGORATRIÓI; FAURÉ: ZONGORANÉGYES
 Emil Gilelsz – zongora; Leonid Kogan – hegedű; Msztyiszlav Rosztropovics – gordonka; Rudolf Barshai – mélyhegedű

Meglepetés dupla kamaralemezzel állt elő a DG. Bátran állíthatjuk, hogy hiánypótló kiadásról van szó, mely nemcsak a ritka formációnak, de külön a tavaly elhunyt csellófőnökén Rosztropovicsnak is méltó emléket állít. Valamennyi mono felvétel az ötvenes években készült, hangminőségük – bár háttérzaj-mentes – eltérő, szépségével és gazdag hangzásával talán a Schumann-trió felvétele mondható a legkiemelkedőbbnek. Míg a Haydn-triók és a korai Beethoven-mű (WoO. 38) előadói hangja lényegesen visszafogottabb, a négy évvel későbbi „Főherceg” trió (op. 97) már sokkal kifinomultabb, és érzelmileg is telítettebb szólórészekkel hangzással szólal meg. Ebben nyilván szerepet játszik a közben egyéni szólókarrierjüket is építő, világhírű művészek érése és tapasztalatszerzése. A két lemez így elsősorban kordokumentum is, mert e zseniális muzikusok zenei fejlődése is nyomon követhető rajtuk. A Schumann-trió és a Rudolf Barshai közreműködésével felvett Fauré-mű 1958-as bejátszásain már valamennyiük megtalálta egyedül hangját, s mire utóbbi zárótételéhez érkezünk, valósággal forr körülöttünk a levegő. Mindazonáltal figyelemreméltó, ahogy Gilelsz játéknak ereje és a lírai részekben megmutakozó lágyága dominál valamennyi műben. Ideálisnak mondható a darabok sorba állítása is. A két koncertnek is tekinthető kiadvány első darabja a letisztult B-dúr trióval, míg a második az érett kori D-dúr Haydn-triót Schumann után Fauréval koronázva alkot imponáns egységet, felemelő áttekinthetést nyújtva a három halhatatlan muzikus együttműködéséről. *Winkler-Nemes Csábor*

Deutsche Grammophon – Universal
 4777476

WARNER KLASSZIKUS
 ÚJDONSÁGOK

ROST ANDREA
 Bartók, Kodály, Ligeti
 Rost Andrea, Simon Izabella
 CD

RAVEL - IMPRESSIONS
 Habanera, Tzigane, Kaddish
 Hegedű- és gordonkaszonáták
 Strosser, Phillips-Varjabédian, Phillips
 CD

REICH
 Daniel Variations
 London Sinfonietta
 CD

ASTOR PIAZZOLLA
 JÁTSZIK
 KONCERTFELVÉTEL: MONTRÉAL, 1984
 CD, DVD

WARNER MUSIC
 HUNGARY
 www.warnerclassicsandjazz.com

DUFAY:
MOTETTÁK II.
Cantica Symphonia

●●●○○

Nem vagyok biztos abban, vállalkozott-e valaki a Cantica Symphonia együttes előtt arra, hogy felvegye ennek az elszigeteltté vált, csak a beavatottak előtt ismert, korszakos jelentőségű komponistának az egyházi alkotásait. Viszont ugyanez az olasz csapat már megjelentetett ugyanennél a kiadónál egy lemezt, amelyen Dufay chansonjaiból válogattak, a Stradivarius kiadónál pedig korábban Dufay-misétételeket rögzítettek. A majdnem nyolcvan perces, tizennégy hatalmas, öt-nyolcperces motettát változatos hangszerelésben kínáló zenei anyag nem mindig kristálytisza hangzású. Kicsit száraz az akusztika, a dallamformálás néhol szögletes, viszont a szövegrészek súlyozásából olykor misztikus szimbolizmus születik. Ennek jobb megértéséhez – a Glossától megszokott módon – bőséges kísérőszöveg szolgál segítségül. VT

Glossa – Karsay és Társa
GCD P31904

ESTAMPIES & DANSES ROYALES
Hespèrion XXI
(művészeti vezető: Jordi Savall)

●●●○○

A párizsi Bibliothèque Nationale őrzi a középkori hangszeres zene legkorábbi fennmaradt, 700 éves forrását, a Manuscrit du Roi-t (A király kézírata). A kétszáz, gyönyörűen díszített pergamen-fólió története évtizedek óta foglalkoztatja a muzikusokat. A forrás anyagának kor és műfaj szerinti rétegzettsége egyedülálló: az egyszerű műtrouvére-dalok mellett polifon motettákat tartalmaz, valamint egy csokor udvari táncot, amelyek a kor népszerű, zeneileg igen változatos és extrém hosszúságú, úgynevezett lai dalformáját követik. Jordi Savall és a Hespèrion XXI vibrálóan virtuóz előadása a korabeli teoretikus munkákat veszi alapul, és a kottahű interpretációval szemben az alkotást helyezi előtérbe. Ezzel pedig nem kevesebb, mint a minstrelek hétszáz évvel ezelőtti improvizációs gyakorlata elevenedik meg. GG

Alia Vox – Karsay és Társa
AV9857

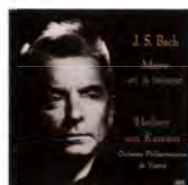

BACH:
GOLDBERG-VARIÁCIÓK
Andrea Bachetti – zongora

●●●○○

Oda kell arra figyelni, ha valaki lemeze veszi egy olyan volumenű kompozíciót, mint amilyen a Goldberg-variációk. Nem volt-e korai? – kérdezhetnők, de ahogyan Anderszewski és a Diabelli-változatok esetében, itt is tagadó válasz dukál. Mert az olasz pianista érett művész. Az egyes tételek ismétléseinél bátran díszíti a dallamot – ez néha már merészségnek tűnik, de nekem tetszik. A Vicenza közeli Villa Trissino Marzotto-ban rögzített felvétel – melyet CD- és DVD-formátumban egyaránt rejt a tok – kicsit visszhangos, de van hangulata. Viszont ennek az erénynek a többszólalmúság, a mű gazdag polifóniája látja kárát. A harmincegy éves művész ura hangszerének: hangszínek, hangerők, hangsúlyok nem esetlegesen szólnak meg a Fazioli zongorán, alkalmazásuk érezhetően előre megfontolt. Az olasz zongoraművészre ezentúl oda kell figyelni. VT

Arthaus Musik – Mevex
101 447

BACH: H-MOLL MISE
Bécsi Filharmonikus Zenekar
Karmester: Herbert von Karajan

Úgy tűnik, a Karajan-év mindenre feljogosít. Közben a leggazdagabb karmesteri stúdióhagyaték épp az övé, mégis indul a lombik-cd üzem: két felvételrészletből összeletybolneket egyet. Londonban elhangzott áriákat, duettekkel termékenyítenek meg Bécsben lezavart tutti-tételekkel. A szervezőelv duplafenekű: színleg egy Bach nevű szerző h-mollban kezdődő-végződő miséje, valójában a profitvágy és különböző felvételek azonosan rossz hangminősége. Az ötvenes évekből amúgy is nehéz volna mai füllel tartósan élvezhető régi zenét felmutatni, barokk oratóriumokénál jobban semmilyen előadói praxis nem avult el. Említsük azért meg a fiatal Gedda olvadó tenorját, és sűrűn felejtjük el a baritont, akinek egyszerre mély az első, és magas a második ária. ŐSZ

Jade – Warner
5144-27014-2

BUXTEHUDE:
SZÓLÓKANTÁTÁK
La Fenice; Karmester: Jean Tubéry

●●●○○

Johann Sebastian Bach 1705-ben nagyjából 300 kilométert gyalogolt, hogy a híres lübecki komponistával, Dietrich Buxtehudeval találkozhasson. A 300 évvel későbbi zenehallgató ennél alig tud többet erről az egykor igencsak nagyra becsült mesterről. A most megjelent lemez segítségével pótolhatjuk e hiányosságot: a Jean Tubéry által irányított La Fenice együttes és a kitűnő tenor, Hans Jörg Mammel előadásában ügyes válogatást hallhatunk Buxtehude különböző műfajokban írt műveiből. Akad köztük concerto, aria, canzon, toccata és fúga; találhatunk hangszeres és vokális műveket, latin és német nyelvű darabokat egyaránt, csupa igazi gyöngyszemet. Így egyúttal röviden áttekinthetjük a XVII. századi német zenei formákat. Egyszóval azt a stílust, amelyen Bach és Händel is nyelvedett. KM

alpha – CD Bár
alpha 113

SANTIAGO DE MURCIA GITÁR-MŰVEI
William Carter – barokk gitár

●●●○○

A kiadó egyik fő törekvése az audiofileket is kielégítő hangminőség: nem lehet betelni azzal, milyen gyönyörűen szól ez a lemez. Ahogy a jellegzetes gitáros zörejek tisztán hallatszódnak, ahogy az ujjbegy elhagyja a húrt. De elsősorban nem emiatt szép. Megkapó, ahogyan ez az öthúrú spanyol barokk gitár zeng. Kis hangon, de éppen ezért van benne valami bensőséges. Ez a laikus által soha nem hallott Watteau- és Bach-kortárs – a spanyol barokk gitárodalom egyik óriása – pedig egészen különleges stílusban írt, Besorolhatatlan, korszakhoz nem köthető, egyéni hang jellemzi a passacalles, canarios, folias tételeket, amelyekből reprezentatív műsor kerekedik. A floridai születésű művész a Corelli emlékére írt gyászdarabban pengetett gambát társított a gitárhoz, amivel egészen különleges hangzást ért el. VT

Linn Records – Karsay és Társa
CKD 288

MOZART: KORONÁZÁSI MISE
A Kölni Rádió Szimfonikus Zenekara
Karmester: Günter Wand

Günter Wand idősen lett világhírű, főképp Brucknerrel. Őm korábban is megbecsült, jeles zenész volt, csak a lemezcégek nem foglalkoztatták. A Profil kiadó régi anyagot tesz közzé: a Mozart-mű 1952-ből, Schubert Stabat Mater 1953-ból való. Igazán kedves, régies, esetleges, de élvezhető hangzással, keresetlenségében megragadó előadásban. Túlértelmezésről szó sincs, Wand inkább csak eljátssza a műveket, ezt azonban nagyon értő módon, igazi kapellmeisterként teszi. És ez nagyon jól tud esni. A művek megelevenednek. Ez a keresetlenség illik Mozarthoz is, Schuberthez meg különösen. A szólisták közül Richard Holm emelkedik ki a Schubert-darabban, Margot Guillaume és az ő szőlői szép lassúak, s Gerhard Gröschel laza basszusa is illik az összképbe. ZB

Profil – Karsay és Társa
 PH06003

GIORDANI: TRIÓK
Kaczander Orsolya – fuvola; Bársony Péter – brácsa; Szabó Péter – gordonka

A legtöbb fantáziát Szabó Péter viszi a csellósólamba, míg a prímet vivő Kaczander Orsolya elsősorban nyugodt és precíz játékra törekszik. Bársony Péter pedig közöttük foglal helyet. Érdekes, de műsorát tekintve monoton lemez. Első felvétel, igazán kiváló előadásban, a három hangszeres figyelmet egymásra, az interpretáció gazdag. Úgy vélem, a művek előadása nagyobb izgalmat jelent, mint hallgatásuk, legalábbis egyhuzamban. Változatosabb közegben, más apparátusra írt Giordani-vagy akár más kortárs darabok közé rejtve érdekesebbnek tünnének. Vagy akkor, ha keleties békeséggel, adekvátabb megközelítéssel. XVIII. századi úri kényelmességgel hallgatjuk őket, s az egykedvűséget derűs szemlélődés közepette kellemes kvalitásnak tekintjük. ZB

Hungaroton Classic
 HCD 32498

MOZART-ANDRÉ: HÁROM SZONÁTA
Tomasini
Vonósnégyes

Egy zongorás trió és két, négykezes zongoraszonáta vonósnégyes-átírata Johann André-től került a korongra. Rádásul hű módon, mínusz és plusz hangok hada nélkül. Ugyanaz? Más? Amitől érdekes: mindkettő. A darabok gyors tételei közelebb állnak az eredetiekhez, a lassúakban többet módosul a zene. A K. 521-es szonáta Andante tételének közép részében nagyon szép a vonós hangszerek zöngésége, a K.497-es első tételének Adagio bevezetésében pedig egész újszerű a lejtés. Nem egyszerű kuriózum, hanem gazdag élményanyag. Miért is ne? Beethoven maga is csinált ilyet. A vonósnégyesek előtt szabad a pálya, lehet nyolckezesezni! Tomasiniék játéka érett, és megfelel annak a hangzásideálnak, ami a zongorából vonóssá lett darabokhoz mindkét oldalt figyelembe véve rendelhető. ZB

Hungaroton Classic
 HCD 32408

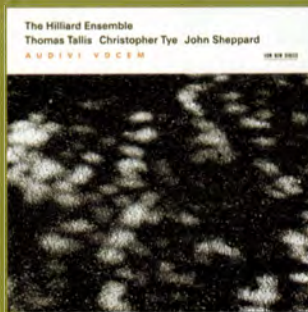
BEETHOVEN, MOZART: HEGEDŰVERSENYEK
Nigel Kennedy,
Lengyel Kamarazeneke

Senkit ne tévesszen meg a lemez címe, Kennedy nem az ortodox komolyzenei felfogást csokornyakendős frakkban istápoló violinistaként híresült el. De nem ám! Huszonöt év után a Beethoven-koncert kedvéért rehabilitálta Mozartot, hogy a D-dúr hegedűverseny (K. 218) kadenciáiban bőgő és csembaló-continuo kísérte, leeffektezett elektromos hegedűjével olyan imprós jazzvíziót kanyaríttson a lézernyaláb alá, ami még egy liberálisabb Mozart-rajongónál is garantáltan kiveri a biztosítékot. Bármit próbálok tenni ellene, azon kapom magam, hogy megint a lemezt hallgatom, és szinte „önkinzón” várom a Mozart-mű kadenciáit, miközben hagyománytisztelem végül az utolsókat nűgva beüti a taktust. A komolyzene Sid Vicious-e már megint jól beintett, rámutatva, mennyire gátlástalan is tud lenni az ember, ha jó zenéről van szó. WNQ

EMI Classics
 094639537327

ECM RECORDS

Forgalmazza a MusiCDome Kft.
 Cím: Budapest, XIV.,
 Fogarasi út 5.
 Telefon: 221-5260 Fax: 383-8396

SCHUBERT: DALOK

Barbara Bonney – ének

Geoffrey Parsons – zongora

Warner Classics & Jazz

5144-27014-2

Üdőbb szopránt, mint a Barbara Bonney-é, nemigen fogunk találni. Harmincnyolc évesen is kislányos, intakt a hang, kristálytisztán intonál, német ejtése gyönyörű. Pedig ez a svéd fazonú hölgy echte amerikai (ráadásul a déli New Jersey-ből!), s csak mozarteumi éve alatt ragadt rá a Bühnendeutsch, s ekkor váltott csellóról világkarrierre is. Akárcsak Sophie szólama, a schuberti oeuvre éteri Liedjei is pompásan passzolnak hozzá. Humoros a zsánerekben (Heidenröslein, Die Forelle), gyöngyözve kolorál (Der Hirt auf dem Felsen), és Ganymedje is remek megoldásokkal, kényelmes levegővel szegélyezett úton jut Zeus trónjához – a dal fináléjában épp csak az eksztázis nem kíséri meg a pohárnokfiút. Ez az egy hiányzik: a líra inerciájának keretei közt oly szívesen hallanánk fékezetlen, hűtetlen érzelmek viharait is a non-vibrato tengeren!

ŐSZ

BERLIOZ: ZENEKARI DALOK

Lyoni Opera Zenekara

Karmester: John Eliot Gardiner

Warner Classics

0927-49583-2

A nagyjából Monteverditől indult, ma már az interpretációtörténet részét képező historikus mozgalom rég elérte a romantikát, sőt a huszadik századot is. 1990-ben rögzített, akkor alighanem úttörő jelen-

tőségűnek számító felvételt adott ki újra az apex, amelyen e mozgalomból indult Gardiner a tőle megszokott, tudományosan alátámasztott olvasattal jelentkezett, s természetesen ez a háttér munka az előadás perfekt, kimunkált voltán is érezhető. Nem mindig a legszerencsésében sikerült megválasztani az énekeiket, de azoknak nyilván nem előzetes átlagelvárásoknak kellett megfelelniük. Bár nekem a francia nyelvű ének most is bizarr – az elentmondásos hangszerelő-mester által elképzelt hangszin-képződmények eszményien szólnak Gardiner zenekarának korhű hangszerein.

VT

WAGNER: ZENEKARI MŰVEK

Philadelphia Zenekar és mások

Karmester: Janowski és mások

EMI Classics

50999 5 1761929

Faust- és Columbus-nyitány, Hódolat-, Császár- és Nagy ünnepi induló, Esz-dúr szimfónia-tétel – a nagy opusokhoz viszonyítva a wagneri életmű „futottak még” kategóriájába tartozó művek. Szerzőjük a zenetörténetben elfoglalt előkelő helye miatt azonban nem érdektelenek. Itt sem a zenei interpretáció az elsődleges, mint maga a tény dicsérendő, jelesül az, hogy ezek az alkotások egyáltalán megismerhetők. Sawallisch, Janowski, Tate, Marriner, illetve a jobbnál jobb zenekarok neve mégsem cafrang. A Marjana Lipovšek szólójával rögzített Wesendonck-dalokkal még egy lapáttal rátett a kiadó. Ez ugyanis Hans Werner Henze kamarazenekari átiratában került a lemezre: így a ciklus még bensőségebb, még magányosabb. Az ismeretlen Wagner című kétlemezes album joggal került az EMI Kincsek (Treasures) elnevezésű sorozatába.

VT

HUBAY JENŐ: HEGEDŰ-ZONGORA MŰVEK – XI.

Szecsödi Ferenc – hegedű;

Kassai István – zongora

Hungaroton Classic

HCD 32581

Szecsödi fényesen, testesen, szabályosan, sosem mereven hegedül. Birja Hubay virtuóz futamait, de mindig a tiszta struktúra keretein belül marad. Vonója akadálytalanul szalad, de a tempó ördöge nem szabadul el, nincsenek túlzások, a karakterizálás izléses, mértéktartó. A Hat új magyar poéma négyperces Andantéjában megcsodálhatjuk, miként lehet tudatosan felépíteni valamit, ívet rajzolni. A megdondoltság a művek közti viszonyt is érinti: a kiadatlan Őszi hangulat súlyosabban szól, de a Tavasz körtánc már könnyedebb, légiesebb – ahogyan magukat az évszakokat érzékeli az ember. Kassai István méltó kísérő, és biztos alapot biztosít az előtérben álló hegedűsnek.

ZB

RESPIGHI: ZENEKARI ÁTIRATOK

Cincinnati Szimfonikus Zenekar

Karmester: Jesús López-Cobos

Telarc – Karsay és Társa

CD 80-396

Nem tipikus Respighi-muzsika, amennyiben az olasz zeneszerzőt hangvarázslóként tartjuk számon. A Rossini – maga által „öregkori bűnök”-ként aposztrofált – kései műveiből összeállított és meghangszerelt potpourri A különös bolt címen futott. A Ballets Russes felkérésére

született 1919-ben. Gyagilev kreált hozzá szöveggöyvet is – és olyan, hasonló koncepció alapján létrejött művek árnyékába került, mint Stravinsky Pulcinellája vagy De Falla Háromszögletű kalapja. A csúczenekarnak nyugodtan nevezhető, ezen a felvételen tiszteletbeli zeneigazgatója vezényelte amerikai együttes itt is kiválóan szól, noha a zenei élmény – színpad hiján – nem maradéktalan. Sokkal hálásabbak a Koussevitzky felkérésére született hangszerelemek a Rahmanyinov által kiválasztott Études tableaux sorozatból. Noha ez sem vetekedhet a Kiállítás képei zenekari verziójának népszerűségével, lemezre kerülése szintén nagyra értékelendő.

VT

SOSZTAKOVICS:

THE JAZZ ALBUM

Concertgebouw Zenekar

Karmester: Riccardo Chailly

Decca Classics – Universal

475 9983 8

Napjaink egyik legmegbízhatóbb karmestere értelmet ad a kompozícióknak, az I. zongoraverseny így nagyobb jelentőségű darabként áll előttünk, mint legtöbbször. Igazi concerto grosso, a két szólóhangszer és a kíséret szólamai mind egyenrangúak és egyszerre érvényesülők. A II. tétel csendessége után igazi oroszos zengés jön, majd ismét megnyugszik. Ronald Brautigam játéka élvezetes e színes, erős keretben. Chailly a két jazz-szvitből is sok-sok színt, ugyanakkor egységes hangzást hoz ki. Szabályos zenélés ez – nem igazi jazz, de amit más esetleg a pillanat ihletével érez meg, Chailly és Brautigam kimunkálva lel meg. Micsoda crescendo valósul meg a II. jazz-szvit Li-rai keringőjében! A jazzes hullámzás nem jellemző, de kitűnő a zene felépítettsége és plaszticitása.

ZB

JOHN CAGE: ÜTŐ-HANGSZERES MŰVEK – V.
Amadinda űtőegyüttes
Kocsis Zoltán – zongora, játék-zongora, ütőhangszerek
Tömösközi László, Szabó Mátyás – ütőhangszerek
Hungaroton Classic
 HCD 31848 ●●●●●

Ha XX. századi újjelenéről van szó, a Hungaroton ritkán nyúl külföldi forrásokhoz, inkább a hazai termést reprezentálja. Annál inkább figyelemreméltó, hogy az Amadindával folytatott két évtizedes együttműködés gyümölcseként ma már két korszakos amerikai szerző: John Cage és Steve Reich ütőhangszeres életműve is hozzáférhető a magyar kiadó etalon értékű felvételein. A Cage-nek szentelt ötödik lemezen két korai és három kései mű kapott helyet. Ahogy az efféle nagy antológiáknál lenni szokott: a tét az évek folyamán a hitelesség elnyerésétől a hitelesség megtartása felé tolódott. Ezzel pedig itt sincs hiba, bár azt azért be kell látnunk: Cage szellemiségét semmilyen hangfelvétel nem teheti érthetővé, mert mindegyik azt sugallja, hogy Cage végső soron „csak” egy zenész volt. VB

D'AMORE – MŰVEK VIOLA D'AMORÉRA
Garth Knox – viola d'amore
Agnès Vesterman – cselló
ECM Records – MusiCDome
 ECM New Series 1925 ●●●●○

Lehetne egyszerű is ez a lemez. Hiszen milyen jó összeállítás Hume, Marais, Ariosti, Huber, Moser és kel-

ta tradicionális források műveit egymás mellé helyezni! A hangszer már maga csodálatos – a zengőhúrok felhangdús háterszágát biztosítanak bármely meghúzott hanghoz. A probléma akkor áll elő, amikor ez a meghúzott hang hamis. Olyankor – zengőhúrok nélkül is – zavaró, csúnya. Rossz bizonyítvány egy muzsikusról. Márpedig hiába a egyszerű ötlet, repertoárismeret, ha Garth Knox egy-egy ilyen hangot bocsát ki instrumentumából. Amit nem tudok mire venni, hiszen az ír-skót művész hét évet töltött el az Ensemble Intertemporainben, kilencet pedig az Arditti Quartetben. VT

WOLFGANG RIHM MŰVEI – II.
SWR Sinfonieorchester
Karmester: Sylvain Cambreling, Ernest Bour
Hänssler Classic – Karsay és Társa
 93.202 ●●●●●

A német zeneszerzés kétszáz éven át domináló hagyománya minden másnál ismerősebb a hazai zenekultúra számára. Az viszont már az idők változását jelzi, hogy a nyolcvanas évek modern zenéjének legnagyobb hatású, legtöbbit játszott – és persze sokat vitatott – német zeneszerzője mindmáig lényegében ismeretlen mifelénk, még kortárszenei körökben is jobbra csak a nevé hallották. Hiányainkat pótolandó, most elsőrangú felvételen ismerkedhetünk meg a Telemannhoz mérhető termékenységű komponista életművének néhány fontos darabjával. Tulajdonképpen a legfontosabbakkal: a hetvenes évek közepén keletkezett Dis-Kontur és Sub-Kontur egy új zeneszerzői generáció és egy új ízlésirány nagy erejű manifesztumaként vonult be közelmúltunk zenetörténetébe – a jelen felvétel tanúsága szerint nem ok nélkül. VB

DUBROVAY LÁSZLÓ MŰVEI
MR Szimfonikusok
Karmester: Kovács László és Philippe de Chalendar
Hungaroton Classic
 HCD 32418 ●●●●○

Születésnap ajándék: a 65 éves szerző a hangfelvétel, a hallgatóságé pedig – az ünnepelt ajándékaként – a négy zenekari mű. Kortársainak többségétől eltérően Dubrovay életművében a zenekar meghatározó szerepet játszik. Elismeréssel kell adózni annak a kivételes hangszereles tudásnak, melynek birtokában a hangszínt a zene meghatározó jelentőségű komponensévé avatja. Ennek köszönhető, hogy különböző apparátusra áthangszerelt művei valamennyi verziója teljes értékű. Az Ünnepi zene őrzi fúvószenekarra fogalmazott eredetijének hangvételeit, a II. trombitaverseny komoly mérettetés a szólistának csakúgy, mint az ütőhangszeres Versenymű, a 2000-ben komponált Hangszin-szimfónia pedig Maros Rudolf Eufóniáinak szellemi rokona. Élvezetes hallgatnivaló. FK

MELIS LÁSZLÓ: BLACK & WHITE – ZONGORASZVIT
Lengyel Zoltán – zongora
BMC Records
 BMC CD 135 ●●●●○

Hét, a barokk szvitmuzsikából ismert és hét modernebb táncot (tangó, rock'n'roll stb.) fűzött ciklussá Melis László, a felvezetést pedig egy walking bass fölé komponált, bachi allúziókat keltő prelúdiumra bízta. A ciklus egésze azonban korántsem

nevezhető eklektikusnak, az egyes táncjátékok stílusán igen egységesek, s többnyire az adott táncjátékok idiomatikum megfogalmazására korlátozódnak. A kompozíciók legközelebbi rokonait Satie írta, de – tegyük hozzá – Melisnél direkt „satie-izmusokkal” csak elvétve találkozunk. A zenei anyag gyakran gépzongoraszerű, ám ez semmit sem von le Lengyel Zoltán teljesítményéből. A csárdást záró Kodály-idézet például Lengyel meccanico (Ligeti!) zongorázásának köszönhetően egészen meglepő hatású. Az Air feliratú tétel pedig az egyik legszebb Bach-árnyék, amivel találkoztam. MSZ

KURTÁG: JÁTÉKOK – II.
Csalog Gábor, Kemenes András, Kurtág György, Kurtág Márta – zongora
BMC Records
 BMC CD 139 ●●●●●

„Nem kell komolyan venni a leírtakat – halálosan komolyan kell venni a leírtakat.” Kurtág György írta ezt a Játékok kottájának mellékletében – s aki közelebbi kapcsolatba próbált kerülni valamelyik rövid darabbal, a saját bőrén érezte a látszólag ellentmondó állítások egymást feltételező igazságát. Ugyanez hallható az értő műgonddal kivitelezett hangfelvételen – azok számára különösen, akik korábban már megtapasztalták a Kurtág szerzői estek szakralitását. A rövid tételek egy része látszólag zene-pedagógiai fogantatású, másoknál a személyesség dominál; a szöveges utalások többsége tudatosan megfajthatatlannak szánt utalás. Mennyiben tartoznak a hallgatóságra ezek a szerzői üzenetek? Koncerten a közös jelenlét bűvös köre beavatottá teszi a közönséget – kérdés, a felvétellel kialakítható-e hasonló kapcsolat. Ebben segít Dolinszky Miklós filozofikus mélységű kísérőszövege. FK

Forrás: Antal Csaba archívuma

„Vizuális eszközökkel tovább írni a darabot”

Találkozás Antal Csaba díszlettervezővel

A színház prózai térfeléről indult Antal Csaba díszlettervezőnek 2007/2008-ban több operapremierje is volt. Zürichben Paisiello Sevillai borbélyja, Wiesbadenben Mozart Idomeneója, Palermóban Stravinsky A léhaság útja, Bonnban Richard Strauss Rózsalovagja, Budapesten pedig az Elektra díszletét tervezte.

✦ Albert Mária

Gramofon: *A műfajjal nem most, hanem a kilencvenes évek elején került kapcsolatba.*

Antal Csaba: Váratlanul ért, amikor ez történt, mert korábban azt hittem, a próza határozza majd meg az életemet. Egyszer csak megbízások érkeztek zenés művek tervezésére. Az első egyike volt a Wozzeck színpadképe 1992-ben, Nagy Viktor számára az Operaházban. Előtte Franciaországban A bolygó hollandin dolgoztam – ebből sajnos csak a tervek készültek el, előadás nem lett belőle, így éppen jókor jött a Wozzeck. Aztán fölgyorsultak az események: Mozart, Puccini, Verdi, Borogyin és Offenbach darabjaihoz kértek föl, egyre többet foglalkoztam zeneművekkel.

G.: Budapesten ez alig érzékelhető. A Wozzeck és az Elektra között két Britten-mű, A csavar fordul egyet és a Peter Grimes színpadképét tervezte. Mindkettőt Kovalik Balázs rendezéséhez.

A. Cs.: Sőt dolgoztam vele az Örkény Színházban is, Puskin Borisz Godunov drámája és egy furcsa, általa írt és szerkesztett Odüsszeusz Tours című darab színrevitelében. Remélem, hogy prózában is lesz folytatása a közös munkának.

G.: Paisiello Sevillai borbélyja sajnos kevésbé ismert nálunk, mint Rossinié.

A. Cs.: Paisiellónál nincs kórus, ezért szerintem drámaibb és izgalmasabb mű, zeneileg is feszesebb, hozzáteszem: néhány részletét Rossini átvette. Talán azért szorult háttérbe, mert a szerző alkalomra, Katalin cárnő tiszteletére komponálta Szentpéterváron, és az túl távol volt ahhoz, hogy a közép-európai operaélet azonnal befogadjja. A Néva-parti hideg elől Paisiello hazamenekült Itáliába. 1816-ban Rossini bemutatta a maga verzióját, aminek hallatán a mester úgy elszomorodott, hogy belehalt – tartja a legenda. Hamar Zsolt vezényelte, Cesare Lievi rendezte Zürichben A sevillai borbélyt. Az utóbbi tíz évben elég sűrűn dolgoztunk együtt. Érdekes, hogy mostanában több, a libertinizmus szellemében fogant, a felvilágosodás korában

PÁLYAKÉP

Antal Csaba a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán végezte tanulmányait, majd 1977/78-ban a prágai Iparművészeti Főiskolán tanult színházépítészeti és díszlettervezést. 1980–87 között a szolnoki Szigligeti, 1987–94-ben a budapesti Katona József, majd 1994-től az Új Színház tervezője. 1989–91-ben a Strasbourgi Nemzeti Színház tervezője volt, ahol a színház színiakadémiáján is tanított. 1988-tól a giesseni Justus Liebig egyetem tanára, itt a Novalis novus című saját művét is megrendezte. 1990-től a Színház- és Filmművészeti Főiskolán is tanít. 1989-től a Giorgio Strehler vezette Európai Színházak Uniójának alapító tagja. 1998–99-ben a salzburgi Mozarteum professzora. 1975-ben, 1987-ben, 1991-ben a Prágai Quadriennálén, 1984-ben és 1990-ben az Újvidéki Triennálén vett részt. Az 1998-as Újvidéki Triennálén ezüst díjat kapott. 1990-ben (Csehov: Platonov), 1991-ben (Jeles András–Spiró György: Valahol Oroszországban), 1993-ban (Jeles András: Szerbusz, Tolsztoj) elnyerte a kritikusok díját. 1991-ben Jászai Mari-díjjal tüntették ki. 2001-ben Brecht Kurázi mamájáért (American Repertory Theater Cambridge) az amerikai kritikusok Eliot Norton-díját kapta.

keletkezett alkotás keltette föl az érdeklődésemet. Rómában a Teatro Argentínában például Beaumarchais Figaro házasságát vittük színre. Még érdekesebb volt Jean-Baptiste de Boyer regényének, a Thérèse philosophe-nak az adaptációja, amelyet a párizsi Odéon Théâtre de l'Europe-ban játszottunk (bal felső képünkön); Anatolij Vasziljev rendezte, zenéjét Kamil Tchataev oszét komponista írta. A Thérèse philosophe híres regény, rendkívül filozofikus és nagyon erotikus. De Sade és Laclós eszmetársa a szerző. A sevillai borbély, a Figaro házassága, a Thérèse philosophe mind azt keresi, vajon a rezon, az ésszerűség és az érzékiség miként kapcsolódhat össze, létezik-e egyik a másik nélkül? A regényadaptációból hosszú, négy és fél órás előadás kerekedett, de szerintem egyetlen perce sem volt unalmas, noha a történet nem egyszerű. A hősnő, Thérèse mindenféle viszontagságos kaland közepette próbálja a szüzességét megőrizni. És nem marad érintetlen az események által. Nem részletezem, de a könyv némelyik kérdéséről ma sem beszélünk. Hogyan közelítsük meg az érzékiség, a szexualitás európai gyökereit? Mi keleti elemeket vontunk be, egy indiai templomi táncosnő tanította Valérie Dréville színésznőt mozgásra. A barokk ruhákat pedig szétbontott, századfordulás japán kimonókból készíttettem egy olyan férfiszabászatban, ahol nincs varrógép, hagyományosan kézzel varrnak mindent – ebben is találkozott a kétféle kultúra.

G.: A színház csapatmunka. Ön hogyan dolgozik, miként osztózik a feladatokon?

A. Cs.: Azt szeretem a szakmában, hogy vizuális eszközökkel tovább lehet írni egy darabot. Engem ez az írói tevékenység érdekkel igazán. Kitalálni egy világot, amelyben

kibontható az aktuális pillanat. Ez nem aktualizálást jelent, hanem érzékenységet a közegre, ami körülvesz minket. Akikkel együtt dolgozom, Ascher Tamás, Kovalik, Lievi és Daniel Mesguich nyilván ezért választottak. A rendezővel való viszonyt nálam nagyjából ez a lehetőség határozza meg. Ha egy rendezőnek túl határozott elképzelése van arról, hogy mit szeretne látni, akkor megköszönöm, és azt mondom, csak tessék... Új inspirációkat várok, és soha nem csinálom kétszer ugyanazt – egyetlen kivétel az Elektra, aminek az első elgondolása Hoffmanstahl és Strauss levelezésből eredt. Már a XX. század elején szerették volna az opera műfaját megújítani. Az egyik levelében a zeneszerző arról írt a drámaírónak: most, hogy fölépültek a nagyáruházak, azokban kellene operákat játszani. Sok évtizeddel később az Elektra a Duna Plazában szólalt meg a Budapesti Tavasz Fesztiválon, a jégpályája fölé építettem a játékra alkalmas installációt. Nagyon szerettem, hogy néztük a világmárkákat – és egyszer csak előtört Strauss! Sajnálom, hogy nem sikerült több multit becserkészni, áldozzanak a kultúrára. Esetleg átadná nekik az üzenetemet?

G.: Azt szokták mondani, hogy az opera nagyon drága műfaj. Külföldön a modern technikával pótolják a reális díszleteket.

arena **travel**
zeneutak specialista

ZENÉBEN UTAZUNK
OPERA - BALETT - KONCERT - MUSICAL

Utazzon velünk a leghíresebb Operaházakba, nézze meg élőben a legjobb előadásokat, hallgassa meg a legszebb koncerteket:

- Teatro alla Scala (Milánó)
- Teatro La Fenice (Velence)
- Maggio Musicale (Firenze)
- Veronai Operafesztivál
- Puccini fesztivál (Torre del Lago)
- Covent Garden (London)
- Royal Albert Hall (London)
- Gran Teatre del Liceu (Barcelona)
- Teatro Real (Madrid)
- Bayerische Staatsoper (München)
- Deutsche Oper (Berlin)
- Bolshoi (Moszkva)
- Mariinsky (Szentpétervár)
- Bregenzi Ünnepi Játékok (Opera a tavon)

és még sok világhírű helyszín várja a komoly- és könnyűzene szerelmeseit.
Kérésére személyre szabott ajánlatot készítünk Önnek!

1118 Budapest, Rétköz u. 51.
Tel: (06 1) 309 7120 · Fax: (06 1) 309 7123
E-mail: zene@arenatravel.hu · www.arenatravel.hu

A. Cs.: A kérdés nem ez, hiszen a digitális technika is nagyon drága. A csavar fordul egyet című Britten-műhöz például a darab kétszeresét forgattuk le. A játéktér két végén, két videoprojektoron ment a digitális animáció, végig a teljes opera alatt. Ez igen költséges, és másodpercre pontos koncentrációt igényel a technikát kezelőtől és az énekesektől egyaránt, semmiképp sem „olcsósítási” eljárás. Inkább arról kellene beszélnünk: mivel körülöttünk a világ fölgyorsult, nem tehetjük meg, hogy elfeledkezzünk erről a robbanásról. A technika része az életünknek. Hogyha a színházban nem tudjuk a külvilág sebességléptékét követni, el fogjuk veszíteni a nézőket. A magyar színház, illetve opera legnagyobb gondjának azt látom, hogy nem követi a kor formavilágát és ízlését. (Persze az ízlés nagyon delikát probléma.) Minden kornak, minden nemzedéknek kötelessége a világtéremtés. Ha nem kínáljuk föl a lehetőséget, sosem ériük utol magunkat.

G.: *Úgy tudom, tanít. Például Velencében a Teatro La Fenice mellett működő akadémián.*

A. Cs.: A tanításnak arra kell készítenie a növendéket, hogy képes legyen vadonatúj, eddig nem létező formákat fölfedezni. Amikor tanítok, megpróbálok a magam számára is olyan feladatot állítani, ami a megoldhatatlanságig nehéz. Idén – említettem a libertinus kor iránti érdeklődésemet – ezt a szellemi világot másként közelítő műveket, Stravinsky operáját, A léhaság útját és Berlioz Faust elkárhozása című alkotását állítottuk párba. Kikerestem a tematikus fedéseket, mi köti össze Tom Rakewell és Faustot, illetve Nick Shadow-t és Mefisztót? A két szöveget, bármily szentségtörés vagy örültség, összegyűrtük. Tizenöt jelenetbe szerkesztve elmondtunk, természetesen megrendezve, díszletezve, bevilágítva, valamelyest elénekelve egy történetet. Főleg azonban a játék és szövegmondás minősége volt érdekes. Berlioz huszonöt évesen kezdett el a Faust témával foglalkozni, és negyvenöt volt, amikor a Damnation partitúráját letette az asztalra. Rakewell fiatalember, a diákjaim most 23–28 körül vannak, de már valami történt velük, amivel nem érik be, mást akarnak. Az újratekzés kérdését is feszegetjük a munkával – úgy látom, ez igazán érdekli őket. Több hasonló projekt áll mögöttem. Egy Novalis-meséből írtam egy darabot – ő is a XVIII. század gyermeke –, amihez Kurtág-zenéket használtam. És tanítok Lyonban is, Anatolij Vasziljev a rendezést, én a vizuális részt.

G.: *A tanítványai nemzetközi szintéről érkező fiatalok vagy helybéliek?*

Éneklecke – Paisiello Sevillai borbélyában

A. Cs.: Lyonban természetesen sok a francia, de egy német, egy olasz, egy argentin és egy portugál is került a csapatba. Velencében is vannak spanyolok, németek, az olaszok mellett. És egy menekült belorusz lány.

G.: *Ez fizetős iskola?*

A. Cs.: Igen, ám meg lehet találni az ösztöndíj lehetőségét. Akit felvettek, de nem tudja kifizetni az összeget, amibe egy félév vagy egy évad kerül, akkor megtalálják a módját, hogy segítséget szerezzenek számára. Domináns a tehetség. Az osztályommal elmentünk megnézni Stravinsky sírját Velencében, közvetlenül mellette fekszik Gyagilev. Egy nagyon régi előadás idéződött föl bennem, egy másik orosz identitású alak: Nizinszkijről csináltunk Jeles Andrással egy előadást, amit később Melis László zenéje alakított operává. Nagyon szerettem; Szerbusz, Tolsztoj címen ment 1993-ban, előbb a veszprémi Petőfi Színházban, azután a Merlinben.

G.: *„Az előadás legnagyobb újdonsága (és legnagyobb ereje), hogy a díszlet közegteremtő erővel bír: egy teátrum illúziókeltő belső terében foglalhatnak helyet a nézők. Kétszintes, díszesen imitált páholysor öleli körbe a világítóan fehér tetővel fedett, cirkuszporondot is idéző játéktérrel” – írta a recenzens. Az újdonság keresése alapfilozófiája a munkájának.*

A. Cs.: Érdekelnek a ritkaságok, a soha vagy alig-alig játszott dolgok, és hogy ezekkel miként lehet kapcsolatba kerülni. 2004-ben Zürichben, szintén Cesare Lievi rendezésében, Verdi korai művét, a Stiffeliót mutattuk be. Amikor a zeneszerző befutott, már nem nagyon engedte játszani, valószínűleg azért, mert páratlan képesség kell egyes részeinek az elénekeléséhez. A Zürichi Operaház megengedheti magának, hogy olyan műveket is kitűzzön, amelyek nem ígérnek kasszasikert. Azt gondolom, hogy a színházban nagyon fontos ez a fajta bátorság. ■

Premierek

[2008...2009]

Magyar Állami Operaház

Ránki György ▶ Pomádé király új ruhája / 2008. október 4.
Karmester ▶ Bartal László, Köteles Géza Rendező ▶ Toronykőy Attila

Ludwig van Beethoven ▶ Fidelio / 2008. október 5. és 11.
Karmester ▶ Fischer Ádám, Kovács János Rendező ▶ Kovalik Balázs

Georges Bizet ▶ CarmenCET / 2008. november 8. és 9. THÁLIA SZÍNHÁZ
Karmester ▶ Török Géza, Szennai Kálmán Rendező ▶ Telihay Péter

L. Minkusz – M. Petipa ▶ A bajadér / 2008. november 15. és 16.
Karmester ▶ Déri András, Csányi Valéria Koreográfus ▶ Mariusz Petipa és Vahtang Csabukiani

Giacomo Puccini ▶ Manon Lescaut / 2008. november 22. és 28.
Karmester ▶ Győriványi Ráth György Rendező ▶ Valló Péter

Gioacchino Rossini ▶ A sevillai borbély / 2009. február 13. és 14.
Karmester ▶ Oberfrank Péter, Köteles Géza Rendező ▶ Békés András

Kurt Weill ▶ Mahagonny városának felemelkedése
és bukása / 2009. február 21. és 22. THÁLIA SZÍNHÁZ
Karmester ▶ Kesselyák Gergely Rendező ▶ Szikora János

Sz. Rahmanyinov – M. Muszorgszkij – R. Wagner – B. Eifman ▶
Karamazov testvérek / 2009. március 7. és 8.
Karmester ▶ Medveczky Ádám, Déri András Koreográfus ▶ Boris Eifman

Joseph Haydn ▶ Orfeusz és Euridiké, avagy a filozófus lelke /
2009. március 29.
Karmester ▶ Fischer Ádám Rendező ▶ Zsótér Sándor

Georg Friedrich Händel ▶ Xerxes / 2009. április 30. és május 15.
Karmester ▶ Fischer Ádám, Oberfrank Péter Rendező ▶ Kovalik Balázs

Giuseppe Verdi ▶ A szicíliai vecsernye / 2009. május 31.
Karmester ▶ Kovács János Rendező ▶ Andrei Serban

www.opera.hu/berlet

Művészi és szakmai megújulás

Vass Lajos a Magyar Állami Operaház következő évadjairól

A 2008/2009-es évad tervei foglalkoztatták az elmúlt hetekben a Magyar Állami Operaház vezetőit. Emellett az Ybl-palota megnyitásának 125. évfordulójának méltó megünneplése (2009) is napi feladatokat ad számukra. E két fő témáról beszél Vass Lajos főigazgató.

⇒ Albert Mária

Foto: Eder Vera

Előbb 2006-tól miniszteri biztostként, 2007 júliusa óta pedig főigazgatóként áll a dalszínház élén Vass Lajos. Minden alkalommal hangsúlyozza: legfőbb célja, hogy a budapesti Operaházat ismét az európai operaélet egyik fontos centrumaként tartsa számon a nemzetközi és a hazai közvélemény. „Fischer Ádám főzeneigazgatóval, Kovalik Balázs művészeti igazgatóval, Kovács János első karmesterrel és Keveházi Gábor balettigazgatóval egyetértésben azt kívánjuk elérni, hogy egy-egy bemutató nemzetközi viszonylatban is fontos kulturális esemény legyen. A megbízható, régi közönségünknek az »arany időként« emlegetett színvonalat és stílust szeretnénk nyújtani” – mondja a főigazgató. „De új rétegeket is meg kell hódítanunk a műfajnak – fűzi hozzá –; azokat, akik kíváncsiak az eleven, izgalmas megközelítésekre.”

Többféle ajánlatuk van erre a célra, saját ötletek alapján és nemzetközi kapcsolatok révén. A Thália Színházban Bizet Carmenjének ifjúsági verzióját fogják műsorra tűzni, de az Operaházban repertoáron marad az eddig játszott produkció is. Így előfordulhat, hogy a gyerek viszi majd a szülőket operába... „A fiatalabb korosztály számára az Ybl-palotában Ránki György Pomádé király új ruhája című, zenei humorral teli előadását szánjuk. Bekapcsolódunk abba az európai projektbe, amelynek kiindulópontja Párizs volt. Elnevezése: 10 hónap az iskolában, 10 hónap az operában. A résztvevő színházak (Opéra National de Paris, Muztheater, Teatro Lirico Cagliari, Magyar Állami Operaház) tavaly novemberben kiválasztottak egy-egy iskolát. A gyerekek hetente egy alkalommal az Operaházban mozgásművészeti foglalkozáson, illetve kóruspróbákon vettek/vesznek részt. Így készülnek föl arra a produkcióra, amit 2008 decemberében az Opéra Bastille Amfiteátrumában együtt adnak elő” – részletezi a főigazgató.

A legfontosabb kritérium a napi munkában a minőség – szögezi le Vass Lajos. A következő évad bemutatóira több

rangos külföldi vendégművész érkezik. Nem olyanok, akik reggel jönnek, este énekelnek, és éjjel továbbutaznak, hanem akik részt vesznek a próbafolyamatban, így a ház művészi légkörére is hatnak. Az évadnyitó premier Beethoven Fidelioja, amelyben például az első estek főbb szereplői: Evelyn Herlitzius, Thomas Moser és Friedemann Kunder. (Az új produkciót Kovalik Balázs rendezi, Fischer Ádám vezényli.) Ebben és más előadásokban természetesen főszerepet kapnak a társulathoz kötődő legjobb magyar énekesek. Egyre több lehetőséghez jutnak a fiatalok, akiket ösztöndíjakkal is segítenek. Békés András nagy sikerű Sevillai borbély rendezésének felújítása is a frissességet célozza. A régóta tervezett Händel-premier, a Xerxes és Haydn Orfeo ed Euridicéjének bemutatója a régi adósságból törleszt: a hiányzó barokk és klasszikus repertoárt kezdi építeni. A balettek sorában feltétlenül említendő a főigazgató szerint a Bajadér. A klasszikus, gyönyörű kiállítású, egész estés mű sok kitűnő fiatal táncosnak ad komoly feladatot. Valódi művészi izgalmat ígér Borisz Eifman darabja, a Dosztojevszkij-regény alapján alkotott Karamazov testvérek.

2009 – az Operaház 125. születésnapja – fontos mérföldkő, jelentette ki a főigazgató, aki számára meghatározó a múlt, a hagyományok tisztelete. De az intézmény nemzetközi kapcsolatainak újjászervezése sem kevésbé – állítja. Jó hír, hogy sikerült meghívni a világhírű olasz szopránt, Cecilia Bartolit, aki a Májusünnepek fesztivál keretében lép fel az Operaházban. Számítanak nemcsak az egykori Osztrák–Magyar Monarchia területén működő operaházak együttműködésére, hanem az operajátszás magyar műhelyeivel (Győr, Szeged, Pécs, Miskolc, Kolozsvár, Debrecen) való kooperációra is. ■

A Magyar Állami Operaház hivatalos honlapja:
www.opera.hu

Magyar operasiker Regensburgban

Arthur Koestler életét színpadra állító első operája (Sonnenfinsternis) után ismét Németországból kapott felkérést operakomponálásra Sári József. A Thomas Bernhard azonos című novelláján alapuló, Der Hutmacher (A kalapkészítő) ősbemutatóját nagy érdeklődés mellett március 29-én tartották Regensburgban.

◆ Fittler Katalin / Regensburg

Ezúttal a külső inspiráció a Regensburgi Színház intenzívától, Ernő Weiltől származott, aki az operaelőadást is rendezte. A librettót Franz Csiky készítette, az ősbemutatót a Regensburgi Szimfonikus Zenekart Raoul Grüneis vezényelte a Velodrom Színházban. Bernhard írásainak ismeretében merész vállalkozásnak látszott, ám az eredmény egyértelmű: sikerült új dimenzióból gazdagítani a prózai művet. A bemutató méltán tarthatott számot nagy érdeklődésre, hiszen ez az elbeszélés (amelyet az író felolvasásában hangfelvétel örökített az utókorra) nem jelent meg nyomtatásban, csak kéziratos formában maradt fenn a két különböző verziója. Sári József neve nem ismeretlen a város zenekedvelői körében: az előző évad szimfonikus nyitókoncertjének műsorán a hetvenhárom éves magyar zeneszerző Leoniden című darabja is szerepelt.

Általában veszélyes olyan írások megzenésítése, amelyeknek elidegeníthetetlen sajátjuk a zeneiség. A zeneszerző, aki értő ismerője Bernhard művészetének, biztos érzékkel képes az olvasnivaló adekvát megfelelőjét adni. Mivel meggyőződése szerint a művészetben nem feltétlenül a téma a legfontosabb, hanem inkább az a mód, ahogyan feldolgozzák azt, a folyondárformát bontotta meg, a novella stiláris jellegzetességeinek megőrzésével. Sári frappáns megfogalmazása szerint Bernhard művészetét az erőátvitel egyfajta módja. Érzékenyen ügyelve ennek az erőnek a megőrzésére további szereplőket, afféle „külső kommentátorokat” jelentet meg a színpadon, a zenei arányok szem előtt tartásával, közjátékokkal szakítja meg a beszédflowmatokat. Ennek az átstrukturálásnak az eredménye: mindvégig lebilincselően követhető a megszakítás nélkül

Foto: Johannes Zehner/Regensburg Sínház

mintegy százperces mű. Igazi élményt jelentő produkció született, amelyben könnyen követhető volt az idősíkok változása, de a díszletelemek leleményes felhasználása is elmélyítette a kifejezést.

Azért a legfontosabb mégiscsak a zene. Kamatozott Sári minden hangért komoly felelősséget vállaló szerzői magatartása, és régi korok eszményített szerzőinek tanulmányozásával szerzett tudása. Mint korábbi műveiben is megfigyelhető, a stiláris kifejezőmódokat sohasem idézetként vagy stílusjátékként alkalmazza, hanem – afféle szókincs-bővítésként – beépíti saját zenei nyelvezetébe. Mivel – ellentétben a próza „egyszólamúságával” – a zenei többszólamúság rétegzettebb (kommentált) megjelenítést tesz lehetővé, a kifejezőeszközök gazdag tárházából válogat. A legnagyobb hatásfokkal alkalmazza őket – így ezek egyértelműek a közönség számára.

A meghívón mottóként szereplő idézet feljogosítja e sorok íróját, hogy eltekintsen a cselekmény ismertetésétől: „Az egész történetet elmesélni lehetetlen, teljességgel lehetetlen. Ha az ember elmesél egy történetet, valójában egy egészen másikat, csak nem azt a történetet, amelyiket elmesél, mesél el. [...] A történet valójában az, amit az ember nem mesél el; azáltal, hogy a tulajdonképpeni történetet nem meséli el, meséli el a történetet.”

Így hát legyen elég annyi, hogy a címszerepet Markus Ahme fenomenális alakítása tette emlékezetessé – maga az értékes mű pedig szerzője oeuvre-jében mindenképpen kiérdemli a megkülönböztetett figyelmet. ■

A címszereplő. Markus Ahme kalapkészítő (balra) és Adam Kruzel, az ügyvéd

Basszbariton sztárjelölt

Bretz Gábort visszahívták a milánói Scalába

A Scala-beli májusi Kékszakállú-fellépések után nem sokkal, idén júniusban a Sydney-i Operaházban Don Giovanniként mutatkozik be Bretz Gábor, az ifjú magyar operaénekes-nemzedék jeles képviselője.

➤ Lindner András

Számomra a 2006-os bécsi Hans Gabor Belvedere énekverseny döntőjében tűnt fel különösen széptónusú basszbaritonjával és mindig stílusos előadómódjával. Kiderült, hogy humora is van – ezt a Cigánybáróbból parádésan megszólaltatott áriával bizonyította. Zsupán belépőjével Bretz akkor egy csapásra megnyerte magának a produkcióját vastappsal jutalmazó osztrák publikumot is. A fiatal énekesnek azonban nemcsak a közönséget, hanem a szakemberekből válogatott nemzetközi zsűrit is sikerült meggyőznie: harmadik helyezett lett. Remek versenyszereplésének köszönhetően, hogy a milánói Scala Bécsben jelenlévő szaktekintélye is felfigyelt rá, és két kisebb szerepre nyomban leszerződött. Így a fiatal magyar énekes 2007-ben, harminchárom évesen bemutatkozhatott a

Bretz Gábor mint Don Giovanni – de volt már Kormányzó és Masetto is

nagy múltú operaház színpadán a Jenőfa Stárekjaként, illetve a Salome első katonájának szerepében. A debütálások pedig újabb meghívást eredményeztek a Scalába: az időközben már a budapesti Operában is egyre gyakrabban fellépő művészt felkérték 2008 májusára Bartók operája, A kékszakállú herceg vára főszerepére; ebben a fiatal orosz mezzoszoprán, Elena Zhidkova volt a partnere.

Az 1999 és 2004 között a Zeneakadémián Súlyom-Nagy Sándornál, Sziklay Erikánál és Kovalik Balázsnál is tanult basszbariton még főiskolás volt, de már fellépett Szokolay Várnásának Vőfély szerepében a budapesti Operaházban. Később több osztrák és német operaszínpadon – de a rangos Salzburgi Ünnepi Játékokon is – bemutatkozott, és hamarosan egyre nagyobb ismertségre tett szert. Bretz szerint alapvető különbség az itáliai és a németországi éneklési hagyományok között, hogy „míg a német operaházakban a homogén hangzáson van a hangsúly, Itáliában a hang szépsége és vívőereje számít; egy varázslatos hang előtt mindenki térdre borul”.

Bretz Gábor hangját hosszú ideje az Operaház egykori jeles basszistája, a nyolcvanas éveiben járó, több mint negyedszázada Ausztriában is tanító énekmester, Antalffy-Zsiros Albert vigyázza. Bretz a mostani szezonban Leporellót, Escamillót és A nürnbergi mesterdalnokok

Kothnerét éneklő alakítja vendégként a budapesti Operaházban, de a hangjával a bariton magasságokat is könnyedén uraló énekes a Don Giovanni címszerepét is repertoárján tartotta-tartja. „A milánói Scala után júniusban tíz alkalommal a Sydney-i Operában lépek fel Don Giovanniként” – informál pályafutása újabb jelentős állomásáról, és még hozzátesszi, hogy volt már Kormányzó és Masetto is. „Don Ottavio még hátra van” – csillant meg valamit a humorából is.

Az operaszínpadokat egyre jobban eluráló „rendezői színházról” is karakteres a véleménye: „Nem vagyok semmilyen avantgárd elgondolás ellen, és addig minden rendben is van, amíg az operarendező a színházat igyekszik előtérbe helyezni az operában. A probléma akkor jelentkezik, ha annyira rátelepszik a művekre, hogy az már a zene rovására megy.” Bretz Gábor a következő pesti operai szezonban Ferrando lesz a Fidelióban, de neki szánják a Xerxes Ariodante szerepét is. Amikor pedig beszélgetésünk végén még ennél is előbbre igyekszünk tekinteni, az oratóriumok szólistájaként is szívesen fellépő, operaénekesként pedig máris világkarriert építő Bretz Gábor – a beszélgetésen jelen lévő Antalffy professzorral egyetértésben – szóba hozza a jövő lehetséges nagyobb szerepei közül Scarpíát és Hans Sachsot is. ■

Célegyenesben

Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval

Lezajlott az Operaverseny és Fesztivál a Mezzo Televízióval elnevezésű, nagyszabású eseménysorozat második fordulója Szegeden, és ezzel kialakult az egyes produciók végleges szereposztása is.

✦ V. Nagy Viktória

Ezután már „csak” az előadások színpadra állítása maradt hátra a partner operaházakban – Szegeden, Brémában, New York-ban, Gdańskban és Rennes-ben –, ahol a versenyzők a rendezők és a karmesterek vezetésével készülnek fel a végső, novemberi megméretésre.

A versenyt megelőző hatalmas várakozást és érdeklődést egyértelműen jelezte, hogy már a múlt novemberi selejtezőre is több mint háromszázötvenen jelentkeztek – a jelentkezést a szervezők nem kötötték sem korhatárhoz, sem képzettséghez. Közülük tizenhét magyar és hatvan külföldi művészt választottak ki a szegedi második fordulóra. A három napig tartó válogatáson az öt rendező meghallgatta a jelölteket, majd egy workshopon „emelték ki” azokat, akikkel együtt szeretnének dolgozni. A harmadik, egyben utolsó fordulót novemberben tartják Szegeden. A kéthetes fesztivál ideje alatt az esti, a Mezzo Televízió által közvetített bemutatókat napközben kiegészítő prog-

Workshop Telihay Péterrel (jobbra)

ramok kísérik. És ekkor dönt a zsűri és a közönség a két fődíjról, a legjobb női és a legjobb férfi előadónak járó elismerésről is.

Az első bemutató Francesco Cilea négyfelvonásos zenedrámája, az Adriana Lecouvreur lesz november 2-án és 3-án, Michael Sturm rendezésében. A címszerepet az amerikai szoprán, Kristin Sampson éneklő, Maurizióként a szintén amerikai Adam Diegel, Bouillin hercegnőként Bódi Marianna, Michonnet-ként pedig az ugyancsak tengerentúli Timothy Sarris hallható. Magyarországi bemutatója lesz a Tisza-parti városban november 6-án és 7-én a Michael Kunze és Gershon Kingsley által jegyzett, Wallenberg alakját megidéző Raoul című operának. Raoul szerepét a fiatal lengyel bariton, Marcin Habela éneklő, akinek az amerikai basszbariton, Vaughn Lindquist, a francia mezzo, Violaine Kieffer, és Serge alakjában Beöthy-Kiss László lesz a partnere. Az előadást a fiatal német Julia Haebler rendezi. (Az ősbemutatót május 9-én tartották Brémában.)

Alföldi Róbert rendezésében a New York-i Dicapo Operában készülnek Robert Ward A salemi boszorkányok című művének világpremierjére, amely november 9-én és 10-én szerepel a szegedi versenyprogramban. Az Arthur Miller drámája nyomán készült műben az önfeláldozó John Proctor az amerikai Zeffin Quinn Hollis, Elizabeth nevű feleségét a szintén amerikai Janara Kellerman éneklő. Abigailt a francia szoprán, Marie-Adeline Henry, Danforth bírót pedig az angol tenor, Michael Bracegirdle alakítja.

Gdańskban, a Balti Operában rendezi Britten Lukrécia meggyalázása című operáját Telihay Péter, akit eddig „elkerült” a műfaj. A művet Szegeden november 12-én és 13-án mutatják be a lengyel Bartek Misuda, a holland Wiard Witholt és a címszerepet megformáló horvát Janja Vuletic főszereplésével. Szerepet kapott még a produkcióban a budapesti Zeneakadémián végzett népszerű kínai szoprán, Yang Li is. Heinrich Marschner romantikus operája, A vámpír próbáit Balázs Zoltán irányítja a Rennes-i Operaházban. A mű november 15-én és 16-án versenyez a fesztiválon, ahol a főszereplőket az ír Helen Kearns, a francia Vanessa Le Charlès és honfitársa, Marc Haffner, valamint a karakteres arcú tehetség, a szír Nabil Suliman keltik életre. Az Adriana Lecouvreur, a Raoul és a Lukrécia meggyalázása szegedi bemutatóján a Szegedi Szimfonikus Zenekar játszik, míg A salemi boszorkányok és A vámpír esetében, valamint a gálaesten a pécsi Pannon Filharmonikusok muzsikálnak. A november 17-ei, Juronics Tamás által rendezendő díjátadó gálát a Magyar Televízió mellett a Mezzo is élőben közvetíti. ■

A verseny hivatalos honlapja:

www.operaverseny.hu

Sokműfajú fesztivál

Nyáresték a Margitszigeten és a Városmajorban

A Budapesten egyedülálló szabadtéri színház, a Margitszigeti Szabadtéri Színpad háromezer fős nézőteréről az elmúlt évtizedekben számos hazai nagyságnak és világsztárnak tapsolt a közönség. Idén különleges az évad, mert hetven éve, 1938-ban nyílt meg a margitszigeti színpad. Színes műsor várja a közönséget a Városmajorban is.

◆ V. Nagy Viktória

A Budapesti Nyári Fesztivál 2008 az előző évekhez hasonlóan színvonalas és minden korosztály számára igényes produkciókkal várja az érdeklődőket a könnyed nyáresti zenés szórakozástól a színházi előadásokon át az opera és az operett műfajáig. Alábbiakban a zenés színházi programokból szemezgettünk.

A hetvenedik születésnapját ünneplő Margitszigeti Szabadtéri Színpad idei programja is e jubileum jegyében született. A június 10-ei szezonnyitó gálát követően 27-én és 28-án Charles Dickens halhatatlan művének, a Twist Olivérnek Lionel Bart által megzenésített változata, az „Oliver!” kerül színre a Szolnoki Szigligeti Színház társulatának előadásában, Radó Denise rendezésében. Ugyancsak a szolnokiak vesznek részt az idei nyár egyik újdonságának számító, A vörös Pimpernel című musical

magyarországi előadásain július 25-én, 26-án és 27-én. A brit musicalszerző érdeklődik a közép-európai librettók iránt, Rudolf című darabja a Budapesti Operettszínház sikerprodukciója. A vörös Pimpernel ugyan a francia forradalom idején játszódik, de a regény, amelynek alapján készült, magyar mű: Orczy Emma alkotása. Az előkészületek javában folynak, Molnár László rendezi az előadást, a női főszerepet Koós Réka, a férfit Csengeri Attila alakítja. A Szolnoki Szigligeti Színházzal együttműködésben a budapesti premiert július 25-én tartják.

A százötven éve született Giacomo Puccinire emlékeznek augusztus 8-án a mester első, igazi sikert hozó operájával, a Manon Lescaut-val. A Debreceni Csokonai Színház művészeinek produkcióját Vidnyánszky Attila állandó munkatársa, az elsősorban díszlettervezőként ismert, markáns vizuális nyelvet használó Szergej Maszlobojcsikov álmodta színpadra. A címszerepet az olasz szoprán, Annalisa Carbonara, a szerelmes Des Grieux lovagot pedig a koreai születésű tenor, Tae Sung Jung énekli. A Debreceni Filharmonikus Zenekart és a színház énekkarát Kocsár Balázs vezényli. Az opera műfajának jelenlétét erősíti a Margitszigeten az Egrí Gárdonyi Géza Színház előadása, a nyári szezon legfontosabb premierjének számító Rómeó és Júlia is. A Csizmadia Tibor rendezte Gounod-mű augusztus 15-én és 16-án látható, különlegessége pedig, hogy az eredeti változathoz híven mindvégig megmarad benne a prózai recitatívók fontos szerepe. Capuleték lányát Hajnóczy Júlia kelti életre, az ifjú Montague-t Brickner Szabolcs alakítja, de énekel még többek között Geiger Lajos, Létay Kiss Gabriella, Haja Zsolt és Gábor Géza is. Közreműködik a Magyar Állami Operaház Ének- és Zenekara, Szabó Sipos Máté irányításával. Az államalapítás ünnepe természetesen nem mulhat el Erkel Ferenc Bánk bánja nélkül, amelyet augusztus 19-én tűznek műsorra, a debreceni színház társulatának

A Manon Lescaut-t a markáns vizuális nyelvet használó Szergej Maszlobojcsikov álmodta színpadra

A Manon Lescaut címszerepét Analisa Carbonara énekli

vendégszereplésével, Vidnyánszky Attila rendezésében. Az előadás egyben tisztelgés a 115 éve elhunyt zeneszerző emléke előtt is.

Népszínház a Városmajorban

Az ötven éve „üzemelő” városmajori szabadtéri színpad közönségében az elmúlt években alakult ki – és azóta is egyre erősödik – az igény a színházi, prózai, zenés, könnyed és vidám előadások iránt. A budai parkot kedvelők évről évre örömmel fogadják a népszínház jellegű repertoárt, a változatos, gazdag programot. A legkisebbeknek (és persze a nagyobbaknak is) kedveskednek a szervezők a Vuk című látványos gyermekmusicallel június 7-én és augusztus 24-én. William Somerset Maugham egyik legnépszerűbb színművét, az Imádkok férjhez menni címűt, Nádás Gábor és Szenes Iván musicalváltozatában adja elő a Kassai Nemzeti Színház, Korognai Károly rendezésében június 15-én, míg Ábrahám Pál Viktória című operettjét Zsádon Andrea és Szolnoki Tibor főszereplésével láthatják az érdeklődők június 20-án és augusztus 22-én. Július 2-án kicsit „más” színházi játékokban lehet részük a Valahol Európában nézőinek, ezen az estén ugyanis fogyatékkal élő gyerekek és felnőttek együtt lépnek színpadra egészséges gyerekekkel.

Eisemann Mihály és K. Halász Gyula Fiatalság bolondság című kamaraoperettjét július 11-én Straub Dezső rendezésében mutatják be, többek között Gergely Róberttel, Beleznyai Endrével, Oszter Alexandrával és Csala Zsuzsával. Az ötvenöt éve elhunyt Kálmán Imre méltánytalanul ritkábban játszott, „legdemokratikusabb” (azaz: királyok, hercegnők, grófok nélküli), csodaszép dallamokkal teli darabját, a Zsuzsi kisasszonyt a Szolnoki Szigligeti Színház művészei adják elő augusztus 1-jén és 2-án.

A Budapesti Nyári Fesztivál hivatalos honlapja:
www.szabadtter.hu

ZENÉS SZÍNHÁZ

Operaverseny és Fesztivál

a **MEZZO** Televízióval

Döntő a Szegedi Nemzeti Színházban

2008. november 2 – 17.

november 3., 4.

Francesco Cilea: **Adriana Lecouvreur**

a Szegedi Nemzeti Színház produkciója

(Szeged, Magyarország)

rendező: MICHAEL STURM

november 6., 7.

Gershon Kingsley–Michael Kunze: **Raoul** – ösbemutató

a Theater Bremen produkciója (Bréma, Németország)

rendező: JULIA HAEBLER

november 9., 10.

Robert Ward: **A salemi boszorkányok**

– európai bemutató

a Dicapo Opera Theatre produkciója (New York, USA)

rendező: ALFÖLDI RÓBERT

november 12., 13.

Benjamin Britten: **Lukrécia meggyalázása**

– magyarországi bemutató

a Balti Opera produkciója (Gdansk, Lengyelország)

rendező: TELIHAY PÉTER

november 15., 16.

Heinrich Marschner: **A vámpír** – magyarországi bemutató

a Rennes-i Opera produkciója (Rennes, Franciaország)

rendező: BALÁZS ZOLTÁN

november 17.

Díjkiosztó Gála

rendező: JURONICS TAMÁS

(Élő közvetítés a Mezzo Televízióban és a Magyar Televízióban)

Jegyek kaphatók: Armel Produkció és Sajtóiroda

Telefon: +36 1 269 38 82 Cím: 1065 Budapest, Nagymező utca 22–24.

www.operaverseny.hu

Támogatóink: Szegedi Megyei Jogi Város Önkormányzat Szegedi

Nemzeti Színház Pécszalo Europa Kulturális Fővárosa program DÉMÁSZ Zrt.

TUI Utazási Központ – Szeged Novotel Szeged Jülfel Budapesti Művelődési

Intézet Lengyel Intézet Jelmez-Art Kft. Sár és Társai Ügyvédi Iroda

PORSCHE SZEGED Terasz.hu Városi TV Szeged Fidelio Média Kft.

GRAMOFON – Klasszikus és Jazz Magyar Televízió Observer Budapest

Médiafigyelő Kft. Alapító Partnerek Armel Produkció

Szegedi Szabadtéri Játékok Pannon Filharmonikusok MEZZO TV

Mozaikok Aldeburgh-tól Szegedig

Premier plánban: Kurtág

Aldeburghban tíz év után átadja az igazgatói posztot Thomas Adès zeneszerző a zongorista Pierre-Laurent Aimard-nak. Idén még elsősorban Adès formálta a Benjamin Britten alapította fesztivál arculatát, de már Aimard kézjegye is ott látható a programon: Kurtág György munkái több estén is műsoron lesznek. A brit zeneszerző azzal int búcsút a kies suffolki tengerpartnak, hogy bemutatja Yannis Kyriakides *An Ocean of Rain* című új operáját. A ciprusi emigráns komponista (Louis Andriessen-tanítvány) darabjának világpremierjét Cathie Boyd rendezti, egyik főszereplője Károlyi Katalin, aki persze a Ligeti- és Kurtág-esteken is szólista. (www.aldeburgh.co.uk)

Másfél Ring

A harmadik Budapesti Wagner-ünnepen teljessé válik a zenedráma-sorozat, A nibelung gyűrűje. Az előjáték, A Rajna kincse és A walkür 2007-es bemutatóját idén a Siegfried és Az istenek alkonya június 7-ei és 14-ei premierje követi, majd június 19. és 22. között a teljes tetralógiát megismétlik. Érdekesen alakulnak a szereposztások. Christian Franz, aki az első Budapesti Wagner-napokon Parsifal, a másodikon ugyancsak ünnepelt Loge és Siegmund volt, 2008-ban a Siegfriedben is hallható. A walkür Wotanját Juha Uusitalo énekli, remélhetően itt nem úgy, mint Bécsben, ahol a második felvonásra teljesen berekedt. A magyar publikumnak alkalma lesz a nemzetközi árfolyamon magasan jegyezett Evelyn Herltziust Sieglinde alakjában megismerni, akit ősszel a Fidelio Leonóraként üdvözölhet az Operaházban. A Rajna kincse és a Siegfried Wotanját az amerikai Alan Titus személyesíti meg. A finn óriás, Matti Salminen a visszatérő vendégek közé tartozik. 2006-ban már nagy sikert aratott a Parsifal Gurnemanzaként. A Bayreuthi Ünnepi Játékokon tizenkét év alatt kilenc különböző szerepet formált meg több mint százötven előadáson, viszont Hagent ott sohasem énekelte. (www.mupa.hu)

Tóparti analízis

Fesztiválprogramot szerkeszteni nem ad hoc „ötletelés” és támogatásszerző akció, hanem komoly szellemi tevékenység, korok és eszmék találkozási pontjainak érzékletes bemutatása. A bregenzi szabadtéri operaszínpadra például olyan opera-párt állítanak a szervezők, amely alkalmazkodik a Puccini-évfordulóhoz, de újra felfedez egy osztrák

Épül a Tosca díszlete Bregenzben

szerzőt, nevezetesen Ernst Kreneket. A két mű: Puccini Toscája és Krenek V. Károly című zenedrámája egyaránt a hatalom természetét analizálja. Krenek művével – amelynek egyébként szintén szerény évfordulója van: 1938-ban Prágában mutatták be – érdemes közelebbről is megismerkedni, mert a huszadik századi operairodalom méltatlanul mellőzött alkotása, noha legalább olyan nagyhatású darab, mint Pfitzner Palestrinája. Hőse, V. Károly német-római császár és spanyol király (ő Don Carlos nagyatyja) létező történelmi figura, bonyolult, ellenmondásos alak. A címszerepet a kitűnő bariton, Dietrich Henschel alakítja. A Tosca hősnője Karine Babajanyan és Catherine Nagelstad lesz; ezt az előadást Ulf Schirmer vezényli, aki Budapesten a Figaro házassága 2006-os előadásán aratott nagy sikert. (www.bregenzfestspiele.at)

A szlávok Miskolcon

Idén a Bartók+ Nemzetközi Operafesztiválon a szláv zeneszerzők és előadók kerülnek reflektorfénybe az Avas-alján. A magyar repertoárról teljesen hiányzik Dvořák műve, a Ruzalka, amely az utóbbi fél évszázadban összesen két(!) vendégjáték alkalmával volt hallható Budapesten. A Kassai Állami Magyar Színház is csak egy estére hozza el a darabot Zdenek Troska látomásos rendezésben. A Moszkvai Helikon Színház visszatérő vendége a miskolci fesztiválnak; idén Muszorgszkij Borisz Godunovját játsszák a Miskolci Nemzeti Színházban. A produkció érdekessége, hogy nem a két ismert verziót, hanem a Sosztakovics hangszerelte változatot mutatják be. Sosztakovics-mű is szerepel előadásukban az események közt: a Kisvárosi Lady Macbeth. Mindkét operát Dmitrij Bertman koncepciójában mutatják be. Koncertekhez és balettprodukciókhoz is a szláv szerzők munkássága ad érdekes anyagot. (www.operafesztival.hu)

Matthias Goerne új szerepkörben

Az egyik legbárányosabb bariton tulajdonosa, Matthias Goerne operaszerepei mellett komoly vállalkozásba fogott: a Harmonia Mundinál tizenegy CD-ből álló sorozatot rögzít Schubert-dalokból. Az első lemez már megjelent, ezen Elisabeth Leonskaja kíséri. Goerne, aki már több Schubert felvételt is készített más kiadóknál, most mintegy kétszáznegyven dalt vesz föl, neves kísérekkel. Az énekes a schwarzenbergi Schubertiade szívesen látott vendége; itt június 17-én indítja tízrészes, 2009 szeptemberéig tartó Schubert-ciklusát, június 18-ától pedig mesterkurzust tart, mely új szerep az énekes pályáján. A közönség örömeire hosszú évek után visszatér a Schubertiade eseményeire Schiff András, aki a fesztivál második részében, augusztus 27-én szólóesten játszik, azután Robert Holl dalestjét kíséri, majd szintén mesterkurzust tart. (www.schubertiade.at)

Az összeállítást készítette: Albert Mária

Matthias Goerne tízrészes sorozatot indít az idei Schubertiadén

Szegedi Turandot

Puccini utolsó operájával indul Szegeden a szabadtéri játékok új fejezete. A magyar nyelvű előadások címszereplője Rálik Szilvia, Liüként Herczenik Anna mutatkozik be, a rendező Kesselyák Gergely lesz. A szenzációt idén a musicalek szolgáltatják, közülük is kiemelkedik Szakcsi Lakatos Béla „worldmusicaljének” ősbemutatója, a Szentivánéji álmom. Shakespeare költői színművéből Müller Péter Sziámi, Böhm György és Kerényi Miklós Gábor írta a librettót a kiváló zongoraművész-zeneszerzőnek. (www.szegediszabadtéri.hu)

Régi és új

Salzburgban a Mozart-év erőfeszítései óta nem sokat bajlódnak az évfordulókkal. Műsoron marad két Mozart-opera, a Don Giovanni és A varázsfuvola, a többi új produkció. Verdi Otellóját Riccardo Muti vezényli, Stephen Langridge rendezi, a szereposztás nemzetközi. Épp, mint Gounod Rómeó és Júliájáé. Yannick Nézet-Seguin kanadai karmesternek ugyan okozhatott némi fejfájást, hogy Anna Netrebko bejelentette: anyai örömök elé néz, ne számítsanak rá. Így Ailyn Pérez amerikai soprán mellett Nino Machajidze öröme énekesnő formálja meg Júliát. Rómeó Rolando Villazón és John Osborn lesz. Számunkra fontos hír, hogy Eötvös Péter vezényletével Bartók műve, A kékszakállú herceg vára kerül színpadra Johan Simons rendezésében. Új produkció ez is, mint Dvořák Ruzalkája, amit Franz Welser-Möst dirigál. (www.salzburgfestival.at)

Donizettitől Bartókig

Színes repertoár Barcelonában

A legkényesebb ízlésű operafan is elismerően nyilatkozhat a barcelonai Gran Teatro del Liceu 2007/2008-as évadjáról. A szezon idén néhány magyar vonatkozású hírrel is szolgált.

➤ Albert Mária / Barcelona

A katalán főváros operaháza kétszer égett csaknem porig, 1861-ben és 1994-ben. Öt esztendő alatt nemcsak kőről kőre pazarul újjáépítették a házat, hanem bővítették is: a híres sétányról, a Rambláról nyíló két mellékutca felé terjeszkedett. A művészbemutató üvegfal mögé került, a Ramblán hullámzó tömegnek lehetőséget kínálva a próbákra és előadásokra jövő-menő operacsillagok ünneplésére. A Liceu ugyanis sztárokkal dolgozik. Kezdve az évadot kezdő Andrea Chénier-ben fellépő José Curától (címszerep) Joyce DiDonatón (Hamupipőke) át a finisben hallható Luisa Millerben Evelyn Herltitziusig és Robert Frontaliig. A program klasszikus, az Aida éppúgy belefér, mint Britten zenedrámája, a Halál Velencében. Mivel szériákban játszanak, Bartók műve, A kékszakállú herceg vára novemberben és áprilisban is műsoron volt, a Jamaicán született brit lovag, Sir Willard White énekelte a herceget. Az évad utolsó bemutatóját, a júliusi Don Giovannit még elérhetik a Simon Keenlyside-hívek, az English National Operával és a hannoveri színházzal közös produkciót Friedrich Haider vezényli. A hatalmas foyert arra használják, hogy beszélgetésekkel, műismertetésekkel vezessenek be egy-egy produkciót.

Koprodukció, koprodukció – a bemutatók között csak egy van, amelyet az anyagiakban láthatóan nem szűköl-

ködő Liceu önállóan hozott létre, a többi mind fesztiválokkal, más operaházakkal közös. Richard Strauss Elektrája például a brüsszeli Théâtre de La Monnaie-jal, Guy Joosten holland rendező elképzelése ott is érvényes lesz. Joosten azt hangsúlyozza, hogy az egész történet Elektra víziója. A szereplők konfliktusainak szinte freudi analízisét adja az előadás, amelyhez kitűnő énekes színészeket kapott a rendező: Elektraként Deborah Polaskit, Klytämnestra alakjában pedig Marton Évát. Az Elektra mindhárom női főszerepét, Chrysothemist is beleértve, eljátszotta Marton a világ nagy házaiban. Barcelonában harminc évvel ezelőtt hódította meg a publikumot, az évfordulóra figyelő színház erre az alkalomra visszahívta. Így Marton Éva itt jelenthette be, hogy a világhíró díva szerepkört elhagyja, új darabok betanulása helyett a tanítást választja, legfeljebb egy-egy izgalmas karakterfigura vagy koncertfeladat erejéig tér vissza a pódiumra. Klytämnestra-ja ezúttal is színészi bravúr, a szépsége és méltósága romjain botladozó, magát talán ajzószerekkel életben tartó figura, egyáltalán: a Marton-jelenség tomboló siker. Deborah Polaski páratlanul koncentrált Elektrája is úgy vágja a nézőt gyomorszájon, mintha a kezében tartott balta suhintása a nézőtérig érne. A szólam régen az övé, énekelte Milánóban is, nincs más dolga, mint „hozni a figurát”, a fogolyként tartott, a Klytämnestrával folytatott dialógusban a pimaszságig érzéketlen, Orest felismerésekor pedig vulkanikus erővel kitörő Elektrát.

Vajon a siker mértéke fokozható-e még? Barcelonában igen. A Lucrezia Borgia fináléja után Edita Gurberovát még harminc percig tartják a színpadon Európa minden tájáról, Magyarországról is idesereglett rajongói. Évfordulós sztár ő is a Liceuban, negyven éve mutatkozott be a katalán operaházban. Színes köszönőcédulák trópusi sűrűségű esője hullik rá a meghajlások alatt, az alkalomra készített zászlók, hatalmas plakátok kerülnek elő, neve és arcma mindegyiken, Budapesten ma alig elképzelhető ilyen elementáris ünneplés. Már majdnem minden

Jelenet a Tannhäuserből (balról jobbra): Elisabete Matos, Robert Gambill és Németh Judit

A Lucrezia Borgia fináléja után Gruberovát harminc percig tartották színpadon

Donizetti-hősnőt elénekelt, a Lucrezia azonban újdonság a repertoárján. Gruberova szakmai bölcsessége egyéb új szerepeknél is ezt a szisztémát alkalmazza; amíg „beéneklődik” az új szerep, addig néhány koncertszerű előadást ad, azután jöhet a színpadi verzió. A Lucrezia Borgia amúgy is bonyolult feladat, komoly mélységekkel és virtuóz koloratúrákkal. Az együttes méltó a nagyszerű vokális állapotú Gruberovához, Juan Bros játssza Gennarót – ha egy fél fejjel magasabb lenne, ő lenne a lírai tenorok királya. Ewa Podles orgánuma ma már töredezett, ezt va-

rázslatos személyisége Maffio Orsini nadrágszerepében teljesen feledteti. Alfonso d'Esteként Ildebrando D'Arcangelo a hölgyközönség szívét dobogtatja meg, a férfiak kissé csalódottak, a pálya nem úgy ível, ahogy sokan várták. Egy kisebb szerepben föltűnik, hogy milyen egészséges technikával énekel a kolozsvári Szabó Bálint – nem is hazai tájakon, hanem Frankfurtban lépdel a ranglétrán...

Délben vidám társaság lép ki a Ramblára: Peter Seiffert, Stefán Margita, azaz Margita István és Németh Judit. A Tannhäuser próbájáról jönnek. Azóta lezajlott a premier, Wagner műve Robert Carsen rendezésében és Sebastian Weigle zeneigazgató vezényletével, különössége ellenére, megnyerte a közönséget. (Ő dirigálta az Elektrát is, nagyszerűen.) Nem „dálnokháború”, hanem festők vetélkedése ez az elképzelés, amely egy kissé a mű befejezését is megváltoztatja: Erzsébet hasonul Vénuszhoz, ő is modellt válik, így csupán művészi énje hal meg. Szövegtudása és darabismerete a nemzetközi együttesben magasra „pozícionálta” Németh Juditot. A színház vezetői felfigyeltek mozgáskultúrájára és elkezdték egyengetni útját a Metropolitanhez. No és visszahívták 2010-re egy Dukas-opera premierjére.

A Gran Teatro del Liceu hivatalos honlapja:

www.liceubarcelona.com

BUDAPESTI NYÁRI FESZTIVÁL 2008
JÚNIUS - JÚLIUS - AUGUSZTUS

"SZÍNHÁZ A CSILLAGOS ÉG ALATT"

Június 14.
20:00

Táncrobbanás
Tánc - Revü - Show!

Közreműködik a Magyar Nemzeti Balett, a The Irish Dance Experience, az RG Kiválóságai és a Budapest Balett.
Vendég: Kovácsovics Fruzsina

Szólítalé: Jalits Edit balettművész, Michael Patrick Gallagher és Catherine Gallagher (Írország Nemzeti Ír Tánc Bajnoka), Vass Dóra (Magyarország RG bajnoka)
Peter Ilyich Tchaikovsky - Hattyúk tava : Crossover átdolgozás - Mészáros László

Június 15.
20:30

Szentpéteri Csilla és a 100 tagú Cigányzenekar
Koncert - Vérpezsdítő ritmusok!

Cigányzene - klezmer - jazz - világzene és a klasszikus zene gyöngyszemeinek találkozása!

Július 6.
20:30

Szerelem rapszódia

Kék rapszódia és válogatás Gerswin legnépszerűbb műveiből Vukán György hangszerelésében!

Horgas Eszter - fuvolák
Vukán György - zongora

Szakcsi-Lakatos Béla - zongora
Fekete-Kovács Kornél - trombita
Hárs Viktor - basszusgitár
Kovács Tamás - ütőhangszerek
Borlai Gergely - dob

Közreműködik: Budapest Táncszínház

MARGITSZIGETI SZABADTÉRI SZÍNPAD

További előadásaink:
06-1-375-59-22
www.szabadter.hu

SZTÁR CSAPAT

Hotpoint ARISTON

„Beleszerettem a dal műfajába”

Rost Andrea új lemezéről és a közeljövő feladatairól

Rost Andreának új felvétele jelent meg – ennyi is hír lenne, de többről van szó. Az énekesnő pályáján új állomás ez a lemez, amelyről Bartók, Kodály és Ligeti dalai szólnak. Egyáltalán: mint ha azt jeleznék az elmúlt fél év eseményei, hogy megfontolt útkeresés, folyamatos építkezés tanúi vagyunk.

→ Albert Mária

Gramofon: *Néhány hónapja csupa meglepő dologgal áll elő. Komoly szakmai sikerrel énekelt el Richard Strauss Négy utolsó énekét, olasz áriaestet adott Wiedemann Bernadett társaságában, amelyen olyan operaszerepeket is megszólaltatott, amelyek eddig nem szerepeltek a repertoárján. És most itt van ez a lemez.*

Rost Andrea: Sokat dolgoztunk az anyagon Simon Izabellával, aki fantasztikus partner, mert nemcsak a kottaképet nézi, hanem kíváncsi a szerző szándékára, a szöveg jelentésére. A próbák közben kölcsönösen inspiráltuk egymást, és abban is egyetértettük, hogy a lehetséges maximumot próbáljuk magunkból kihozni. Csekély vitánk egy kérdésben volt: ragaszkodtam hozzá, hogy felvegyük a Tíz magyar népdalt, mert megragadott az egyszerűségük. Ahogy a Kossuth-szimfónia még a XIX. század szellemében íródott, ezek a dalok is csak előhírnökei a későbbi, autentikus gyűjtésekből kibontakozó vokális alkotásoknak. Fontosak voltak számomra azért is, mert ezektől juthattam el Ligeti iróniájáig. Korábban azt hittem, hogy képtelen lennék Ligetit megszólaltatni. Valóban másként kell hozzá közelíteni, de egy új világot nyitott meg előttem. Nemcsak a fricskát élveztem. Az Arany János versére írt, A legszebb virág című dal nagyon meghatott – a szíve legmélyén lakó fájdalmas hazaszeretet csodálatos zenei megfogalmazásának tartom. (A lemezről a 84. oldalon olvasható kritika – a szerk.) Kevés dalműsört adtam eddig, most nagyon beleszerettem a műfajba, és többféleképp tervezem a folytatást. Szeptemberben Schumann-dalokból adunk koncertet a Zeneakadémián Simon Izabellával. Szeretnék egy később talán sorozattá alakítható válogatást készíteni, amelyben zeneszerzőnk dalait mutatnánk be. Felix Mendelssohn nővére, Fanny például nemcsak regényeket, hanem gyönyörű dalokat is írt. Egy német kisvárosban találtam egy könyvtárat, ahol – a feltételezések szerint – a világ valamennyi női komponistának a munkái megtalálhatók. Nos, itt kutatnék egy kicsit.

G.: *Sokat utazik. Nyáron egy nemzetközi társulattal Japánban vendégszerepel.*

R. A.: Július végén Seiji Ozawa zenekarával és kórusával öt japán nagyvárosban Johann Strauss Denevérjét játsszuk. Úgy készülök, hogy az Orlofsky bálon, ahol Rosalinda egy magyar grófnő álruhájában jelenik meg, a csárdás második részét magyarul énekelem. A társaság kitűnő: Bo

Skovhus lesz Eisenstein, Rodney Gilfry Falke doktor és Gordon Gietz Alfréd. Augusztus elején Tanglewoodban először dolgozom André Previnnel, az All-Mozart programban az egyik estemen zongorázik, a másikon vezényel. De augusztus 17-ére a Zempléni Fesztivál záróhangversenyére hazajövök, és még maradok Mozartnál és Pergolesinél...

G.: *Alig egy hónap múlva azonban újabb meglepetéssel szolgál: a Turandot Liúját énekli a Művészetek Palotájában.*

R. A.: Egy új szerep és egy kicsit új irány. Azt hiszem, hogy most már hanggal is győzni fogok egy Puccini-zenekart. A karakter pedig – úgy érzem – nagyon nekem való. Elkezdtem tanulni, de hosszú folyamat, amíg egy ilyen szerep az ember sajátjává lesz. Ezért sem szabad bizonyos szerepeket hamar levenni a repertoárról. A Traviatát tizenhárom éve énekelem, és csak most érzem úgy, hogy teljesen birtoklom. Ha holnap fölhív valaki, hogy énekeljem el, már nem sápadok bele, hanem azt mondom: jaj, de örülök. Már tudom, hogy miként bánjak vele, nem kell az énektechnikai részével foglalkoznom, csak a karakterrel. És párhuzamosan tanulok egy másik csodálatos szerepet, a Così fan tutte Fiordiligiét. A Budapesti Fesztiválzenekarral előbb a Las Palmas-i fesztiválon, azután a Művészetek Palotájában játsszuk. Ez a Glyndebourne-i fesztiválprodukció egyszerűbb verziója. Megvettem az előadásról készült DVD-t, hogy lássam, mire számíthatok, nagyon teszik a sallangtalansága.

G.: *Nem szívesen számolom ki, hogy hány év után lesz újra premierje Budapesten... 2009 tavaszán Haydn Orfeo ed Euridicéjében Fischer Ádám vezényletével. Zsótér Sándor rendezésében a női főszerepet alakítja.*

R. A.: Örülök a feladatnak, mert alig énekeltem ilyenfajta szerepet. Ebből sokat fogok tanulni, és én szeretek tanulni. Jót tesz a énekes egyéniségének, művészi mivoltának, ha többféle színt kell előhozni magából. A főiskolán Fodor Tamással azt próbálgattuk, hányféleképpen lehet mondani egy mondatot. Ez megmaradt bennem, mert a szerepekkel is így van: az énekes mit lát meg bennük, mit tud magából hozzáadni – annyiféleképpen lehet ugyanazt a figurát megformálni.

G.: *Nem tart a rendezőtől?*

Fotó: Theo Lighthart

Rost Andrea és Simon Izabella – kölcsönös inspiráció

R. A.: Ezt már más is kérdezte... Én egyre nyitottabb vagyok. Szerintem mindent meg lehet beszélni. Hogyha valami nagyon-nagyon nem esik jól, azt egy jó rendezőnek el lehet mondani, ha van más javaslatom. Azt hiszem, az olyan énekest nem szeretik a rendezők, aki csak tiltakozik: ezt így nem akarom. Igen, de mit szeretnél? Milyen gondolatod van még, milyen elképzelésed van a szerepről ebben a situációban? Zsótér tehetséges ember. Nem hiszem, hogy ne lenne hajlandó a párbeszédre.

G.: *Az itthon ma már nemcsak Budapestet, hanem Berlint is jelenti az Ön számára, mert a férje és a fia a német fővárosban él.*

R. A.: Ha lehet, szaladok haza Eszter lányomhoz és az édesanyámhoz Magyarországra, de a „kétlakosság” új ötleteket is hoz. Fölkerestem a berlini Collegium Hungaricum igazgatóját, Can Togay Jánost, elmondtam, hogy érdekes projekt foglalkoztat. A címe The Human Voice, a belcanto technika, amivel én dolgozom, szeretném összevetni a világon még fellelhető más énektechnikákkal, és bemutatni egy workshop keretében. 2009 februárjára tervezzük az első ilyen műhelyt, amelyben az indiai klasszikus éneklést és a belcanto állítom egymás mellé.

Meghívott zenészek adnak egy kis koncertet az első napon, aztán négy-öt nap műhelymunka következik, végül zárókoncert, a letehetősebbnek mutatkozókkal. Az indiai után a koreai és aztán talán a török zenét vesszük programba. Érdekes lehet majd a kínai, a japán, a mongol éneklés. Szeretném, ha Várady Júlia is csatlakozna hozzánk, hogy a Wagner-szerepek előadásmódjáról is szó eshessen. De most elsősorban az sokezer éves indiai éneklés érdekel, mert az létforma. Az indiai énektanár csak úgy tanít, ha a növendék odaköltözik hozzá. Az indiai éneklésben az a fantasztikus, ahogy egyik hangról a másikra megérkeznek, ez a csoda. És a belcantoiban is az a gyönyörű, hogy kötöm össze a hangokat, hogy csinálom meg azt az ívet. Sok segítséget ígértek a berlini néprajzi múzeumból, például hangzó anyagokkal. Boldog vagyok, mert én nem egy zsbivásárt akarok, hanem szép, komoly tudományos munkát létrehozni. Ami – úgy remélem – 2010-ben Pécssett teljesedik ki az Európa Kulturális Fővárosa programban. ■

Rost Andrea hivatalos honlapja:
www.andrearost.com

MOZART: COSÌ FAN TUTTE

Persson, Vondung, Lehtipuu, Pisaroni – ének; A Felvilágosodás Korának Ének- és Zenekara; Karmester: Fischer Iván; Rendező: Nicholas Hytner ●●●●●

Fischer Ivánnak letisztult elképzelése van Mozarttól, a bécsi klasszikus stílusról és az opera műfajról. Ami ennél több: ezt nem csak mondja a főbb előadókat bemutató extra interjúban, hanem az előadás minden ütemével demonstrálja is. Ezt a produkciót 2006 májusában mutatták be Glyndebourne-ben. Négyhónapos (!) próbaidőszak és a fesztivál nyitóelőadása után Fischer Iván még tizennégyyszer dirigálta ezt a Mozart-remeket. A DVD is élő előadást rögzít, de november 30-án és december 1-jén a Művészetek Palotájában mi is részesei lehetünk, igaz, ide saját zenekarát hozza, némileg módosított szereposztással. Fischer Iván olvasata tehát kiérlelt – a fantasztikus előadógárdának köszönhetően is az. A Fischer, Simon Rattle és Vladimír Jurowski triász által vezetett zenekar elsőrangú; a nyitány még itt ott hektikusnak tűnik, de a korhű hangszerek hamar bemelegednek, és akkor bizony nagyszerűen szólnak. Talán a közönség összetétele, a hely aurája is teszi, hogy az előadásról – nem csak a zenei interpretációról, hanem a díszletekről, az énekesek hangképzéséről, a jelmezekről és a rendezésről is – elmondható: izléses. Nem akar kitűnni, nem akar különködni. Ideális az összjáték és egység, ami a különböző művészeti ágakból összeadódik: vérbeli zenés színházat látunk. Ami a színészi játékok illeti, Nicolas Rivencq Don Alfonsóként mintha kívül maradna a történeten, de ez csak a többi szereplő száz százalékosan hiteles szerepfarmálása mellett tűnik fel. Megunthatatlan tiszta hangok a legnehezebb ugrásoknál is, így – ami a mű humorát illeti – örömmel nem vegyül ürmö. És ehhez természetesen a Despinát alakító, bájos Ainhoa Garmendia is nagyban hozzájárul.

Várkonyi Tamás

Opus Arte – Mevex
OA 0970 D

HÄNDEL: GIULIO CESARE

Scholl, Dam-Jensen, Stene, Semmingsen, Maniaci – ének; Concerto Copenhagen Karmester: Lars Ulrik Mortensen ●●●●○

Giulio Cesare szelleme járja be Európát. Händel operája minden évadban föltnik valahol, pedig a zeneszerző nagy reneszánszának legmagasabb hullámai lefutottak. Ha a William Christie vezetete zseniális glyndebourne-i produkció felvételének látán a magyarországi hiányok miatt sóhajtoztunk, most a Lars Ulrik Mortensen irányította dán produkciót nézve kétségünket fogalmazhatjuk meg: érdemes-e ma már erőltetni a barokk operajátszást Budapesten? Ha egy nagyon is átlagos, de megfelelően képzett – a kontratenor sztárt, Andreas Schollt kivéve –, csupa hazai, dán erőre támaszkodó produkció ilyen hatásos, ilyen élvezetes lehet? Talán mégis igen, hiszen a jövő évi Xerxes-bemutatóig van még idő. A Concerto Copenhagen „klasszikus” barokk együttes, hallhatóan minőségi instrumentumkópiákkal. A régizenei körökben forgó, például René Jacobs fesztiválrezidenciáján, Innsbruckban is föl-fölülő Lars Ulrik Mortensen biztos stílusismerettel és lendületesen vezeti az énekeseket is. A vokális teljesítmények – e tekintetben is Scholl a kivétel – nem szeplőtlenek. Az apró megingások, főként a nőknél, a Cleopatrát alakító Inger Dam-Jensennél vagy a Cornéliát játszó Randi Stenenél mégsem zavarunk, mert a formálás egésze élvezetes. A Sesto nadrágszerépét éneklő Tuva Semmingsen ismertsége elsősorban a barokk zenében bontakozik, ez a koncentráció jól érzékelhető, Christopher Robson Tolomeója is kiváló. Scholl nemcsak a koncertpódiumon, hanem az operaszínpadon is ott-hon van, és Händelt anyanyelven beszéli. Francisco Negrin rendezése kortárs öltözékeket adott szereplőkre, de az aktualizálást nem forszirozza, beszél a mű magáért.

Albert Mária

Harmonia Mundi – Karsay és Társa
HMD 9909008.09

CSAJKOVCSZKIJ: ANYEGIN

Fleming, Vargas, Hvorostovsky, Zarembo – ének Karmester: Valery Gergiev ●●●●●

Robert Carsen rendező szereti meglepni a nézőt. Ha azt várná, puritán lesz a színpad, ágyakkal vagy festő állványokkal zsúfolja tele. Ha romantikus túldíszítettségre számít, minimalista előadást kap. Mégpedig ott, a New York-i Metropolitan Operában, ahol pedig adnak látványra. Carsen minden részletében gondosan kidolgozott Anyeginjét a csodálatos kosztümök és Jean Kalman költői fényei öltöztetik föl. Egyébként néhány székes, parányi asztal jelzi, hogy mikor és hol vagyunk. A Metropolitan hatalmas, üres színpadán egy fénykör vagy négyzet jelöli ki az aktuális jelenet helyét. A vezető taktusok alatt Anyegin – Dmitri Hvorostovsky – egy ilyen körben ül, és visszaidézi a múltat. (Alakítása egyébként külön méltatást érdemelne.) A fájdalmas emlékezés a fő motívuma az interpretációnak. Valery Gergiev nemcsak saját pályájának remek lobbistája, hanem az orosz énekeseknek is. A Tatjánát éneklő Renée Fleming és a Lenszkijt megformáló Ramón Vargas kivételével valamennyi főbb szereplő orosz születésű, bár legtöbbjük az utóbbi másfél évtizedben kisebb-nagyobb nemzetközi karriert befutott. Az előadás orosz nyelvű – Fleming és Vargas segítséget és inspirációt is kapott a föl-készülés során, tudjuk meg az itt is különösen érdekes bónusz trackből. Gergiev nem használ pálcat, az ujjai úgy rebbennek, mint valami madárszárny – és mindegyikkel utasítást ad a próbákon keményen megdolgoztatott zenekarnak. A hangzásról lehántja az utóbbi száz évben rárakódott népszerű édeskedést, így a Csajkovszkij-zene melankolikus lírája és szenvedélyessége egyaránt előtűnik.

Albert Mária

Decca Classics – Universal
074 3248 DX2

GREGOR
HOLLÓSI ZSOLT ALBUMA GREGOR
JÓZSEFRŐL

Szerzői kiadás, 2008; 200 oldal

Már majdnem két éve... 2006. október 27-én hagyta itt az árnyékvilágot az egyik legnagyobb magyar énekes komédiás, korunk legbármányosabb basszushangjának tulajdonosa, Gregor József. Szeged városa – ahol monumentális előadóművészé fejlődött –, valamint szegedi cégek járultak hozzá, hogy szegedi újságíró–szerkesztesen–menedzseljen szép kiállítású kötetet az énekesről. Az album nagy, reprezentatív, lapozgatni épp mérete miatt nem könnyű. Pedig főszereplőjével (akit volt szerencsénk ismerni) szívesen kerültünk volna transzcendentális, bensőséges kapcsolatba egy kevésbé hivalkodó, de gyakran fölültehető könyv által.

Gregort, bár a fél ország szervusz Jóska, komolyan kellett venni. Akik viszonylag gyakran találkoztak vele, azt hiszem, azok is csak az egyik énjét ismerték: a sarmórt. Kevesen a felelőset, a mélyen érzőt és gondolkodót, a következtetlenségével együtt is a világot szüntelenül jobbítani akarót. De azt mindenki regisztrálta, hogy jó volt a közelében lenni. Az életrajzi fejezet pasztikusán

mutatja be, miként vált ilyené. Freud elemzésbe nem bocsátkozik a szerző, nem is ez a dolga. Pontosan informál e szekció, hogyha gyermekkorában szerették is, ha gondoskodtak róla és féltették, talán mégsem jól szerették. Főként a maga erejéből lett jeles ember és még jelesebb művész. Természetesen bekerült az anyagba Gregor vallemásos emlékezése Vaszy Viktorra, mesterére, a szegedi és a magyar operajátszás rendkívüli egyé-

niségére. Aztán rá emlékeznek a pályatársak, ez a legbősegebb fejezet. A névsor rangos, de teljessége erősen szubjektív kérdés. Bizonyára minden olvasónak lennének ötletei, hogy még kik adhatna volna néhány őszinte sort, de ez semmiképp sem kérhető számon, hiszen nem mindenki szeret a gyászban ekképpen osztozni. Kítűnő szereplista és részletes diszkográfia segíti, hogy a legszebb pillanatokot, a maradandó élményeket pontosan idézhessük föl.

Egy kényes kérdés maradt a végére. A könyvet nem lehetne az olcsó árú fórumára nevezni, de még így is bizonyosan jóval többre került az előállítás, mint amennyiért eladható. Nyilván ez a magyarázata annak, hogy az emlékalbumba bekerültek főzőcskéző, iszogató, magát bulvárosan mórlikáló Gregor-portrék: legyenek a mecénások is kielégítve! Igaz ugyan, hogy a személyiségéhez hozzátartozott a kulináris örökök megbecsülése, de nem a hedonizmusáért szerették Portlandben, New Yorkban, Baltimoreban, Miskolcon és Budapesten és a világ számos pontján. A támogatóktól több önmérsékletet és jó ízlést vártunk volna. Már, ha valóban felfogták, hogy ki volt Gregor József, és milyen óriási veszteség, hogy ilyen rövid élet adatot neki.

Albert Mária

A ZENE VÁROST ÉPÍT. OPERÁMI!

Bartók + Szlavok
 Csajkovszkij, Dvořák, Janáček, Moniuszko, Muszorgszkij, Prokofjev,
 Rahmanyinov, Smetana, Sosztakovics, Sztjavinszkij, Szymanowski

2008. június 11–22.

Miskolci Nemzetközi Operafesztivál
 International Opera Festival Miskolc, Hungary

Információ: E-mail: operami@t-online.hu, Tel.: 46/509-407, Fax: 46/509-408
 Jegyinformáció-jegyértékesítés: Fesztivál-jegyiroda: 3525 Miskolc, Széchenyi u. 23. E-mail: jegyiroda@mnsz.eu, Tel.: 46/516-735, 46/516-736
 Online jegyértékesítés: www.operafesztival.hu, www.jegymester.hu

Logos: PORT, mtv, AVE, Holcim, ÉMÁSZ, nka, Miskolc Megyei Jogi Város Önkormányzata, WTV, OKMÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM, SYNERGON, NÉPSZABADSÁG, buña, PESTER LLOYD, HetiVálasz, fidelinsugó

GALUPPI: LA CLEMENZA DI TITO

Megyesi Zoltán, González Mónica – ének
Savaria Barokk Zenekar
Karmester: Fabio Pirona ●●●●○

Félszáz operakomponista nyúlt a Titus-téma után – nem vagyok biztos benne, hogy Baldassare Galuppi jól tette, amikor beállt a sorba. A kiadvány olasz fülszöveg-írója ugyan Galuppi dramaturgiai érzékét, újfajta szemléletét hangsúlyozza, de rossz előérzet gyűlik fel a tartalomjegyzékre tekintve. Egy híján húsz ária sorakozik benne, együttest viszont ne keressünk – legalább Vivaldi idejéig potyanunk vissza; mintha Gluck művésze nem is létezett volna. Egy nyúlfarknyi *marcia* kivételével semmi érdekeset sem művel a szerző, egyik virtuóz barokk áriaséma követi a másikat. Másfelől viszont Galuppinak Metastasióval folytatott vitái mégiscsak előremutató dramaturgiai megoldásokban gyümölcsöztek, például in *medias res* kezdettel rukkolnak elő, így azonnal a konfliktus közepén vagyunk. A korrekt korhű kíséret előterében már befutott énekesnők – González Mónica, Meláth Andrea – csillognak, de a felvétel nagy nyeresége, hogy végre Váradi Zita is megmutathatja plasztikus és izgalmas szopránját. A férfiszakasza egy másik hangideál jegyében frazeál: míg a három hölgy vivőerős, dús orgánumát könnyíti az autentikus elvárásához, a tenorok másik irányból kénytelenek közelíteni. A címszereplő Megyesi Zoltán két lemez múlva még fényesebb lírai tenor lesz, fejlődése könnyen érzékelhető, Kóbor Tamás nemcsak színét ezúttal is jó hallani. Fabio Pirona újabb kézirat-ásatása nyomán megint szép kiállítású, háromnyelvű szöveggöngyöllel bélelt duplalemezzel gazdagodunk – a praxis viszont meg sem érzi a stáb becsülendő igyekezetét. Galuppi hallgatva csak évekkel vagyunk Mozart oroszlánköröm-operái előtt, de máris fényvekre maradtunk le onnan.

Ókovács Szilveszter

Hungaroton Classic
HCD 32538–39

BARTÓK, KODÁLY, LIGETI DALAI

Rost Andrea – ének
Simon Izabella – zongora ●●●●○

Kevés hír jön Rost Andreáról. Naptárában néhány, egymást ki nem oltó színpadi szerep (idén Fiordiligi, Violetta, Liù és Rosalinda), pár oratorikus est és dalprogram – persze, kurrens európai helyszíneken és Japánban. Mégse a ráérő időt vagy a sokszor szóba hozott fachtáncot érzem friss magyar lemeze indokának. Rost kötődését hazájához, anyanyelvéhez mindig érzékeltette: például a remekbe szabott Melinda-filmalkítással. Most Bartók Béla, Kodály Zoltán és Ligeti György terméséből válogat – utóbbi szerző esetében is viszonylag könnyen befogadható opusokat kijelölve.

Tagadhatatlanul operai művészt, sűrű hangú, nagy terekhez szokott énekest hallunk. Bartók tíz feldolgozása (második füzet) és Nyolc magyar népdala magas színvonalon, de még nem megrendítő erővel szólal meg. Kodály nagy balladái kiérleltebb, mélyebben átélt előadásban jelennek meg, a számára – lágéja miatt – csak stúdióban vállalható Rossz feleség is színesen borzalmas. Átütő, ám ezekhez képest hoz még revelációt a Ligeti-blokk! Zenei toposz nálunk, hogy a kortárs zene torokra veszélyes anyaga leginkább szolfézsbán jártas, ám hangszínük, volumenük, technikájuk, habitusuk miatt színpadi sikertelenségre ítelt énekeset vonz. Rost épp megmerítkezik e világban, de osztályon felüli szopránjával, extrovertált előadásával hangszert, médiumot kap a népdalokénál jelentősen nyaktörőbb faktúra.

A női duó zongoristája, Simon Izabella csak néhány félütemnyi elkenéssel szeplőzi erőteljes játékát. Ligeti dalaiban pedig kifejezett szellemességgel karakterizál.

Ókovács Szilveszter

Warner Music
5144-27014-2

BARTÓK: A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA

Sass Sylvia, Kováts Kolos – ének
Londoni Filharmonikus Zenekar
Karmester: Solti György ●●●●○

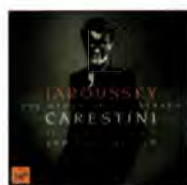
Azt kapjuk, amit általában várunk: lassú, merev Herceget, kibomló hajú, csupa lágyaság Juditot és alapjában egy korrekt, középkorias misztériumjáték kulisszáit. De micsoda szellemi izgalom lett volna letérni az agyontaposott sztrádáról, és színpadi kötelmekről szabadulva, filmes eszközökkel befelé figyelve ábrázolni egy emberpár felívelő, majd minden intimitáson túlmélyülő, ezért sorsszerűen szakadó kapcsolatát! Nehéz megítélni, majd' harminc éve Szinétár Miklós és Sir Georg Solti számára mily utak nyíltak – egyáltalán foglalkozott-e a sztárkarmester azzal, mi kerül Budapesten londoni lemezfelvétele fölé?

A bartóki partitúra minden aprólékosnak tűnő bejegyzése (például: „rendkívül hosszú csók”) ellenére friss maradt, szinte bármit hátán hordana ez az erős, szuggesztív kompozíció. Itt azonban a szokásos ajtó áll, hétszer haladnak majd át küszöbén nagy, épített televíziós díszletek közé. Szépek, százszor szépek, túl látványosak is, elterelik a figyelmet. A járt úton haladó rendezésen szerencsére átütnek letisztult részletek: az ötödiknél például nem déli fényár, hanem a naplemente ragyog utolsó; úgy vet véres árnyat a felhő, hogy már estére, éjre vöröslik ege.

Sass Sylvia erőnyeit és hibáit randomizálva kapjuk: a frázis eleje világszínvonal, a vége – hihetetlen, hogy így maradhatott. Dívás rökönnyeit, ál-lágy gesztusait ugyanígy váltják le egy nagy színésznő elragadtató pillanatai. Kováts Kolos hangilág kifogástalan, nyers érce idővel diminuálni, selymesedni képes, és lekileg is mintha a végére rezonálna együtt igazán a Herceg szolámával.

Ókovács Szilveszter

Decca Classics – Universal
074 3254

**THE STORY OF A
CASTRATO**

Philippe Jaroussky
– kontratenor
Le Concert d'Astrée

Újabb régi csillag – ezúttal Giovanni Carestini – személye köré csoportosított árialemez. Hihetetlen fejlődésen ment át a kontratenor-művészet, bár Alfred Deller egykor magasra tette a léceket, követői rendre emelték a technikai szintet, s az ifjú Philippe Jaroussky egyszerűen fantasztikus. Könnyedén énekel, hangja szabadon száll, és természetesen cseng. Emmanuelle Haïmjal jó partnerek, élvezik a zenélést, szenvedélyesség, lendületesség jár át mindent. Finom énekléstől félelmetes hangú vivőerővel megoldott erőteljességig terjed a skála, e szélsőségek közt mégis egységes a megszólaltatás. A lemez tényleg egy kasztrált történetét tárja fel. Händel mellett sok-sok ritkasággal: Porpora, Capelli, Leo, Hasse, Graun. Sőt Gluck is, hiszen mikor hallani a Demofoontét?

ZB

Virgin Classics – EMI
0094639524228

**PUCCINI:
TURANDOT**

Callas, Zaccaria –
ének

Karmester:
Tullio Serafin

Schwarzkopf, ha nem is Hendricks mélységében, de remekül alakítja Liut. Személyisége más, de nagy művész. Callas is, ám az ő személyisége közelebb áll a Turandotéhoz. Vagy csak hozzáképzelnélük? Lehet nem hozzáképzelnélük? Remény, vér, jég és tűz, császárlány ő maga. 1957-es a felvétel – még ép a hang, remek az alakítás. Erő, igényesség, tökély, minden a határig. Nagy hang, de nem a wagneri, amely még tovább is tartana. Fernandó remek baritonális tenor, csodásan énekel; kevesebb felszíni megnyerő erővel, mint Carreras. Domingo, de nemesen. Nessi agg császára már-már kanikátúraszerű. Zaccaria persze jó Timur. Serafin a főbb részeket hosszan érielt tudással vezényli; ahol kisebb a tét, ott lazább, esetlegesebb. A tempó sokszor sietős, de a kulcsjeleneteknél nem – ott a dráma feszít. A mono hangzás vékony, de egészében véve jó.

ZB

EMI Classics
5099950968329

**LEONCAVALLO:
BAJAZZÓK**

Domingo, Cotrubas
– ének

Karmester: Fischer
Ádám

Élő felvétel, 1985-ben készült a bécsi Staatsoper előadásán. Az új produkciót Jean-Pierre Ponnelle rendezte, ami, noha hangfelvételtől van szó, mégis lényeges információ, mert a közönség reakciói is hallatszanak. Így pontosan érzékelhető, hogy friss szellemű előadást láthatott az egykori néző. A zenekari játék jó tempóját a fiatal karmester diktálja: ekkor nem sokkal több, mint egy évtizede van a pályán Fischer Ádám. Már mesterien keveri ki a zenei tónusokat. Toniót Plácido Domingo éneklé, az alakítása nagy formátumú. (Hozzáteszem: a többieké is.) Sok profit hallani és látni mostanában. Perfekt munkát végeznek – a hangsúly a munka szón van. Ami a belépőjegy árértékért jár, azt többnyire hiánytalanul megkapja a néző. A művészetet meg az efféle lemezekről pótoljuk.

AM

Orfeo – Karsay és Társa
C 756 081 B

ALBAN BERG: WOZZECK

Grundheber, Meier – ének
Staatskapelle Berlin

Karmester:
Daniel Barenboim

Csaknem másfél évtizede rögzítették Patrice Chéreau rendezését a Staatsoper Berlinben. A szereposztás valószínűleg az elképzelhető legjobb a kilencvenes évek első etapjából. Franz Grundheber régóta éneklé a címszerepet, egészen a sajátja: annyira, hogy 2007-ben szülővárosában, Trierben rendezte is a darabot. A figura tökéletes, és nem azért, mert Grundheber énekes tanulmányai előtt – anno – a Luftwaffében szolgált, innen csak a tartást hozta. Hanem megértette: Wozzeck zaklatottsága és értetlensége nem egyszerű debilítás, ez a fordított Hamlet maga zökkent ki. A kiszolgáltatottság kínzó fájdalmát valódi női aspektusból hozza Meier. Az előírás szerint nagy zenekarnak kell játszania Berg operáját. Barenboim és a Staatskapelle Berlin kerüli a vaskos hangzást, hajlékony, finom tónusa a hallgató érzékenységére apellál.

AM

Warner Classics & Jazz
256469742-7

GLUCK: DON JUAN

English Baroque
Soloists

**GLUCK: IPHIGÉNIA AULISBAN –
RÉSZLETEK**

**van Dam, Dawson,
von Otter, Aler,
Cachemaille** – ének
Monteverdi Choir
**A Lyoni Opera Zene-
kara; Karmester:**
John Eliot Gardiner

Bécs, Burgtheater, 1761 októbertől. Gluck Don Juan baletteljének bemutatása, egy évvel a nagy reformopera, az Orfeusz és Eurüdiké első változatának előadása előtt. Negyvennégy perc, nyitánnyal harmincegy szám. Jó zene, ezért különös, miért játsszák oly ritkán. Egy-egy része átkerült más műbe is, ám így együtt is remek szvit. Élvezi is Gardiner és együttese. A csembaló eléggé messziről, de biztos tagoló alapként szól, az egyes tételeket Gardiner nem extrém tempókkal, meglepő hangsúlyokkal, hanem a hangzás ezüstös szépségével, az igen finom játékmóddal teszi művéssé. Érdekes, hogy Gardiner mennyivel differenciáltabb zenekari hangzást ér el a historikus együttesével, mint a Lyoni Opera Zenekarával, amellyel az első Iphigénia-operát vette fel.

Párizs, Nagyopera, 1774 április. Az átdogozott Orfeusz színrevitele előtt új reformopera, az Iphigénia Aulisban bemutatója. Mivel nagysága részben abban rejlik, hogy a zene folyama nem szakad meg, recitativók nem tördelik, a csak részleteket tartalmazó kiadás épp a dráma kibontakozásának folytonosságát nem érzékelteti kellőképpen. A lemez legfőbb értékét a remek énekesgárda adja. Van Dam tekintélyes Agamemnón, Cachemaille hangilag őrá emlékeztető Kalkhasz, Dawson lányosan csengő Iphigénia, von Otter fiatalos, dúsan zengő Klütaimnésztra, a könnyűhangú Aler pedig olyan Akhilleusz, akinek inkább délcegsége, semmint erélyessége feltűnő. Gardiner itt szűkebb kifejezési skálán mozog. Kicsit szintelenebb, mint az EMI gondozásában megjelent Orfeusz a Berlioz-féle átdolgozásban, szintén ezzel az együttesel, szintén von Otterrel.

ZB

Warner Classics

8573 89233 2 (Don Juan)
2564 61507 2 (Iphigénia Aulisban)

German Jazz Meeting

Brémában összetartottak a muzsikusok

Jazzfluxus a Hanza-városból

Átütő sikerrel zárta kapuit a harmadik brémai Jazzahead fesztivál. A szakmai vásárra és konferenciára negyven országból 4865 regisztrált résztvevő érkezett. Szinte befogadhatatlanul sok zenét és információt kínált a háromnapos rendezvény – de néhány trend így is kitapintható volt. Ezeket foglalja össze munkatársunk exkluzív tudósítása.

➔ Zipernovszky Kornél / Bréma

A German Jazz Meeting a Jazzaheadnek az a része, amelyet a Német Szövetségi Külügyminisztérium, a kulturális államminiszter, a Goethe Intézet és Bréma (város és tartomány) anyagilag támogat. A szervező egyesület által felkért zsűriben öt klubvezető, öt rádiós, öt szakújságíró és három Goethe Intézet-beli munkatárs választja ki 180 jelentkezőből több fordulón át a 12 fellépőt. Nem csoda, hiszen a tét nagy: 56 külföldi fesztiváligazgató előtt bizonyíthatnak – nem számítva a találkozó több ezer, így vagy úgy „profi” résztvevőjét. Peter Schulze, a Meeting egyik lelke, a Berlini Jazzfesztivál igazgatója büszkén mesélte, hogy a Johnny La Marama trió a fellépés utáni pakolás közben kapott tokiói meghívást. De, mondta Schulze később, utol kell érni a skandinávokat, akik előtűk járnak a zenészek támogatásában. A német zenekarok a délutáni sávban kaptak fejenként húsz percet gyors váltásban, de legtöbbjük így is jó benyomást keltett. Többnyire már nem fiatal korukkal hatottak, hanem kérélt produkcióikkal.

Az egyik kerekasztalnál a norvég jazzújság főszerkesztője arról panaszkodott, hogy a legtöbb, mostanában beérkező

új – hazai és külföldi – lemezen kiváló muzsikusokkal ismerkedhet meg, de a zene unalmas, nélkülözi az eredeti ötleteket. A Johnny La Marama trió csattanós választ adott a norvég szerkesztő kétségeire. Egy énekesnek is jó amerikai nagybőgős, egy rockos finn gitáros és egy komplex ritmusokkal is tisztában lévő német dobos berlini triójáról van szó; igazi multikulturális zenekar, jellemzően az egyik legnyitottabb európai nagyvárosra. Egyszerre, egymás szavába vágva, anyanyelvükön konferáltak, bábeli zűrzavart keltve. „Your Jazz is Dead!” – kántálták, ebben az első szó a hangsúlyos. Mintha csak a fesztiválon is jelen volt ismert brit kritikus, Stuart Nicholson könyvének címére és érveire rímelve a szöveg, miszerint a Lincoln Center ma már a jazznek nem szentélye, hanem

A 170 stand egyike a Budapest Music Centeré volt. A pultnál Wallner György, az asztalnál Bognár Tamás tárgyal

A zongorista Anke Helfrich triója (fent) műfaji korlátok áthágása nélkül is sok hívet szerzett magának a fesztiválon

mauzóleuma. A trió vitalitást, lázadást, tehetséget mutat. Hasonló felfogást tükröz Matthias Shriefl trombitás, aki Shreefunk néven alakított zenekart: szemébe lógó szőkésvörös hajával, nyalka dandynek öltözve ő is ügyesen keresi az eredetiség útját, bár néhány vadhajtást szívesen elfelejtenék; szerzeményei látványos előadói trükkök nélkül is megállják a helyüket. Ha már trendről beszélünk, ideillik a skandináv válogatottnak nevezhető Jazzkamikaze és a német Hyperactive Kid, akik tempóban és lendületben még a kínai pingpongozókat is lepálnák. A berlini kozmopolitizmus másik képviselőjeként egy igazi díva érkezett Brémába, a perzsa származású Cymín Samawatie és triója, a Cyminology. Fárszi nyelven énekelt, és mozgása, ruhája is egy letűnt, egzotikus világot idézett, hatalmas gesztusokkal, dinamikus, figyelmet követelő színpadi jelenléttel, bár néha túl éles hangszínnel. Dalainak egy része Omar Khajjám verseire íródott. Igazi, tartalmas world-jazzt játszó triója francia, indiai és német kulturális gyökerekből is táplálkozik.

pai mezőny javát vonultatták fel a szervezők. A produkciók színvonalja rendkívül magas volt, és az eredetiség, az amerikai mainstream meghaladása itt is olyan alapkövetelménynek tűnt, amely nélkül senki be sem kerülhetett a válogatásba. Itt aratott nagy sikert a Jazzkamikaze, akik a meglepetés erejét helyezik mindenek fölé: punkos kirohanással érkeztek a koncert elején színpadon álló hangszereikhez.

Az Izraelben is dolgozó francia Yaron Hermann, a brit Gwylim Simcock és a nemrég a Trafóban, a Low flamand-holland fesztiválon megcsodált Jef Neve hasonló felfogásban zongorázik, az Evans-Jarrett-Mehldau tengelyből kiindulva expresszív, harmóniában gazdag, virtuóz előadásmódban keresik saját személyiségük legpontosabb kifejezési formáit. Ezzel már rá is tértem a különbségekre: Hermann romantikus, Simcock inkább ironikus, Neve szenvedélyes alkat. Ők együtt, hozzájuk számítva néhány német és észak-európai társukat, annyira erősen határozták meg a fesztivál és egyben az európai

A Johnny La Marama berlini multikulturális trió kiemelné a jazzt a mauzóleumból

A hagyományosabb stílusárnyalatokban két kiemelkedő német produkciót hallottam: az egyik Florian Ross, a másik Anke Helfrich együttese volt. Rossnak már a második produkcióját válogatták be: hagyományos zongorás trióját most egy szaxofonkórusral egészítette ki. Hangszerelése – és a szaxisok színvonal – például a Rest My Peaceful Mind című számban a Gil Evans-féle hagyomány mai, gondolatgazdag újrafogalmazásai. Helfrich harmóniavilága nincs messze Rossétól, ő is elegáns zongorista, aki érdekes intellektusának köszönhetően a szellemnek ad több táplálékot, mint a szívnek. De bájos jelenség, akiről egy rutinos kritikus azt mondta a koncert után: nem tudja megfogalmazni, miért, de nagyon tetszett neki a produkció. Erre a beszélgetésre már a Vágóhídon került sor, ugyanis egykori funkciója után így hívják azt a többszintes, minden igényt kielégítő klubot, ahol az euró-

jazz jövőjét, hogy azt már akár irányadónak is nevezhetjük. A fesztivál egyetlen, kevésbé fényes oldalán a nagyszínpadi fellépők, a híres sztárok fád, rutinból odatett, bár hatásos produkciói zajlottak, melyeket sokan elismerően megtapsoltak, majd otthagytak néhány szám után. Wallace Roney kvintettje lélektelennek, kiüresedettnek hatott, pedig feszes, kemény bopot játszottak. Sem a németországi Trilok Gurtu, sem a dán Marilyn Mazur nem írnak jó szerzeményeket saját zenekaraiknak, miközben igazán virtuóz ütőhangszeresek. A nagyszínpadon lépett fel a svájci Nik Bärtsch együttese, bár nem jazzfesztiválra való, a Graz Big Band attitűdje pedig ugyan nagyon megnyerő, de itt túl sokat markoltak. ■

A Jazzahead hivatalos honlapja:
www.jazzahead.de

Színek zenésze

Találkozás Michel Camilóval

Ismeretlenül is úgy fogadott Michel Camilo a Millenáris Teátrumában tartott hangpróba után, mint régi jó barátot. Ilyen a latin temperamentum, gondoltam először, majd meg kellett állapítanom, hogy az igazság ennél mélyebben gyökerezik.

→ Vörös Eszter

A dominikai zongoristafenoménél folytatott húszperces beszélgetés során energikus, nyíltszívű, alázatos, gondolkodó embert ismertem meg. Lendületesen, felszabadultan beszélt az életről, a zenéről – e két fogalom kisgyermekkorától egyet jelent számára.

Kezdetben klasszikus zenei képzést kapott, amit azóta is nagyon fontosnak vél. Szerinte a klasszikus zenével való foglalkozás a tradíció tiszteletére tanítja az embert mind előadóként, mind komponistaként. A napi tíz-tizenégy órás gyakorlás meghozta gyümölcsét: Camilo hamar elismert zenész lett, s már fiatalon nagynevű művészekkel játszott együtt. Azt gondolhatnánk, hogy a ma ötvenégy éves zongorista mindent elért, amire muzikus vágyhat: világhírű jazz-zenész, a Berkeley School of Music tanára, játszott a legrangosabb koncerttermekben, első zongoraversenyével – amelyet az 1999-es washingtoni premier után negyvenkétszer játszott el – világszerte óriási sikert aratott. Ezt a rendkívüli virtuozitást igénylő művet rajta kívül eddig még senki nem adta elő, noha próbálkozók akadtak. Most éppen második zongoraversenyén dolgo-

zik, amelynek ősbemutatóját a tenerifei auditóriumban tartják 2009. márciusban. S ha már a mindent megalapozó klasszikus gyökereknél tartunk, Camilo kedvenc zeneszerzője Liszt Ferenc – gyerekkora óta játszik Lisztet, számára ő a zongorázás alfája és ómegája. Nagy hatással volt rá Chopin és Rahnayinov is. Kedvencek és nagy hatású elődök a jazzben is akadtak: Art Tatum, Bill Evans, Oscar Peterson.

Camilo életfilozófiája szerint az tartja frissen a zenét, és az ad perspektívát a zenésznek, ha sosem marad a „biztonsági zónában”. Mindig ejtőernyő nélkül ugrik, mondja, s eddig még mindig épségben földet ért. A legnagyobb örömet pedig az jelenti, hogy tudja, ismét újat volt képes alkotni. Gyerekkora óta ezt kérdezi: Miért ne? 1985-ben megjelent második lemeze

is ezt a címet viseli. Camilo szerint a művész élete ön maga felfedezéséről szól. Ő ezt az utat követi, és úgy vállal újabb és újabb zenei kockázatokat, hogy mindig új zenészekkel, zenekarokkal játszik.

A dominikai származású zongorista egyszerre remek klasszikus zenész, jazz-zenész és karibi zenész. Nem választja szét e kategóriákat: elsősorban zenésznek tartja magát. Rendkívül erős kisugárással bíró előadóművész, akinek kapcsolatteremtő képessége a közönséggel különleges. Virtuóz játékának és a megszólaltatott latin ritmusoknak köszönhetően koncertjei mindig fergetegesek, de a nyugvópontokat is remekül jelöli ki előadása során. Számára a színpad szent hely, és minden este, minden koncert igazi ünnep. Lenyűgözi az érzés, hogy a zene ereje révén akkor is képes kommunikálni a közönséggel, ha nem ismeri az adott kultúra nyelvét.

Camilo számára a zenélés színek vibráló kavalkádja. Úgy érzi, minden kultúrának és minden koncertnek megvan a maga színe, a hangoknak pedig megvannak a különböző színárnyalatai. A budapesti koncert a színek minden árnyalatát bejárta: elhangzott a két nagy sláger, az On Fire és a Caribe, a közönség pedig valóban úgy tombolt, mint egy rockkoncerten. Charles Flores bőgős és Dafnis Prieto dobos tökéletes társai voltak a játékával lehengerlő zongoristának. Ez volt Camilo első magyarországi fellépése – sokat kellett rá várni, de megérte. Reméljük, ezután többször gyötri majd a hazai zongorákat.

Michel Camilo hivatalos honlapja:
www.michelcamilo.com

Raiffeisen Jazz Klub

**Minden vasárnap 16.00 órakor,
ismétlés hétfőn 21.00 órakor a Klubrádióban**

Szereti a jazzt? • Ismeri a jazz sztárjait? • Gyűjti az új lemezeket?

Hallgassa hetente a Raiffeisen Jazz Klubot. Minden műsorban egy-egy jazzmuzsikussal vagy a jazz világhoz közel álló meghívott vendéggel beszélgetve, jazztörténeti, illetve jazzkritikai rovattal, programajánlóval és legfőképpen sok jó zenével próbáljuk izgalmassá tenni a vasárnap délutánt.

Hangoljon ránk, és ráhangolódik!

**Klubradio.
Vélemények. Hírek.**

Budapest	95.3	Debrecen	93.5	Kecskemét	97.7
Ajka	88.8	Esztergom	98.1	Keszthely	92.2
Balatonfüred	91.8	Gyöngyös	88.9	Pápa	92.7
				Veszprém	90.6

 **Raiffeisen
BANK**
**Jazz
Klub** **A JAZZ 10 ARCA**

2008. július 3., csütörtök, 20.00

Váczai Eszter és a Szörp

2008. szeptember 4., csütörtök, 20.00

Bacsó Kristóf 4

• **MILLENÁRIS** Millenáris Fogadó
1024 Budapest, Fény u. 20-22.
Telefon: +36 1 336 4000

médiatámogatók:

PORT.hu
mozi tv színház

 Klubrádió

Ifjú tehetség: Harcsa Veronika

Csillag születik

Manapság, amikor a kereskedelmi televíziók nemhogy sztárokat, de egyenesen megasztárokat ontanak magukból, különösen jó hír, hogy még mindig lehet saját erőből építkezve, kemény munkával is sikereket elérni. Erre példa Harcsa Veronika, a bájos-fiatal énekesnő, aki kitarató munkájának gyümölcsét kezdi learatni.

◆ Bori Viktor

Fotó: Csabó Szilvia/Művészetek Palotája

Harcsa Veronika a 2007-es Fringe Fesztiválon tűnt fel, és rögtön elhozta a zsűri különdíját. Ekkorra már egy japán kiadó is rátalált, mely idén a második lemezét jelenteti meg a felkelő nap országában. Első albuma (Speak Low) még saját kiadásban látott napvilágot, melyre egy japán terjesztő figyelt fel az énekesnő weboldalán. „Miután pillanatok alatt elfogyott a kiküldött mennyiség, a japán Nature Bliss kiadó újból megjelentette az anyagot, és szinte azonnal a legnagyobb lemezbolt-hálózat, a japán Tower Records eladási listájának élére ugrott vokális jazz kategóriában” – meséli Veronika.

Ezen a lemezen még jazzstandardek szerepelnek, a Harcsa Veronika Quartet koncertműsorát azonban már másfél éve kizárólag az énekesnő szerzeményei alkotják. „A zongoristával, Blaho Attilával gyakran fellépünk duóban, ilyenkor főleg jazzballadákat játszunk. Úgyhogy a standardek nem tűntek el teljesen a repertoáromról, sőt a koncertjeimen is elhangzik olykor-olykor egy-kettő. Viszont arra jöttem rá, hogy jobban ki tudom magam fejezni a saját számaimban” – magyarázza a váltást az énekesnő, aki nemcsak szövegírója, hanem zeneszerzője is dalainak. „Eleinte csak szöveg- és dallamötleteim voltak, később vettem a fáradságot, hogy kidolgozzam ezeket. Most már kész dalokkal, komplett harmóniamenetekkel érkezem a próbákra, és persze a groove-ról is van elképzelesem. A többit együtt rakjuk össze, de a koncertek alatt is sokat finomulnak a dalok.”

Ezek a dalok alkotják második lemezének anyagát, melyet itthon a SmartMusic, Japánban pedig a Nature Bliss jelentetett meg. Megint listavezető lett az album, ennek köszönhetően e cikk megjelenésekor a HVQ már első ja-

pán turnéján is túl lesz. Közben a zenekar itthon is egyre több felkérést kap, és mára saját rajongótáborra tett szert. „Januári lemezbemutató koncertünk óta felgyorsultak az események – mondja Veronika –, mióta a Petőfi rádió rendszeresen játssza Too Early című számunkat, ugrás-szerűen megnőtt a weboldalunk látogatottsága.” Magyarországon szinte példa nélküli, hogy egy jazzénekes ilyen mértékben vállalja saját zenei világát, ráadásul ilyen sikereket érjen el vele. „Azért van rá példa” – siet megjegyezni az énekesnő. „Elsősorban jazzfőiskolai tanáromat, Berki Tamást említem, aki szintén saját műsort játszik, de Tisza Bea is saját dalait énekl. Egyébként jellemzően a nem hagyományos értelemben vett jazzénekesek hatottak/hatnak rám: Nina Simone, Tracey Chapman, Dee Dee Bridgewater, Joni Mitchell vagy Björk.” Tehát nem Norah Jones vagy Diana Krall, s bár óvakodnék szoros párhuzamot vonni köztük és Veronika között, a recept mégiscsak hasonló. Nála a titok nyitja mindenképpen a saját dalokban rejlik. A dallamok fülbemászóak, a szövegek őszinték. Megosztja velünk legféltettebb titkait, és erre – úgy tűnik – mégiscsak vevő a világ. (Harcsa Veronika új lemezéről a 100. oldalon olvasható recenzió.) ■

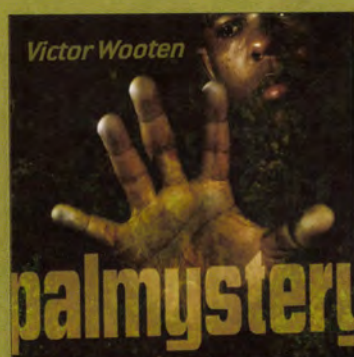
Harcsa Veronika hivatalos honlapja:

www.harcsaveronika.hu

Harcsa Veronika következő fellépései:

június 5.: Harcsa Veronika – Blaho Attila duókoncert (Andante Borpatika)
június 8.: Harcsa Veronika – Gyémánt Bálint duókoncert (IF Kávézó)
június 13.: Harcsa Veronika Quartet (Take Five Jazzklub)

Telarc és Heads Up

MAGYARORSZÁGON FORGALMAZZA: KARSAY ÉS TÁRSA KFT.
Tel.: 200-6443 Fax: 200-9650

Bánki Jazzfesztivál ötödik

Június 26–27-én immár ötödik alkalommal vehetünk részt Bánkon a nagy Satchmo tiszteletére rendezendő Louis Armstrong Jazz Fesztiválon, melyen idén is elsősorban a dixieland, a swing és a mainstream iránti szenvedélyünknek hódolhatunk. Mint mindig, az esemény házigazdája és állandó sztárvendége Louis Armstrong utolsó klarinétosa, a magyar származású Joe Murányi lesz. A legendás művész idén a dixie és swing stílusokat új élettel megtöltő holland szaxofonos, Antoine Trommelen kvartettjével és a trombitás Lázár Istvánnal ad közös koncertet, mely kétszeresen is különlegesnek ígérkezik, hiszen Murányi éppen idén ünnepli nyolcvanadik születésnapját. Nem ő lesz azonban a fesztivál egyetlen külföldi meghívottja. A Bánki-tó vízi színpadán fellépő muzikusok között köszönthetjük majd az 1920–30-as évek klasszikus jazzhagyományait életető Herbert Christ trombitást és Rythm Kings nevű csapatát, valamint találkozhatunk az ismert ukrán harsonás, Volodimir Bukariev vezetésével 18 évvel ezelőtt alakult Riverboat

Louis Armstrong utolsó klarinétosa, Joe Murányi

Fotók: Gramofon-archív

Ramblers-zel is, melynek lengyel és fehérorosz származású tagjai a Mississippi deltájának hagyományos dallamai mellett a bossa nova és a spirituálék világában is kalandoznak. A rendezvény műsorában természetesen mégoly kiváló magyar művészek is felsorakoznak. Fellép a Storyville Jazz Band, muzsikál majd a dixie revival egyik legsikeresebb és legnépszerűbb hazai zenekara, a Hot Jazz Band, valamint az 1930–40-es évek swing-mainstream korszakának kompozícióit korabeli hangszerezésekben felelevenítő Jazz Steps, akiknek játékát Urbán Orsi énekhangja színesíti. Itt lesz továbbá a gitáros Gyárfás István is, aki a pianista Pleszán Friggyessel és a számtalan popzenei formáció mellett elsősorban a Benkó

Dixieland és a Police Big Band állandó vendégvokalistájaként ismert Micheller Myrtillel ad közös koncertet. A közönség számára jó hír, hogy a művészek a fesztivál mindkét napjának zárásaként összegyűlnek örömeződni, így a muzsika hajnalig folytatódhat.

További információ: www.jazzfesztival.hu

Augusztusi jazzcsillagok a Műpában

Az idei augusztus 20-a sem telik jazz nélkül, hiszen a Műpa immár hagyományosan egész délutános, ingyenes koncertekkel köszönti nemzeti ünnepünket. A fellépő formációk magját a legendás Super Trió és a Gyárfás Trió alkotja, hozzájuk csatlakoznak a szólisták, akik az este folyamán „körbejárják” a Palota több helyszínén felállított színpadokat, és több különböző zenekarral is játszanak. Fellép majd a Jazz Steps és a Police Big Band is, s mint mindig, az örömezőzésbe most is minden amatőr muzikus bátran beszállhat. A hónap szintén a Műpában ér véget: augusztus 29–31. között az évről évre népszerűbb New Orleans Swingfesztivál várja a látogatókat. A rendezvényt a trombitás-énekes Bényei Tamás-féle Hot Jazz Band nyitja amerikai és magyar örökzöldekkel, Bolba Éva és Papa Fleigh vendégszereplésével, másnap pedig itt lesz az autentikus louisianai jazzstílus egyik legjobb képviselője (képünkön), a New Orleansból érkező trombitás, Leroy Jones kvartettje. A fesztivál záró napján a tengerentúlról érkező meglepetésfűvőst fogad Szalóky Béla zenekara.

További információ: www.mupa.hu, www.gramofon.hu

Hétfő esti jazz a Cadillac-kel

A Műpa Hétfő esti jazz sorozatában június 9-én Szakcsi Lakatos Róbert hangversenyére kerül sor, melyen a pianista klasszikus és jazz-zenei tehetségét egyaránt megcsillantja. Az est első részében két Bach-zongoraverseny hangzik el a Liszt Ferenc Kamarazenekar kíséretében, majd Szakcsi legújabb, negyedik lemezének anyagát mutatja be vadonatúj csapatával: Bolla Gábor szaxofonossal, Nagy László gitárossal, Barcza Horváth József baszusgitárossal és Jellinek Emil dobossal. A következő hónap főszereplője a dobos Szendőfi Péter és a billentyűs Romhányi Áron lesznek, akik a videoanimációkkal közreműködő VJ Csiburival július 7-én adnak ízelítőt a nujazzt, drum'n'basst, junglet és break-beatet ötvöző, sok elektronikus effektet és samplet alkalmazó zenéjükben. Az est sztárvendége Brandon Fields Amerikából jön, híres mestersége: tenorszaxofonos.

További információ: www.mupa.hu, www.gramofon.hu

Raiffeisen Jazzklub Újabb jazzarcok

Az idén a magyar jazz tíz arcát bemutató Raiffeisen Jazzklub nyáron is markáns zenei egyéniségeket állít a Fogadó színpadára. Június 5-én László Attila lesz a főszereplő, aki a tőle régóta megszokott elegáns játékmódban, lendületes gitárszólókkal teli organikus contemporary jazzt kelti életre. Az utóbbi időben egy ifjú tehetségekből verbuvált formáció élén is maradandót alkotó gitáros-zeneszerzőtől a következő hónapban Váczi Eszter és a Szörp egy határozott stílusváltással veszi át a stafétát. A bájos és fátyolos hangú énekesnő csapata talán a legigazibb hazai acid jazz-zenekar, akiknek igényesen és nagyon kellemesen fülbe mászó muzikáját július 3-án hallgathatjuk a Millenárison.

További információ: www.gramofon.hu

Ruccanjunk ki Pat Methenyvel

Pat Metheny minden koncertjén hatalmas sikert arat Magyarországon, ami a világ egyik legjobb jazzgitárosától szinte természetesnek vehető. A honi közönségnek azonban rendszerint sikerül kicsalogatnia a művészből azt a pluszt, amitől játékka több lesz a rutinos sziporkázásnál, s így annál jóval maradandóbb élményt szerez számunkra. Remélhetően nem lesz ez másképp július 4-én sem, amikor Metheny a néhány éve a jelenlegi felállásban működő triójával, a dobos Antonio Sanchezzel és a bőgős Christian McBride-dal ismét visszatér hozzánk. A kíséret virtuóz tagjait, akik maguk is sztárok (Sanchez azelőtt többek között Chick Coreával, John Patituccival és Michael Breckerrel muzikált, McBride pedig Herbie Hancock, Diana Krall és Sting gyakori partnere) szintén ismerősként köszönhetjük itthon. A zenekar a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon mutatja be első közös, Day Trip című albumát, Metheny stílusteremtő pályájának egyik legkitűnőbb triólemezeit (melyről a 97. oldalon olvasható recenzió).

További információ: www.danubiusmusic.com

Az összeállítást készítette: Laczkó Krisztián

Váci Eszter, a legigazibb hazai acid jazz-zenekar énekesese

Pet Metheny – több rutinos sziporkázásnál

Lamantin Fesztivál

Szombathely Európa-szerte híres zenei eseménye, az idén június 23-28. között zajló, kilencedik alkalommal megrendezésre kerülő Lamantin Jazz Fesztivál tervezett programja ezúttal is számos csemegét tartogat. A meghívott művészek között találjuk a funk extatikus ritmusait játszó amerikai LMT Connectiont, a New Orleans-i bluest magával hozó Jon Clearyt, az Oscar Peterson nyomdokain haladó Benny Greent, a kiváló lengyel trombitást, Piotr Wojtasikot, a világszínvonalon fújó szájharmonikás Pribojszki Mátyást és a gitáros Snétberger Ferencet is, hogy csak szemezgezzünk a hazai és nemzetközi kiválóságok sorából.

További információ: www.lamantin.hu

Vár Gyula

A Gyulai Várszínház júniustól augusztusig zajló, sokszínű összművészeti fesztiválja ugyancsak bővelkedik a zenei programokban, melyek közül nem hiányozhat a jazz. Július 19-én a rendezvény sztárvendége lesz a fúziós gitárfenomén Mike Stern és a Yellowjackets zenekar, fellép a Fekete-Kovács Kornél Quintet, a Borbély Műhely és a Gyulai Big Band. Másnap blues tölti be a várfa-

lakat: az amerikai Ron Ringwood Blues Band, a román Bega Blues Band, majd a Mississippi Grave Diggers és a Route 44 koncertjein.

További információ: www.gyulaivarszinhasz.hu

Belvárosi

Sambosi Jazzfesztivál

A Sambosi koncertszervező cég idén tizenegyedik alkalommal ismét saját fesztivállal gazdagítja a nyári jazzkalendáriumot, mely négy napon át a műfaj honi kiválóságait állítja a Pesti Vármegyeháza színpadára. A program nyitó koncertjeit július 29-én a zongorista Szabó Dániel és az ütőhangszeres Dés András triói adják, majd másnap Felly K Szeretni bolondulásig című lemezének bemutatóját hallgathatjuk. Július 31-én a primás Roby Lakatos roma hagyományokat éltető csapata játszik, a zárónapon pedig itt lesz Tony Lakatos és Gypsy Colours zenekara, valamint a Tomsits Rudolf Jazztrombita Tehetségutató Verseny győztese.

További információ: www.sambosi.hu

Harc a jazz ügyéért

Horváth Kornél Kossuth-díjas

Horváth Kornél ütőhangszeres művészünk idén kiemelkedő elismerésben részesült: Pege Aladár, Szakcsi Lakatos Béla és Dés László után ő lett a negyedik jazzmuzikusaink közül, akit Kossuth-díjjal tüntettek ki. Úgy érzi, a díj nem csak neki személyesen szól: a honi jazz egészének egyre nagyobb megbecsültségét jelzi.

➔ Bércesi Barbara

Talán kevesen tudják, hogy az ötvennégy éves Horváth Kornél fuvolistaként kezdte pályáját, a kezdő lökést a Jethro Tull zenéje adta. A kitartó gyakorlásnak és kiváló tanárainak köszönhető, hogy rövid idő alatt magas szintre jutott a hangszeren. Mivel elsősorban improvizálni szeretett volna tanulni – Ian Andersonék zenéjében is az improvizációk ragadták meg leginkább – 1974-ben vendéghallgatóként került fel a budapesti jazz tanszakra. Azért vendéghallgatóként, mert nem volt fuvola szak, Gonda János jóvoltából viszont az elméleti és a zenekari gyakorlat órákon is részt vehetett. A tanszakon csupa kvalitásos zenéssel ismerkedett meg, s ez időre esik a László Attilával való kapcsolat kezdete is, akinek Kaszakó

együttese második helyezett lett az 1977-es Ki mit tud?-on. „Eredetileg itt is fuvolista voltam, de nem volt mindig fújnivalóm, s mivel a zenekarnak nem volt dobosa, néha jól jött az ütőhangszeres erősítés a ritmusszekcióban” – magyarázza. Autodidakta módon sajátította el a különféle ütőhangszereken való játékmódot, többek közt a Dely fivérektől leste el a különböző – főként a kongajátéknál alkalmazott – fogásokat, illetve az 1980-as évek közepén Szalai Péter beavatta az indiai ütős hagyományok, így a tablajáték rejtelmeibe is. „Óriási élmény volt a Trio Stendhallal 1988-ban a dél-indiai bangalore-beli fellépés, ahol ottani zenészekkel is találkoztam, s játszottunk is együtt” – meséli. Amikor még állt a vasfüggöny, nem szerezhette be akármilyen hangszer. Jobb híján cserépdobon kezdte képezni magát, s ezen fejlesztette ki a védjegyévé vált, rendkívüli virtuozitást lehetővé tevő ütéstechnikáját – innen a „rag handed” megnevezés.

Ha valaki végigtekint Horváth Kornél szakmai útján, föltűnhet neki, hogy rengeteg olyan formációban játszott/játszik a Kaszakótól az ESP Groupon, a Thingsen, a Trio Stendhalon és a László Attila Banden át a Mirrorworldig, amelyek jellemzően nem a swinges lüktetésű jazzre alapítják struktúráikat. Ezzel együtt azt vallja, hogy mindennek a swing az alapja, s ha az nincs is explicit módon kifejtve a zenében, csak olyan közegben szeret játszani, ahol a swinges érzet jelen van. A másik alapvető stílári irány, amely meghatározta munkásságát, az a különféle népzenei jazzel alkotott ötvözete, amit ma úgy neveznek: world fusion. „Minden onnan jön – hangszúlyozza –, a nagy magyar komponisták is a népzenehez nyúltak vissza, annak értő felhasználásával alkottak.” Pályájának elmúlt tíz éve igazi sikert hozott a külföldi szereplések terén is; számos nemzetközi formációban lépett fel, így többek között Alegre Correával, Enver Izmailovval és Stoyan Yankoulovval.

A Magyar Jazzművészek Társaságának égisze alatt folytatott szervezői és érdekképviselői tevékenységének köszönhetően látványosan megélné a hazai jazzélet: létrejött a Columbus Jazzklub, „megépült” az Európa Jazzhíd, s jazzelőadóinkra, így magára a műfajra is egyre-másra figyel fel a szélesebb közvélemény. Az ő kezdeményezésére jött létre a művészekből és a szakszervezet képviselőjéből álló jazz-grémium, amelynek feladata a jazz műfaj képviselete a kulturális kormányzattal és a magyar zenekultúra más képviselőivel folytatott tárgyalásokon. Mint Horváth Kornél mondja: „A jazz ügyéért való folytonos harc sok időmet és energiámat elveszi, amiért muzikusként nagy árat fizetek. Remélem, hogy néhány év múlva már csak a zenélésre és a családomra összpontosíthatok, hiszen ezek a legfontosabb dolgok az életben.”

Horváth Kornél névjegyévé vált virtuóz ujjpergető technikája

Fotó: Cabi Szalai / Művészetek Palotája

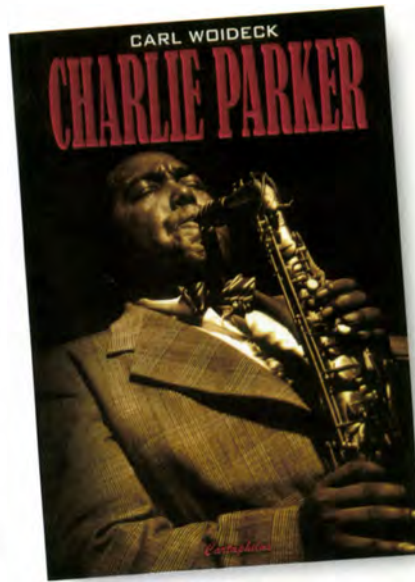
Horváth Kornél nyári koncertjei:

Július 4., Szatmárnémeti Jazz Fesztivál: Horváth Kornél – Lukács Miklós duó
 Július 13., Szegedi Jazz Napok: Alegre Correa – Horváth Kornél Duó
 Július 22., Győri Nyár: Alegre Correa – Horváth Kornél Duó

CARL WOIDECK: CHARLIE PARKER**Cartaphilus, 2007; 304 oldal**

„Mindannyian Parker köpenyéből bújtunk elő” vagy „Bird él” – ezek és ehhez hasonló szlogenek jártak New York-i jazzkörökben a fiatalon eltávozott altszaxofonos halálát követően. A nagy kortárs, Charles Mingus pedig egyszer azt mondta, hogy amikor Parker csúcsformában volt, akkor a hallgatóság még a hajszinét is megmondhatta volna annak a nőnek, akire Bird játék közben gondolt. A legendás zenész hangszertudásánál csak zseniális újításai fontosabbak a műfaj fejlődése szempontjából. Tevékenysége minden téren újat hozott: harmóniai és ritmikai szempontból, a tonalitás és a melódia területén, illetve az improvizáció rangjának visszaállításával. A megkerülhetetlen művészszemélyiség máig hat az őt követő generációkra, függetlenül attól, hogy milyen hangszereken játszanak. Születésének 75. évfordulóján, 1995-ben a Down Beat címlapján ezt olvashattuk: „Bird Still Lives”. Valóban, ma is él. Jelentősége Mozartéhoz hasonlítható, nála is nehéz megvonni az elképzelés és a megvalósítás közötti határvonalat.

Dicséretes, hogy végre magyarul is megjelent egy róla szóló monográfia, még akkor is, ha vannak fenntartásaink vele kapcsolatban. A kötet struktúrája igencsak rendhagyó: egymástól teljesen elkülönítve tárgyalja a tragikus sorsú

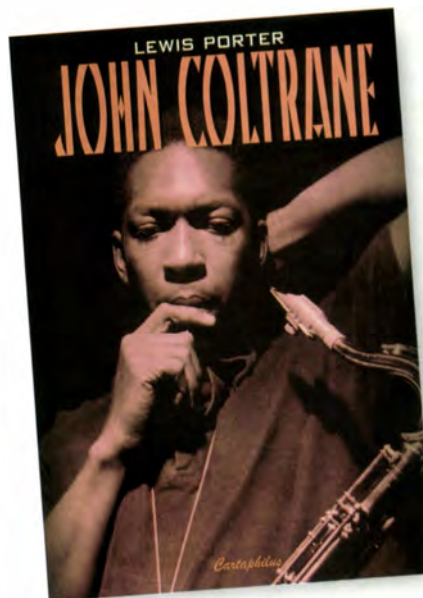

zedelmében kizárólag Miles élettörténetét taglalta.

Élünk a gyanúval, hogy ez a könyv csak azért került be a kiadó – elég szerencsétlenül – „Legendák élve vagy halva” névre keresztelt sorozatába, mert a jazz-zenészekkel foglalkozó kötetek eredeti kiadója azonos. Talán szerencsésebb lett volna ezt a sajátos szempontot félretéve a Parkerrel foglalkozó könyvtárnyi irodalomból egy másik, olvasmányosabb kötetet közreadni a hazai jazzrajongók egyre népesebb tábora számára. *Márton Áttila*

LEWIS PORTER: JOHN COLTRANE**Cartaphilus, 2007; 488 oldal**

Egy barátom, meglátva a könyvet a kezemben, megkérdezte: „Na, és milyen?” Mivel még nagyon az elején jártam, ezt válaszoltam: „Egy Coltrane-könyv csak jó lehet!” John Coltrane, aki a modern jazz megújítója volt, mindenképpen a műfaj legnagyobbjai közé számít, sőt a korai mesterekhez képest hatása még ma is elsődlegesen érezhető. A művész fontossága tükrében meglep, hogy mégis milyen szegényes a bibliográfiája, pedig életútja már negyven éve lezárult. Coltrane pályáját alapvetően kétféle szempontból lehet szemlélni, egyrészt a technikai, zeneelméleti újítások, másrészt pedig a játékában elsőként megjelenő spirituális megközelítés felől. A mester életművében persze e két aspektus egymást feltételező, kiegészítő, egységes elemként jelent meg. A korábbi, Coltrane-t szinte vallásos érülettel magasztaló monográfiákkal szemben Porter inkább elemző, nagyon alapos zeneelméleti munkát írt. A szerző valóban beható ismerője Coltrane újító elméleti munkásságának, mert az utóbbi 15–20 év lemezkiadásain rendre az ő remek dolgozatai olvashatók. Ebben a munkájában teljes képet kaphatunk Coltrane zeneelméleti rendszeréről, harmonizációs és kompozíciós technikáiról. Muzsikusként nagyon dicséretesnek találtam a könyvben található kottapéldákat és transzkripciókat is, más kérdés, hogy egy laikus ezekkel mit tud kezdeni.

Ami a kiadvány képanyagát illeti, az az érzésem, hogy a magyar kiadásból a képek egy részét kispórolhatták. Mindössze talán öt fotó látható a könyvben, ezzel szemben a szövegben sok faksimile szerepel. Coltrane jegyzetei, kottái stb. És itt elérkezünk az amúgy dicséretes kiadvány magyarításának problémájához. Általában a fordítás rendben volna, csak ott mutatkoznak problémák, amikor zenei kifejezések kerülnek elő. Zavaró, amikor olyan, a jazzszakmában használatos kifejezésekre, melyekre a hazai muzsikuskok már megtalálták a magyar megfelelőt, megpróbálnak új szavakat kreálni. A korrektség kedvéért megemlítem, hogy némelyikük egészen szellemes. Még zavaróbb azonban, amikor zenei leírások kerülnek elő a szövegben, és sem a fordító, sem a szerkesztő, sem pedig a szakértő nem

érti, hogy mit fordítanak, így érthetetlen katyvasz születik. A magyar kiadás szerkesztői hibája a rengeteg névelírás, ugyanazok a nevek sokszor különböző helyesírással fordulnak elő a szövegben.

Ezek a hibák nagyobb odafigyeléssel természetesen kiküszöbölhetők lettek volna. Mindenesetre dicséretes, hogy egy ilyen hiánypótló munka végre hozzáférhető lett a magyar könyvpiacra, ráadásul több jazztémájú kiadvánnyal együtt. *Friedrich Károly*

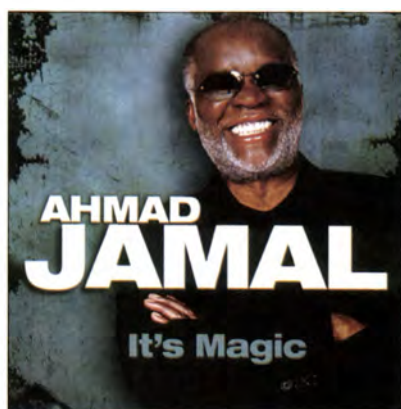
CHICK COREA-GARY BURTON:
THE NEW CRYSTAL SILENCE

★★★★★

A Chick Corea-Gary Burton Duó véletlenül jött létre 35 évvel a jelen album keletkezése előtt, mikor egy németországi fesztiválon a szervezők minden jelenlevő muzsikust felkértek, hogy vegyenek részt egy jam sessionön az esemény fináléjaként. Történt, hogy mindössze ők ketten mondtak igent, és ott találták magukat kettesben a pódiumon. Produkciójuk elsőprő sikere vezetett a Crystal Silence című emblemikus ECM-album elkészítéséhez, amely meghatározónak bizonyult az akkor induló kiadó zenei aurájának formálásában. „Amikor a Crystal Silence megjelent, sugárzott belőle valami friss, üde minőség, amit oly gyönyörűen fejez ki a cím, a fantasztikus fotó a borítón és minden, ami a darabokból, az improvizációból és az egész zenei koncepcióból árad” – írja Pat Metheny az album kísérszövegében. „Harmcöt év után az a frissesség még mindig érződik zenéjükön, köszönhetően három évtized közös tapasztalatának.” Amikor meghívást kaptak, hogy a Sydney Symphony Orchestrával játsszák el néhány darabjuk feldolgozását, Chick Corea arra vágyott, hogy komolyan kipróbálja magát hangszerelőként. Nem most kellett életében először nagyzenekari hangszereléssel kísérleteznie, Tim Garland kreativitását pedig már ismerte. A dupla album első lemezén a Sydney Operában elhangzott koncertek anyagából öt újjászületett Corea-kompozíció szerepel, köztük a címadó Crystal Silence és persze a La Fiesta, melyet éppen az egykori ominózus jam session idején megjelent első Return To Forever-albumra komponált, és amit a színpadon tanított meg Gary Burtonnak. A második lemez csúcsmódban a duett, a komponista Corea és az improvizátor Burton, a fináléban még egy La Fiesta oppusszal.

Szigeti Péter

Concord – Universal
0888072306301

AHMAD JAMAL:
IT'S MAGIC

●●●●○

Ahmad Jamal, a bebop-zongorázás egyik legjelentősebb figurája júliusban lesz 78, de ezt nincs ember, aki erről a lemezről – csak a fülére hagyatkozva – megmondaná. Elementáris erővel, dögös ritmussal és a rhythm-and-bluesből merítő, de attól biztos távolságot tartó stílusban zongorázik. Három év után megint új albummal jelentkezett, így akár a bölcs és szenvedélyes Jamal reneszánszáról is beszélhetünk. Aki nem ismeri, arra óriási felfedezések várnak. Kedvcsinálónak annyit, hogy Jamalt megpróbálták összehozni Cannonball Adderley-vel és a fiatal Miles Davisszel. Nem Davisen múlt, hogy Jamal nem annyira világhírű, mint lehetett volna. Hogy miért nem ismerik többen, más lapra tartozik, de összefügg a show business furcsaságaival. Meg azzal, hogy szinte mindig a zongorás triót preferálta, ha nem muszáj, nem tér el tőle. Itt is csak annyiban, hogy példásan összeszokott kíséretét (Idris Muhammad dobos és James Cammack bőgős) Manolo Badrena egészíti ki a legtöbb számban, de mivel a zongora Jamalnál ütőhangszer – hogy Muhammad eszméletlen time-járól már ne is beszéljünk –, így olyan nagyon sok dolga perkásunknak nem marad, bár azt jól elvégzi. Azért Jamal nem annyira kalapál, mint Tyner, és nem is annyira „afrikai”, mint Randy Weston – bár hozzá is sokban hasonló –, azontúl meg Joe Sample rezgésszámával tart lelki rokonságot.

Szép szimmetrikus, nagyjából A-B-A építkezés jellemzi a lemezt, meg a számokat is, az egy medley-t beleértve. Gyorsat lassú követ, és megint előről, de hát Jamal mindig is az építkezés és dramaturgia, no meg a színpompa mestere volt. Témái (pl. Back To the Island) frissebbek, mint valaha. Előadása igazán elbűvölő, bár nem megunhatatlan.

Zipernouszky Kornél

Dreyfus – Karsay és Társa
FDM 46050 369182

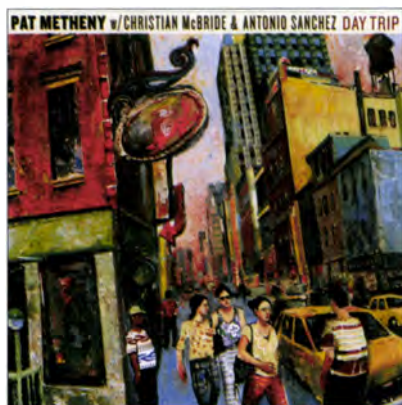
BRAD MEHLDAU TRIO:
LIVE

●●●●●

Kulturális hely a Village Vanguard. A New York Greenwich Village negyedében több mint hetven éve működő klubban a jazztörténet szinte minden fontos alakja megfordult, vagy vett fel ott lemezt. Sonny Rollins volt az első 1957-ben, a leghíresebb Live at the Vanguard-albumok pedig leginkább John Coltrane és Bill Evans nevéhez kötődnek. Brad Mehldau első Vanguard-albuma 1997-ben jelent meg az Art of The Trio sorozatának részeként, melyet két további követett. A most megjelent „Live” című duplaalbum, sorrendben a negyedik, bár hozzá a Mehldau-tól megszokott izgalmi szintet, mégis több ponton eltér a korábbiaktól. Az egyik ilyen pont az új dobos, Jeff Ballard személye. Ő új energiákat, impulzusokat, sőt játékmódokat hozott a trióba, mely mindenképpen említésre méltó. Elég, ha a több mint húszperces Black Hole Sun című tracket végighallgatjuk, mely balladaként indul, aztán rockos, majd free, sőt uptempo stációkon keresztül ér a codához, ahol a bőgő ostinatójára már szinte beszélnek Ballard dobjai, ahogy Mehldau kitéréseit ellenpontozzák. Larry Grenadier-nek is megvannak a nagy pillanatai, ilyen például Jimmy Heath C.T.A. című számában a mesteri „walking” szóló, de azért ez ne tévesszen meg senkit: ez a trió elsősorban Mehldauról szól. A kezdeményezés mindig az övé, a többiek vagy követik, vagy éppen leállnak, ha a pillanat úgy kívánja, és hagyják, hogy Mehldau elkalandozzon. Ez történik például a The Very Thought of You-ban vagy a More Than You Know-ban. Az első és a mostani élő lemez egy közös pontja a Countdown. Egyre tökéletesedik a játékmód, melyet kötött formájú szabadságnak is nevezhetünk, és amely Mehldau sajátja. Jó hír, hogy a Nonesuch weblapján egy teljes Vanguard-beli este anyaga is elérhető.

Bori Viktor

Nonesuch – Warner
376252

PAT METHENY W/CHRISTIAN MCBRIDE
& ANTONIO SANCHEZ: DAY TRIP

Pat Metheny 1976-ban Jaco Pastorius és Bob Moses oldalán egy triólemezzel debütált. Három évtizedes karrierjében azóta is jelentős állomás minden egyes trió, gondoljunk csak a Rejoicingra, a Question and Answerre vagy a Trio 99>00-ra. A populárisabb Metheny Groupot hallva nem feltétlenül, de ezeken a felvételeken mindenképpen kiderül, Metheny játéka mennyire táplálkozik a Wes Montgomery fémjeleste jazzgitáros hagyományból. Ennek ellenére a mostani tíz szám egyike sem standard, sőt a legtöbb Metheny-kompozíció most először lett rögzítve CD-n. A Red One és a We Were Free a két kivétel, előzőt a John Scofield-dal közösen készített albumról, utóbbit pedig Kevin Mahogany előadásában (Free címmel) már hallhattuk. A zenekar motorjaként működő Metheny szinte az összes gitártípust megszólaltatja. Játsszik jazzgitáron (Son of Thirteen) torzított hangszínen (Red One) nejlon- (Is This America?) és fémhúros akusztikus gitáron (Dreaming Trees), de még a gitárszintetizátor is feltűnik egy rövid jelenet erejéig. Ezzel együtt sem eklektikus a lemez. Metheny mindig felismerhető, néha talán túlságosan is. Partnereivel, a bögös Christian McBride-dal és Antonio Sanchez dobossal az elmúlt években rendszeresen játszanak együtt. Ismerve a trió egy nemrég rögzített koncertfelvételét, személy szerint sajnálom, hogy nem egy-két évvel és jó néhány fellépéssel később vették fel az albumot. Az is fölösleges kompromisszumnak tűnik, hogy mindössze egy napot dolgoztak a stúdióban. A koncerttel szemben itt a két kísérő hangszer mindvégig a háttérben marad. Még a magukkal ragadó hangszerezési megoldások sem tudják feledtetni azt a tüzet, ami háromjuk egyenrangú játékát jellemzi előben.

Párniczky András Gábor

Nonesuch – Warner
7559-79956-1

GADÓ GÁBOR:
BYZANTINUM

Gadó Gábor valószínűleg a legtermékenyebb magyar jazzmuzikus: aki 1999 óta a tizedik saját albumával rukkolt elő a BMC jóvoltából. Ez a statisztikai tény bőbeszédűséget sugall, ami látszólag ellentmondásban van Gábor meditatív, a belső világ útjain haladó személyiségével. A Byzantinum igen változatos: hol szabad zenei, hol relatíve konvencionálisan strukturált, hol pontszerűen elhelyezett hangokból álló, minimalista, hol sűrű textúrájú, szenvedélyes atmoszférájú darabjait hallgatva előjönnek és egységbe rendeződnek a hosszú évek során elszórt, olykor miniatűr beszélgetés-meditációink darabjai. Az album kísérőfüzetében Dolinszky Miklós archaikus nyelven írott apokrif szöze a XXI. század Istentől elfordult, a teremtés örömét a maguk örömpötéikaival elpusztító emberekre váró apokaliptiszis után ezt profétálja: „Amiképp kívül a' pusztulás mindent egyé tett, azonképpen az emberek a' szívökbön lettek egyé. (...) És ismét egyszerű lett az embereknek életek.” A legelső Gadó együttes neve Joy, azaz öröm volt, és a kultúrák egybekapcsolódásáról szólt; ahol egy visszatérő, régi dal enyhíti a tompa, nem szűnő fájdalmat, és a gondolatok melankolikus játékban mosódnak össze. Az akkori kompozíciók később vissza-visszatérnek.

Gadó Gábor elindult nyugat felé, majd ismét keletre, úgy mond „hazafelé” tartott, és most itt is, ott is van, hiszen az Isten Bizáncban is ugyanaz az egy. A jól ismert francia együttes tagjain kívül alternatív ritmusszekciót alkot Szandai Máttyás és Geröly Tamás, aki nyugati eszközökön keleti dramaturgiával intonál. Fábry Boglárka marimbája és vibrafonja már más BMC-opusokat is átzengett. Rozmán Lajos pedig a kortárszenei hangzásvilágot teszi tágasabbá klarinétjaival. Szigetzi Péter

BMC Records
BMC CD 137

LIONEL LOUEKE:
KARIBU

Amikor múlt szeptemberben Lionel Loueke, Massimo Biolcati és Németh Ferenc a MOL Budapest Jazz Fesztivál zárókoncertjén fellépett, már túl voltak azon a lemezfelvételen, melynek eredménye a Karibu, Loueke első albuma a Blue Note kiadónál. A Terence Blanchard, majd Herbie Hancock sidemanjeként nevet szerzett benini származású gitáros most már saját jogán van jelen a nemzetközi élvonalban, s vele együtt a trió másik két tagja is. Bár Loueke kijárta az összes „elit” jazziskolát, először a Berklee-t, majd a Monk intézetet is, mégis mintha hidegen hagyná az amerikai jazztradíció, játéka annak nyoma sincs. Viszont dúdol, énekel, preparálja és elektronikát ad akusztikus gitárjához, harmóniai – az elhangolásnak köszönhetően – inkább zongoraszerűek. Zenei szuverenitását megtartva olyan új utakat jár be, melyekre szívesen szegődnek útítársul olyan nagyságok, mint Hancock vagy Wayne Shorter. A címadó első szám még viszonylag könnyű szórakozást ígér, de a másodikból (Seven Teens) mindjárt kiderül, itt komolyabb dolgokról van szó. A zongoraszólo alatt a Loueke trió egy időre Hancock trióvá alakul, figyelemreméltó, ahogy Németh Ferenc reagál Hancock rezdüléseire, ezzel is bizonyítva, hogy milyen nagyformátumú muzsikussá nőtte ki magát. Loueke saját kompozícióiban favorizálja a páratlan ütemeket, 13/4-ben van például az Agbannon Blues, de még a lemezen szereplő két standard, Carmichael Skylarkja és Coltrane Naimája sem ússza meg a „páratlanítást”. A Light Dark, melyben Hancock és Shorter is közreműködnek, kétségtelenül a korong legnagyobb zenei teljesítménye, elsősorban az öt muzsikusi interakcióinak köszönhetően. A záró szám, a Nonvignon viszont akár még sláger is lehet. Bori Viktor

Blue Note – EMI
19202

LIZZ WRIGHT:
THE ORCHARD

●●●○○

Bajban vagyok, mert az ilyen típusú albumokról szívem szerint két kritikát írnék: egyet a hallott produktum minőségét szakmai szempontból szemlélve, egy másik meg arra felelne, az illető album által mennyit haladt előre a zene a világban. Ez azért volna jó, mert akkora a két megközelítés közti szakadék, hogy azt roppant nehéz a tudathasadás látzatának elkerülésével egyetlen rövid dolgozatban megfogalmazni. De mit tehetek, megszoktam, hogy nincs más választásom, tehát az első megközelítés szerinti kritikában Dr. Jekyllként megírom, hogy a *The Orchard* gyönyörűen szól, minden közreműködő tökéletesen játszik, és az egész anyag végig teljesen egységes hangulati és zenei szempontból egyaránt, az eredeti szerzemények és feldolgozások jó arányérzékkel válogatott keveréke pedig kifinomult egészé formálódik. Ugyanerről a lemeztől aztán Mr. Hyde megállapítaná, hogy semmi olyat nem tudnék írni róla, ami ne lenne igaz egy Norah Jones-lemezre is, nincs az egész albumon egyetlen olyan eredeti gondolat sem, amiről azt mondhatnánk: „ez igen, ezért érdemes volt ezt a lemezt pont most, pont ezzel a tartalommal megcsinálni”. Nehéz lenne igazságot tenni, hogy a tudathasadat hangok melyikének lehetne igaza. A megoldást a semmiből előbukkanó, kompromisszumkereső harmadik személyiséggem adhatja (ha már skizofrénia, akkor ne hallgassuk el a teljes létszámot). Ha valaki nagyon kedves, hallgatható háttérzenére vágjuk, az hallgasson Dr. Jekyllre, és nem fog csalódni a CD-ben. Ha viszont a jazzes popzenét még nem tekinti teljesen lezárt műfajnak, ahol már semmi újat nem lehet mondani, akkor az fontolja meg Mr. Hyde intelmeit, különben a *The Orchard* kellemetlen meglepetést fog szerezni neki.

Huszár Endre

Verve – Universal
0602517511262

DIANNE REEVES:
WHEN YOU KNOW

●●●○○

Az 1956. október 23-án született gyönyörű fekete diva már negyedszázada a jazzéneklés élvonalában van. Kvalitásait leginkább Sarah Vaughan-éhoz hasonlíthatjuk. A közismerten sokirányú zenei ízléssel bíró művésznak szinte minden albumán sokféle stílussal találkozhatunk, a konvencionális jazzvokál és a scattelés mellett a pop, az R'n'B, a country, a latin vagy az Afro-Cuban stílustól sem idegenkedik. Énekes társai többségénél nagyobb jelentőséget tulajdonít a dalszövegeknek, amit kiadója is méltányol, hiszen más albumaihoz hasonlóan ezúttal is megtaláljuk a szövegeket a kísérfüzetben. Ezen a korongon tíz melódia szólal meg a jól ismert energikus, kristálytisza hangon. Érett, mélyen emocionális előadásmódja kitűnően alkalmas a repertoárra felvett – a szeretetről, a szerelemlről szóló dalok – interpretálására. Nem véletlenül olvashatjuk a füzetben Pál apostol híres definícióját a szeretetről a verseket követően.

Mégis mi a baj ezzel a lemezzel? Az, hogy elkészítéskor valószínűleg a jó eladhatóság volt az elsődleges szempont, és az eredmény a rutinmunka benyomását kelti. Éppen egy éve hasonló panaszaimnak adtam hangot a kiadó „Music for Lovers” sorozatában megjelentetett Reeves-album kapcsán. A különbség az, hogy ott a szisztematikus válogatás okozta a színvonal esését, ez azonban egy vadozatú produkció, egy sorlemmez. Ilyen albumok készítésére vették rá évtizedekkel ezelőtt a nagy Sarah Vaughant is. Nos, itt is „bevetettek” mindent: olykor vonósokat, máskor gyermekkorúst vagy háttérvokált, gitárokat és Rhodes-zongorát, jellemzően csak egyetlen számban szólal meg egy árva szoprán-szaxofon. A „smooth jazz” kedvelői biztosan ujjonganak, én pedig felteszem Reeves valamelyik korábbi, vérbő jazzalbumát.

Márton Attila

Blue Note – EMI
896582

ESPERANZA SPALDING:
ESPERANZA

●●●○○

Esperanza Spalding új színfoltot képvisel a kortárs jazzben, amit nagy örömmel fogad az új hangra vágyó zeneszerető. A huszonhárom éves ifjú hölgy kétségkívül nagy tehetség. Hangja gyönyörű, ami természetesen nem elég a jó előadáshoz, de rendkívül változatosan, mindig az adott stílushoz alkalmazkodva használja azt. Emellett bőgőzik – ami már önmagában kuriózum –, és zenét is szerez. A dalokat három nyelven énekli: portugálul, angolul és spanyolul. Teljesen otthon van a jazzben és a latin zenékben, így remekül ötvözi őket a maga kifinomult módján. Ha akar, elénekel egy csöndes bossa novát klasszikus stílusban. Az *Esperanza* című új albumon szereplő dalok nagy részét ő komponálta; ezek azt sugallják, hogy rendkívül érett és tehetséges zenésszel van dolgunk. Minden dal külön világ. Remekül játszik az „énekhangszereléssel”: a hangszerek és az énekhang között különös érzékenységgel találta meg a harmóniát. Vannak az albumon ismert dalok is, amelyekhez Esperanza hozzátette a maga fűszereit. Ilyen például a *Body and Soul* spanyolul (*Cuerpo y Alma*), amely a címmel ellentétben nem latinosan hangzik el, hanem erősen szvingelve. Vagy *Baden Powell* és *Vinicius de Moraes* gyönyörű *Samba em preluídoja*, egyszerűen, bossa novásan – ebben a számban hallható igazán bőgőjátéka. Egy ideig önmagával duózik, majd belép az elhagyhatatlan gitár. A zenekar is tapsot érdemel: igényes improvizációk és valódi összhang jellemzi a játékokat. Esperanza Spalding ezen a lemezen is stílusból stílusba, egyik hangulattól a másikba úszik, és mindezt olyan igényesen teszi, hogy az ember figyelmét folyamatosan önmagára irányítja. A hallgató tudja, hogy mindig számíthat valami újra.

Vörös Eszter

Heads Up – Karsay és Társa
HUCD 3140

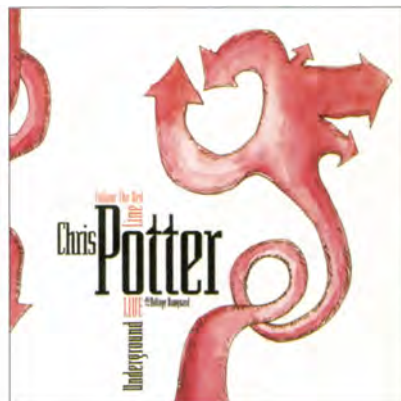
**CHRIS POTTER 10:
SONG FOR ANYONE**

●●●●○

Saját nemzedékén belül, a harminchét éves amerikai tenor- és szopránszaxofonos, Chris Potter váltja ki zenésztársaiból a legnagyobb érdeklődést. A „Song For Anyone” előtérbe helyezi a művész eddig kevésbé ismert, zeneszerzői tehetségét is. A zenekar szokatlan összetétele (szaxofon, fagott, fuvola, klarinét, hegedű, brácsa, cselló, gitár, bőgő és dob) lehetővé teszi, hogy a szaxofonos – saját ars poeticáját követve – jóformán bármilyen zenei irányzat felé nyithasson. A fafúvósok és vonósok kombinációjával elért klasszikus hatások sokkal integráltabbak a szaxofonszólókkal, mint annak idején Charlie Parker, Stan Getz vagy Art Pepper „szaxofon plusz vonósok”-jellegű kísérleteinek esetében, az összehatás pedig koherensebb, mint akár Stan Kentonnak, akár a Third Stream iskolának a szimfonikus hangzás irányába tett merész kiruccanásaiban. Az egységet biztosítja, hogy Potter nem csak szerezte, de hangszerezte is az album egész anyagát, a koncepció teljesen a sajátja. Ezzel együtt itt valódi csapatmunkáról van szó. Természetesen Chris Potterre hárul a sztárszólista szerepe, amelyet nagyszerűen lát el, de másokat is hagy érvényesülni. Erica von Kleist fuvolán, Michael Rabinowitz fagotton és Mark Feldman hegedűn ajándékoz meg felemelő pillanatokkal, míg a gitáros Steve Cardena és a bőgős Scott Colley a világzenei színeket kölcsönzi a palettának. Maga Potter technikailag nem marad el a szaxofonosok új nemzedékének többi bálványától, Joshua Redmantól, James Cartertől vagy akár a néhai Michael Breckertől (akinek az albumot dedikálta), de ezeken a felvételeken nem a Paganini-effektus dominál. Az album sokszínű, rengeteg árnyalattal, mélységgel, sőt szenvedéllyel teli, ezzel együtt visszafogottabb, mint bármi, amit eddig Pottertől hallottunk.

Pallai Péter

EmArcy – Universal
0600753019078

**CHRIS POTTER'S UNDERGROUND:
FOLLOW THE RED LINE - LIVE AT THE
VILLAGE VANGUARD**

●●●●○

Potter arra a szokatlan lépésre szánta el magát, hogy egy időben jelentessen meg két, egymástól teljesen eltérő albumot. A Song for Everyone klasszicizmusával ellentétben a New York-i Village Vanguard klubban készült koncertfelvételeken gyakran kökemény funk- vagy rockhatásról is tanúszkodó muzsikát hallunk. Az Underground együttes egyik nagy erőssége az itt Rhodeseon játszó Craig Taborn. Balkeze, amikor szükséges, kiváltja – ha árnyaltabb formában is – a funky zenében nélkülözhetetlen basszusgitárt. De nem a hetvenes évek jazz-funk stílusáról van itt szó. Az első hallásra funky basszusnak tűnő Rhodeson például latinos groove-ba fordul az Arjuna című felvételen. Adam Rogers fantáziadús, visszafogott gitárjátékát sem a wah-wah pedál határozza meg, inkább öröndetes kontrasztot szolgáltat, amikor Potter szóloí érdesbe fordulnak. Az érdeség és a keménység sem jellemző a koncert egészére. Chris Potter mindent tud hangszerén, és nem akar egy kerékvágásban megmaradni. A nyitó szám, a Train lassan és logikusan építkezik az esztétizáló kezdetektől a szenvedélyes kibontakozás felé, míg Potter gyönyörű, lírai basszusklarinét-szóloja a Zea című számban páratlan beleérző készségről, szeretetről tanúskodik. A Pop song country hangulata sok tekintetben a Steely Dant idézi, kiváltképp Adam Rogers gitár- és Nate Smith dobjátékának köszönhetően. Az Underground laza és felszabadult. A rafinált poliritmiákban gondolkozó Smith kivételével mindenkinek jut bőséges szólószerep, de a szabadság hatalmas érzékenységgel és egymásra való odafigyeléssel párosul. Ezzel együtt Potter annyira erős szólista, hogy leginkább fokozatosan és művészi felépített, többször az önjöngésig fokozott, free-be hajló szóloí maradnak meg az ember fejében.

Pallai Péter

EmArcy – Universal
0600753019085

**SAXOPHONE SUMMIT:
SERAPHIC LIGHT**

●●●●○

A három tenorszaxofonos, Joe Lovano, Dave Liebman és Michael Brecker, egy izraeli alkalmi jazz-fesztivál fellépésre állt össze Saxophone Summit néven 1998-ban, ahol Coltrane-darabokat adtak elő. Brecker ötlete volt, hogy együtt kellene maradniuk, ennek köszönhetjük, hogy később Budapesten is csodálhattuk a világ legjobb tenorosaát. Új albumuk aktualitását Michael Brecker halála adta, neki ajánlották ezt a lemezt. A formáció a dobos Billy Hart bölcs tanácsára tolta tovább a szekeret, s ő javasolta azt is, hogy Brecker helyére Ravi Coltrane kerüljön, aki 2006-ban veszítette el édesanyját, Alice Coltrane-t, John Coltrane lelki és zenei társát. (A sors úgy hozta, hogy Brecker és Alice Coltrane néhány nap különbséggel távozott az élők sorából.) Az album neve, Seraphic Light, utalás az angyalok első karára, a szeráfokra, természetesen utalás az elhunytakra is, és egyben egy késői Coltrane-szerzemény címe, amely a lemezen is hallható. Még két késői Coltrane-darab szerepel az albumon, ezen kívül pedig az összes szereplő jegyez egy-egy tételt. Súlyos, veretes darabok mind, többé-kevésbé a késői Coltrane-világot tükrözik. Ravi kompozíciója Eric Dolphy Out to Lunch című csodás Blue Note-albumának egyik darabjára emlékeztet.

A Michael Breckerre való emlékezés jegyében szerepel két felvételen Michael bátyja, a kiváló trombitás, Randy Brecker is. A ritmusszekció, Phil Markowitz zongorista, Cecil McBee bőgős és Billy Hart kiválóan teljesít, a három tenoros pedig valóban a modern szaxofonozás csúcseit jelképezi. Az már csak lelki alkat kérdése, hogy kinek melyikük tetszik jobban, mindenesetre komoly szaxofonjáték hallható ezen az albumon nemcsak technika, hanem művészi mélység szempontjából is.

Friedrich Károly

Telarc – Karsay és Társa
CD-83673

**MOÓR BERNADETT:
ELKÉSNİ SZÉPEN KELL**

●●●●○

Bájos csemegével szolgál Moór Bernadett első szólóalbuma, ami feltehetően nem is annyira a jazz-rajongók, mint inkább a populárisabb műfajok kedvelői szívéhez fog közelebb férközni. Az énekesnő pályája komoly alapokkal indult. Hét évig volt az Ungár szalonzenekar vokalistája, majd a kilencvenes évek közepén a popbiznisz beszippantotta őt a playback-dance fénykorának legnépszerűbb lánycsapatába, a Bestiákba, melynek frontembereként aztán Bedhy néven országszerte híres lett. A sikertörténet az együttes megszűnésével, majd az énekesnő 2001-es visszavonulásával félbeszakadt, s visszatérése egészen mostanáig váratott magára.

Az Elkésni szépen kell tizenhárom könnyű dal szórakoztató füzere, szalonmuzsikát idéző kellemes melódiákkal. A csokor a műfajon belül számos stílust vonultat fel, hallhatunk többek között szving-, szamba-, tangó-, bossa nova- és blues-kompozíciókat, balladát és latin jazzritmusokat is. A dalok többsége egy-egy hétköznapi életképet jelenít meg szellemes szövegekkel és többnyire vidám, sőt ironikus hangvételben, ami már önmagában is szerethetővé teszi a felvételt. A számok nagyzenekari hangszerelése Fekete-Kovács Kornél nevéhez fűződik, aki a rá jellemző precizitással teremt big band zenei közeget. A hangzás makulátlan, de helyenként talán nem ártott volna valamivel több és vérmesebb hangszeres szólóval összeköcolni, s ehhez hasonlóan Bernadett énekébe is beleférne egy kicsivel több, óvatosan adagolt dögös blues. A korong erőteljes hangulata mindazonáltal remekül érvényesül, valósággal kíváncsokra rá a Charlie-val közös duett, mely az 1930-as évek Pestjének éjszakai életét eleveníti fel. Könyved. Újra és újra megismételhető szórakozást nyújtó lemez, minden alkalomra. *Laczkó Krisztián*

CLS – Universal
CLS SA 147-2

**IDA SAND:
MEET ME AROUND MIDNIGHT**

●●●●○

Az Act jövőtábol a skandináv pop jazz egy újabb üdvöskjét ismerhetjük meg. A korongon hatalmas betűkkel a „vocal jazz” áruvédjegy van feltüntetve. Nem szeretem a dobozolás, de az olvasót orientálandó le kell szögeznünk, hogy valóban gazdag gospel- és jazzárnyalatokkal bíró soul-funk anyaggal van dolgunk. A tizenhárom szám igen széles skálán mozog: Billy Eckstine-darabtól, egykori Glenn Miller-slágetől kezdve U2-, Eurythmics-, Stevie Wonder-feldolgozásokon keresztül a saját szerzeményekig van itt minden. Ida Sand apja neves operaénekes, anyja templomi muzsikus. Lányukat a gospel felé orientálták, aki nyolc éves korától csellózik, majd zongorázik, és különböző gospel-kórusokban énekel. Megismeri az otthoni gospelmuzsikusokat, majd a hangszávilág és feeling a soul felé fordítja; Aretha Franklin, Ray Charles az ideálok. Végighalad az akadémikus képzés fokozatain mind zongorán, mind énekesként, és szerepeln kezd a számára releváns stílusvilágban. A Nils Landgren Funk Unit lemezein is feltűnik neve, mely együttes egyben első szólólemezének közreműködője is. Az Act házi zenekara professzionális muzsikusokkal működik, köztük a pozanos-énekes Nils Landgrennel, a basszusos Lars Danielssonnal és Ulf Wakenius gitárossal. Ida gyönyörű, erőteljes orgánnummal rendelkezik, a soul-funk groove-okban frazeálása tökéletes, izgalmas, és a különböző forrásokból származó dalokat sikerült egységes stílussá formálnia, melyről semmiképpen sem állítanám hogy egyéni, de atmoszférájá magával húzza a hallgatót. Két ballada, az At Last és az epilógusnak szánt saját dal, melyet szólóban énekel csupán saját zongorakiséretével, sokat ígérő. Mainstream jazz megszólalása kissé iskolás, botladozó, de szerencsére ritka az albumon. *Szigeti Péter*

ACT – CD Bár
9443-2

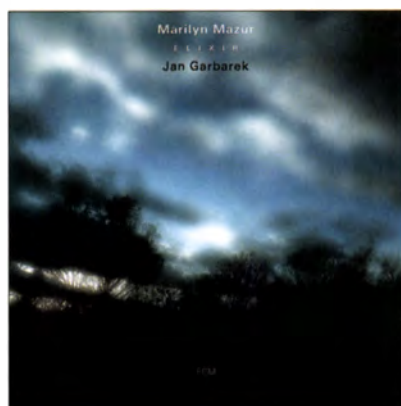

**HARCSA VERONIKA:
YOU DON'T KNOW IT'S YOU**

●●●●○

Ritka csillagzat alatt született Harcsa Veronika CD-je: szerző, énekes, zenekar olyan harmonikus egységét mutatja, amire kevés példa akad debütáló előadók esetében. Valójában bemutatkozó lemez ez a korong, hiszen a fiatal énekesnő Speak Low címmel 2005-ben kiadott első albuma még standardokat tartalmazott, a You Don't Know It's You azonban már jóval több mások dalainak alkalmi egyvelegénél: önvalomás, érzelmi kitárulkozás, egy sokoldalú tehetség markáns névjegye. A szokatlanul bensőséges hangvétel oka, hogy a szerző, a szövegíró és az énekes ugyanaz. Harcsa Veronika mindegyik minőségében kivételes képességeket mutat, vele a legfiatalabb korosztály életérzése, habitusa jelent meg a magyar jazzéletben. Az angol nyelvű, remek kiejtéssel előadott tizenhárom szám többsége a viszonzatlan, legalábbis egyenlőtlen szerelem körül forog. Önmagukban is értékelhető szövegek, de hatásukat nagy mértékben fokozza a karakteres, sokszínű, szenvedélyes jazzzene. (A nyitó Too Early máris sláger lett!) Az önmegtartóztatóan visszafogott kíséret jó alapot teremt a drámai fokozásokhoz: az énekessel együtt lélegző, kiválóan teljesítő muzsikusok – Blaho Attila (zongora), Oláh Zoltán (bőgő), Majtényi Bálint (dob) és vendégeik – kevés hanggal is sokat mondanak. Hogy Harcsa Veronika suttagó, sóhajtozó, rekedtes énekstílusában mennyi a természetes, azt nehéz eldönteni. Előadásmódja rendkívül személyes, kifejező, de frazirozása, hajlításai, indulatai néha mesterkéltnek tünnek. Választás előtt áll: ha a külsőlegesen hatáselemekre támaszkodva a diva szerepére pályázik, sztár lehet belőle; ha belülről építkezik, egyéni hangú jazz-énekesé válhat. Az öt pontot az utóbbi reményében előlegezzük meg neki. *Turi Gábor*

Smart Music – Hangvető
SMCD010

MARYLIN MAZUR & JAN GARBAREK:
ELIXIR

●●○○○

Marilyn Mazur kiváló dobos, ütőhangszeres, játszott Miles Davis fúziós együttesében, majd másfél évtizedig Jan Garbarek zenekarában, de egy ideje más ambíciói is vannak: zeneszerzőként tételezi magát. Összegyűjtött a világ minden részéről több tonna ütőhangszert, csörgőt, harangot, kolompot, fémeszközt, maga mellé gyűjtött hasonló gondolkodású muzikusokat, és elkezdett koncertezni, lemezeket kiadni. Miért is ne, ha van rá közönség és kiadó. Mint az ECM, amely elhitte, és másokkal is el akarja hitetni azt, hogy zene szól az Elixir néven forgalomba hozott korongról. Huszonegy rövid, egy-háromperces „darab” tölti meg a barázdákat, ezek felén Mazur maga csal ki hangokat a tetemes hangszerpark választott egyedeiből, a másik felén Garbarek csatlakozik hozzá partnerként. Minimalista „kompozíciók”, játék és variációk hangokra, hangszínekre, ritmusokra, kulturális együttthatásokra. Gyermeteg, patetikus világkép a természet-elvűség és a megértés jegyében olyan címekkel és alkotóelemekkel, mint Örömelek, Harang-festmény, Hegyi lélegzet, Napszellem, Totemtánc, Anyadob. Egy érdemleges zenedarab szólórészeként bármelyikük kaphatna funkciót, de itt nem bizonyulnak többnek feledhető fragmentumoknál. Nem sok szint visz a képbe Garbarek közreműködése, aki tenor- és szopránszaxofonon, illetve fuvolán szólaltatja meg korábbi lemezeiről ismerős, többnyire indiai ihletésű, játékos vagy mély értelműnek sejtetett, melodikus témátöredékeit és azok variációit, amelyek aztán nem vezetnek sehova. Ez itt a nagy világzenei katyvasz, valószínűleg végpont a jazz-szempontból jobb napokat megélt ECM történetében. Bizony, mondom néktek: aki mindenről, mindenkire akar szólni, nem szól az semmiről, senkihez.

Turi Qábor

ECM – MusiCDome
ECM 1962

VÁCI DÁNIEL TRIÓ:
LUDENSZ

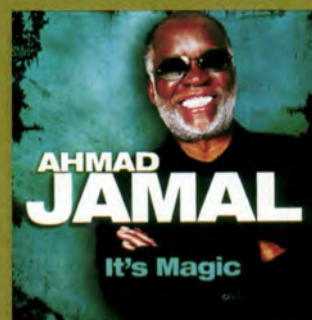
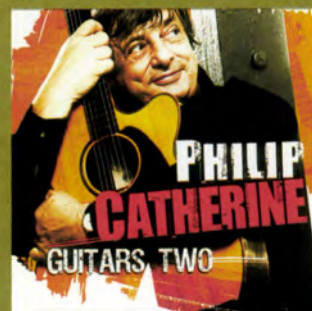
●●●○○

A mintegy tíz év alatt, amióta Váci Dániel a jazz-élet szereplői számára nyilvánvalóan, a szélesebb közönség számára alig észrevehetően seregnyi együttesben színesíti a zenei, színházi élet palettáját, saját világát a 2001 óta Horváth Balázssal és Sárvári Kovács Zsolttal működő triójában tudta kiteljesíteni. Ugyanez az erős aurával burkolt világ zeng akár más bögösökkel és dobosokkal is, de a műhely a trió. A harmóniahangszer nélküli szaxofonos trió egy külön tartomány a jazzben, és – esetleg anélkül hogy tudnának egymásról – rokonlelkek hoznak létre ilyen formációkat. Dániel se nagyon hallotta a többieket, és elmondása szerint már régóta nem is nagyon hallgat zenét, inkább csak a barátait koncerteken, mégis, trióját hallgatva egy sor ősforrás tör elő számomra. Először a Sonny Rollins Trió. Hiába más a tenor mozgáster, mégis közös a morfondírozó, motivikus asszociációláncon játékos zabolátlansággal végigtáncoló, spontán előbukkanó frázisokba feledkező előadómód, még a ritmuskarakterek is hasonlóak. Dániel is így dúdolgat, eljártadozva a már benne élő, esetleg meg is irt motívumokkal, radarfűlű és -lélkü társai pedig – megannyi homo ludens – együtt játszanak vele. A kortárszenei és jazzkarakterek váltakoznak, bár a bögő és a dob nagy erővel és meggyőződéssel szvingeli végig az anyagot. Számomra érdekes, hogy a szaxofonok markánsan alul szólnak: a szopránino úgy, mint egy alt vagy népi tárogató – mint Jarrett szopránya a régi kvartertben –, az alt pedig, mint egy tenor. Az atmoszféra Zsolt tömör, lényegre törő dobolásával: egy új cool. A daraboknak van ugyan kompozíciós vázuk, de ne gondoljunk itt harmóniakörökre, olykor csak a haladási irányok adottak.

Szigeti Péter

LV Records – Stereo Kft.
VDT 2

Dreyfus

MAGYARORSZÁGON
FORGALMAZZA:
KARSAY ÉS TÁRSA KFT.
Tel.: 200-6443 Fax: 200-9650

CARLA BLEY:
THE LOST CHORDS FIND PAOLO FRESU

Az ember első hallásra nem hisz a fülének. Minimalista zene két idősebb muzsikusról enervált próbálkozásában. A második hallásra aztán felsejlik, a harmadikra megmutatkozik a lényeg: a lírai, szomorkás, letisztult vonalvezetésű narratíva. Carla Bley (zongora), Steve Swallow (basszusgitár), Andy Sheppard (szaxofon) és Billy Drummond (dob), azaz az Eltűnt Harmóniák megtalálták Paolo Fresu olasz trombitást, hogy a maguk csendes, visszafogott, elegáns modorában a kaotikus kor asztalára tegyék ezt a transzcendensen szép zenét. Carla Bley persze nem volna az, aki, ha nem legyintené meg a hallgatót a humor és az ironia vesszőivel, de most beéri a CD nagyobbik részét kitevő szvit címével (Banana Quintet) és a borító szellemes kísérőszövegével. A kvartettből kvintetté bővített formáció létrejöttének mozgatórugója Sheppard kontrollálatlan szabad szaxofonjátékának és Fresu nyílt, vibrato nélküli trombitahangjának a társítása volt. A kvintettfelállítás (mint annyi más hagyományos megoldás) rég kikerült Bley érdeklődésének homlokteréből, ezért izgalmas kihívásnak mutatkozott számára. A 33 pernyi, egységes, meditatív hangvételű Banana Quintet egyszerre gyökerezik a jazzhagyományokban és – elsősorban a rendhagyó szerkesztésmód és Bley disszonáns akkordjai révén – mutat új irányokba (a Four például a Beatles She's So Heavy című számának basszusmenetébe torkollik). Fresu és Sheppard remekül kiegészítik, ha kell, ellenpontozzák egymást, és hasonló stílári egységesség mutatkozik világos logikával építkező, erőteljes szólókban. Kiváló hangszere teljesítményük tölti meg élettel a lemezt teljessé tevő Liver of Life, Death of Superman és Ad Infinitum című darabokat is.

Turi Qábor

ECM – MusiCDome
WATT/34 1737750

LEE KONITZ AND MINSARAH:
DEEP LEE

Ezen az albumon a nyolcvanadik életévét már betöltött Lee Konitzot csodálhatjuk örökifjú formájában, egy fiatal trió kíséretében. Érdekes lehet az összehasonlítás a néhány éve készült Lee Konitz – Trio Midnight albummal.

A Minsarah héberül prizmat jelent. A formáció tagjai harmincadik életévüket épphogy betöltött fiatal muzsikusként, akik a Berklee School végzettjei. A zongorista Florian Weber klasszikus muzsikusként is ismert, a montreux-i fesztivál szülőzongora díjasa – Szabó Dánielhez hasonlóan. Ziv Ravitz dobos a Tel Aviv-i jazzklub házi dobosa volt, 2004-ben pedig a Berklee jazz-zeneszerzés szakát végezte el. Az amerikai bőgős, Jeff Denson a Berklee kiváló előadó díjasa, aki később a floridai állami egyetemet is elvégezte.

A lemezen az egyetlen standard Stella by Starlight mellett a címadó darabot Konitz írta, Weber négyet, a többiek kettő-kettőt, egy számot pedig közösen mind a négyen jegyezték. Nagyszerűen összeillenek egy közös koncepció részeként. Csodálatos, hogy az ötvenéves korszak különbség egyáltalán nem hat zavaróan. A trió tagjai érett muzsikusként úgy követik a veterán szaxofonost, mintha hosszú évtizedek óta ezt a zenét játszották volna. Konitz a cool jazz úttörője elég korán felismerte, hogy korának meghatározó jazzszólistája, Charlie Parker bár elkerülhetetlen hatással volt játékára, mégsem közvetlenül követhető példakép, ezért annak játékát átértékelve alakította ki saját stílusát. Ebből fakadóan Konitz megszólalásai bizonyos mértékig mindig visszajára fordított jellegűek. Ettől persze még remek improvizátor, dallamos, változatos, de az a bizonyos fanyság mindig ott van szólóiban. Játékában a nyolcvan évéből semmiféle fáradtság nem érződik, csak a bölcsesség.

Friedrich Károly

Enja – Varga
ENJ-9517 2

SZAKCSI JR. TRIO:
PSALMS

Az 1968-ban született Szakcsi Jr.-t – talán meglepő módon – inkább sorolom még mindig a kimagasló fiatal tehetségek közé. Írom ezt dacára annak, hogy a Szakcsi generáció elsőszülött királyfija játszott már a magyar jazzélet szinte valamennyi tagjával, és a nemzetközi porondon is olyan művészek oldalán tette tiszteletét, mint Jack DeJohnette vagy John Patitucci (a Szakcsi Generation lemezén és egy felejthetetlen budapesti jazzfesztiválos öröme keretében). Mint hallgató, elhiszem, sőt tiszteletben tartom, hogy Szakcsi Jr. az 50-60 évvel ezelőtt kialakult stílusokban mozog otthonosan. Ám mit sem érnek a tiszteletkörök a zene felcsendülésének pillanatában, amikor előadó, hallgató személyes dolgai egyaránt jelentéktelenné válnak ahhoz képest, ami megszólal a hangszerből. A Szakcsi Jr. Trió lemezajánlójában találó beleéléssel ír Babos Gyula „gondolkodó ujjak”-ról. Valóban, olykor, főleg a számok elején ott van a pillanatról pillanatra építkezés tudatos és egyéni gesztusa, később az ostinatók előtti szólókban pedig az önfeledt intuíció felszabadultsága. Könnyed, biztosan eltalált tempók, decens nyolcázások, gömbölyűen billentett balladák. Lakatos Péter Krisztián tökéletesen egyenrangú partnere az egy generációval felnöttebb zenésztársainak. Hangszerkezelése, játékának tiszta intonálása és stílusos piszkossága egyaránt imponál. Balázs Elemér visszafogott eleganciával áll a szólista szolgálatában. Ám a hagyományok engedelmessé tette túl nagyon szeretnék felfedezni valami mást is, hiányolom a markáns különvéleményt Szakcsi Jr. hallgatása közben – a kreatív művész gesztusát, aki saját kereteit egyéni módon akarja kialakítani. Ez a felvétel tele van formai erényekkel, de katarzist nem nyújt.

H. Magyar Kornél

X Produkció – Hangvető
XP 032

LANTOS ZOLTÁN MIRRORWORLD:
TAU

A görög ábécé betűje után Tau címmel keresztele legújabb lemezét a Lantos Zoltán által vezetett Mirrorworld. A frissen megjelent korong a hegedűművész rendkívül egyedi, szintetizáló stílusának evolúciójáról tanúskodik, amiben fontos szerepet játszik a zenekar összetételének folyamatos változása. A formáció fűvosa 2004 óta Borbély Mihály, akinek népzenei gyökerekből merítő játéka markánsan képviseli a népies stílusjegyeket, s szintén ezeket gazdagítja az együtteshez egy évvel később csatlakozott Lukács Miklós cimbalmos, akinek szólói és kísérete egyaránt remekül érvényesülve árnyalják a hangképet. Ūtőhangszereken továbbra is a csapat kezdetek óta oszlopos tagja, a népies hangszerparkját bámulatos technikával és invenciózusan megszólaltató Horváth Kornél hallható, az idén érkezett, fiatalabb generációt képviselő, ám mégoly érett és perfekcionista tagok pedig a főképp dobokon játszó Dés András, valamint a jazzista basszusgitáros Barcza Horváth József.

A projekt rendkívül érzékeny, melódiaiközpontú muzsikája változatlanul az indiai klasszikus zene bonyolult dallamvezetését ötvözi a jazzel és a magyar népi harmóniákkal, ám az ezek közötti határvonalak már csaknem teljesen elsimultak, ugyanakkor a hangzás és a kifejezésforma közötti izgalmas kontraszt megmaradt. Lantos kísérletező kedvvel alkalmaz elektromos hegedűn és szintetizátoron szóló effekteteket, loopokat és egymásra játszott szólamokat, s ezekhez Barcza basszusa némi groove-ot is hozzácsémpeksz. Az album kifinomult hangszerelésű tetteit hallgatva érdekes ráeszmélni, hogy a koncepció esztetikájának lényege milyen tökéletesen kifejeződik a pusztán hegedűn és ütőhangszereken megszólaltatott Hang című kompozícióban. Előremutató, nagyon európai muzsika. *Laczkó Krisztián*

X-Produkción - Hangvető
XP 029

RICHARD BONA:
BONA MAKES YOU SWEAT - LIVE

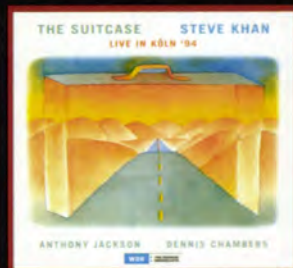

Richard Bona világhírű sztár, aki Magyarországon is többször fellépett már, és nálunk is nagyon népszerű. Az 1967-ben, a nyugat-afrikai Kamerunban született énekes-basszusgitáros nagyon korán kezdte zenei pályafutását, öt éves korában már egy templomi kórusban énekelt, ugyanakkor megszállottan gyakorolt saját készítésű gitárján és a marimbára emlékeztető ősi afrikai hangszereken, a balafofonon. Huszonkét éves korában Párizsba került, ahol rövidesen olyan élvonalbeli muzsikusokkal játszott együtt, mint Didier Lockwood vagy Manu Dibango. Ugyanakkor amerikai jazzfelvételeket kezdett hallgatni, ezek közül Jaco Pastorius lemezei olyan hatással voltak rá, hogy azon nyomban elkezdett basszusgitározni. Hétévnyi párizsi tartózkodása idején nem csak muzsikált, de intenzív zenei tanulmányokat is folytatott. 1995-ben Mike Stern tanácsára New Yorkba költözött, ahol elsőnek Joe Zawinul hívta együttesébe, később többek közt Larry Coryell, a Brecker fivérek, Bob James, Pat Metheny és Bobby McFerrin zenekaraiban játszott. Richard Bona első saját CD-je 1999-ben jelent meg, azóta évente jelentkezik egy-egy újabb albummal.

Úgy gondolom, a fentiek ismerete feltétlenül szükséges ahhoz, hogy új lemezéről véleményt mondjunk. Rendkívül jó hangulatú, izgalmas, sokszínű zenét hallunk, amely afrikai, latin-amerikai, funk és jazzelemeket egyaránt tartalmaz. Richard Bona végig a középpontban van, énekel douala nyelven és néha angolul, valamint basszusgitározik. Társai közül elsősorban a trombitás Taylor Haskins szólóit kell kiemelni, amit ő játszik, az vérbeli jazz. A többiek is profik a javából, ám jazzszempontból nem olyan jelentősek. Az viszont külön érdekesség, hogy a felvétel Budapesten, az A38 hajón készült 2007 júliusában. *Deseő Csaba*

EmArcy - Universal
0600753054628

JAZZ ÉS VILÁGZENE

Magyarországon
forgalmazza
Varga István
(ist.varga@t-online.hu)

COUNT BASIE:
BASIE AT
BIRDLAND

Count Basie zenekara, noha összetéveszthetetlenül hangzott, mindig a szolista volt. A vezető meg-
tévésztoen egyszerű zongorajátéka olyan ritmikus
fundamentumot szolgáltatott, amelyre minden
idők legszvingelőbb formációja épült, és amelyből
csodás szólók fakadtak. Ez nem volt másképp
1961-ben sem, amikor pedig már nagyon kevés big
band maradt talpon. A New York-i Birdlandben
megörökített számokon olyan méltatlanul feledés-
be merült óriások fújnak, mint a tenoros Budd
Johnson és Frank Foster, vagy a trombitás Snooky
Young. A hangszerelés oroszlánrsze is olyan mes-
tereknek köszönhető, mint Neal Hefti, Ernie
Wilkins és az említett Foster. Az ember imádhajta
Ellington, Kentont vagy Woody Hermant, de olyan
lelke egyetlen jazz-zenekarnak nem volt, mint ennek
az enigmatikus, gyakran csak a szemöldökével
vezénylő, huncut mosolyú zongoristának. *PP*

Blue Note – EMI
97449

MAYNARD
FERGUSON:
A MESSAGE FROM
BIRDLAND

A virtuóz, tüzes kanadai trombitás, Maynard
Ferguson a Kenton zenekar húzóembereként tűnt
fel 1950-ben. 1957-ben alakított saját zenekart,
amely még a big band korszak alkonyán is komoly
népszerűségnek örvendett a táncoló és hallgató kö-
zönség körében egyaránt. Noha sztratoszferikus
magasságokban szárnyaló kürtje szinte védjegye
volt a csapatnak, Ferguson inspiráló és önzetlen
zenekarvezető volt, aki bőséges teret adott a többi
szolistanak, még a trombitásoknak is. Ezek a legen-
dás Birdland klubban 1959-ben készült, minden
szempontból kiváló koncertfelvételek felvillantják a
zenekar összes erényét. És nemcsak hogy van mit,
de van kit is felvillantani. Ferguson mellett Don Ellis
és Jerry Tyree trombitált, míg a harosások közül
Slide Hampton és Don Sebesky kompozícióival és
hangszereléseivel is gazdagította a formációt, a
zongorista pedig Joe Zawinul volt. *PP*

Blue Note – EMI
97447

STAN KENTON
CONDUCTS:
THE JAZZ
COMPOSITIONS
OF DEE BARTON

Ez az 1967-ben felvett album a kentoni életmű utol-
só olyan terméke, amelyet az ember nyugodt lelkiis-
merettel ajánlhat az elkötelezetteknek. Stan Kenton
fénykorában ragyogó hangszerelőkkel, komponis-
tákkal és szolistákkal vetette körül magát. Ezt az
anyagot a harosáról dobra váltó komponista, Dee
Barton írta, aki talán az utolsó igazán tehetséges
háttérembere volt a Kenton zenekarnak. A nagyze-
nekari dinamikát hatásosan érvényesítő szerzemé-
nyei és hangszerelése Bill Holmanéra emlékeztetnek,
aki az ötvenes évek első felében játszott hasonló
szerepet az akkori csapatban. Míg Holman olyan
szolistaíra írt, mint Lee Konitz, Charlie Mariano,
Maynard Ferguson vagy Frank Rosolino, hogy csak
néhányat említsünk, 1967-re, a trombitás Jay
Daversa és az altszaxofonos Ray Reed személyé-
ben már csak két hadra fogható szolista maradt a
zenekarnak – és a különbség érezhető. *PP*

Blue Note – EMI
96732

THE KEITH JARRETT
ANTHOLOGY:
SOMEWHERE BEFO-
RE. THE ATLANTIC
YEARS 1968-1975

Jarrett munkásságának kezdetét illusztrálja az 1968
és 75 között az Atlantic kiadónál megjelent hat
albumáról kiemelt 22 szám. A zongorista 1966-tól
Charles Lloyd kvartettjében játszott, de a jó szima-
tú George Avakian már szólókarrierjét készítette
elő. Így 1967-ben rögzíthette első albumát Charlie
Hadennel és Paul Motiannal. Az antológia még to-
vábbi két triólemezzel tallóz, majd egy duó követe-
kezik Gary Burtonnal, végül pedig két – Dewey
Redmannel készített – kvartett-sessionról kapunk
ízeltőt. Hősünk zeneszerzői adottságairól csak
annyit, hogy a 2 CD 22 darabjából 20-at ő jegyez!
Jarrett kreativitása külön stílust hozott létre, zenéje
pedig már nem csupán a művészi kifejezés eszkö-
ze, de világnézet, létfilozófia. Ezt a karizmatikus
egyéniséget ismerhették meg szinte előzmények
nélkül azok a szerencsés hazai jazzrajongók, akik
épp az „Atlantic-évek” közepén, 1972-ben jelen
lehettek a trió fehérvári fellépésén. *MA*

Rhino – Warner
8122 79946-7

HUGO SIEGMETH:
RED ONIONS –
CELEBRATING
SIDNEY BECHET

Hugo Siegmeth, fiatal klarinétos-szaxofonos 1970-
ben született Aradon, jazz-tanulmányait Németor-
szágban folytatta. Jelenleg Münchenben él. Ezt a
lemezt 2006-ban vette fel a legendás Sidney
Bechet emlékére. Siegmeth kitünő modern jazzt
játszik, kvartettjében Carsten Daerr zongorázik,
Henning Sieverts bőgőzik, Bastian Jütte dobol, né-
hány számban csatlakozik hozzájuk a gitáros-ben-
dzsós Geoff Goodman, ám az igazi csemege az a
négy felvétel, amelyben a müncheni Modern String
Quartet is szerepel. Ez a kiváló jazz-vonósnégyes
már jó két évtizede működik, színvonaluk a Turtle
Island Quartethez hasonlítható. Közös számaik
hangszerelése a modern kamarajazz kiemelkedő
teljesítménye. Hugo Siegmeth zenéje csak a reper-
toár kiválasztásában emlékeztet Sidney Bechet-re,
modern felfogásban olyan régi jazzslágerek is el-
hangzanak, mint az Indian Summer, a September
Song, vagy a címadó Red Onions. *DCS*

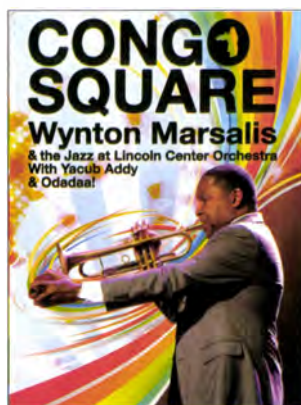
ACT – CD Bár
9443-2

JOHN SURMAN-
HOWARD
MOODY:
RAIN ON THE
WINDOW

John Surman, a népzéne, majd szabad improvi-
zációs zenén nevelkedett angol szaxofonos igen
sokoldalú muzsikussá érett a hetvenes évekre: az-
óta is főként kamarajazzt és etnózenét játszik. Ba-
ritonszaxofonon épp olyan éteri a soundja, mint
szopránon vagy basszusklarinéton, ezért is tekin-
tethjük az ECM Jan Garbarek mellett legjellegzete-
sebb szaxofonművészének. Igen melodikus,
ugyanakkor nem közhelyes játéka önmagában, il-
letve gépi kísérettel is maradéktalan élvezetet
nyújt, példa erre Private City című húsz évvel ez-
előtti albuma. Duói (pl. Karin Kroggal) hasonló-
képp. Legújabb vállalkozásán Howard Moody egy
osloí templom orgonáján kíséri Surmant, akinek
egyik-másik száma mintha gyermekkorosbeli élmé-
nyeit visszhangozná. Akár ezzel a CD-vel is kezd-
tethjük a Surman zenéjével való ismerkedést, de
művészetének régi barátai nem sok újdonságra
számíthatnak. *Máté J. György*

ECM – MusiCDome
ECM 1986

WYNTON MARSALIS & JALCO:
CONGO SQUARE
DVD

Wynton Marsalis elképesztő sokoldalúsága nemcsak jazzberkekben ismert. A New Orleans-i születésű trombitás már évek óta a New York-i Lincoln Center művészeti igazgatója és az intézmény nagyzenekarának vezetője. Tevékenységében rendkívül fontos helyet foglal el fekete Amerika kulturális örökségének ápolása. A „Vér a földeken”, a „Megbocsáthatatlan feketeség” és az „Ültetvénytől a fegyházig” szerzője ezúttal is nagyformátumú projekttel ajándékozta meg rajongóit. A töbttételes mű bemutatója két éve volt New Yorkban, de hurrikán sújtotta szülővárosába is elvitte. A CD változat tavaly készült, a DVD – melyet a Montreali Jazz Fesztiválon rögzítettek – pedig nemrég jelent meg. A Kongó tér a francia fennhatóság alatt álló New Orleans piactere volt, az egyetlen hely Amerikában, ahol a rabszolgák vasárnaponként előadhatták az őshazából magukkal hozott dalaikat, táncaikat, saját hangszereiket, elsősorban dobok kíséretével. A kétórás produkció ennek állít emléket. A jazz nagyzenekarra írt mű szerzője Marsalis, de a ghánai dobos-énekes Yacub Addy is alkotótársa volt, sőt ő maga és kilenc tagú afrikai dobzenekara – az Odadaa – is közreműködik. A kiváló big band a modern nagyzenekari jazz minden erényét felvonultatja, valamennyi zenész mestere hangszerének. Erről a szólóisták és az egész együttes összjátéka meggyőzi a nézőt. Marsalis maga is briliáns szólókkal kápráztatja el a közönséget. A remekül hangszerezett kollázsban az afrikai ritmusok és dallamok, valamint a modern amerikai programzene szerves egységbe olvad, meggyőzően bizonyítva közös eredetüket. Blues, swing, funk, afrikai dobzene és lágy dallamok váltják egymást, végül pedig fergeteges New Orleans-i utcai parádé idézi fel a Kongó tér legendáját. *Márton Attila*

EmArcy – Universal
02517 61687

BINDER KÁROLY:
CONCERT MŰPA
DVD

A koncert első hangjától az extrák utolsó hangjáig érdemes elmerülni Binder Károly új DVD-jében. A magyar jazz és kortárs zene egyik meghatározó alakja 2006-ban adott koncertet a Műpában, amelyen a szőlőművek mellett Borbély Mihály szaxofonossal és Szakály Ágnes cimbalmassal lépett fel. Az emlékezetes este hangulatát sikerült visszaadni a filmnek, ami nem is olyan egyszerű a kevés fellépő és a viszonylag sötét (ámde igényesen megvilágított) színpadkép miatt. Az eredmény a DVD készítőit is dicséri, azonban egy meghatározó feltétel nélkül ez nem sikerült volna: Binder Károly képes arra, hogy betöltsen az egész színpadot, még ha egymaga is ül ott két zongora között. A tíz felvételtől álló repertoár megmutatja a művész sokoldalúságát, aki a játékos dallamoktól a meditativ zenén át a kortárs zenéig mindent úgy játszik el, hogy a közönség számára nincs múlt és jövő, nincs előző és következő szám. A beszédes címmel pedig még inkább meghatározza a maga pár percig eljátszott és megélt külön kis világait. Borbély Mihály szoprán-szaxofonja és Szakály Ágnes cimbalomjátéka az amúgy is kísérletező zongorajáték által teremtett zenei teret csak tovább tágítja. A koncertfilm után mindjárt érdemes továbblépni az Extrákra – sőt, érdekes élmény lenne velük kezdeni a mozizást. Három régebbi koncert került a DVD második felére. Binder 2004-ben Trilok Gurtuval, 1990-ben John Tchicajjal és 1991-ben Charlie Marianóval rögzített fellépéseibe hallgathatunk bele – mindegyik külön csemege. A művész ars poeticája és a tanítványairól készült rövid bejátszások mind olyan adalékok a koncertfilmhez, amellyel jóval többet tudhatunk meg a színpadon átszellemült arccal játszó, befelé forduló Binder Károlyról. *Vörös Eszter*

BMM
0701-67305548

Választék
Minőség
Szakértelem

www.fontrademusic.hu

FON-TRADE MUSIC HANGSZERBOLT
ÉS FÚVÓS HANGSZERÉSZMŰHELY
1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: 1 210 2790, 30 488 6622
Nyitva: munkanapokon 9:00–17:30-ig

FON
TRADE MUSIC

**BARABÁS LŐRINC
EKLEKTRIC: LADAL**

Szerzői kiadás – Deep
GLJ3YH ●●●●●

Valami készül Hunniában: színre lépett egy fiatal nemzedék, amelyek az elsajátított jazznyelvet nem piederstálra emelt örökségként, hanem kötőanyagként tételezi más, kortárs populáris zenékből átvett elemeket integráló zenei világának kialakításában. A 24 éves Barabás Lőrincnek együttese, rajongótábora, honlapja és önálló CD-je is van, ami üdvözlendő előmenetel ilyen korban. A Ladal sok mindent felhasznál azokból az irányzatokból (nu-jazz, hip-hop, drum'n'bass), amelyek kívül esnek a sorok írójának figyelmén. Lassan hőmpölygő, mégis keményen odattett zene ez funkys groove-okkal, szexisen interpretált témákkal, hatásosan építkező hangszelésekkel, a populáris fogalmazásból következő ismétlődésekkel. A szerzőként is debütáló Barabás trombitajátéka felvezeti, értelmezi, körbefonja az eseményeket: ő az a bizonyos habarcs ebben a delezes, fekete amerikai zenében. *TG*

**JOE FRITZ BAND WITH
TOMMY VIG:
SALUTE TO HENRY MANCINI**

Tom-Tom Records
SPI-002 ●●●●●

30 éves klarinétosunk két éve indította tisztelgő lemezsorozatát; az első albumot legfőbb hősének, Benny Goodmannek szentelte. A második CD címzettje és ihletője Henry Mancini, aki sikerrel csem-

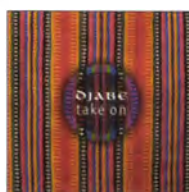
pészte be a jazzt a hollywoodi stúdiók világába. Erre az alkalomra Józsi még fuvolázni is megtanult: ezúttal az altfuvolát választotta. Az album sztárvendége az Amerikában szép karriert befutott vibrafonos Vig Tommy. Noha négy évtized választja el a két szólólistát, művészetükben szoros kötődésben vannak. Remek swinget hallunk, csipetnyi West Coast beütéssel, ami annyira hiányzik a hazai jazzpalettáról. A két egyenrangú művész birtokában van mind a mesterségbeli tudásnak, mind pedig annak a bizonyos – nehezen definiálható – jazz-feelingnek, amivel sokszor még a legnagyobb stílusakrobaták sem rendelkeznek. Az énekesnő ezúttal is a kitűnő Daria Mirkina. *MA*

MIZAR: LESZEK ÉN...

Narrator Records
NRR056 ●●●●●

A Mizar viszonylag új csapat, s még inkább újszerű, már ami a szellemiségét illeti. A zenekar 2002-es megalakulásakor rögtön tehetségkutatót nyert, majd díjakat tarolt néhány hazai versenyen, és beküszört a rádióadók műsoraiba. A tagok, Sárközy Fanni (billentyűs hangszerek, ének), Schneider Péter (gitár, szájharmonika) és Pusztai Gábor (dobok, ütőhangszerek) által kijelölt cél nem újdonság a honi jazzben: művészileg színvonalas és tartalmas, ugyanakkor mindenki számára befogadható zenét alkotni, egyéni és egyöntetű stílusban. Új albumukat hallgatva érezhető, hogy törekvésük jóval előbbre tart a kísérletezésnél, s itt a hangsúly a befogadhatón és az egyénin van. Igényes, könnyen értelmezhető muzsikájuk rádióbarát dallamokkal egyensúlyozik a smooth jazz és a jazzpop határán. Sajátosan, szórakoztatóan eklektikus. Könyved, szellemes, kikapcsol. *LK*

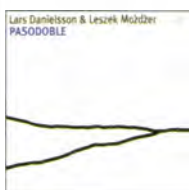

DJABE: TAKE ON

Gramy Records
GR-074 ●●●●●

A Djabe új lemezének borítója jól jellemzi a zenét, amelyet a 13 éve alakult csapat játszik. Feszres rendbe szedett formák, gondos komponáltság, s ezek keretein belül rengeteg szín, amelyek az értő válogatásnak köszönhetően jól harmonizálnak egymással. A hatások most is a fúziótól az afro, a latin, a magyar és a közel-keleti zenéig terjednek, utóbbi most Malik Mansürov oud-és tar-játékával még kifejezettebb. Ez az első olyan Djabe-album, melynek Sipos András már csak kezdeti munkálataiban tudott részt venni, de ütőhangszer-játéka és énekhangja még a számok többségében hallható. A Take On az ő emléke előtt tisztelg, melynek Los Sipos című darabja kifejezetten hozzá szól, odaátra. Ez sem és a többi szám sem borús hangvételű, inkább ünnepli a zenésztársat, barátot, akit mindenki vitalitásáról ismert. A zárótéma az End of a Beautiful Day. A hangsúly a negyedik szón van.

Bércesi Barbara

**LARS DANIELSSON – LESZEK
MOZDŻER: PASODOBLE**

ACT – CD Bár
ACT 9458-2 ●●●●●

Érzékeny muzsikával örvendeztet meg bennünket Lars Danielsson és Leszek Możdżer. A korong a néhány produkció alkalmával már évek óta együttműködő svéd nagybögös és lengyel zongorista tizennégy rövid lélegzetű duettjének füzére,

mely két, tökéletes összhangban egymásra találó egyéniség lírai oldalának kifejeződése. Az intim atmoszférájú miniatűrök nyugodt, természetes szépségű rögtönzésekben bontakoznak ki, rendkívül közvetlen hangvételben. A művészek a letisztult egyszerűség mesterei. Minden tétel saját szerzeményük, az egyetlen kivétel az Eja Mitt Hjärta című népdal-adaptáció, ennek dallama valamivel melankolikusabb tónust fest az egyébként jellemzően romantikus lemezen, mely sokkal inkább a klasszikus európai kultúrához kötődik, mint a jazzhagyományokhoz. Remekmű közeli alkotás. *LK*

**CLAUDIO ZANGHIERI:
ENVISIONS**

JAZZsick – Varga
LC 11708 ●●●●●

A római születésű bögös-basszusgitáros Claudio Zanghieri a Berklee College-ban végezte zenei tanulmányait, 1993 óta szabadúszóként tevékenykedik Európában, főleg Németországban. Néhány hete jelent meg első saját CD-je Envisions címmel, amelynek felvételei 2006-ban készültek. Zanghieri ez alkalomra nemzetközi csapatot szervezett, Christian Lohr játszott zongorán és egyéb billentyűs hangszereken, Cristiano Micaluzzi dobolt, tenor-és szopránszaxofonon Tony Lakatos működött közre. Tony teljesítménye magasan kiemelkedik a mezőnyből, szólói most is kitűnőek, ez azonban csak részben ellensúlyozza a többiek rutinszerű, helyenként unalmas játékát. A teljes repertoár a zenekarvezető szerzeménye, sajnos ez sem válik a produkció előnyére. A zene összességében középszerű, egyéni koncepció nélküli jazz-rock, amelyet már sokat hallottunk. Élő koncerten valószínűleg hatásosabb, mint ezen a stúdiófelvételen. *DCs*

ANDREA MARCELLI:
BEYOND THE BLUE
BHM – Varga
BHM 1028-2 ●●●○○

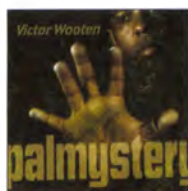
Az Amerikában élő európai muzsikuskus harmadik lemeze, első pillantásra úgy tűnhet, nem sokban tér el 1990-es Silent Willtől. Az otthont cserélt dobos korábban is a műfaj legismertebb alakjait hívta meg együttesébe. Ám a látszat kicsit csal: míg ugyanis a korábbi lemezek erőteljes fusion-zenével szolgáltak, itt akusztikusabbá válik a hangzás, és alkalmasint a szerzemények harmonizálása is ravaszul többértelmű. Mindez bizonyára összefügg Marcelli fokozódó elmélyültségével. Egy-egy kompozíció mögött filozófiává párolt élmények-tapasztalatok húzódnak meg, így a CD egyben önéletrajzként, egy nehezen megnyíló művész kitarulkozásaként is hallgatható. A vallomások a Herbst (Autumn) című számban csúcsozódik ki, ezt a felvételt Marcelli akár az ECM számára is készíthette volna. *MJQy*

NILS LANDGREN FUNK UNIT:
LICENCE TO FUNK
ACT – CD Bár
ACT 9455-2 ●●●○○

Az egyik legismertebb svéd jazzmuzsikuskus, Nils Landgren valójában ket-tős életet él: egyrészt komoly jazz-projektekben vesz részt, másrészt Funk Unit nevű zenekarával meglehetősen szórakoztató jellegű muzsikát szolgáltat. Ilyen formán vagy 500 albumon hallható fő- és mellékszereplőként a Crusaders, Eddie Harris,

Herbie Hancock vagy Bernard Purdie partnereként. Saját formációival megjelent lemezein pedig olyan ismert vendégszólásokat szerepeltetett, mint Esbjörn Svensson vagy Roy Hargrove. Ezen az albumon Ray Parker Jr. a funk-jazz egyik veteránja is hallható. Az ő legnagyobb sikerű kompozíciója a Ghostbusters volt és Stevie Wonder, Diana Ross, illetve Herbie Hancock partnereként szerepelt. A könnyebb, funk-jazz különféle karakterű darabjai hallhatók az albumon, Landgren nem túl meggyőző énekével. Az igényesen elkészített lemezeknek a rövid harsonaszólók a legjobb pillanatai. *FK*

VICTOR WOOTEN:
PALMYSTERY
Concord – Universal
HUCD 3135 ●●●○○

Victor Wooten sokkal több, mint egy szimpla basszusgitár-virtuóz. Zeneszerzőként és a világról gondolkodó emberként több lemezen is megmutatta már kvalitásait, az elképesztő hangszeres tudás csak ráadás. Így most is saját maga által magasra tett mérce alapján kellett megítélni. A számok egy része nem is okozott csalódást, de azért van a CD-n néhány olyan szám, amely elérné egy butuska light jazz-lemezen is, és a Song For My Fatherből is biztosan készült már jobb feldolgozás. Kárpótlásként viszont ott van például az I Saw God, amely akár egy Richard Bona-lemezen is szerepelhetne (vicces módon Bona tényleg közreműködik benne, de nem basszusgitáron, hanem énekel és ütőhangszereken játszik). Úgy látszik, hasonló zenéken nőhettünk fel: Wooten ugyanebbe a számba elhívta énekelni gyermekkorom egyik basszusgitáros hősét, Chuck Raineyt is, gondolom nem azért, mert nem ért rá egy énekes sem. *HE*

HADRIEN FERAUD
Dreyfus – Karsay és Társa
FDM46050369072 ●●●○○

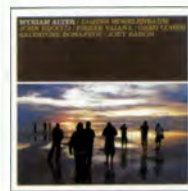
Tribal Tech- és European Mantra-rajongók, figyelem, itt a következő csoda! Az új fiú, a francia Hadrien Feraud összekombinálta Pastorist Stanley Clarke háromujjas pengetéstechnikájával, és készített egy technikai tűzijátékokkal telerakott fusionalbumot. Biztos hogy a korom teszi, de Weather Reporton szocializálódott egyedként kissé mérsékelt a lelkesedésem, és a számokat hallva gyakran szembesültem a déjã vu (pontosabban a déjã entendu) érzésével. Az mindenesetre jó, ha valaki 24 évesen ilyen jól zenél, és hogy a millió Jaco-klón közt azért akadt egy pár, aki legalább hangszeres szempontból tovább emelte a nívót. Egy olyan vendéglista pedig, amelyen John McLaughlin, Linley Marthe vagy Bireli Lagrène is rajta van, továbbá jele annak, hogy Bunny Brunel után itt lehet egy újabb francia basszusgitáros, aki világhíriert csinál. *HE*

LAURA FYGI: RENDEZ-VOUS
Verve – Universal
173205-8 ●●●○○

Az angol nyelvi hegemonia ellenére divatja van a francia nyelven énekelt daloknak, illetve a chansonok újrahangszerelt változatainak a mind elmosódottabb körvonalakkal rendelkező jazzben. Merész vállalkozásnak tűnhet Dee Dee Bridgewater nagy-szerű francia albuma után egy kicsit is hasonlót létrehozni, de a Jobim-számokat gyakor utánozhatatlan

báronyossággal éneklő, mára talán egy picit fáradtabb és kevésbé szívmenelgető tónusú Laura Fygi mégis sikerrel jár: ő ugyanis nem kedvenc chansonszerzői dalait éneke-li el új zenekari környezetben, hanem többnyire a közönség által eddig angolul ismert standardeket franciásít. Minden a helyére kerül, jók az arrangement-ok, ringató a hangulat, csak az énekesnő tolmácsolásain hallatszík valami halvány rutinszerűség. Bridgewaterrel szemben nem tud megújulni az új zeneanyag által, hanem csak szokásos – nagyon jó – formáját hozza. *MJQy*

MYRIAM ALTER:
WHERE IS THERE
Enja – Varga
ENJ-9513 2 ●●●○○

Az egykor zongoristának készült, később pszichológussá lett, majd tánciskolát vezető Myriam Alter harminchat éves korában tért vissza a zenéhez. Több lemezt készített nagynevű kísérőkkel, majd elérkezettnek látta az időt, hogy felálljon a billentyűk mellől, s csupán zeneszerzőként jegyezze Where Is There című albumát. Az itt felhangzó zeneanyag megszólaltatásában elsősorban a brazil cselista, Jaques Morelenbaum és az amerikai klarinétos John Ruocco vállal iránnyító szerepet. Két kiváló muzsikuskus, akik makulátlan tisztasággal játszzák a sok-sok érzelemtől tanús-kodó Alter-kompozíciókat. De mint kiderül, egy jól összeválogatott szep-tett nem elég ahhoz, hogy a gyomor összeugorjon, és a torok elszoruljon. Az Alter-szerzemények szomorú egyformaságban követik egymást, anélkül hogy bármilyen élménnyel megajándékoznák a hallgatót. A három pont a zenekari teljesítmények szől. *MJQy*

Harmincon túl

Beszélgetés a Téka együttes két alapítójával

A Téka együttes a magyarországi hangszeres népzene egyik legmegbízhatóbb és legrégebbi múltra visszatekintő, aktív műhelye. A fővárosi táncházások zöme tudja, hogy például a Fonó Budai Zeneház szerdai táncházait minden hónap elején a Téka nyitja. A zenekar tagjai – túl a harmincadik születésnapon – nem gondolkoznak összegzésen, lezáráson. A két alapítóval, Havasréti Pállal és Lányi Györggyel beszélgettünk.

◆ Bencsik Gyula

Gramofon: Honnan ered a népzene iránti érdeklődésedek?

Lányi György: Nem volt családi indíttatásom, és még az iskolában sem sokat hallottam a magyar népzeneről – amit mégis, az nem nyerte el a tetszésemet. Ezzel szemben hosszú hajú rockgitáros, Beatles- és Rolling Stones-kedvelő fiatal voltam. Aztán egyszer csak meghallottam egy dudánótát, amit gitárral elkezdtem kísélni, és annyira megfogott az egyszerűsége, tisztasága, varázsa, hogy elhatároztam: váltani kell. Tizenhét éves voltam.

Havasréti Pál: Mielőtt zenész lettem, sportoltam, idegen országbeli versenyek alkalmával mindig vásároltam külföldi lemezeket; a népzene mellett azóta is szeretek minden más jó zenét. Aztán ráébredtem, hogy a magyar népzeneire is remekül lehet szórakozni.

G.: Az, hogy valaki szeret zenét hallgatni, még nem jelenti azt, hogy maga is zenész. Ehhez mikor éreztetek először indíttatást?

L. Gy.: A hatvanas években a gyerekek jó részét automatikusan németül kezdték taníttatni és zongorázni. A németet borzalmasan utáltam, a zongoraórák kihagyásához pedig alig vártam egy jó kis kéztörést. Mindenesetre a zenei indíttatásom megvolt, nagyon örültem, mikor először gitárt fogtam a kezembe. Később, amikor kiderült számomra, hogy a magyar népzene nem gitáron és zongorán játszák, hanem főleg vonós hangszereken, a kontrát választottam. Merőben új volt a vonós világ, de magával ragadott. A következő évben már bőrdudát, a magyar dudát kezdtem művelni, így aztán a fúvósok is beléptek az életembe.

H. P.: Én szintén zongorázni tanultam, emellett magam is szerepeltem az általános iskolai kórusban. Otthon is volt zongoránk, úgyhogy a családban folyamatosan kamarazenéltünk, és volt egy citerám, amelyen speciális módon gitározgattam. A terveim között mindig szerepelt, hogy egyszer majd intenzívebben fogok zenélni. Ráadásul a későbbi prímásunkkal egy gimnáziumba jártam; ő állandóan nógatott, hogy menjek már muzsikálni. Érettségi után eljutottam egy táncház-táborba, ami óriási hatással volt rám, és mivel a sportból addigra kiöregedtem, elkezdtünk muzsikálni. Tulajdonképpen a táncházás táborban alakultunk meg 1976-ban Téka együttes néven, amit egyik tanárunk, a Muzsikásban játszó Sipos Mihály talált ki nekünk.

G.: A zenélés mellett népzenei gyűjtőmunkát is végeztek. Ez a tevékenység párhuzamosan indult a zenekar megalakulásával?

L. Gy.: Az engem kontrázni tanító Csoóri Sanyi barátom mondta, hogy „rendben van, hogy tőlem tanulsz, de azért el kellene menni Erdélybe”. Székre küldött, ott volt egy zenekar, Ádám István Icsán és bandája, ahol a kontrás Pityu bácsihoz mentem tanulni. Táncházakban, lakodal-makban beültem mellé, és próbáltam ellesni a tudományát. Eleinte a Mezőségen tanultam. Azokon a magyar-lakta területeken, amelyek az országhatáron kívülre kerültek, a magyarok jobban megőrizték a kultúrát és a szokásokat, mint másutt, ami nekünk, kezdő zenészeknek hatalmas föltöltődést jelentett. Az első élmények hatására otthagytam a fogtechnikusi állásomat azzal, hogy kizárólag népzene-szeretnék lenni.

H. P.: Rátaláltunk egy olyan muzsikára, amely nem népies műzene volt, ráadásul őszintén érdeklődtünk a múltunk és a hagyományaink iránt. Elutaztunk azokra a helyekre, ahol látásból, írástudatlan, kottát nem ismerő emberektől, fül után megtanultuk ezt a zenét. Végül a mi generációnk nevelte ki azt a tanári gárdát, amelyik ma már a Zeneakadémia népzene szakán tanít.

G.: Hangrögzítő eszközt vittetek magatokkal a gyűjtőutakra?

H. P.: Kezdetben nem volt semmilyen eszközünk. Szegény gyerekek voltunk, mindenhová vonattal utaztunk, és az emlékeinkre hagyatkozva jegyeztük le az információkat. Egy-két év múlva aztán már kazettás magnetofonnal jártunk, és mindent fölvevünk, ami elhangzott, majd itthon visszahallgatva tanultuk meg a zenét és dalokat.

G.: Mekkora gyűjteményetek van, és milyen adathordozón tároljátok azokat?

H. P.: Mintegy másfél terrabájtnyi anyagot digitalizáltunk önerőből, bár valójában nem tudjuk, van-e értelme ennek a munkának.

L. Gy.: Mindenesetre még ma is folytatjuk a gyűjtést, sőt fejlődött is a technikánk. Azelőtt a zene és ének rögzítése után – spórolásból – rögtön lekapcsoltuk a magnót, pedig az öregek akkor kezdtek el történeteket mesélni, amit bűn volt nem megörökíteni. Ma már nem kapcsolom ki a magnót.

G.: Napjainkban mennyire élő a magyar népzene a falvakban, a kis- és nagyvárosokban?

H. P.: Ez a zene több szinten él. Részben szervezett módon, ha egy táncegyüttes vagy népdalkör működik a településen, azok összejönnek ma is születés- vagy névnapi köszöntőre, esetleg disznóölésre, bár ez már a régi életmóddal együtt kihalófélben van. A kisebb településeken, a tanyavilágban erősebben élnek ezek a szokások, és mivel nincs pénzük zenekart fogadni, maguk szórakoztatják magukat. Ott azokat a hangszereket használják, amelyek már kikoptak a divatból: a tekerőt, a citerát, a dudát.

G.: Készülnek ma még házilag ilyen hangszerek? Ti milyen instrumentumokon muzsikáltok?

L. Gy.: Sokáig az öregektől vásároltuk meg őket, de rájöttünk, hogy ha egy dudástól megvesszük a hozzánőtt hangszerét, jóformán halálra ítéljük azt az embert. Ezért azok a fiatalok, akik tehetségeseeknek bizonyultak a hangszerkészítésben, elkezdtek dudákat, tekerőket vagy vonós hangszereket készíteni, és mára már tökélyre fejlesztették a mesteriségüket. Mostanság szerencsére elindult a régi kultúrák „visszatartása”, tehát amikor egy tekerős elmegy egy olyan faluba, ahol már nincsen meg a régi tekerő-

kultúra, és ott tekerő-tábort szervez, akkor kedvet kapnak a helybeliek, és sokan jelentkeznek tanfolyamra, aminek eredményeképp kialakulhat újra az elfeledett hagyomány.

G.: Mondható, hogy a rendszerváltás óta megnőtt a fiatalok népzene iránti érdeklődése?

H. P.: Régebben kevés helyen nagy tömegek gyakorolták, művelték, élvezték a magyar népzene, néptáncot, ma már egyre nagyobb a tere ennek. Budapesten például szinte napi három-négy ilyen alkalom kínálkozik különböző helyszíneken, művelődési házakban, éttermekben – újabban a Gödör Klub nyújt erre rendszeres lehetőséget.

G.: Igaz, hogy a népzene megszerettetésében jó szolgálatot tehet az autentikus zenei alapokat például elektronikával ötvöző világzene?

H. P.: Egyrészt mindenféle élőzene erősíti egymást, másrészt különböző situációkban más és más zenét kell játszani. Tudnia kell a zenésznek, hogy mit szeretne elmu-
zsikálni, és az adott közeg vevő-e arra. Persze, megvan az a félelem, hogy a világzene elvesz a népzene hitelességéből, hiszen könnyebben fogyasztható egy angolszász

hangszereléssel előadott népzenei feldolgozás vagy egy érdeke-
sebb balkáni ritmusokra rátett magyar népdal, de szerintem a kettő nem egymás ellenében, hanem egymás mellett működik.

L. Gy.: Én elég ódivatú vagyok. Ha az autentikus forrást szeretné valaki megtanulni úgy, ahogy az öreg mester hatvan éven át játszotta, az szinte reménytelen vállalkozás. Amennyiben fölvaltjuk ezt azzal, hogy behozunk elektro-
mos gitárokat meg dobokat, és

így tesszük óriási hangerővel népszerűvé, abban a pillanatban elérjük, hogy egyik zene sem tiszta. Számomra fontos, hogy a népzene úgy szólaljon meg, ahogy megszólalt száz évvel ezelőtt.

G.: Eddigi pályafutásotok során számos díjban részesültetek: 1977-ben a Népművészet Ifjú Mesterei címet, tavaly a Bartók Béla Emlékdíjat kaptátok meg. Hogyan hat ez a munkátokra?

H. P.: Jól esik, de nem erre figyelünk. Talán azért jó, hogy vannak díjak és kitüntetések, mert magát a műfajt ismerik el.

G.: Az is egyfajta elismerés, hogy az Állami Népi Együttest kísértétek. Minden felkérésre rábólintotok, ami harmonizál a tevékenységetekkel?

L. Gy.: Ha harmonizál, akkor igen, de borzasztó nehéz volt az Állami Népi Együttes kísérése 1981 és 1983 között. A legfontosabb, hogy a koncepciónk, a szabadságunkat megtartva soha ne kötelezzük el magunkat senkinek. Csak a magyar népzene. ■

„Ha az autentikus forrást szeretné valaki megtanulni úgy, ahogy az öreg mester hatvan éven át játszotta, az szinte reménytelen vállalkozás”

BOGNÁR SZILVIA – HERCZKU ÁGNES – SZALÓKI ÁGNES: SZÁJRÓL SZÁJRA

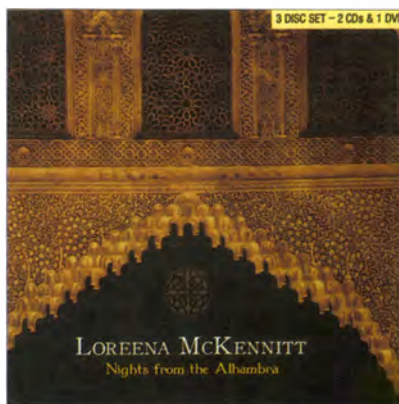
●●●○○

Bognár Szilvia, Herczku Ágnes és Szalóki Ági gyakran kalandozik el az autentikus népzénetől. Rendszeresen hallhatjuk őket különböző párosításban vagy akár trióban is, emellett összekapcsolja őket még a Nikola Parovval végzett közös munka, s talán ebből következően a magyar mellett a bolgár dallamok repertoáron tartása is. Erről a projektről ezért még a lemez megjelenése előtt lehúztak vagy száz bőrt, hiszen az apropót is az adta, hogy nem egyszer arattak már sikert együtt, időnként Palya Beával kiegészülve. Ha ez a lemez most egészen új hangzással, merőben más tematikával és dallamvilággal jelentkezik akár csak a kíséret területén, akkor is nehéz lenne igazán újat alkotni, azonban még e téren sincs jelentős változás. A népdalok is a már számtalanszor „megvilágzenésítették” közül kerülnek ki, mintha a több tízezres gyűjteményekből nem lehetne erre a célra újabbakat is találni, így a több tucatnyi „Szerelem, szerelem”-feldolgozás mellett még egy próbálkozást köszönhetünk, és megismerhetjük a trió verzióját is a szintén világzenés adaptációban népszerűvé vált Betlehem vagy éppen a Paradicsom kezdetű dalokról.

A lemez önmagában is viszonylag kevés szintvontultat fel, bár kétségtelenül akadnak érdekes játékok a három énekhanggal, de a kánonon, a visszhangon, a már többször elsütött dudautánzáson és a bolgáros többszólamúságon kívül e téren sem kapunk túl sokat. Tulajdonképpen a gyimesi daloknál használt gardon és az eredeti ritmusok az egyedüliek, amikre felkaphatjuk a fejünket. Mindazonáltal komolyabb szakmai hibát nem találhatunk. Kiművelt énekhangokat hallani, érződik az autentikus gyakorlat és a tudatos diva-hatás, pontos a kíséret. Ez azonban önmagában a mai túlkínálatban már kevés.

Pál Eszter

FolkEurópa – Hangvető
FECD035

**LOREENA MCKENNITT
NIGHTS FROM THE ALHAMBRA**

●●●●○

A többszörös Grammy-díjas world music énekesnő, Loreena McKennitt luxuskiadású tripla lemezen jelentette meg 2006 szeptemberében rögzített koncertfelvételét. A helyszín Granada, Spanyolország. Az 1223-ban épült egykori erőd felújított tornyai és oszlopai által körülölelt színpad méltó egy nem mindennapi audio-vizuális élményhez, hiszen a dupla CD teljes hang- és képanyaga megtalálható a kiadvány harmadik lemezét képező DVD-n. A videó igényes menüjének rögtön az elején választhatunk sztereó és 5.1 surround hangzás között, illetve meghallgathatjuk az énekesnő összekötő kommentárjait. McKennitt zenéje a középkori mondák világát tárja elénk. Színpadi kisugárzása igen szuggesztív, átható tisztaság árad belőle. Hangja túlnyomórészt magas regiszterekben mozog, de a hangmagasság élei nála fátyolossá, melengetővé lágyulnak. Hiányoznak a női vokálok, ami egy kicsit zavaró, hiszen a stúdiólemezekről megszokhattuk, hogy a technika segítségével a második szólamokat szintén Loreena énekl. Loreena nemcsak énekes, szövegíró, dalszerző és hangszerelő, de játszik kelta hárfán, tangóharmonikán és zongorán is. A zenekar sajátos hangzásvilágát alapvetően kelta, közel-keleti és régizenei elemek határozzák meg. A középkori hangulatú akusztikus hangzás néha kibővül, és meglódul egy erőteljesebb, dob-basszusgitár-gitár alapú irányba, de mégis inkább a lassú, puha hangzás dominál. A koncert végéhez közeledve kicsit unalmassá is válik a túl intellektuális, modoros hangulat. Ebből az állapotból szerencsére gyakran kibillentenek elsősorban Hugh Mars remek hegedűszóli, de összességében hiányzik az idézett kor hangulatához nélkülözhetetlen, puritán vehemencia.

Kardos Dániel

Perseus – Universal
0774213281104

**ROBERTO FONSECA
ZAMAZU**

●●●●○

Aki esetleg elmulasztotta Budapesten Ibrahim Ferrer és Omara Portuondo zongoristájának májusi fellépését, ne csüggedjen: Kuba ifjú híressége egész nyáron Európában turnézik! A korosztályában legjobbnak mondott Fonseca már tizenéves korától aktívan koncertezik, kubai zenészekkel és saját zenekarával stúdiózik. A nemzetközi közönség akkor ismerte meg, amikor 2001-ben a BVSC-ben átvette Ruben Gonzáles helyét. Legújabb albumát a latin jazz műfajába sorolják, de talán jobban illene rá az etno jazz. Rögtön népi énekkel és klarinétal indít. A tizennégy szám hangvétele nem egységes, mintha szándékosan akarna egyik hangulatból a másikba ejteni. A címadó szám a Rhythm'n'Blues hatását mutatja, az ezt követő jazzballada semmitmondó, ami arra utal, hogy Fonseca azért még nem teljesen érett zeneszerző. A jobban sikerült Clandestino bizonyítja, milyen örömmel zenél együtt más zenei kultúrájú művészekkel. Például a brazil Carolinhos Brownnal, akinek szöveg nélküli éneke a Pat Metheny Group egykori stílusát juttatja eszünkbe. A Congo Arabe című, nagy ívű kompozíciót a lemez legjobb pillanatává emeli Javier Zalba (Irakere, Cubanismo) bravúros, fél-egész skálás szoprán saxofon-szólója és Vicente Amigo flamencogitár-játéka. Fonseca keleti kultúra iránti szenvedélyét példázza az Ishmael, egyik pályatársa, Abdullah Ibrahim számának feldolgozása. Az El Nieveoal („Öreg gyerek”) Ibrahim Ferrer emlékezik. A máshol lenyűgöző Omara Portuondo vendégszereplése itt nem átütő, viszont Cachaitóval hamisítatlan, tenyeres-talpas kubai guajirát játszanak. (A lemez frissen állít emléket az idén elhunyt Orlando Cachao Lopez számára.)

Pödör Bálint

Enja – Varga
ENJ-9499 2

**PALYA BEÁTA
ADIELI LES COMPLEXES**

naïve – Sony BMG
88697323112 ●●●●●

A Gramofon tavaly nyári számában Palya Bea már arról a lemezről beszélt lelkes szavakkal, amelyet csak sajnós most, egy év késéssel tudtak itthon megjelentetni. Az énekesnőnek egyre növekvő rajongótáborra van, akik számára alaphangon is sok örömet okoz egy új sorlemmez. Ám az énekes, a zenét légzésben tartó kvintett és a művésztársak együttműködésének köszönhetően olyan delikát szől a hangszóróból, amely akár a világzene sőt a jazz nyenceinek is kedvére lehet. Ihletett, de nem túlbonyolított dallamok, biztosan kezelt dinamika, feszés, pontos tempók, szellemes ritmikai megoldások jellemzik a zene egészét. A szolísták közül ki kell emelni Lukács Miklós, Szokolay Dongó Balázs improvizációit ugyanúgy, ahogy a kaval bolgár sztárjának, Theodosii Spassovnak közreműködését, illetve a nálunk kevésbé ismert Vincent Lê Quang szaxofonját. *H. Magyar Kornél*

**JÁVORI FERENC
MASTER OF KLEZMER**

Sony BMG
88697270672 ●●●●●

Jávori Ferenc, avagy ahogy mindenki ismeri: Fegyva az élő zsidó zene egyik kiemelkedő, meghatározó alakja, a II. világháború utáni korszak magyarországi klezmer zenéjének nagykövete. Egy idestova harmincéves zeneszerzői és előadóművészi karrier

méltó összegzése ez a válogatáslemez. A munkácsi születésű művésznek azt a képességét mutatja be legjobban, ahogy képes a tradicionális klezmer zenét szélesebb rétegekhez eljuttatni, vagy létrehozni a klezmernek más műfajokkal – a balettel, az operettel, a kamarazenevel vagy a musicallel – való kreatív együttműködését. 1978-ban került Budapestre, ahol kezdetben az Operettszínházban zongorázott. 1990-ben alakult meg a ma már méltán világhírű Budapest Klezmer Band, amely feltámasztotta szunnyadó álmából a magyar klezmer zenét. *KD*

**BOBAN I MARKO MARKOVIĆ
ORKESTAR GO, MARKO, GO!**

X Produkcio – Hangvető
XPO31 ●●●●○

Ha minden igaz, most már Boban fia, Marko vezeti a népszerű Orkestar. Rádásul milyen jól: az új albumon Marko kompozíciói a legjobbak! A számok összetettebbek, rafináltabbak lettek. Majdnem mindegyikbe került dobfelszerelés. A zenészek virtuózak, hibátlanul játszanak hangszereiken, stílusosak a trombita- és szaxofonszólók. A tizenhárom dal között van diszkó, jazz, latin – mint egy igazi lagziban. Ki-ki maga döntse el, hogy ez a már-már vásári sokféleség a lemez javára, vagy kárára válik-e! Egy biztos: nagyszerű talpalávaló. Még nem tisztázták, mi a fontosabb: az egységes stílus (főleg így, koncerten), vagy az, hogy mindenkinek tetszeni akarnak. A közönségigény kiszolgálására példa az album második nótájának refrénje, amely a „whisky-Coca-cola” fogyasztását propagálja. Lehet, hogy ez az ital népszerű, de én mégis inkább egy másik együttes üzenetét fogadnám meg: „A borból a minőséget legalizáld!” *PB*

**SZALONNA ÉS BANDÁJA
ÖRÖMGZENE**

Magyar Folk Centrum – Hangvető
5 999548 111857 ●●●●●

Pál István „Szalonnáról” akkor is az Örömgzene jutna az eszünkbe, ha nem ezt a címet adta volna a lemezének: általában extatikus állapotban virgázik a hangszerén, elképesztő gyorsasággal előadva az amúgy is nehéz futamokat. Most egy kicsit más oldaláról is megismerhetjük, és tanulni lehetünk útkeresésének, amikor végigjárja szakmai élete állomásait a cigányzenétől az erdélyi muzsikán át a Magyar Állami Népi Együttes primási posztjával járó feladatokig. Bár emiatt a lemez meglehetősen eklektikus, ez tulajdonképpen nem zavaró, hiszen önmagukban kifejezetten arányosan és érdekesen felépített dallamsokrokat hallunk, és a csiki muzsika éppen olyan tökéletesen szól, mint a kalotaszegi vagy éppen a viski cigánybandának emléket állító nóták. Szalonna a stílus minden apró jegyére figyel – e tekintetben maximalista –, és ezen a lemezen az ország legjobb zenészei segítik. *PE*

**CLUB ERA
KICSI NÉKEM EZ A HÁZ**

szerzői kiadás
5 999882 379104 ●●●○●

Az esztergomi „streetfolkjam” együttes népszerű fellépője az utóbbi évek szabadtéri fesztiváljainak. Tagjai közösen írják a dalokat, a szabadság jegyében, saját hangszerével ki-ki hozza a saját zenei világát. Ma-

gyar, moldvai és keleti népek zenéjéből vett ismert és kevésbé ismert témákra improvizálnak. Hangszereik: hegedű, gitár, fuvola, basszusgitár, didgeridoo, citera, három ütős. Mivel ének nincs, ezzel a puha hangzással, ebben a hangszerelésben a végére kissé leül az album. Stílusuk – ha nem lenne anakronizmus, azt mondhatnánk – egyfajta világzenei mainstream (nem lóg ki semmilyen irányban). Hangszerjátékuk jó, de a kompozíciókba több progresszivitás is belefért volna. E zenei megoldások hallatán a korai Kormorán és Vízöntő lemezek ugranak be. Élőben biztosan tűzesek, de ez a CD nem rúgja ki a ház oldalát. *PB*

**BANTU, DOCTA, SISTER FA
AND MORE
MANY LESSONS**

Piranha – Varga
CD-PIR2112 ●●●●○

Ha belegendolunk, hogy számos afrikai országban a népesség nagyjából része húsz év alatti, nem meglepő, hogy Szenegálban háromezer rapegyüttes van. E stílusban az afrikaiak jogosan érzik magukat hazai pályán, hiszen a ma rapnek nevezett ritmikus énekesbeszéd mindig is létezett. Az afrikai hip-hop zeneileg nem különbözik az amerikaiétól, de más a szövegek mondanivalója. Az afrikai rap kevésbé materialista és vulgáris, költeményeik kritikusak, fontos a társadalmi mondanivaló. A szókimondásnak náluk még nagy a tétje. És mivel az emberek mélyen vallásosak, dalszövegek is spirituális tartalmat, pozitív üzenetet hordoznak. Az album pikantériája, hogy angol és francia mellett észak- és nyugat-afrikai nyelveken: wolof, mandinke, arab, marokkói, bambara és sousou nyelven is rappelnek. Csak szörmenten világzene, de mindenképp értéket hordozó kiadvány. *PB*

A N A L Ó G Á L O M

A HALHATATLAN VINYL

ACCUPHASE
ACOUSTIC REVIVE
ACROLINK
ALTMANN
AUDIENCE
AUDIO RESEARCH
APPLE
AVID
DANLEY
DEQX
E.A.R. YOSHINO
EVIDENCE
KIMBER KABLE
LEBEN
MC2 AUDIO
MICHELL
NAIM
NIRVANA
NOTTINGHAM
OYAIDE
PARASOUND
PROAC
PROMITHEUS AUDIO
REVOLVER
ROYER
SHAKTI
SNELL & WILCOX
TRANSFIGURATION
YAMAMOTO
ZU

MICHELL ORBE LP LEJÁTSZÓ

HIGH - END

AUDIÓ VIDEÓ HÁZI MOZI RENDSZEREK
SZÁMÍTÓGÉPES ÉS HÁLÓZATI AUDIÓ RENDSZEREK
INTELLIGENS ÉPÜLETEK
RENDSZERINTEGRÁCIÓ
TERVEZÉS KIVITELEZÉS ÜZEMELTETÉS

20 ÉVE A HIGH-END AUDIÓ ÉS VIDEÓ VILÁGÁBAN

PENNA-POOR KFT. 1025 Bp. TÖRÖKVÉSZ ÚT 95-97/D
TELEFON: 325-8772, 438-0331 TEL./FAX: 325-9430
E-mail: ppaudio@penna-poor.hu www.penna-poor.hu

„Minden hang ima, minden forma mester”

DIGITÁLIS VALÓSÁG ÉLMÉNY ÉS KÉNYELEM

NAIM AUDIOFIL HARD DISK LEJÁTSZÓ

REZGÉSCSILLAPÍTOTT 2 X 400 GB BELSŐ HÁTTÉRTÁR

KÜLSŐ HÁTTÉRTÁR TÖBB TERABYTE-IG BŐVÍTHETŐ

INTEGRÁLT ZENEI ADATBÁZIS, BORÍTÓK KÉPEIVEL

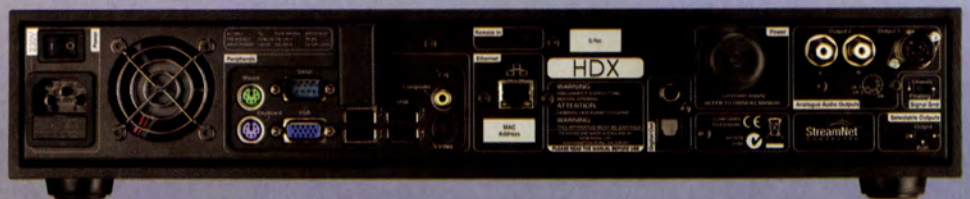
TÖBB MINT, 20.000 CD KEZELÉSE

HIGH-END CD JÁTSZÓ, WAV, MP3, AAC, FLAC, WMA

CD LEMEZEK TÖKÉLETES ARCHIVÁLÁSA

KEZELÉSE ÉRINTŐKÉPERNYŐRŐL VAGY TÁVIRÁNYÍTÓRÓL

NAGYFELBONTÁSÚ LEJÁTSZÁS, MESTERSZALAG MINŐSÉGBEN

INTERNETES RÁDIÓ CSATLAKOZÁS

A sokcsatornás hangtechnika zenei előzményei

Sorozatunk korábbi cikkeiben a sztereó technika kérdéseivel foglalkoztunk, ám a hangtechnika fejlődése köztudottan nem állt meg a kétszatornás rendszereknél. Azt továbbfejlesztve teremtette meg a sokcsatornás, köznapi szóhasználatnál házimozis-, angol elnevezéssel surround hangrendszereket. Az utóbbi megjelölés éppen ezek lényegére utal: a hangok ölelik teljesen körbe a hallgatót.

◆ Ujházy László

Kétségtelen, hogy ennek gépi megvalósítása szorosan kötődik a XX. század második felének hangtechnikájához, ám maga a célkitűzés, hogy a hangforrások a hallgató körül szórójanak meg, ennél sokkal régebbi, s mai ismereteink szerint a reneszánsz zenében gyökeredzik. Így amikor következő írásainkban a sokcsatornás technikáról és annak lehetőségeiről szólnunk, a kultúrtörténeti előzmények bemutatását sem kerülhetjük meg. Az alábbiakban tehát azt mutatjuk be, hogy a régebbi évszázadokban hogyan próbálta meg a zene a hallgatót körbefonni, hogyan törekedett a teljes hangtér birtokba vételére.

Adrian Willaert 1550-ben, Velencében jelentette meg Salmi spezzati című gyűjteményét, melynek már a címe is jelzi, hogy a nyolcszólamú szólistákat „da cantare (...) a duoi chori”, azaz két kórusra írta. Ezzel indult útjára a zene, az építész, a terem- és pszichoakusztika máig is megcsodált – bár egy időre háttérbe szorult – harmóniája: a többkórusos technika.

A többkórusos technika bölcsője: a velencei Szent Márk-templom

A többkórusos megszólaltatás kiindulópontja mindenkor maga a mű egymásnak felelgető vagy éppen összefonódó énekes-hangszeres kórusaival, ám mert a többnyire szövevényesen bonyolult zene a kórusok térbeli szétosztása által „tisztul ki” s válik a hallgató számára áttekinthetővé, ezért a megszólaltatás csak az erre alkalmas helyszíneken lehetséges. Ezen a ponton csatlakozik témánkhoz az építész, mindenekelőtt e technika bölcsője: a kereszthajós elrendezésű velencei Szent Márk-templom, ahol a szembenálló karzatokon elhelyezett kórusok körbefoghatják a hallgatóságot. És ezzel együtt megjelenik a teremakusztika, amely nemes – de nem a végletekig felfokozott – zengésével úgy „öltözteti fel” az egész templomteret betöltő fényes hangzónát, hogy annak konkrét irányai azért még érzékelhetőek maradnak. A többkórusos előadások pszichoakusztikai hátterét illetően pedig idézzük a

XVI–XVII. század kiemelkedő zeneszerző-teoretikusát: Praetorius – miután gyakorlati útmutatókkal szolgált az együttesek elhelyezéséhez – leírja, hogy a hangszeres és vokális kórusok térben történő szétosztásuk által „nem harsognak túl, nem fedik el egymást, hanem egyiket a másiktól megkülönböztetve hallhatjuk és érzékelhetjük azokat”. Ünnepegyesség, „erőtéljes hangzás és pompa” jellemzi e technikát – ahogyan később Heinrich Schütz fogalmazott.

A többkórusos technika első igazi kiteljesedésének Velence volt a színhelye, s a példa olyan gyorsan terjedt, hogy csakhamar az egész európai zenei gondolkodásra rányomta bélyegét. Az érett barokkban már nem is volt feltétlenül szükséges a mű többkórusos lejegyzése, mivel az általános előadói gyakorlat értelmében még egy négyszólamú műben is megkeresték a hangforrások térbeli különválasztásának lehetőségeit. Gyakran a koncertokat is úgy szólaltatták meg, hogy a tuttit és a szólóhangszereket a tér különböző pontjain – az utóbbiakat akár a hallgatóság háta mögött – helyezték el. A meghökkentő ellentétekre épülő barokk hangzás ezáltal nem csupán a különböző hangerősséget (tutti–soli), hangszíneket (vonások–fúvók), hanem az irányokat is ütköztette. Georg Muffat concerto grossóinak 1701-es kiadásában így utal az elhelyezésre: „az együttest (...) előnyösebb két kórusra, nevezetesen egy nagyra és egy kicsire szétválasztani”. A csúcspont pedig kétségtelenül Bach Máté-passiója, melyben a két vokális és hangszeres kórus szembeállítására már nem egyszerűen a hangtérrel való játék, hanem a drámai dialógus elengedhetetlen eszköze. Úgy is fogalmazhatunk, hogy e mű már a zene, az építész, az akusztika és a dráma egysége.

Merev szétválasztás

A barokk után ez a zenei felfogás fokozatosan megváltozott: a hangtér-irányok leértékelődtek. Ezt – mintegy a kompozíciós technika és az építész kölcsönhatásaként – a nyilvános, „polgári” zenehallgatás helyszíneinek, a hangversenytermeknek az elrendezése is alátámasztja. A hangversenyterm általános meghatározása, hogy ott belépődíj ellenében bárki hallgathat zenét. Az első ilyen célú terem építésének időpontja nem határozható meg egyértelműen, mivel a XVIII. századi ideiglenes koncerthelyszínek (kávézók, tehetősebb polgárok otthonai, templomok, színházak) szerepét fokozatosan vették át a külön erre a célra épített „zenetermek”, majd a későbbi hangversenytermek. Megjelenésüktől kezdődően (lényegében sajnos napjainkig) a hallgató többé már nem részese, hanem külső szemlélője a zenének, hiszen kialakult a pódiumtér és a nézőtér merev szétválasztása. Ráadásul e pódiumtérnek a nézőtér középpontjában mért hallási szöge – amint

Illusztráció: Gramofon-archív

A velencei Szent Márk-templom felülnézetből – az épület tagolása zeneművek szerkezetét is meghatározta

ezt a következő néhány példa is szemlélteti – a korábbi, akár 360°-hoz képest igen szerény volt: Altes Gewandhaus (Lipcse, 1781): ~50°; Grosser Musikvereinsaal (Bécs, 1870): ~60°; Neues Gewandhaus (Lipcse, 1884): ~55°; Concertgebouw (Amsterdam, 1887): ~80°. Jellemző, hogy a hallgatóság irányérzékelését olykor annyira figyelmen kívül hagyták, hogy például a régi Gewandhaus nézőterének széksorait – két csoportra osztva – a pódiumra merőlegesen helyezték el, tehát a közönség nem előlről, hanem oldalról, „fél füllel” hallgatta a koncertet.

Természetesen a barokk utáni időszakban is keletkeztek a többkórusos technikával élő művek (Mozart: c-moll mise; Berlioz: Te Deum; Verdi: Te Deum a Quattro pezi sacri sorozatból stb.), ám ezek inkább kivételes, többnyire szakrális jellegű előadásra készültek. A romantika közeledtével az általános hangzásideál a minél gazdagabb irányfelbontás helyett inkább az egybeolvadó hangzástömböket részesítette előnyben, s a hangversenytermek már egyébként is alkalmatlanok voltak a kórusok osztott elhelyezéséhez: a hangirányokat tekintve a zene többé már nem birtokolhatta a teljes teret. Ha egyáltalán beszélhetünk valamiféle „irány-mozgalmasságról”, azt többnyire a zenekarok első- és második hegedű szólamainak

felelgetéseivel ki is méríthetjük. Akkor ugyanis e két szólam még a karmester két oldalán, egymással szemközt helyezkedett el a pódiumon. (A mai ülésrendeknél már ez a hatás is elvész – mint ahogyan Verdi is hiába írta Requiemjének Sanctus tételét kettős kórusra, ha manapság ezt az ültetésnél ritkán veszik figyelembe.)

Újra birtokba venni a teret

A XX. századhoz közeledve Mahler foglalkozott ismét a hangzó tér kibővítésének gondolatával: erre utal többek között III. szimfóniájának gyönyörű távoli postakürt-szólója (1895), vagy VIII. szimfóniájának három kórusa (1907). Úgy tűnik azonban, hogy a teljes térben történő gondolkodás már egyre inkább a „gépi művészetekhez”: a mozgóképhez és a hangrögzítéshez kötődött. A közönségnek a színpadi akcióba történő erőteljesebb bevonását elsőként Erwin Piscator fogalmazta meg, s 1927-ben Walter Gropius meg is tervezte „totális színházat”, melyben a nézőt minden irányból vetített képek veszik körül; a színpad helye változtatható, az ülések pedig teljes körben elforgathatók. Ugyancsak az 1920-as évek végén Antonin Artaud drámáiról a nézőtér négy sarkában elhelyezett hangszórói

Többkórusos ünnepi zene a salzburgi dómban (rézkarc 1682-ből)

által „rezonáló vibrációk pókhálójával” vonta be nézőit a színpadi történésbe, mert mint manifesztumában írja: „a képekkel telített és hangokkal zsúfolt tér is beszél”.

A XX. századi általános zenefelfogást mélyen áthatotta a klasszikus-romantikus hagyományok feltétlen tisztelete. Nem véletlen tehát, hogy az újabb hangversenytermek is ebben a szellemben épültek, sőt még a sztereo hangszóró-elrendezésre vonatkozó ajánlások körülbelül 60°-os báziszöge is e teremek középtáján kialakuló irányélményt modellezi. Ezért a zenének csupán két lehetősége maradt arra, hogy a teljes hangteret ismét birtokba vegye: az elektroakusztikus, illetve kortárs zene, valamint a század második felében a szárnyait egyre erőteljesebben bontogató historizmus.

Tekercsek és csatornák

A hangtér teljes birtokbavétele szempontjából az elektroakusztikus zene előnye, hogy megszólaltatása döntően hangszórókra támaszkodik, s egy adott helyszín – pódiumon kívüli – pontjaira könnyebb hangsugárzókat, mint

hangszereket telepítenünk. A sokszavas rögzítés-technika pedig egyre nagyobb számú független csatorna – azaz irány – táplálását teszi lehetővé. A csatornák térbeli szétoztását Jacques Poullin – a főként zajtranszformációkra épülő konkrétzenei kutatások egyik vezető mérnökeként – már 1955-ben így indokolta: „Egyetlen csatorna esetén a ponszerű hang a visszaadáskor nem teszi lehetővé az egyes hangforrások térbeli hangsúlyozását, ami pedig kívánatos lenne annak érdekében, hogy a tömör vagy szomszédos hangok által okozott elfedést elkerüljük.” Érdemes egybevetnünk e gondolatokat Praetorius korábban idézett soraival, hiszen a kettejük elválasztó mintegy három és fél évszázad ellenére mégis ugyanarról szólnak!

Poullin ugyanitt különbséget tesz a belső irányváltoztatások nélküli statikus hangrelief és a mozgásokat is tartalmazó kinematikus relief között. Ez utóbbi megvalósításának egyik korai úttörője, Pierre Schaeffer 1950-ben indukciós úton vezérelt erősítővel úgy oldotta meg a hangok közönség körüli elektronikus mozgását, hogy a kezében tartott primer tekercs helyzetének változtatásával a térben elhelyezett szekunder tekercseken keresztül szabályozta a teremben szétoztott négy hangszóró erősségét. Mivel a pódiumon a szekunder tekercsek, illetve a hallgatóság körül felállított hangszórók elhelyezése hasonló volt, ezért az így létrehozott hangiránybeli változások meggyeztek kezének – egyébként meglehetősen látványos – mozgásával.

A másik nagy újító Karlheinz Stockhausen: egyes műveiben szinte barokkos módon vette birtokba és terjesztette ki zenéjének hangterét, ily módon

az ismét zenei kategóriává vált. (Gruppen három zenekarra; Carré négy zenekarra és kórusokra; Momente soprán-szólóra, négy kórusra és 13 hangszerre; Fresco négy zenekari csoportra stb.). A Beethovenhalle megnyitáskor elhangzott, négy zenekarra írt kompozíciója szinte a teljes épületet elfoglalta. (Ez a megoldás meglepően hasonlít ahhoz, amikor egy Corelli-concerto termekben szétoztott száz vonós hangszeren szólalt meg Barberini bíboros palotájában.) Stockhausen felfogása szerint egy kortárs zenei célú terem akár négylevelű lóhere, akár vese alaprajzú lehet, csak négyszögletes „doboz” ne legyen, mert az kizárólag egyetlen meghatározott zenei stílus megszólaltatásához alkalmas.

A bemutatott példák jól igazolják, hogy a térben minden határon túl kitágított hangzás sok esetben a zene egyik fontos lételeme, és a legtöbb esetben csak nagy elhelyezési nehézségek árán valósítható meg. A hangtechnikát illetően azonban lehetőségei – éppen a sokcsatornás technika által – szinte korlátlanok.

AZ ORSZÁG ELSŐ SZÁMÚ
JAZZ ÉS KLASSZIKUS ZENEI
SZAKÜZLETE

FONE, ALPHA, EGEA, ACT,
KIRKELIG, KNITTING FACTORY,
SCHANACHIE, DIW, CYBELE,
FUGA LIBERA, RICERCAR, ARCANA, EXTON,
HIGH NOTE, SONS OF SOUND, CRYPTO, MDG,
MA, OMNITON, SONG LINES

Nyitvatartás
hétfőtől - péntekig 10-20
szombat 10-16

1088 Budapest, Krúdy Gyula u. 6.
Tel./Fax: 486-0572, 486-0573
www.cdbar.hu

CONCERTO

Komolyzenei hanglemezek
a gregoriántól
a kortárs zenéig

LP, CD, DVD
vétel-eladás

1074 Budapest, Dob u. 33.
E-mail: concerto.kft@t-online.hu

Telefon/fax: 268-9631
Nyitva: H.-P.: 12-19 h

Lemeztisztítás
Postai utánvét

Ez komoly!

AKADÉMIA zeneműbolt

Budapest
VI., Király u. 28.
Tel.: 351-1942

Nyitva tartás:
H-P.: 10-18
Sz.: 10-14

A Gramofon magazinban
szereplő CD-k
megvásárolhatók,
megrendelhetők az

Az MCD üzletlánc
CD-boltjaiban:

MCD Megastore

V., Sütő u. 2.
(a Deák téri metrótól egy percre)

MCD CAMPONA

XXII., Nagytétényi út 35-37.

ahol kiemelt klasszikus
és jazz választékkal
várjuk kedves Vásárlóinkat,
továbbá
belehallgatási lehetőséget
biztosítunk a vásárlás
megkönnyítésére!

GALEON

A MINŐSÉGI ZENÉK BOLTJA

Kellemes hangulatban
válogathat a cd-k közül.
Ha valamit nem talál,
megrendeljük.

1122 Budapest,
Magyar jakobinusok tere 4/a.
225-0176
30-858-9904
skype: galeonbolt
galeonbolt@gmail.com
H-P: 9-19h
Szo: 10-14h

GRAMOFON

Az 1996-ban alapított
zenei lap
naponta frissülő
internetes portálja

GRAMOFON
Online

www.gramofon.hu

A klasszikusok köztünk élnek

Beszélgetés Aczél Péterrel

Aczél Péter a Magyar Rádió zenei rendezője. Több legendás klasszikus és kortárs zenei felvétel irányítójaként alapos, gondos és precíz vágásairól, lelkiismeretes rendezői munkájáról ismert.

→ Lőrincz Judit

Gramofon: *Hogyan és miért lett zenei rendező?*

Aczél Péter: A történet negyedszázada kezdődött. A Miskolci Zeneművészeti Főiskolán tanítottam zongora főtárgyat, amikor felfigyeltem rá, hogy a Magyar Rádió forgatói tanfolyamot hirdet. Hogy ez mi valójában, azt nem tudtam. Érdekelte a dolog, jelentkeztem. Miután levizsgáztam, megkérdezte tőlem Erkel Tibor fősztályvezető, a Rádió korábbi vezető zenei rendezője, hogy szeretnék-e rendező gyakornok lenni. Boldogan mondtam igent, így azt mondhatni, hogy kicsit véletlenszerűen kerültem a zenei rendezés közelébe.

G.: *Talán akad olvasó, aki nem tudja, mit jelent forgatónak lenni.*

A. P.: Akkoriban úgy készültek a zenés-szöveges műsorok, hogy a rendező megmondta, mikor ússzon fel a zene a szöveg alá, a mű mely pontjáról induljon, hol zárjon, hogyan halkuljon el stb. A forgatónak volt a feladata, hogy a műsor rögzítésekor vagy élő adás közben „forgassa”, azaz lejátssza a magnón a zenéket, követve a kottát és a rendező utasításait.

G.: *Meddig tartott és miért volt fontos a zenei rendezői gyakornokság?*

A. P.: Fél évig nem készítettem felvételt, csak bejártam a rendezők felvételeire, főként Fejes Cecíliahoz és Matz Lászlóhoz. Egy idő után kaptam kisebb feladatokat, majd később már saját felvételt is készíthettem, de még jó darabig figyeltem, tanultam a rendezők munkáját. Szerencsémre Matz László, akkori vezető zenei rendező jó érzékkel segített a fokozatos előrehaladásban. Eleinte zongoradarabokat bízott rám, mert az a terület állt közel hozzám. Majd kamarazenét, és így tovább, egyre szélesedett a repertoár. Sokat tanultam Lacitól főképp a precizitás és a lelkiismeretesség terén. Első önálló rendezői munkám Zempléni Kornél zongoraművészhez fűződik, aki Debussy prelűdjait játszotta. Mivel hamar megtanultam vágni Czéh Marianától, aki kiváló, lelkiismeretes szakember, Zempléni felvételét már én rendeztem, és én is vágtam.

Szerettem magam vágni a munkáimat. Volt egy hosszú olló, mellyel elég rizikós volt a vágás: ha az ember rossz helyen vagy rossz irányban vágta el a szalagot, könnyen tönkremehetett az egész anyag. Lehetett meredek, kemény a vágás, vagy hosszabb, puhább, és néha extrém hosszú. Egyszerűen elváltuk a szalagot a hang előtt, és összeillesztettük a másik szalagdarabbal, majd leragasztottuk. Aztán izgultunk, hogy hallatszik-e a vágás. Ha hallatszott, az nagy baj volt. Akkoriban még friss élményt jelentett számomra a Zeneakadémia zongora tanszakának levegője, hiszen nem is olyan régen diplomáztam ott. Így nagyon összpontosítottam, el ne rontsam Zempléni tanár úr felvételét. Éjjel egy óra is elmúlt, amikor még mindig vágtam rendületlenül, egyre fáradtabban. Éppen a magnetofon mellett álltam, és egy igen nehéz vágásra készültem kissé remegő kezemben a nagyollóval, amikor bejött a stúdióba egy rendező. Élénken érdeklődött, mit csinálok ilyenkor. Csak vágok, és vágok, és vágok, mondtam. Emlékezetes éjszaka volt. Egy ideig ingáztam még a Miskolci Főiskola és a Magyar Rádió között, de végül abbahagytam a tanítást Miskolcon. Szerettem, de sok volt együtt a kettő.

G.: *Milyen szempontokat tart fontosnak a rendezésben?*

A. P.: Az a dolgom, hogy kihozzam az előadóból a legjobbbat, amit nyújtani tud – szellemileg, lelkileg, technikailag. Természetesen nem hagyok hamis hangot a felvételen, sem olyan pontot, ahol nincsenek együtt a hangszerek, vagy nem jók az arányok. A hibákat sorra kigyomláljuk. Az lenne az ideális, ha nem kellene túl sokszor vágni, ha nagy zenei íveket egyszerre vehetnénk fel. Mondok egy példát: Csalog Gábor Liszt Weinen Klagenjét játszotta, ebből készült Z felvétel a Rádióban (a Magyar Rádió belső stúdiófelvételeit hívják így). Ez nem rövid darab. Gábor leült a zongorához és eljátszotta egyben. Azt kellett mondjam: köszönöm szépen, megvagyunk! Egyetlen hiba nem volt a felvételen, olyan fokú összpontosítással játszott. Egy-két részt azért még újravettünk, ahol más zenei megoldást választott volna, majd hazamentünk. Ilyen azóta sem volt. Nagyon nem szerencsés, ha a sok vágás következtében sterillé válik, így végül összeomlik az egész mű; ha nincsenek benne feszültségek, ívek, nincsenek inak és izmok, nincs se szív, se fej, csak „jó” hangok vannak.

Néha nehéz elérni, hogy a hangulat, a teremtő ihlet megmaradjon a stúdióban. Erről főképp a digitális technika tehet, mely egyre inkább arra kényszerít minket, hogy abszolút hibátlan legyen a produkció. Amíg a magnószalagot vágtuk el, addig belefértek a hangfelvételekbe a kisebb emberi hibák, mivel műszakilag nem volt megoldható a rengeteg vágás. Ezért régen nem lehetett olyan miszlikékből összevágni egy darabot, mint ma. Ez kényes kérdés, s egyben a felvételkészítés sarokpontja. Nem véletlen, hogy most megint olyan irányzat kezd kibontakozni, mely inkább az élő koncertfelvételek lemezre vételét részesíti előnyben (esetleg néhány utólag felvett pótlással). Inkább legyen benne néhány kis hiba, de ne sérüljön a lényeg, az alkotás.

G.: *Klasszikus vagy kortárs zene – melyik áll közelebb önhöz?*

A. P.: Nem bontanám így ketté, hiszen léteznek olyan kortárs zeneművek, amelyek már most klasszikusok. Az más kérdés, hogy a mai szerzők műveit rendezni néha talán nehezebb feladat, mert minden zeneszerző más-más struktúra alapján komponál, és azt ott, a felvétel helyén kell hirtelen értelmezni. Soproni József műveinél sokszor olyan térbeliséget érzek, mintha feltekintenék egy pompás épületre. Ugyanakkor Kurtág Györgynél olykor csupán pár hang az egész darab, de abban benne van az egész világ. Ilyen szempontból talán nehezebb a kortárs zene felvétele, mert míg Mozartnál szinte magától értetődik, hogy ő mitől Mozart, az, hogy Kurtág mitől Kurtág, vagy Soproni mitől Soproni, annak utána kell gondolni. Ám bár épp e két szerző stílusát meglehetősen klasszikusnak érzem... Azt mondhatom, mindenevő vagyok.

G.: *2005-ben fejeződött be Kurtág György Játékok című kötetének lemezfelvétele, melyet Ön rendezett. Miért volt különleges ez a munka?*

A. P.: Csalog Gábor úgy készült a felvételre, hogy éjjelente felhívta Kurtág Györgyöt Franciaországban, és órák hosszat beszéltek arról, hogyan kell játszani az adott darabot. Másnap eljött a stúdióba, és megpróbálta megvalósítani azt, amiről szó esett. Folyamatos volt közöttük a kapcsolat. A felvétel egyébként két évig tartott, és nagy alapossággal folyt. Előfordult, hogy két órán keresztül dolgoztunk kilenc hangon és nem is volt biztos, hogy sikerült a végleges rögzítés. Azokat a felvételeket szeretem nagyon, ahol én is tanulok. Nos, ezen a felvételen nagyon sokat tanultam. Amikor Kurtág Györggyel visszahallgattuk a stúdiófelvételeket, akkor döbbsentem rá, milyen mélység tárul fel – és milyen logika feszül – egy néhány hangból álló darabban. (A *Játékok válogatás 2. lemezéről* lapunk 65. oldalán olvasható kritika – a szerk.)

G.: *Melyek a legemlékezetesebb felvételei?*

A. P.: Az egyik Soproni József Te Deuma. Fenséges alkotás. A Magyar Rádió 6-os stúdiójában készült pár évvel ezelőtt. Egyébként Soproni a konzervatóriumban és a Zeneakadémián is tanított engem, így az ő művei talán ezért is érintenek meg jobban. Egy régebbi nagy élményem a digitális korszak hajnaláról, amikor Régis Pasquier, a kiváló francia hegedűs lemezét rendeztem. Igazán meghatott, ahogy Bartók Hegedűversenyét interpretálta; hogy francia léteire mennyire ráérezett a bartóki hangra, a gyökerekre, amelyből ez a csodálatos zene sarjad. Szintén régi élményem: egy Figaro-keresztmetszet a milánói Scala énekeseivel. Ők reggel felültek a repülőgépre, majd beestek a stúdióba, és bombabiztosan énekeltek, ha kellett, azonnal. És mennyi olaszos ízzel, rafinériával! Aki elénekelte a számát, azonnal repült vissza, az esti előadására. A feszített ütemtervet némileg megzavarta, hogy a csembalistát elfelejtették értesíteni a felvételről. Nem volt mit tenni, beültem helyette játszani, s addig a hangmérnök vette át a rendezést. Odabenn

másként hall az ember, és más ösztönök mozgatják, mint az üveg másik oldalán.

G.: *Mennyire megy a technikai lehetőségek fejlődése, bővülése a zeneművészet rovására?*

A. P.: Amikor elterjedt a digitális hangtechnika, nagyon örültünk, hiszen sokkal könnyebb számítógépen vágni, mint szalagon. Egy ideig a művészek még az analóg technikához voltak szokva, így felkészülten jöttek a stúdióba, tudták, hogy nagyobb íveket kell fölvenni. Aztán kiderült, hogy digitálisan akár ütemenként (sőt hangonként!) is össze lehet vágni a darabot. Azóta a technikára egyre nagyobb felelősség hárul. Vagy mondhatnánk, egyre nagyobb felelőtlenség. A zenei felvétel halála, amikor lemezre blattolunk. Blattolunk és vágunk, s ebből lesz a CD formájú korong. Igen, ez a felvételkészítés halála, azt hiszem. ■

Az szólhat jól, amit jól játszottak el

Vukán György rendhagyó lánc-reakciója

A számtalan elismeréssel, köztük Szabó Gábor-, eMeRTon-, Lyra-, Erkel Ferenc- és Balázs Béla-díjjal, valamint a Magyar Köztársaság Kiskeresztjével kitüntetett zeneszerző, zongoraművész, a jazz, a crossover, a klasszikus zene és az alkalmazott zenék mestere Szakcsi Lakatos Bélával közösen adott, nagy sikerű zeneakadémiai koncertjének másnapján osztotta meg velünk gondolatait a High End elvről.

➡ Bércesi Barbara

A már éppen két éve tartó Lánc-reakció ez alkalommal rendhagyó módon zajlott, ugyanis nem a rendszer költözött a művészhez, hanem a művész – ez esetben Vukán György – jött el a rendszert forgalmazó Penna-Poor Kft. zenehallgató stúdiójába, hogy az ott lévő rendszerrel közelebbi barátságba kerüljön. A barátság hamar megkötött.

Vukán ezen a napon csupa olyan felvételt vitt magával, amelyek közel állnak hozzá, hiszen azokat ő készítette, ismeri keletkezésük körülményeit, ráadásul saját, igen jó minőségű rendszerén – kiváló háromutas hangszóró-pár és csöves erősítő kapcsolódik CD-játszójához – már a

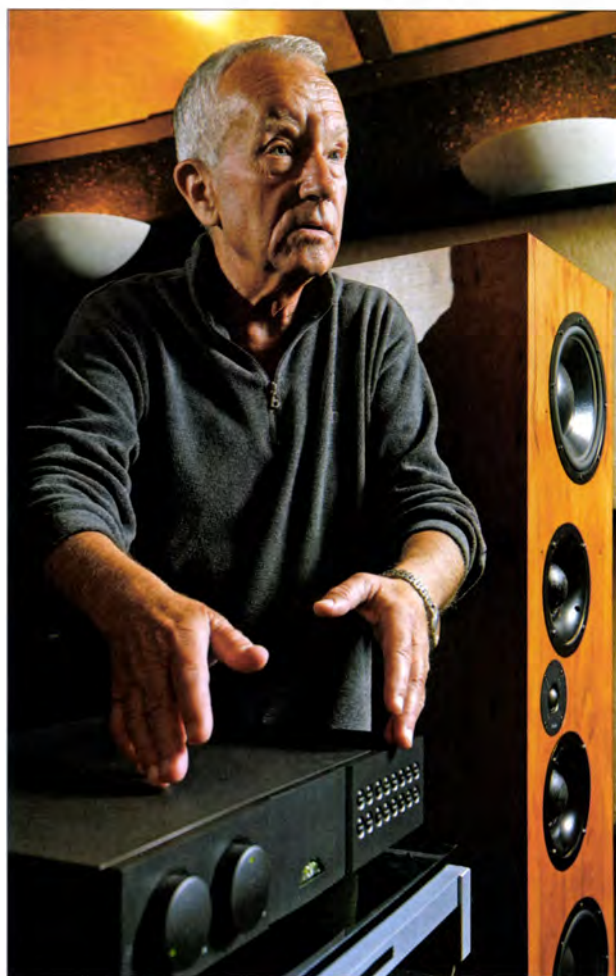
hangzásukat is többszörösen megtapasztalta. Köztük volt a 20 Love Poems & A Song Of Despair című kétlemezes album (Vukán szerint többen ezt tekintik a hangtechnikailag legsikerültebb anyagának), a Horgas Eszterrel készült Spanish Nights sorozat egy koncertlemeze, egy filharmonikus zenekarral rögzített zongoraversenye, valamint az MR Szimfonikusokkal felvett Missa Ad Dominum Jesum Christum című műve.

Otthoni rendszere több mint tizenöt éve került hozzá, azóta hűek egymáshoz. A kilencvenes évek elején tett szert egy Laser Disc-lejátszóra – az általa elérhető hangminőség volt számára a reveláció kezdete. „Horowitz utolsó bécsi koncertjének LD-felvétele döbbenetes hatással volt rám” – emlékszik vissza Vukán. „Úgy éreztem, hogy valami átjár, ami addig soha.” Horowitz egyébként Rubinstein, Keith Jarrett és Miles Davis mellett egyik fő kedvence, az ő lemezeit gyakran felteszi. Sőt bevallja, csak olyan előadókat hallgat, akiket szeret. A zenehallgatás számára nem csak kikapcsolódás, hanem sokszor szellemi, inspirációs töltetkezés.

Vukán már több mint negyven éve tanúja a hangstúdiókban folyó munkáknak (a filmgyár és a Magyar Rádió stúdiói mellett szinte minden jelentősebb zenei stúdióban dolgozott), így több technikai generációváltást megtapasztalt. Az állandó „fejlődést” nem tartja egyértelműen előjelezhetőnek. „Manapság túl sokat bíznak a technikára, aránytalanul megnőtt az utómunka szerepe, pedig »csak« föl kellene készülni az előadónak, és jól kellene eljátszania a művet. A jól eljátszott darabot pedig viszonylag könnyű jól felvenni, ha az adott hangzó tér is megfelelő” – fogalmazza meg határozott véleményét.

A hozott felvételekhez visszatérve: Vukán úgy érezte, hogy a görcsös alá vett rendszeren a koncertfelvételek a legszebbek, a stúdiófelvételeknél viszont a nem valódi teremben szóló hangok csalódást okoztak neki. „Ez persze nem a rendszer, hanem a felvétel hibája. A rendszer annyiban »bűnös«, hogy mindenféle, a felvételre került hibát pregnánsabbá tesz.”

Vukán elkötelezett híve a természetességnek, így a természetes módon, akusztikus hangszerekkel előállított, lehetőleg élőben előadott zenének is. Davis fúziós kísérletei képezik számára a határt, más elektronikus zenét nemigen kultivál. Szerinte az az igazi zene, amit élőben el le-

Fotók: Németh András Péter

het játszani. „Persze a mesterségesen, utómunkával kezelt zene is tud hatni, de csak hatni tud, és nem művészet” – vallja. „Az erősítőnek pedig az a dolga, hogy a természetes és emberi hangzást visszaadja.”

A VUKÁN GYÖRGY ÁLTAL MEGISMERT RENDSZER ELEMEI:

- NAIM NAP 500 2x140W-os végerősítő
- NAIM NAC 282 előerősítő
- NAIM CDS3 CD-játszó
- NAIM 555PS tápegység
- Accuphase PS 1200 tápszűrő
- ProAc Response Four hangfalak
- NAIM HI-Line összekötő kábel
- Audience hálózati kábelek Oyaide P-046e dugóval és C-046 IEC csatlakozóval
- Audience Au24 DIN-XLR összekötő kábel
- Audience Au24 hangszóró-kábel
- MANA állványok
- Shakti kövek és on-line
- Shakti Halograph
- Yamamoto PB-22 és PB-10 alátétek
- Acoustic Revive PSA-100 selyem szigetelő vatta
- Acoustic Revive RGC-24 földelés
- Acoustic Revive SIP-8 lezárások
- Acoustic Revive RD-3 demagnetizáló

A hangzásbeli etalon, amit Vukán megfogalmaz, jellemzően és sajnálatos módon nincs összhangban sok, korunk tömegeket célzó zeneipara által kitermelt készülékek, technológiák, sőt úgynevezett zenék által képviselt etalonjával; ezek esetében a hatás az elsődleges. De vajon jelenthet-e a High End ízlés- és mérceformáló erőt egy következő generáció számára? „Az elsődleges kérdés ez esetben sem lehet más: milyen zene milyen minőségű előadását játszuk le a rendszeren? Ha a gyerekeink művészi igénnyel előadott zenét hallgatnának ilyen kiváló minőségű rendszereken, annál nem adhatnák jobbat.” A helyzetet továbbgondolva még azt is elképzelhetőnek tartja, hogy a mai fiataloknak a technika kézzel fogható vívmányaira és az eszközök megjelenésére való különös fogékonysága előbb egy effajta rendszer meggyőző kinézetére, majd azután az általa közvetíteni képes művészi minőségre is megteremtheti az érzékenységet. Ez persze elmélet marad.

Összegzésként Vukán tágabb összefüggésekre is kitért. Mint oly sokan az alkotók és gondolkodók közül, ő is úgy véli, hogy hihetetlenül mély az erkölcsi és művészi gödör, amelyben vergődünk, s abból – mivel ördögi kör foglyai vagyunk – igen nehéz kitörni. „Jó volna, ha a zene is segítené az embereket abban, hogy szeressék egymást.”

Az 1996-ban alapított Gramofon – Klasszikus és Jazz című folyóirat nemcsak a szakmát, a magyar zenei élet szereplőit, illetve hűséges előfizetőit szeretné megszólítani, hanem a zenekedvelők, a klasszikus zene és a jazz iránt érdeklődők lehető legszélesebb táborát. Szándékunk szerint folyamatosan bővítjük a Gramofon terjesztőinek körét, s ennek érdekében az elmúlt időszakban jó néhány új megállapodást kötöttünk. Az alábbiakban felsoroljuk azokat a helyeket, ahol a Gramofon már jelenleg is biztosan megvásárolható.

BUDAPEST

- Akadémia Zeneműbolt – Bp. VI., Király utca 28.
- Budapest Music Center – Bp. IX., Lónyay utca 41.
- CD Bár – Bp. VIII., Krúdy Gyula utca 6.
- Concerto Hanglemezbolt – Bp. VII., Dob utca 33.
- Fonó Budai Zeneház – Bp. XI., Sztregova utca 3.
- Galeon Bolt – Bp. XII., Magyar jakobinusok tere 4.
- Írók Boltja – Bp. VI., Andrássy út 45.
- MCD Megastore – Bp. V., Sütő utca 2.
- Művészetek Palotája hanglemezbolt – Bp. IX., Komor Marcell u. 1.
- Óbudai Társaskör – Bp. III., Kiskorona utca 7.
- Zeneakadémia aula (koncertnapon) – Bp. VI., Liszt Ferenc tér 8.

HUNGAROTON

- Hungaroton Classic Márkabolt – Bp. VII., Rottenbiller u. 47.
- Hungaroton MOM PARK – Bp. XII., Alkotás u. 53.
- Hungaroton Sugár – Bp. XIV., Őrs vezér tere 24.

LÍRA

- Europark Bevásárlóközpont, Kék Moly Könyvesbolt – Bp. XIX., Üllői út 201.
- Fókusz Könyváruház – Bp. VII., Rákóczi út 14.
- Kodály Zoltán Zeneműbolt – Bp. V., Múzeum krt. 21.
- Lira Könyváruház – Bp. VI., Nagymező u. 43.
- Lira Könyváruház, Rózsakert Bevásárlóközpont – Bp. II., Gábor Áron u. 74.
- Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt – Bp. V., Szervita tér 5.

LAPKER

- Relay 1011 Budapest, Batthyány tér – HÉV
- Relay 1011 Budapest, Batthyány tér – metró
- Relay 1023 Budapest, Germanus Gyula park – aluljáró
- Relay 1024 Budapest, Moszkva tér
- Inmedio 1025 Budapest, Lövház u. 4.
- Inmedio 1033 Budapest, Flórián tér – üzletközpont
- Relay 1042 Budapest, Újpest – metró
- Inmedio 1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 76.
- Relay 1052 Budapest, Deák F. tér – aluljáró
- Relay 1052 Budapest, Kigyó u.
- Inmedio 1052 Budapest, Párizsi udvar
- Inmedio 1052 Budapest, Váci u. 10.
- Inmedio 1052 Budapest, Városház u. 3–5.
- Relay 1053 Budapest, Kálvin tér I.
- Relay 1062 Budapest, Nyugati tér – aluljáró
- Relay 1071 Budapest, Blaha Lujza tér – aluljáró
- Inmedio 1073 Budapest, Erzsébet krt. 17.
- Relay 1082 Budapest, Baross tér
- Relay 1093 Budapest, Boráros tér – aluljáró
- Relay 1097 Budapest, Nagyváradi tér – metró
- Inmedio 1106 Budapest, Őrs vezér tere – Árkád
- Relay 1107 Budapest, Kőbánya-Kispest – metró
- Inmedio 1117 Budapest, Október 23. u. 6–10.
- Relay 1122 Budapest, Déli pu. – metró
- Inmedio 1126 Budapest, Böszörményi út 18/b.
- Relay 1132 Budapest, Váci út – Róbert Károly krt. (Árpád hid I.)
- Relay 1132 Budapest, Váci út – Róbert Károly krt. (Árpád hid 2.)
- Relay 1134 Budapest, Lehel tér – Gogol u. aluljáró
- Relay 1134 Budapest, Lehel tér – Victor Hugo u.
- Inmedio 1141 Budapest, Őrs vezér tere – Sugár
- Relay 1142 Budapest, Mexikói út – földalatti
- Relay 1143 Budapest, Kerepesi út – Hungária krt.

- Inmedio 1152 Budapest, Szentmihályi u. 131. – Pólus Center
- Relay 1185 Budapest, Ferihegy 2/B – Érkezés
- Relay 1185 Budapest, Ferihegy 2/B – Tranzit
- Inmedio 1223 Budapest, Nagytétényi u. 37–47. (Campona)

VIDÉK

- Antikvárium Kft. – 6720 Szeged, Kárász u. 16.
- Blue Train Hanglemezbolt – 8000 Székesfehérvár, Károly J. u. 43/A
- CD Café – 2000 Szentendre, Alkotmány u. 5.
- Deák Könyvesház – 8800 Nagykanizsa, Deák tér 2.
- Ezüst Medve Könyv- és Hanglemezbolt (Rómer Ház) – 9021 Győr, Teleki László u. 21.
- Filharmónia Kelet-Magyarország Kht. jegyiroda – 3525 Miskolc, Kossuth u. 3.
- Hold Antikvárium és Hanglemezbolt – 8000 Székesfehérvár, Kossuth u. 2.
- Könyvpatilon – 7100 Szekszárd, Szent István tér 1–3.
- Könyvjelző Kkt. Babó Könyvesbolt – 4400 Nyíregyháza, Dózsa György u. 8.
- Miskolci Szimfonikus Zenekar közönségszolgálati iroda – 3525 Miskolc, Rákóczi u. 2.
- Petőfi Sándor Könyv- és Zeneműbolt – 9022 Győr, Árpád u. 44.
- Rivalda Antikvárium – 9021 Győr, Kazinczy u. 6.
- Roger's – 4024 Debrecen, Batthyány u. 22.
- Sziget Könyvesbolt (Debreceni Egyetem főépület) – 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
- Unicus Antikvárium – 9400 Sopron, Szt. György u. 14.
- Victor Audio hanglemez- és CD-szaküzlet – 6000 Kecskemét, Vörösmarty u. 6.
- Vörös Cédrus – 9400 Sopron, Mátyás király u. 34/f
- Zrínyi Könyvesház – 8800 Nagykanizsa, Fő út 8.

LAPKER

- Inmedio 2100 Gödöllő, Szabadság tér 9.
- Inmedio 2900 Komárom, Klapka u. 12.
- Inmedio 3300 Eger, Széchenyi út 20.
- Inmedio 4026 Debrecen Plaza, Péterfia u. 18.
- Inmedio 4400 Nyíregyháza Plaza – Szegfű u. 75.
- Relay 5000 Szolnok, MÁV Pályaudvar
- Relay 5600 Békéscsaba, Andrássy út 58.
- Inmedio 6000 Kecskemét, Petőfi S. u. 2.
- Inmedio 6722 Szeged, Kárász – Dugonics tér I.
- Relay 6722 Szeged, MÁV Nagyállomás
- Inmedio 7150 Bonyhád, Szabadság tér 12.
- Inmedio 7400 Kaposvár Plaza
- Inmedio 7600 Árkád, Nagy Lajos király út – Alsómalom sarok
- Inmedio 8000 Székesfehérvár, Fő u. 9.
- Inmedio 8200 Veszprém, Kossuth u. 1.
- Inmedio 8300 Tapolca Tesco, Veszprémi u. 5.
- Inmedio 8800 Nagykanizsa – Tesco
- Inmedio 8800 Nagykanizsa Plaza
- Relay 9001 Győr, Révai u. 8., MÁV
- Relay 9700 Szombathely, MÁV csarnok

LÍRA

- Corvina Könyvesbolt – 7621 Pécs, Széchenyi tér 8.
- Fókusz Könyváruház – 7621 Pécs, Jókai u. 25.
- Fókusz Könyváruház – 6720 Szeged, Tisza L. krt. 34.
- Koncert és Zeneműbolt – 9021 Győr, Arany János u. 3.
- Lira Könyvesbolt – 2000 Szentendre, Fő tér 5.
- Lira Könyv- és Zenezálon – 6000 Kecskemét, Hornyik krt. 2.
- Lira Könyvesbolt – 9400 Sopron, Hátsókapu u. 8.
- Lira Könyváruház – 9700 Szombathely, Kossuth L. u. 8/3.

BARTÓK NEW SERIES • BARTÓK DJ SZOROZAT

BELA BARTÓK

RHAPSODY • SCHERZO • VIOLIN CONCERTO
op. posth.

BARTÓK NEW SERIES • BARTÓK DJ SZOROZAT

BELA BARTÓK

WORKS FOR PIANO SOLO (2)
Zoltán Kocsis

Fourteen Bagatelles • Ten Easy Piano Pieces
Seven Sketches • Three Burlesques
Two Rumanian Dances • Four Dirges

ON BARTÓK'S PIANO - I.

International pianists of the 21st century play Bartók's piano at the Béla Bartók Memorial House.

BARTÓK NEW SERIES • BARTÓK DJ SZOROZAT

BELA BARTÓK

WORKS FOR PIANO SOLO (1)
Zoltán Kocsis

BARTÓK NEW SERIES • BARTÓK DJ SZOROZAT

BELA BARTÓK

KOSSUTH • THE WOODEN PRINCE

Hungarian National Philharmonic Orchestra
Zoltán Kocsis

BEATISSIMA BEATRIX
1508 - 2008

WORKS BY
TINCTORIS & STOKEM

BARTÓK NEW SERIES • BARTÓK DJ SZOROZAT

BELA BARTÓK

FORTY-FOUR DUOS
HUNGARIAN FOLKSONGS

Barnabás Kelemen, Katalin Kokas (violins)
Zoltán Juhász (flute) (peasant flute)

NICOLAS CHÉDEVILLE
LES DEFFIS OU L'ÉTUDE AMUSANTE

Moscheles
Weber
GRANDE SONATE Op. 47
8 PIECES

Adrienne Soós & Ivo Haeghe

MICHAEL HAYDN SACRED MUSIC
FOR THE SEASON OF LENT

PURCELL CHOIR
CSILLA VAIYI LEVENTE GYONGYOSI GYORGY JANZSO
GYORGY VASHEGYI

EUGENE WALCKIERS
CHAMBER MUSIC WITH FLUTE

TETRAVERSI FLUTE QUARTET
GERGELY ITTÉZS - FLUTE
ZSOLT KALLÓ - VIOLIN
DITTA ROHMANN - VIOLONCELLO

Gasparo Giordani

OSIOLA KACZANDER
PETER BARSONY
PETER SZABO

JENŐ HUBAY
Works for Violin and Piano Vol. 10

CSÁRDA SCENES
Op. 65 No. 9, Op. 69 No. 10,
Op. 82 No. 11

TROIS MORCEAUX
Op. 10, 38

MAGGIOLATA
Op. 15 No. 2

TWO MAZURKAS
Op. 45

FERENC SZECSÓDI
ISTVÁN KASSAI
piano

JENŐ HUBAY
Works for Violin and Piano Vol. 7

TRANSCRIPTIONS
Popper
Liszt
Grieg
Brahms
Rachmaninoff
R. Strauss
Handel

JENŐ HUBAY
Works for Violin and Piano Vol. 8

THE WAVES
OF LAKE BALATON
Op. 33

MAY SONG
Op. 37 No. 1

IN FRONT OF HER
PORTRAIT
Op. 38 No. 1

KOSSUTH SONG
Op. 41

WALZER-PARAPHRASE
Op. 105

FERENC SZECSÓDI
ISTVÁN KASSAI
piano

JENŐ HUBAY
Works for Violin and Piano Vol. 9

FANTASIE
HONGROISE
Op. 1

ATAIR
Op. 47

NOCTURNES
Op. 42, 70, 87 No. 2

ROMANZE
UND GITARRE
Op. 108

CAPRICCIO
DE CONCERT
Op. 86 No. 3

FERENC SZECSÓDI
violin

ISTVÁN KASSAI
piano

JENŐ HUBAY
Works for Violin and Piano Vol. 11

SIX POÈMES
HONGROIS
Op. 27

CINQ MORCEAUX
Op. 31

TROIS POÈMES
D'APRÈS F. COPPÉE
Op. 56

SIX NOUVEAUX
POÈMES HONGROIS
Op. 76

FERENC SZECSÓDI
violin

ISTVÁN KASSAI
piano

Nemzeti
Filharmonikusok

Főzeneigazgató: Kocsis Zoltán

Innen folytatjuk

**A 2008-2009-es évadra bérletek
válthatók az ismert jegyirodáknban.**

Vendégeink: Vadim Repin, Sakari Oramo
Anu Komszi, Gilbert Varga, Soyoung Yoon
Olli Mustonen
Ránki Dezső, Klukon Edit, Ránki Fülöp
Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf
Jandó Jenő...

Baráti Kör: 411-6636, Információ: 411-6651
www.filharmonikusok.hu